

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
SİYASET SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SİYASAL KATILIM, TEMSİL VE SİYASİ
PARTİLERİN GENÇLİK TEŞKİLATLARI:
ÜMRANIYE ÖRNEĞİ

Seval BALTACI

2501180817

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Enes KABAKCI

İSTANBUL – 2023

ÖZ

SİYASAL KATILIM, TEMSİL VE SİYASİ PARTİLERİN GENÇLİK TEŞKİLATLARI: ÜMRANIYE ÖRNEĞİ Seval BALTACI

Bu çalışma, Ümraniye’deki gençlerin siyasi partilerin gençlik teşkilatları aracılığıyla sağladığı siyasal katılım ve temsil düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda siyasi partilerin gençlik teşkilatları, Bourdieu’nün *alan*, *sermaye*, *habitus*, *doxa* ve *illusio* kavramları ile oluşturduğu çerçevede incelenmiştir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak 7 farklı siyasi partiden 17 kişi ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Mülakatlar betimsel analize tabi tutulmuştur. Çalışmada öncelikle parti aracılığıyla siyasal katılımın Ümraniye’ye dair yerel aidiyeti artırdığı ortaya çıkmıştır. Parti tercihinde ailede edinilen birincil habitusun, parti devamlılığında ise parti ortamının ve kazanılan simgesel, sosyal ve ekonomik sermayelerin etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca gençlik teşkilatları aracılığıyla siyasal katılım sağlayan gençlerin ilgili siyasi partilerde aşama kaydedemedikleri, kendilerine karar mekanizmalarında yer verilmediği, temsil işlevinde yer almadıkları ve siyasi partilerdeki temsil düzeylerinin oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: siyasal katılım, siyasal temsil, siyasi partiler, gençlik kolları, Ülkü Ocakları, Alperen Ocakları, gençlik teşkilatları, Ümraniye, Bourdieu

ABSTRACT

POLITICAL PARTICIPATION, REPRESENTATION AND YOUTH ORGANIZATIONS OF POLITICAL PARTIES: THE CASE OF ÜMRANIYE **Seval BALTACI**

This study aims to examine the political participation and representation levels of the youth in Ümraniye provided by the youth organizations of political parties. In this context, youth organizations of political parties were examined within the framework of Bourdieu's concepts of field, capital, habitus, doxa and illusio.

In the study, using the qualitative research method, in-depth interviews were conducted with 17 people from 7 different political parties using the semi-structured interview technique. The interviews were subjected to descriptive analysis. In the study, firstly, it was revealed that political participation through the party increased the local belonging to Ümraniye. It has been observed that the primary habitus acquired in the family is effective in party preference, and the party environment and the symbolic, social and economic capitals gained are effective in party continuity. In addition, it has been observed that the young people who participate politically through youth organizations cannot make progress in the relevant political parties, they are not included in the decision-making mechanisms, they do not take part in the representation function and their representation levels in political parties are quite low.

Keywords: political participation, political representation, political parties, Ülkü Ocakları, Alperen Ocakları, youth organizations, Ümraniye, Bourdieu

ÖNSÖZ

Siyasal katılım siyaset sosyolojisinin en temel konularından birini oluşturmaktadır. Toplumun siyasetle ilişkisi ise hem bilimsel araştırmalarda hem de toplum nezdinde genellikle oy verme davranışı üzerinden değerlendirilmektedir. Ancak günümüz şartlarında toplumun siyasal alanla ilişki kurabildiği birçok alan bulunmaktadır. Özellikle teknolojik gelişimlerin merkezinde olan gençler için siyasi bir ifadeye bulunmanın onlarca yolu oluşmuştur. Buna rağmen bugün hâlâ gençlerin sesinin duyulmadığı, gençlerin anlaşılmadığı, gençlerin temsil edilmediği konuşulmaktadır.

Bu konuya yönelişim ise yukarıda belirtilen meseleye genel bir merak duymamın ötesinde, sekiz yıllık öğretmenlik hayatımda yüzlerce gençle iletişim kurmuş olmam nedeniyledir. Öğrencilerinin neredeyse her anlattıklarını dinlemeye çalışan bir öğretmen olarak gençlerin sesinin duyulmamasının çoğunlukla kendilerinin anlatmak istememesinden değil anlatmalarını için fırsat verilmemesinden ya da karşılarında muhatap bulamamalarından kaynaklandığına defalarca şahit oldum. Bunun siyasal alan için de geçerli olduğu düşüncesiyle yola çıkarak, gençlik teşkilatlarında siyasal katılım gösteren gençlerin siyasi partiler içerisindeki konumunu ve siyasal temsil işlevindeki rolünü ortaya çıkarmayı hedefledim.

Yüksek lisans yolculuğum çok uzun yıllara dayanıyor. Kimya lisansımı bitirdikten sonra Sosyoloji alanında devam etmeye karar vererek tekrar lisans eğitimi almamla başlayan süreç burada tarif edilemeyecek kadar uzun ve yorucu bir yolculuktu. Bu anlamda ilk olarak, Kimya lisans eğitimimin başlangıcından beri bana yol gösteren, yüksek lisans eğitimine adım atabilmem için cesaret veren ve bana her konuda destek olan hocam Prof. Dr. Musa ŞAHİN'e çok büyük bir teşekkür borçluyum.

Sosyal bilimler alanına olan yabancılığımı kırmamda ve Sosyoloji disiplini ile sağlıklı bir bağ kurmaya başlamamda emeği olan Siyaset Sosyolojisi Yüksek Lisans Programı'nda ders aldığım tüm hocalarıma teşekkür ediyorum. Yüksek lisansa başvuru sürecimden itibaren bugüne kadar beni sürekli çalışmaya ve daha çok

okumaya yönlendiren, desteğini ve ilgisini esirgemeyen Prof. Dr. İsmail COŞKUN hocama ayrıca teşekkür ediyorum.

Tezin konu belirleme sürecinden başlayarak okuma yönlendirmeleriyle yol gösteren, olumlu yaklaşımıyla motive eden, hiçbir zaman ulaşılmaz olmayan, tezin her aşamasını en küçük detayına kadar inceleyen, danışman kelimesinin karşılığını yansıtan hocam Prof. Dr. Enes KABAKCI'ya desteği, ilgisi, emeği ve sabrı için tüm içtenliğimle teşekkür ediyorum.

Sadece tez sürecimde değil, bildiri yayımlamak için çalışmaya başladığımız andan itibaren yer ve zaman fark etmeksizin bana destek olan, sıfırdan başladığım saha araştırması sürecinde beni yönlendiren, zaman zaman kendi çalışmasını bir kenara bırakarak bana yardımcı olan ve varlığıyla beni motive eden yüksek lisans arkadaşım Esen KAYGUSUZ'a büyük bir teşekkür borçluyum. Tezin saha araştırması sürecinde bana destek olan Tüba AKDOĞAN'a da teşekkür ederim. Bu süreçte bana ilham olan ve beni motive eden öğrencilerime ve hayatlarındaki yokluğuma anlayış gösteren tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Son olarak, hayatımın her alanında olduğu gibi yüksek lisans eğitimimin de başından itibaren tüm yoğun zamanlarımda yükümü hafifleten, bana destek olabilmek için her zaman çaba sarf eden, varlıklarıyla bana güç veren annem Songül BALTACI'ya, babam Mevlüt BALTACI'ya, ablalarım Nihal BALTACI ve Hilal BALTACI'ya teşekkür ediyorum.

Seval BALTACI

İSTANBUL, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM GENÇLİK VE SİYASAL KATILIM

1.1. “Genç” Kime Denir?	11
1.1.1. Kuşak Algısı	14
1.2. Gençlerin Siyasal Katılımdaki Konumu	16
1.2.1. Siyasal Sistemlerin Kurtarıcısı: Gençlerin Siyasal Sosyalizasyonu....	16
1.2.2. Siyasal Katılım Nedir?	21
1.2.3. Siyasi Partiler ve Siyasal Temsil	27
1.3. Türkiye’de Gençlik ve Siyasal Katılım	32
1.3.1. Gençlerin Siyasal Alanla İlişkisinin Geçmişine Bir Bakış	32
1.3.2. Ampirik Veriler: Gençler Katılıyor Mu?	39
1.4. Siyasal Katılıma Alternatif Bir Yaklaşım: “Büyülü Çember”	46

İKİNCİ BÖLÜM ÜMRANIYE, GENÇLİK VE PARTİLİ OLMAK

2.1. Ümraniye’nin Kısa Tarihi: İdari Gelişim ve Siyasi Yapı.....	50
2.2. Gençlerin Gözünden Ümraniye: “Küçük Türkiye”	55
2.3. Ümraniye’de Genç Nüfus	58
2.3.1. Gençlerin Ümraniye Özelindeki Sorunları	61
2.3.2. Genç Nüfusun Azalması: “Gence Hitap Etmiyor!”	62
2.4. Partili Olmak: Nasıl ve Neden?	66
2.4.1. Habitus Etkisi	67

2.4.2. Parti Alanının Ortak Kazanımları: Sermayeler	72
2.4.2.1. Simgesel Sermaye: Kafede Oturmayan Gençlik.....	74
2.4.2.1.1. Siyasal Sermayenin Simgesel Konumu: “Görev İstenmez, Görev Verilir!”	80
2.4.2.2. Sosyal Sermaye: Katılımın En Büyük Sermayesi	82
2.4.2.3. Ekonomik Sermaye: “Off The Record” Bir Mesele	85
2.4.3. Gençlerin Devamlılık Nedeni: Alan İçi İlişkiler	89

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİYASİ PARTİLER VE GENÇLİK TEŞKİLATLARI

3.1. Siyasi Partilerde Gençlik Teşkilatlarının Rolü	95
3.1.1. Gençlik Teşkilatlarının Partideki Yeri: “En Çok Hor Görülen Ama En Çok Değer Verilen”	95
3.1.2. Gençlik Teşkilatları Neler Yapıyor?	101
3.1.2.1. “Genci Siyasetten Çekemezsin”: Z Kuşağı vs. Z Kuşağı.....	108
3.2. Gençlerin Siyasal Alandaki Yokluğu	113
3.2.1. Gençlik Teşkilatları Ayrımı: Gençlerin Konfor Alanı.....	114
3.2.1.1. Yan Kuruluş ve Ocak Olmak	119
3.2.1.2. Batıl Bir İnanç: Gençlerin Önü Açık	124
3.2.2. Temsil Mekanizması	129
3.2.2.1. “Genci Genç Temsil Etmeli”	130
3.2.2.2. Temsilde Gençlerin Konumu.....	136
3.2.2.2.1. Yokluğun Kanıtı Olarak: Gençlik Meclisi.....	144
SONUÇ.....	148
KAYNAKÇA.....	156
EKLER.....	168

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1.: Türkiye’de gençlerin siyasal katılım tercihlerinin yıllar içerisindeki değişiminin yüzdelik değerleri.....	46
Tablo 2.1.: Ümraniye’deki genç nüfusun toplam nüfusa oranının yıllar içindeki değişimi.....	60
Tablo 2.2.: Ümraniye’de genç nüfusun yaş aralıklarına göre yıllar içindeki değişimi.....	64
Tablo 3.1.: Son üç dönemde Türkiye’de seçilen genç milletvekili sayılarının partilere göre dağılımı.....	127
Tablo 3.2.: Siyasi partilerin gençlik kollarının bağlı olduğu başkanlığın parti yönetiminde bulunduğu konum.....	135

KISALTMALAR LİSTESİ

AK PARTİ	: Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	: Anavatan Partisi
BBP	: Büyük Birlik Partisi
BD	: Başkanlık Divanı
Bkz.	: Bakınız
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DEVA	: Demokrasi ve Atılım Partisi
DP	: Demokrat Parti
DYP	: Doğru Yol Partisi
FP	: Fazilet Partisi
GİK	: Genel İdare Kurulu
GK	: Gençlik Kolları
GP	: Gençlik Politikaları
HDP	: Halkların Demokratik Partisi
İYİ Parti	: İyi Parti
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MKYK	: Merkez Karar ve Yönetim Kurulu
MTTB	: Milli Türk Talebe Birliği
MYK	: Merkez Yürütme Kurulu / Merkez Yönetim Kurulu
PBK	: Parti Başkanlık Kurulu

PM	: Parti Meclisi
PYK	: Parti Yönetim Kurulu
RP	: Refah Partisi
s.	: sayfa
SAADET	: Saadet Partisi
SHP	: Sosyaldemokrat Halkçı Parti
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YSK	: Yüksek Seçim Kurulu

GİRİŞ

“Parti hayatı, kasten, bir gizlilik perdesiyle örtülüdür. En basit konularda bile, partiler hakkında kesin bilgi elde etmek kolay değildir (Duverger, 1974: 11).”

“Derinlemesine mülakat yapma, diğerlerinden farklı ve çoğunlukla yorucu bir hünerdir (Sennet, 2005: 51).”

Modern ulus-devletlerin ortaya çıkışıyla birlikte siyasal katılım hiç olmadığı kadar önem kazanmıştır. Hükûmetler ve devletler, hangi yönetim biçimine sahip olurlarsa olsunlar, meşruiyetlerini halkın onayına dayandırdıkları için bireyin siyasal katılımını her zaman teşvik etmişlerdir. Bu nedenle halkın siyasal süreçlere katılımı, özellikle demokratik sistemlerin temel bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Siyasal sistemlerin devamlılığı için ise siyasal sosyalizasyon bir gerekliliktir. Siyasal sosyalizasyon ile bireyler siyasal semboller, kurumlar ve prosedürler hakkında bilgi edinerek, içinde bulunduğu toplumun siyasal geleneklerini, önceden oluşturulmuş düşünce ve eylem modellerini, norm ve değerlerini içselleştirerek siyasal sistemin bir parçası hâline gelmekte; böylece tüm bunların devamlılığını sağlamaktadırlar. Siyasal yönelim ve öğrenme süreci ise erken yaşlarda başlamaktadır. Dolayısıyla siyasal sistemlerin içerisinde gençlerin merkezî bir konumu bulunmaktadır. Çünkü siyasal sistemlerin işlemesi ve uzun süre kendini koruması için özellikle genç bireyleri siyasal olarak eğitmesi gereklidir. Bu bağlamda ulus-devletlerin gelişim sürecinde gençler siyasal alanda önemli bir yer edinmiştir. Devletler ve hükûmetler tarafından gençlerin siyasal sosyalizasyonu sağlanarak kendilerine devletin ve toplumun siyasal kültürünün benimsetilmesi ve siyasal alana aktif olarak katılımlarının sağlanması öncelikli amaç olmuştur. Bu nedenle gençler, kurulan yeni devletlerin geleceğini oluşturma ve aynı zamanda oluşum sürecinde yeni toplumları inşa etme rolünü üstlenerek 19. yüzyıldan itibaren siyasal sahneye çıkmaya başlamışlardır.

Türkiye’de gençlerin siyasal alanda bu bağlamda sahip olduğu merkezî rol ise Türkiye Cumhuriyeti’nin henüz kurulduğu 1923 senesinde gençlere Cumhuriyet’in geleceğinin emanet edilmesi, gençlerin devrimlerin ve rejimin sahibi ve bekçisi olarak betimlenmesi ile ortaya çıkmıştır. Yıllar içerisinde, hükûmetle olan karşılıklı ilişkileri çeşitlilik gösterse de siyasal alanda gerçekleştirdikleri eylemlerle gençler Türkiye

siyasi gündeminde önemini korumaya devam etmiştir. Uzun yıllar gençler siyasal alanda oldukça aktif ve eylemsel bir biçimde, toplumu ve devleti kurtarma misyonlarına sadık kalarak, alanın en önemli aktörlerinden biri olarak var olmaya devam etmişlerdir.

1980 yılında gerçekleştirilen askerî darbe sonrası siyasi parti yasağı, siyasal alanda yapılan birçok kısıtlama ve ekonomik alanda benimsenen yeni politikalar ile başlayan süreç toplumsal ve kültürel alanda yaşanan birçok değişimi de beraberinde getirmiştir. 2000’li yıllara gelindiğinde kitle iletişim araçlarının devam eden hızlı gelişimi ve artan tüketim kültürü sonrasında gençler 1980 öncesine göre çok farklı bir profil çiziyor görünmektedir. Bu süreçle beraber gençlerin siyasal alandan uzaklaşması ve siyasal katılım oranlarının sadece Türkiye’de değil tüm dünyada düşmesi üzerine birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Ancak çalışmalarda ortaya çıkan bu düşüş sadece gençlerin konvansiyonel katılımının düşüşünü yansıtmaktadır. Aslında 2000’li yıllardan itibaren kitle iletişim araçlarındaki, internet alanındaki gelişim gençlerin kendilerini farklı alanlarda ifade etmesine olanak sağlamıştır.

Bugün ise siyasal katılımın, oy vermekten bir ürün boykot etmeye, bir eyleme katılmaktan internette bir dilekçe imzalamaya, resmî otoritelere dilekçe vermekten sosyal medya üzerinden bir çağrıda bulunmaya kadar birçok farklı çeşidi bulunmaktadır. Artık gençlerin çoğunluğu konvansiyonel siyasal katılım yerine çevrimiçi katılım, gösteri ve protesto gibi faaliyetlerle konvansiyonel olmayan yollardan siyasal katılım gerçekleştirmeye yönelmiş, siyasi partilere ve kuruluşlara daha az ilgi göstermeye başlamışlardır. Siyasal katılım repertuarının bu derece genişlemesi demokrasi için oldukça önemli bir gelişim olsa da konvansiyonel katılım olmadan temsilî demokrasinin gerektiği gibi işlemeyeceği de bir gerçektir. Çünkü siyasal temsil, temsilî demokrasilerde siyasi partilerin varlığına dayanmaktadır. Siyasi partilerin en önemli işlevlerinden biri temsildir. Temsil işlevinin özü ise halkın isteklerinin, beklentilerinin ya da şikayetlerinin hükûmet aktörlerine iletilmesine dayanmaktadır. Siyasal temsil sosyolojik olarak halk ile parlamentonun siyasal kanaatleri arasındaki benzerliği ifade etmektedir. Bu ise siyasi partilerin halkın talep ve beklentilerine ulaşarak onları meclis kademesine ulaştırması anlamına gelmektedir.

Dolayısıyla siyasi partilerin varlığı ve siyasi parti aracılığıyla katılımın devam etmesi temsilin demokrasilerdeki devamlılığı için gereklidir.

Bu çalışmada, siyasal sistemlerin devamlılığı için gençlerin siyasal sosyalizasyonun, temsili demokrasilerin devamlılığı için ise parti katılımının gerekliliği doğrultusunda gençlerin siyasi partiler aracılığıyla siyasal katılımı ele alınacaktır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayımladığı son verilere göre 2021 yılında dünya ülkeleri arasında Türkiye nüfus büyüklüğüne göre 18. sırada bulunmaktadır. 15-24 yaş grubu genç nüfus oranının ise %15,3 ile Avrupa Birliği üyesi 27 ülkenin genç nüfus oranlarından daha yüksek olduğu görülmüştür (TÜİK, 2022). Bu çalışma kapsamında ele alınan siyasi parti gençlik *teşkilatlarının*¹ genel olarak üyelik yaş üst sınırı olan 30 yaş üzerinden ele alındığında ise Türkiye'de 15-29 yaş grubu genç nüfus %23 oranına çıkmaktadır (TÜİK, 2021). Bu değerler doğrultusunda Türkiye'de genç nüfusun önemli bir büyüklüğe ve dolayısıyla önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Türkiye'de ve dünyada, özellikle sosyal medya aracılığıyla, gençlerin görünürlüğünün artması nedeniyle Z kuşağı kavramı ile genç sınıflandırılması ve değerlendirilmesi gerek akademik gerekse siyasal alanda yoğunluk kazanmıştır. Özellikle Türkiye'de, yaklaşan siyasi seçim nedeniyle de genç nüfus Z kuşağı kategorisi altında gündemde bulunmaktadır. Araştırmalara göre 2023 yılı seçimlerinde oy kullanacak seçmenin 13 milyondan fazlası Z kuşağı kitlesinden oluşmaktadır (TEAM, 2021: 2). Bu kuşak, teknolojik alanda yaşanan hızlı değişimler sebebiyle önceki kuşaklardan oldukça farklı bir ortamda yetişmiştir. Çocukluk ve sonrası dönemlerinin çoğunluğunu internetin var olduğu, sosyal medyanın aktif olarak çoğu insanın hayatına girmeye başladığı bir zamanda yaşamış olmalarının da etkisiyle önceki kuşaklardan farklı bir profile sahip görünmektedir. Bu nedenlerle de özellikle siyasi partiler bu gençleri homojen bir nüfus olarak değerlendirme eğilimi göstererek

¹ Milliyetçi Hareket Partisi'nde gençlik kolları bulunmamaktadır. Bu nedenle çalışmada, partiden bağımsız bir yapılanma olan ancak parti ile aynı ideolojiye sahip gençlerin yetiştiği Ülkü Ocakları ele alınmıştır. Büyük Birlik Partisi'nin tüzüğünde ise Alperen Gençlik Kolları geçmekle birlikte Alperen Ocakları da benzer şekilde ayrı bir yapılanma olarak bulunmaktadır. Ülkü Ocakları'nın ve Alperen Ocakları'nın da çalışmaya dâhil edilmesi nedeniyle bu çalışmada "gençlik kolları" ifadesi yerine "gençlik teşkilatları" ifadesi tercih edilmektedir.

gündemlerine taşımaktadır. Bu doğrultuda Türkiye’de son yıllarda gerçekleştirilen gençlik ve siyasal katılım ile ilgili çalışmalar çoğunlukla gençlerin internet ve sosyal medya üzerinden siyasal katılımına odaklanmıştır. Gençlerin siyasal katılımı alanındaki çalışmalarda konvansiyonel yollardan katılımındaki düşüş, internet ve sosyal medya aracılığıyla katılım ve Z kuşağı öne çıkmaktadır. Geçmiş yıllardan itibaren incelendiğinde ise gençlik ve siyasal katılımın parti katılımı özelinde incelenmesi üzerine oldukça az sayıda çalışma gerçekleştirildiği görülmektedir.

Gençlerin siyasal katılımını analiz etmeyi amaçlayan araştırmalar 1998 yılında yapılan *Türk Gençliği 98: Suskun Kitle Büyüteç Altında* araştırması ile başlamıştır (IMV-SAM, 1999). Bu çalışma, gençlerin genel siyasal katılım eğilimlerinin yanı sıra siyasi partiler kanalıyla siyasal katılımlarını da ele almıştır. Bu araştırmanın sonrasında gençlerin siyasi partiler aracılığıyla siyasal katılımlarını da içeren çalışmalar gerçekleştirilmeye başlamıştır: *Türk Gençliği ve Katılım: Katıl ve Geleceğini Yarat* (ARI, 2001), *Türk Üniversite Gençliği Araştırması: Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili* (Gazi Üniversitesi, 2003), *Türk Gençliği ve Katılım: Katıl ve Geleceğini Yarat II* (TKGV, 2003), *İstanbul Gençliği: Gençlik Değerleri Araştırması* (Kazgan, 2006), *Türkiye Gençlik Raporu: Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri* (SEKAM, 2013), *Türkiye’de Gençlerin Katılımı* (KONDA, 2014), *Türkiye’de Gençler ve Siyasi Katılım: Sosyo-Ekonomik Statü Fark Yaratıyor Mu?* (Yılmaz ve Oy, 2014), *Gençlerin Siyaset Algıları, Siyasetten Beklentileri* (TEAM, 2021). Ancak bu araştırmalar daha çok gençlerin genel katılım tercihlerine odaklanmıştır. Ayrıca bu çalışmaların önemli bir ortak özelliği de nicel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmeleridir. Nitel araştırma yöntemleri ise bireylerin ve grupların bir sosyal olguya ya da soruna atfettikleri anlamlara değinebilmesini ve problemlerin incelenmesinde yorumlayıcı/kuramsal bir çerçeve kullanımını sağlamaktadır (Creswell, 2013: 44). Dolayısıyla bu çalışma alanında nitel araştırma yapılması, konunun derinlemesine incelenebilmesi için önemlidir. Ne var ki konuya dair nitel alan araştırmaları oldukça azdır. Bu nedenle bu çalışmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Bu alanda ilk olarak ortaya çıkan çalışma Birol Caymaz’ın, *Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları* (2008) kitabı içinde yer alan ve siyasete parti kanalıyla

katılan gençlerin parti yapıları içerisindeki konum ve işlevlerini incelediği “Siyasi Partilerin Gençlik Kolları” isimli çalışmasıdır.

Bugün hâlâ alanda gerçekleştirilen en kapsamlı çalışmalardan biri olan, TÜSES tarafından yürütülen ve Cemil Boyraz’ın derlediği *Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (2010) isimli araştırmada hem nicel hem nitel yöntem kullanılmış, yapılan odak grup görüşmeleri ise araştırmacılar tarafından birkaç farklı başlık altında analiz edilmiştir. Bu araştırmada gençlerin parti üyeliği üzerinden katılımını konu edinen ilk çalışma Emre Erdoğan’ın siyasal katılımın düşüklüğü üzerine gerçekleştirdiği “Olasılıksızlığın Kuramını Aramak: Türk Gençliği ve Siyasal Partilere Katılım” çalışmasıdır. Ardından Yüksel Taşkın’ın “Siyasi Partilerin Gençlik Kolları: Politikleşme Öyküleri ve İdeolojik Yönelimler Üzerinden Bir Değerlendirme” çalışması gençlerin politikleşme süreçlerine ve ideolojik yönelimlerine, Cemil Boyraz’ın “Siyasi Partilerin Gençlik Teşkilatlarında Siyaset ve Demokratik Katılım” çalışması gençlerin siyasal sosyalizasyonları ve siyasal katılımlarına etki eden faktörlere ve siyasal partilerin gençlik örgütlerinin gençlerin siyasal katılımlarında oynadığı role, Volkan Yılmaz ise “Siyasi Örgütlenmelerde Genç Olmak: Kurtarmaya Giderken Yakalandıklarımız” çalışmasında gençlerin siyasete katılmama sebeplerini siyasal örgütlenmeler üzerinden sorgulamaya odaklanmıştır.

Siyasi partilerin gençlik teşkilatlarındaki üyelikleri üzerinden yapılan bir diğer çalışma Ayşegül Bozan’ın gençleri siyasal katılıma teşvik eden faktörlerin neler olduğunu nitel yöntem kullanarak araştırdığı *Politikleşme ve Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler: Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları Örneği* (2013) isimli çalışmasıdır.

Derya Kömürcü ise *Partili Olmak: Cumhuriyet Halk Partisi’nde Genç Üyelerin Siyasal Toplumsallaşma Süreçleri* (2014) başlıklı çalışmasında gençlerin siyasal toplumsallaşma süreçlerini ve örgüt kimliği edinme sürecindeki formel ve enformel süreçlerini konu almıştır.

Birol Caymaz, gençlerin partili olma süreçleri, parti alanı içerisindeki özgül konumları ve parti içi demokrasi üzerine *Mücadele Alanı Olarak Parti Gençlik Kolları*

AKP Gençlik Kolları ve Ülkü Ocakları'nda "Gençlik" (2015) isimli bir çalışma daha gerçekleştirmiştir.

Sevinç Doğan'ın parti iç işleyişini ele aldığı *Mahalledeki AKP: Parti İşleyişi, Taban Mobilizasyonu ve Siyasal Yabancılaşma* (2017) isimli çalışması ise direkt olarak gençleri ele almasa da partideki gençlerle yapılan görüşmelerle gençlik kollarını da alan hakkında verdiği bilgilere dâhil etmiştir.

TÜSES tarafından, önceki çalışmaya benzer bir çalışma daha yürütülmüştür. Yine karma araştırma yöntemi kullanılan ve Demet Lüküslü, Begüm Uzun ve Yüksel Taşkın tarafından gerçekleştirilen *Gençler Konuşuyor: Gençlerin Gözünden Dindar-Seküler Eksenli Kutuplaşma* (2018) isimli çalışmada dindar ve seküler gençlerin bütünleştirici bir haklar ve özgürlükler siyaseti etrafında ortaklaşma olanakları olup olmadığının anlaşılması hedeflenmiştir.

En güncel çalışma olan *Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması Raporu* (2021)'nda da nicel ve nitel araştırma teknikleri bir arada seferber edilmiştir. GoFor ve NDI tarafından yürütülen bu çalışma, doğrudan parti üyesi gençlere yönelik tasarlanmasa da katılımcılar arasında parti üyesi ve partide aktif çalışan gençler de bulunmaktadır. Çalışma, gençlerin siyasal katılımı noktasında oy verme konusundaki potansiyel davranışlarına ve yerel yönetim alanlarındaki tutumlarına odaklanmaktadır.

Yapılan bu çalışmalar oldukça kapsamlı içeriklere sahip olsa da yalnızca Birol Caymaz tarafından gerçekleştirilen iki çalışma siyasi partilerin temsil işlevine dikkat çekmiştir. Ancak burada da parti içi yönetim kadrolarında gençlerin temsili işlenerek temsil işlevinin yalnızca tek yönü ele alınmıştır. Demokratik sistemlerde bireylerin temsil edilmesi için temsilcinin varlığı kadar halkla olan iletişimi de önemlidir. Siyasi partilerin birincil işlevlerinden biri halkla temsilci arasındaki iletişimi gerçekleştirerek halkın isteklerinin temsileye iletilmesini sağlamaktır. Bu nedenle partide bulunan teşkilatların, özellikle mahalle ve ilçe teşkilatlarının, bulunduğu bölgedeki halkla iletişiminin gerçekleşmesi temsili demokrasinin sağlıklı işleyebilmesi için en önemli unsurlardan biridir.

Bu doğrultuda çalışma ‘Gençlerin siyasal temsilde siyasal partilerin gençlik teşkilatlarında aktif siyasal katılım gösteren gençlerin etkisi var mıdır?’ sorusundan yola çıkarak gençlerin siyasal alandaki varlığının derecelerini, siyasal partilerde gençlerin temsiline nasıl gerçekleştiğini ve partili gençlerin temsil işlevindeki rolünü irdelemeyi amaçlamaktadır. Gençlerin hem parti yönetim kademelerindeki konumları hem de bulundukları bölgedeki gençlere ulaşım düzeyleri üzerinden temsil işlevinin iki yönlü olarak ele alınması hedeflenmektedir.

Siyasi parti teşkilatlanmaları yönetim hiyerarşisine göre merkez teşkilatlarından sonra sırayla il, ilçe ve mahalle şeklinde oluşmaktadır. İlçe teşkilatları bu kademelerin ortasında yer alarak mahalle teşkilatlarına göre hiyerarşik olarak üst pozisyonda ve aynı zamanda sahada aktif bir şekilde çalışarak bölge halkıyla birebir temas hâlinde bulunmaktadır. Dolayısıyla ilçe gençlik teşkilatları temsiline iki yönlü işlevini de en aktif şekilde gerçekleştiren kademedir. Bu doğrultuda araştırma Ümraniye’deki siyasal partilerle gerçekleştirilmiştir. Ümraniye, oluşum sürecinden itibaren uzun yıllar boyunca yoğun bir şekilde İstanbul dışından göç alması nedeniyle nüfus çeşitliliği fazla olan bir ilçe hâline gelmiştir. Ayrıca İstanbul’un toplam nüfus ve genç nüfus bakımında beşinci en kalabalık ilçesi ve Türkiye’deki 81 ilin 50’sinden daha kalabalık bir nüfusa sahip olan Ümraniye’deki genç nüfusun toplam nüfusa oranı %22,6 gibi yüksek bir orana denk gelmektedir. Genç nüfusun kalabalık olması nedeniyle partilerin gençlik teşkilatlarının Ümraniye’de aktif çalışmalar içerisinde olma ihtimalinin daha yüksek olacağı da düşünülerek çalışma bölgesi olarak Ümraniye tercih edilmiştir.

Siyasi partilere üyelik bu çalışmada Bourdieu’nün *alan*, *sermaye*, *habitus*, *doxa* ve *illusio* kavramları üzerinden incelenecektir. Bu kavramlar doğrultusunda gençlerin partiye katılım süreçlerinde ve devamlılıklarında parti iç yapısının ve parti içi ilişkilerin etkisi ele alınacaktır. Çalışma içerisinde ayrıca gençlerin parti gençlik teşkilatlarında bulunmalarının yerel aidiyet bağlamındaki etkisi de incelenecektir.

Araştırmanın çalışma grubunu Adalet ve Kalkınma Partisi Ümraniye İlçe Gençlik Kolları (AK PARTİ), Cumhuriyet Halk Partisi Ümraniye İlçe Gençlik Kolları (CHP), Saadet Partisi Ümraniye İlçe Gençlik Kolları (SAADET), İyi Parti Ümraniye

İlçe Gençlik Kolları (İYİ Parti), Gelecek Partisi Ümraniye İlçe Gençlik Kolları (Gelecek Partisi), Milliyetçi Hareket Partisi'ni (MHP) temsil eden gençlik teşkilatı olarak Ümraniye Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı (Ülkü Ocakları) ve Büyük Birlik Partisi'ne (BBP) bağlı gençlik teşkilatı olarak Ümraniye Alperen Ocakları Eğitim Kültür ve Dayanışma Vakfı (Alperen Ocakları) olmak üzere 7 farklı siyasi parti gençlik teşkilatının başkan, başkan yardımcısı, yönetim kurulu üyesi ve üye kademelerini içeren, yaşları 18-29 aralığında 2'si kadın 15'i erkek toplam 17 kişi oluşturmaktadır.² Katılımcılarda kadın sayısının az oluşu Ümraniye'deki partilerin gençlik teşkilatlarında aktif kadın üye sayısının oldukça az olmasıdır. Katılımcıların 1'i yüksek lisans mezunu, 3'ü lisans mezunu, 3'ü lisans öğrencisi, 4'ü ön lisans mezunu, 1'i ön lisans öğrencisi, 2'si lise mezunu, 3'ü lise öğrencisidir. Çalışma grubu tablosu partilere göre alfabetik sıralanmış, kod isimler de alfabetik sıraya göre verilmiştir.

Araştırmada literatürden yararlanılarak hazırlanan yarı yapılandırılmış mülakat formu, ilgili literatür, araştırmacı tarafından gerçekleştirilen benzer bir çalışmadaki saha tecrübeleri ve pilot görüşmeler değerlendirilerek oluşturulmuştur. Bu mülakat formu ile katılımcıların demografik bilgilerini, Ümraniye algılarını, gençlik teşkilatı ile ilişkilerini, partinin gençlik teşkilatı ve gençlerle ilişkisini, Ümraniye ve gençlik teşkilatları ilişkisine bakışlarını, parti ve siyaset algılarını ve belediye gençlik meclisleri hakkındaki düşüncelerini öğrenebilmek adına bu genel başlıklar altında toplam 37 soru ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Çalışmada katılımcıların deneyimlerine ve bakış açılarına dair ayrıntılı bilgiler edinilerek belirli bir kavramsal çerçevede analiz edilebilmesi amacıyla mülakatlar betimsel analize tabi tutulmuştur.

Araştırmanın veri toplama süreci Temmuz 2021 ile Ocak 2022 tarih aralığında gerçekleşmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin resmî sitesinden parlamentoda temsil edilen partilerin listesi alınmış ve bu partilerin resmî sitelerinden il ve ilçe başkanlıklarının, bunlara ulaşamaması durumunda genel merkezlerinin iletişim bilgileri edinilerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu partilerden Ümraniye'de

² Çalışmanın devamında partilerin bu paragrafta parantez içinde verilmiş olan resmî kısaltmaları kullanılacaktır.

gençlik teşkilatları bulunmayanlar elenmiş, bulunanlardan dönüş yapan partilerin üyeleriyle mülakat yapmak üzere randevulaşılmıştır. Başlangıçta parlamentoda temsil edilen partilerden yola çıkılmış, Gelecek Partisi ile görüşülüp gençlik teşkilatının aktif olduğu öğrenildiğinde çalışmaya katılmasına karar verilmiştir. Partilerin il merkezleriyle ya da genel merkezleriyle görüşülerek ilçelere ulaşılması ilçelerdeki gençlik teşkilatları başkanlarını rahatlatmış, araştırmacının üst kademelerden yönlendirilmiş olması katılımcı görüşmesi ayarlamaları için ikna olmalarını kolaylaştırmıştır. Ülkü Ocakları'na ulaşımında sıkıntı yaşandığı için araştırmacı daha önce Beykoz'da gerçekleştirdiği çalışma dolayısıyla iletişim kurduğu Beykoz Ülkü Ocakları başkanı ile iletişime geçerek Ümraniye Ülkü Ocakları'na ulaşabilmiştir. HDP ile görüşme için, telefon numarası bilgisi olmaması sebebiyle, belirli aralıklarla partinin ilçe merkezine gidilmiş ancak kimseye ulaşamamıştır. Binayı paylaşan esnaftan, partide o dönemde yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle çok nadir toplantı gerçekleştirilmekte olduğu bilgisi alınmıştır. Bu nedenle partiyle iletişim kurulamamıştır. DEVA partisi İstanbul İl Gençlik Çalışmaları Başkanı ile birkaç kez telefon üzerinden irtibata geçilmiş, birkaç kez çevrimiçi görüşme için randevulaşılmış ancak telefon dışında görüşme gerçekleştirilememiştir. DP'de ise İstanbul İl Başkanı ile yüz yüze görüşülmüş, Ümraniye'deki üye gençlerle görüşme için anlaşılmış ancak görüşmeler ayarlanmamıştır. Bu iki partiyle yapılan görüşmeler çalışma grubu tablosuna dâhil edilmemiştir. Saha süreci başlangıcından sonra SAADET ve Gelecek Partisi'nde gençlik kolları başkanı değişimi olmuş, bu durum araştırmacının görüşme ayarlanması için başkanları yeniden ikna etmesini gerektirmiştir. Saha süresince katılımcıların bir kısmı her an vazgeçme eğiliminde olmuş, birkaçı vazgeçmiş, kimisi geri ikna edilmiş, birkaçı da randevusuna gelmemiştir. Partili gençlerin sürekli "çok meşgul" olmaları nedeniyle randevu saati geçtikten sonra dahi ertelemeler gerçekleşmiştir. Genç olsun ya da olmasın parti mensupları arasında yaygın bir davranış şekli olarak bir anda telefonlara dönüş yapılmamaya başlandığı ve iletişimin kesildiği araştırmacı tarafından tecrübe edilmiştir. Bu nedenle bazı partilerle görüşmeler gerçekleştirilememiş, bazılarında ise istenen katılımcı sayısına ulaşamamıştır.

Ulaşılan partilerden AK PARTİ’den 1 kişi, SAADET’ten 1 kişi, İYİ Parti’den 1 kişi ve CHP’den 1 kişi olmak üzere toplamda 4 kişi ile yapılan mülakatlar pilot görüşme olarak ele alınmış, bu doğrultuda mülakat soruları güncellenmiştir. Görüşmeler, CHP’nin “Gençlik Evi” dışında tüm partilerin kendi binalarında, minimum 50 maksimum 135 dakikalık sürelerde gerçekleştirilmiştir. Görüşme başlangıcında katılımcılara araştırma konusu ve mülakat süreci hakkında bilgilendirme yapılmış, sonrasında katılımcıların onayı alınarak mülakatların ses kaydı alınmıştır. Katılımcılara, ses kaydı alınmasa dahi araştırmacının notlarının aynı işlevi göreceği, ses kaydının kapalı olsa da konuşulanların araştırmaya dâhil edileceği defaatle ifade edilmiştir. Katılımcıların kendi ifadelerinden de anlaşıldığı kadarıyla ses kaydı açıkken, bir partiyi temsil ettikleri düşüncesiyle, özgürce konuşamamaları çalışmanın en büyük sınırlılıklarından birini oluşturmaktadır. Ses kaydı kapatıldığında çok daha bireysel düşüncelerini içeren ve samimi konuşmalar gerçekleşmiştir; ses kaydının kapatılmasının bir şey değiştirmedeği hatırlatılmasına rağmen. Bu nedenle ses kaydı dışında edinilen bilgiler de, katılımcılara bilgisi verildiği için, çalışmaya dâhil edilmiştir. Konuşmaları süresince kendilerini kontrol altında tutmaya çalışmaları nedeniyle mülakatta katılımcılara benzer sorular tekrar yöneltilmiştir. Araştırmacı, katılımcıların benzer bir soruyu ikinci defa duyduklarında daha açık cevaplar verebildiklerini fark etmiştir. Ayrıca soruların cevapları genellikle başka sorular üzerine konuşurken alınmıştır. Genellikle katılımcılar mülakat tamamlanıp ses kaydının kapatılınca aynı konu içerikleri ve mülakat hakkında konuşmaya devam etmek istemişler, araştırmacıya teşekkür ederek dikkate alınmaktan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Verilerin sağlıklı bir şekilde analiz edilebilmesi için mülakatların ses kayıtları deşifre edilerek metne dökülmüş, analiz süreci bu metinler üzerinden gerçekleştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENÇLİK VE SİYASAL KATILIM

1.1. “Genç” Kime Denir?

Genç denildiğinde akla ilk gelen genellikle biyolojik gelişim evreleri göz önüne alınarak belirlenmiş yaş aralıkları üzerinden gerçekleştirilen tanım olmaktadır. Ancak gençlik, biyolojik bir yaş sınırlamasından öte, toplumların kültürel yapılarına göre değişen ve bu bağlamda ele alınarak sosyolojik olarak incelenmesi gereken bir kavramdır. Bu çalışmada bunu gerçekleştirebilmek için öncelikle gençliğin yaş aralıkları ile ayrımlarından bahsedilecek, daha sonra ilerleyen başlıklarda ‘Türkiye’de genç kimdir?’ sorusu cevaplanmaya çalışılacaktır.

Çocukluk ve yetişkinlik arasındaki bir “geçiş” dönemi olarak ele alınan gençliğin tanımlanmasının tarihsel gelişimine bakıldığında Batılı araştırmacıların gençliği modern toplum yapısının bir ürünü olarak ifade ettikleri görülmektedir. Çocukluk tarihi üzerine araştırma yapan tarihçi Philippe Ariès, bugün sosyal bir kategori olarak var olan çocukluğun Orta Çağ Avrupa toplumlarında aslında bulunmadığını aktarmaktadır. O dönemlerde çocukların daha çok “yetişkinlerin minyatürü” olarak algılandığını ifade etmektedir. Dolayısıyla çocukluk ayrımının olmadığı bir dönemde yetişkinliğe geçiş dönemini ifade eden “gençlik” kategorisinin de bulunmadığı söylenebilir (Lüküslü, 2015: 19). Başlangıçta ulus-devletler de gençliği yasal bir kategori olarak tanımlamamışlar, sadece kamusal hizmetlerin yürütülmesi için çocukluk, yetişkinlik ve yaşlılık olarak üç ana yaş grubu benimsemişlerdir (Özbay, 2015: 258). Ancak modern sanayi toplumlarında gerçekleşen iş hayatındaki uzmanlaşma bireylerin de belirli alanlarda uzmanlaşmasını gerektirmiştir. Bunun sonucunda toplumda artan iş bölümünü karşılamak üzere bireyler daha uzun süren ve belirli bir alanda uzmanlaşmalarını sağlayan eğitimler almaya başlamışlardır. Eğitim süresindeki bu uzama gençlikten olgunluk çağına geçiş mesafesini ve dolayısıyla bu çağda alacakları sorumluluklarla aralarındaki mesafeyi oldukça açmıştır. Bu durum gençlerin üretim sistemine girişini geciktirmekte ve bu dönemi insan yaşamının daha çok şey öğrenilebilecek bir yetişme evresi hâline

getirmektedir (Rocheblave-Spenlé, 1980: 88). Gençlik döneminin bu şekilde uzaması gençliğin bugün kendi referans sistemine sahip ayrı bir kategori olarak kabul edilmesinde etkilidir (Rocheblave-Spenlé, 1980: 8).

Pierre Bourdieu ise “Gençlik Bir Laftır”³ başlığıyla yayımlanan söyleşisinde yaş grupları arasındaki bölünmelerin keyfi bir bölünme olduğunu hatırlatmanın sosyoloğun mesleki refleksi olması gerektiğini ifade etmektedir. Bourdieu, Pareto’nun zenginliğin ne zaman başladığının bilinmezliği paradoksuna atıfta bulunmuş ve yaşlılığın da ne zaman başladığının tam olarak bilinemeyeceğini ifade ederek gençlik ve yaşlılık arasındaki sınırın belirsizliğini vurgulamış, toplumsal yaş ile biyolojik yaş arasındaki ilişkilerin karmaşıklığını ifade etmiştir. Bourdieu gençliğin ve yaşlılığın sadece birer veri olmadığını, aralarında gerçekleşen mücadele ile toplumsal olarak meydana geldiklerini ifade etmiştir. Yaşın toplumsal olarak manipüle edilen biyolojik bir veri olduğunu ifade ederek gençleri ortak çıkarlarla donanmış bir birlik ve oluşturulmuş bir grup olarak belirtmenin ve bu çıkarları biyolojik olarak tanımlanmış bir yaşa indirgemenin açık bir manipülasyon olduğunu belirtmiştir. Yani Bourdieu’ye göre gençler kategorize edilirken sadece biyolojik yaş aralığı değil, aynı zamanda gençlerin sahip oldukları toplumsal kökenler ve kültürler de göz önüne alınarak ayırım yapılması gerekmektedir. Çünkü farklı toplumsal yapılarda yetişen gençlerin farklı hayat tarzları ve farklı yaşam algıları bulunabilmektedir. Dolayısıyla bu durum göz önüne alınarak ayırım yapılması daha doğru olacaktır. Bu açıklamalarının ardından Bourdieu gençleri, genel tanımlamalardan farklı olarak, “geçici sorumsuzluk dünyası”nda bulunan ve belirli şeyler için çocuk başka şeyler için yetişkin olan ve iki sahnede de oynayan bir toplumsal grup olarak ifade etmiştir (Bourdieu, 1997: 130-132).

Gençlik tanımlamasının sosyokültürel yapılara göre değişim gösterdiği biyolojik sınıflandırmaların farklılaşmasında gözlemlenebilir. UNDP (United Nations Development Programme), UNDP Youth Strategy 2014-2017 raporunda, Birleşmiş Milletler Meclisi’nin 15-24 yaş aralığı olarak belirttiği gençlik tanımlamasını kabul

³ Anne-Marie Métaillé ile *Les jeunes et le premier emploi* isimli dergide *La “Jeunesse” N’est Qu’un Mot* başlığıyla yayımlanan söyleşi, Paris, Association des Ages, 1978, s. 520-530.

ettiğini belirtmiştir. Ancak bununla beraber daha geniş sosyokültürel bağlamları göz önünde bulundurarak ulusal ve yerel gerçeklerle daha uyumlu hâle getirmek adına gençlik için daha esnek bir tanımlama kullanıldığını belirtmiştir. Gençliğin heterojen yapısını ve genç nüfus içindeki farklı yaş gruplarının farklı bağlamlarda bulunabileceğini ve dolayısıyla farklı ihtiyaçlara sahip olabileceklerini göz önünde bulundurarak, gençlik adına ülkelere özgü farklı politikalar olabileceğini kabul etmektedir. Bu bağlamda, program asıl olarak 15-24 yaş grubuna odaklansa da gençlik yaş aralığını 25-30 hatta 35'e kadar uzatabilmektedir (UNDP, 2014: 9). Avrupa Birliği programları çerçevesinde gençlere yönelik çalışmalar yürüten Ulusal Ajans ve European Youth Foundation ise oldukça geniş bir yaş aralığı kullanarak gençliği 15-30 aralığında tanımlamaktadır (GoFor ve NDI, 2021: 4). Türkiye'de ise T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 27.01.2013 tarihinde 28541 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'ndeki gençlik tanımında yaş aralığı 14-29 olarak belirtilmektedir. Türkiye'de seçme yaşı uzunca bir süredir 18 iken, seçilme yaşı da yakın bir tarihte 18'e düşürülmüştür.⁴ Bu çalışma kapsamında ise gençlik kategorisi yaş aralığı, siyasi partilerde çoğunlukla kabul edilen gençlik kolları yaş sınırlaması olan 18-30⁵ yaş aralığı olarak kabul edilmektedir.

Her ne kadar gençlerin yaşadıkları sosyal kategoriye ve gelişimlerini geçirdikleri toplumsal kültüre göre farklı şekillendikleri kabul edilmiş olsa da François Dubet'nin savunduğu gibi aynı dönemde doğmuş ve benzer şeyleri yaşamış olmanın onları bir takım ortak noktalarda buluşturabileceğini göz ardı etmemek gerekir (Lüküslü, 2015: 127). Bugün özellikle yaş aralığından ya da genç-yaşlı ayrımından ziyade toplumsal olarak gündemde olan ve gündelik yaşamda en sık kullanılan kategorileştirme “kuşak” ayrımı olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle teknolojinin hızlı

⁴ 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu (1983) sayfa 5821'de geçen dipnota göre: Seçilme yaşı yıllar içerisinde aşamalı olarak düşürülmüştür: Bu maddede geçen “Otuz yaşını” ibaresi, 19/10/2006 tarihli ve 5552 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle “Yirmibeş yaşını” olarak değiştirilmiş olup, daha sonra 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan “Yirmibeş” ibaresi “Onsekiz” şeklinde değiştirilmiştir.

⁵ Siyasi partilerin tüzüklerinde bu yaş aralığı değişmekle beraber (örneğin DP gençlik kolları üyelik sınırını 18-28 yaş aralığında belirtmiştir), 30 yaş sınırı ifadeleri de “dâhil” ve “doldurmamış” gibi farklılıklar göstermektedir. Kimi partilerin tüzüğünde ise gençlik kolları üyelik yaş sınırlaması belirtilmemektedir. Bu nedenle bu çalışmada çoğunlukla kabul edilmiş en geniş yaş aralığı kabul edilmektedir.

değişimiyle birlikte yakın yaş aralıkları arasındaki mesafenin daha fazla açıldığı göz önüne alındığında, ‘gençlik nedir?’ sorusuna cevap ararken kuşak ayrımlarından da kısaca bahsetmek gerekir.

1.1.1. Kuşak Algısı

Kelime anlamı olarak “kuşak” günlük kullanımda yaygın olarak yakın dönemlerde doğmuş insanları ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Sosyolojik anlamda “yaklaşık yirmi beş otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon” (TDK, 2022) olarak tanımlansa da çeşitli alanlara ve çalışmalara göre oldukça farklı sınırlılıklar içerebilmektedir.

Kuşak çalışmalarının öncülerinden olan Karl Mannheim bir kuşağı hem belirli doğum yıllarını hem de kuşağın gelişim yıllarında meydana gelen sosyal veya tarihî olayları tanımlamaya dayanan bir dizi dünya görüşünü paylaşan grup olarak tanımlamış, bu grupların ortak bilinci paylaşarak kolektif fikirler, deneyimler ve sloganlar gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir (Cogin, 2012: 2270). Yani yakın yıllarda doğan insanlar aynı kültürel, siyasal, teknolojik vb. gelişmelere maruz kalmış olmaları nedeniyle olaylara benzer yaklaşımlar geliştirebilmektedirler. Bu durum göz önüne alınarak bu kişilerin aynı kuşaktan olduğu kabul edilmektedir. Özellikle son yıllarda teknolojinin hızlı gelişiminin kuşak ayrımını daha belirgin hâle getirdiği gözlemlenebilmektedir.

Kuşaklar, 80 kuşağı, 68 kuşağı vb. gibi siyasal ve kültürel dönemler çerçevesinde adlandırılabilirdiği gibi X kuşağı, Y kuşağı vb. gibi doğum yılları aralığı üzerinden de adlandırılabilir. Genel olarak kabul edilen ayrımlar olsa da hangi kuşakların hangi yıllara ait olduğu üzerine oldukça çeşitli yorumlar bulunmaktadır. Ancak adlandırmada ve kronolojide bulunan bu çeşitliliğe rağmen kuşaklar üzerine çalışan çoğu araştırmacı kuşaklar arasında büyük farklılıklar bulunduğu konusunda hemfikirdir. Yani eğer bir kişi 1985’ten sonra doğmuşsa o kişinin Y kuşağının çoğu özelliğini taşıyacağı veya 1960’ta doğmuş birinin teknolojiye X ya da Y kuşağı döneminde doğan bir kişi kadar hâkim olamayacağı söylenebilir. Araştırmacılar çoğunlukla, doğum yılları faktörünün sadece kişiyi yaşanan tarihsel dönem dolayısıyla

şekillendirmesi sebebiyle etkili olduğu konusunda da hemfikirlerdir (Reeves ve Oh, 2008: 297). Kuşak ayrımlarında ortak bir adlandırma oluşturabilmek için yaygın kullanımlar gözden geçirildiğinde şu şekilde bir sıralama görülür: Gelenekçiler/Sessiz Kuşak (1925-1945), Bebek Patlaması (Baby Boomers) Kuşağı (1946-1964), X Kuşağı (1965-1980), Y (Milenyum) Kuşağı (1980-2000), Z Kuşağı (2000-...). Bu çalışmaya konu olan Y ve Z kuşaklarına ayrıca bakılacak olursa öncelikle Y kuşağının “internet kuşağı” olarak da anılabilecek ölçüde yeni teknolojilerle etkileşim hâlinde büyüdüğü söylenebilir. Bu kuşak internetin ortaya çıktığı yıllarda dünyaya gelen ilk kuşaktır ve mensupları doğdukları andan itibaren medyaya görece yoğun bir şekilde maruz kalmıştır. Z kuşağı ise tamamen teknolojik bir çağda, teknoloji ile iç içe büyümektedir. Kuşak çalışmalarında etkili isimler olan Strauss ve Howe bu kuşağı aşırı bireyselleşip yalnız yaşayacak kuşak olarak ifade etmektedir. Buradan hareketle Z kuşağı bulundukları organizasyonlara karşı sadakatsiz, çabuk sıkıldıkları için kolay vazgeçebilen, azim ve hırs sahibi olmama ihtimali yüksek olan bir kuşak olarak ifade edilmektedir (Çetin Aydın ve Başol, 2014: 3-4).

Ayrıntılı incelendiğinde, Z kuşağının genel kabul gören başlangıcı olan 2000 sonrası doğum yılından farklı olarak 1995 sonrası dönemi kabul eden çalışmalar da bulunmaktadır (Reeves ve Oh, 2007: 296). Yakın tarihlerde hâlâ birtakım çalışmalarda (Cogin, 2012; Berkup, 2014; Gürbüz, 2015 vd.) bu yaş aralığı kabul görebilmektedir. Özellikle bu çalışma kapsamında ele alınan 18-30 yaş aralığı göz önüne alındığında bu farklılaşmanın etkili olabileceği düşünülmektedir. Z kuşağının başlangıcı 1995 sonrası olarak kabul edilirse çalışmanın yaş aralığının çoğunluğu Z kuşağı olarak kabul edilebilecek iken, 2000 sonrası olarak kabul gördüğünde Y kuşağı çoğunlukta, Z kuşağı azınlıkta kalmaktadırlar. Burada belki de gençlerin kendilerini hangi kategoriye yakın gördüklerini değerlendirmeye dâhil etmek gerekmektedir. Bu meseleye çalışmanın ilerleyen safhalarında tekrar dönülecektir.

Genel olarak çizilen resme bakıldığında gençlik, bir insan hayatında oldukça kısa süren ve geçiş evresi olarak adlandırılan bir ara dönem olarak ele alınmaktadır. Peki o zaman gençliği siyasal katılım kapsamında ele almak neden önemlidir? Bu soru iki farklı bağlamda ele alınacaktır: İlk olarak siyasal alanda erken yaşların ve gençliğin

önemi irdelenecek, daha sonra Türkiye’de siyasal alanda gençliğin yeri ve önemi tartışılacaktır.

1.2. Gençlerin Siyasal Katılımdaki Konumu

Demokratik sistemlerde halkın siyasi süreçlere katılımı siyasal düzenin meşruiyeti açısından sistemin temel bir unsuru kabul edilmektedir. Siyasal sistemlerin devamlılığı ise siyasal sosyalizasyon süreçlerine bağlıdır. Bu bağlamda halkın genel katılımının yanında özellikle gençlerin siyasi süreçlere katılımı siyasal sosyalizasyon ya da siyasal öğrenme açısından sistemlerin önemli bir parçasıdır (Ødegård, 2007: 276-277). Aydınlanma döneminin ilerleme düşüncesiyle birlikte eğitilmiş gençliğin modern ulus-devletlerin inşasında başı çekeceği fikri ortaya çıkmıştır (Neyzi, 2001: 413). Dolayısıyla gençlerin siyasal sahneye çıkışları 19. yüzyılda ulus-devletlerin oluşumuyla gerçekleşmiştir. Gençler, yeni kurulan devletler için geleceğin toplumunu oluşturmak adına inşa edilen ve ilerinin insan gücünü oluşturan önemli bir kategori olmuştur. Ayrıca bu oluşum sürecinde yeni toplumları inşa eden başlıca aktörlerden biri olarak rol almıştır. Modern ideolojilerin sembolü olan gençliğe milliyetçi söylemlerde de önemli bir rol atfedilmiştir. Gençler yeniliği, gücü ve ilerlemeyi temsil eden bir grup olarak devletler için önemli bir amaç hâline gelmiştir (Lüküslü, 2015: 20-22).

Tüm bu nedenlerle gençlerin siyasal sosyalizasyonu sağlanarak kendilerine devletlerin ve toplumların siyasal kültürünün benimsetilmesi ve siyasal alana aktif olarak katılımlarının sağlanması öncelikli amaç olmuştur. Bu bağlamda bu başlık altında bahsi geçen kavramlar incelenerek demokratik sistemlerin işleyişinde katılımın ve siyasi partilerin yeri gösterilmeye çalışılacaktır.

1.2.1. Siyasal Sistemlerin Kurtarıcısı: Gençlerin Siyasal Sosyalizasyonu

Robert A. Dahl siyasal sistemleri önemli ölçüde güç, kural veya otorite içeren herhangi bir kalıcı insan ilişkileri modeli olarak ifade etmiştir (Dahl, 1965: 6). Her siyasal sistem, siyasi eyleme yönelik belirli bir yönelim modeli içinde oluşmaktadır.

Gabriel Almond bu modeli siyasal kültür olarak ifade ederek (Almond, 1956: 396) terimi ilk defa bu şekilde kullanan isim olmuştur (Verba, 1969: 513).⁶ Kültür terimini E. B. Tylor en geniş etnografik anlamıyla “insanın, toplumun bir üyesi olarak, edindiği bilgi, inanç, sanat, ahlak, kanun/kural, gelenek ve diğer tüm yetenek ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütün” olarak aktarmıştır (Tylor, 1871: 1). Terimi doğrudan kullanmamakla birlikte Durkheim kültür kavramını ilk kez 1895 yılında yayımlanan *Sosyolojik Yöntemin Kuralları* isimli eserinde açıklamıştır. Toplum içinde oluşan fenomenlerin tümü için kullanılabilen “toplumsal” kelimesinin vermiş olduğu geniş kapsamın sınırlarını çizmek için Durkheim her toplumun kendine has birtakım özellikler barındırdığını ifade etmiştir. Ona göre toplumsal olgular “birey üzerinde bir tür denetim kurmayı sağlayan ve sahip oldukları zorlayıcı güç sayesinde bireye dıştan dayatılan birtakım eyleme, düşünme ve hissetme biçimlerinden” oluşmaktadır ve toplumsal olgu olarak nitelendirdiği bu şeylerin bireysel eğilim değil kolektif düzeyde ele alınan bir sosyal öbeğin inanç, eğitim ve pratikleri olduğunu ifade etmiştir. Bunların kaynağı ise mezhepler, siyasi ve edebî ekoller, mesleki kurumlar gibi parçasal topluluklar olabilmektedir (Durkheim, 2004: 47-57). Durkheim’in bahsetmiş olduğu bu özellikler aslında toplumun sahip olduğu kültürü ifade etmektedir.

Almond, Powell ile yaptığı çalışmada siyasal kültürü “bir siyasal sistemin üyeleri arasında siyasete yönelik bireysel tutum ve yönelimlerin kalıbı” olarak tanımlamış ve siyasal kültürün siyasal eylemlerin altında yatan ve bunlara anlam veren öznel alan olduğunu ifade etmiştir (Almond ve Powell, Jr., 1966: 50). Verba da çalışmasında siyasal kültürün, siyasal eylemin gerçekleştiği durumu tanımlayan ampirik inançlar, semboller ve değerler sisteminden oluştuğunu ve siyasete öznel bir yönelim sağladığını ifade etmiştir (Verba, 1969: 513). Kültür tanımlarından yola çıkılarak yapılan birçok çalışma olmasına karşın siyasal kültür hakkında yapılan çalışmaların ilklerinden olan ve ilgili alanda bir dönüm noktası kabul edilen (Lichterman ve Cefaî, 2006: 394) Almond ve Verba’ya ait *The Civic Culture* (1963) isimli ampirik çalışmada siyasal kültür, spesifik olarak siyasal yönelimlere atıfta bulunan bir ifade olarak aktarılmaktadır. Beş ayrı ülke üzerinde gerçekleştirilmiş olan

⁶ Bu bilgi, atıfta verilen sayfada dipnot olarak belirtilmiştir.

bu çalışmada siyasal kültür, siyasal sisteme ve onun çeşitli bölümlerine, kişinin/benliğin sistem içindeki rolüne yönelik tutumları ifade etmektedir. Almond ve Verba siyasal sistemlerin oluşumunu ve işleyişini anlamak için toplumun siyasal kültürü olarak ifade edilen bu genel yapıyı ve işleyişini göz önünde bulundurarak ele almak gerektiğini vurgulamıştır (Almond ve Verba, 1989: 12-13).

Özetle siyasal kültür değerlerin, inançların ve duygusal tutumların bir modelidir (Rowe, 1969: 12). Her toplum norm ve değerlerini bireylere aktarır. Siyasal sistemle ilgili bu inançlar, semboller ve değerler ulusun siyasal kültürüdür. Bu siyasal kültür ulusun sahip olduğu tarih, din, ekonomi ve gelenekler tarafından belirlenir. Bu anlamda siyasal kültür bir tür kolektif hafızadır (Roskin, 2012, s. 119). Siyasal sistemlerin devamlılığının sağlanabilmesi için siyasal topluluğun her bir üyesinin siyasal kültürü benimsemiş olması gereklidir. Siyasal kültürün benimsenmesi ise bilinçli ve bilinçsiz olarak çevresel ve bireysel etkenler tarafından gerçekleştirilmektedir (Kalaycıoğlu, 1984: 144). Siyasal kültürün karakteri yabancı düşüncelerin ithali, sanayileşme, nüfus değişimi, yeni liderin etkisi gibi birçok yeni faktörün etkisiyle değişebilmektedir. Tüm bu değişimlerin karşısında kültürün devamlılığı, yani siyasal kültürün nesilden nesile aktarılması, siyasal sosyalizasyon sürecinin etkinliğinin göstergesidir. Siyasal kültürün değerlerinin ve inançlarının sonraki nesillere aktarıldığı süreçler siyasal sosyalizasyon olarak ifade edilmektedir (Rowe, 1969: 18).

Sosyalizasyon, bireyin gerek toplumun norm ve değerlerini içselleştirerek, gerekse toplumsal rollerini yerine getirmeyi öğrenerek toplumun üyeleri hâline gelmeyi öğrenme sürecidir (Marshall, 1999: 760). Siyasal sosyalizasyon ise “siyasal semboller, kurumlar ve prosedürler hakkında bilgi edinerek, yönetimin pasif ya da aktif bir üyesinin rolünü öğrenerek ve değer sistemi ile tüm yapıyı destekleyen ideolojiyi içselleştirerek siyasal sistemin içine yerleşme süreci” olarak tanımlanmaktadır. Uluslar siyasal geleneklerini süreklileştirmek üzere yeni kuşakları önceden oluşturulmuş düşünce ve eylem modelleri içerisine yerleştirirler. Bu nedenle siyasal sosyalizasyon hem bireysel öğrenme süreci hem de toplumun ya da topluluğun bir bütün olarak kültürel yayılması şeklinde ifade edilebilir (Marshall, 1999: 666). Çoğu bireyin neden ve nasıl ulusla özdeşleşebildiğini, neden bazı insanların siyasete

dâhil olma duygusu geliştirirken bazılarının geliştirmediğini, insanların belirli grup ya da ideolojilere nasıl, ne zaman ve neden bağlılık kazandığını anlamak için odaklanılması gereken önemli noktalardan biridir siyasal sosyalizasyon. Bu bağlamda siyasal yönelimlerin oluşumunda ailenin, okulun, grup/akran deneyimlerinin ve kitle iletişim araçlarının rolü araştırma konusu olmuştur ve bunlar siyasal sosyalizasyonun etkenleri olarak ele alınmaktadır. Bu alandaki ilk önemli çalışma Herbert H. Hyman'ın *Political Socialization* çalışmasıdır. 1959 yılında yayımlanan bu çalışma, geniş bir ampirik araştırma yelpazesinden elde edilen bulguların bir envanterini sunup bunları analiz etmiş ve siyasal bakış açısının öğrenilmesiyle ilgili sorunları ortaya koyarak cevaplamaya çalışmıştır. Ayrıca siyasal sosyalizasyon birey yerine siyasal sistem açısından da ele alınmıştır. 1950'lerin sonlarında biri David Easton diğeri Gabriel Almond tarafından yapılan temel iki siyasal sistem yaklaşımında siyasal sosyalizasyon, siyasal sistem için destek geliştirmenin bir aracı olarak görülmüştür (Dawson, Prewitt, ve Dawson, 1977: 2-8).

Hyman siyasal sosyalizasyon etkenlerini incelediği çalışmasında “Siyasette sosyalizasyon kurumları arasında en önde geleni ailedir.” hipotezinden yola çıkmıştır (Hyman, 1959: 69). Siyasal öğrenmenin köklerinin erken yaşlarda olduğu ve çocuklukta öğrenilenlerin yaşamın ilerleyen dönemlerindeki siyasal bakış açısını şekillendirdiği düşüncesi daha sonraki çalışmaların da temelini oluşturmuştur. Sosyalizasyon süreçleri üzerine daha sonra yapılan çalışmalarda ise erken öğrenme sürecinin önemine karşın davranışların sabit kalmadığı, aile, okul/eğitim sistemi, akranlar/grup deneyimleri, kitle iletişim araçları ve önemli siyasal olaylar gibi birden fazla etkenin bulunduğu görülmüştür. Bunlardan en etkili olanın aile olmasıyla birlikte ikinci sırada okul/eğitim sisteminin geldiği çalışmalarda sıklıkla ortaya konulmuştur (Dawson, Prewitt, ve Dawson, 1977: 5-6; Dennis, 1973: 321-322).

Aile; temel sosyal bağların, bilgilerin ve değerlerin yeni nesillere aktarılmasında olduğu kadar bireylerin öznel benliklerini geliştirmeleri bakımından da en önemli sosyalizasyon kaynaklarından biridir. Ailenin bu önemi hem geleneksel hem de gelişmiş ve karmaşık toplumlarda farklı oranlarda da olsa sürmektedir. Ailenin sosyalizasyondaki bu birincil rolüne iki koşul katkıda bulunmaktadır. İlk olarak temel kişilik, sosyal ve kişisel kimliklerin oluşumunda çok önemli olduğu kabul edilen

yaşamın ilk yıllarında ailenin bireye benzersiz erişimi nedeniyle birincil rol oynamaktadır. İkinci olarak ise aile üyeleri arasında kurulan bağın gücüdür. Bu güçlü kişiselleştirilmiş bağların ve kapsamlı erişimin birleşik etkisiyle aile, sosyalizasyon üzerindeki etkisinde birincil konuma yerleşmektedir. Ayrıca aile bireyleri arasındaki güçlü bağ ve iletişimin çocukluk ve gençlik yıllarından sonra da kesilmemesi, bu kurumun kişinin yaşamı boyunca sosyal ve politik görüşlerini etkilemeye devam ettiği anlamına gelmektedir (Dawson, Prewitt, ve Dawson, 1977: 114-115).

Okul ise bireyin erken çocukluk ile geç ergenlik döneminde bireyi yetişkinliğe hazırlayan beceri ve değerlerin öğretildiği alan olarak, bireye toplumun teknolojilerini öğretmenin yanı sıra topluma üyelikle bağlantılı kültürel normları da edindiren kurumdur. Okula yeni başlayan çocuk, okul dersleriyle birlikte yurttaşlık dersleri de alır ve başarı için matematiğin önemli olduğu kadar otoriteye itaat etmenin de önemli olduğunu öğrenir (Dawson, Prewitt, ve Dawson, 1977: 137-138). Dolayısıyla okullar bilinçli ve planlı şekilde resmî öğretim yoluyla olduğu kadar gayri resmî gündelik deneyimlerle de siyasi inançları aşılar. Müfredatın etkisine ek olarak okul ortamı, arkadaşlar ve öğretmenler de siyasal sosyalizasyon sürecine katkıda bulunmaktadır (Langton ve Jennings, 1969: 84-85).

Akran grupları da aile gibi birincil sosyalizasyon gruplarından sayılmaktadır. Akran grupları, erken ergenlik döneminde özel bir önem kazanır ve önemli referans figürleri olarak ebeveynlerin ve/veya öğretmenlerin yerini almaya başlar (Dawson, Prewitt, ve Dawson, 1977: 183-184). Akran grupları öğrenciye okul hayatına uyum sağlamasında yardımcı olduğu ve bütünleşme duygusu sağladığı için onun düşüncelerini de kendi düşüncelerinin etkilerinde bırakma eğilimindedir. Pek çok araştırmacı öğrenci kültürünün okullarda en etkin olan eğitim güçlerinden biri olduğunu ve bu kültürün benimsenmesinin de çoğu öğrencinin birincil kaygısı olduğunu ortaya koymaktadır (Langton, 1969: 123). Ayrıca özellikle ergenlik sırası ve sonrası süreçte siyasal öğrenme açısından, bireyin siyasal ve özellikle katılımcı rollerini ne zaman ve ne ölçüde üstleneceği noktasında, akran grupları en etkili sosyalizasyon kanallarındandır (Dawson, Prewitt, ve Dawson, 1977: 184).

Kitle iletişim araçlarının siyasal sosyalizasyon süreçlerindeki etkisinin, geçmiş dönemler itibarıyla görece önemsiz olduğu ileri sürülmektedir. Siyasal sosyalizasyon tartışmaları genelde aile ve okula odaklanır; medya ise bu birincil etkenlerin başlattığı süreçleri pekiştiren ikincil kaynaklar arasında ele alınır (Chaffee, Ward, ve Tipton, 1973: 391). Ancak özellikle teknolojik gelişmelerin hızla ilerlediği, geniş aile ve yerel toplulukların zayıflamaya başladığı yeni dönemlerde, siyasi yönelimlerin şekillendiricileri olarak giderek daha önemli hâle gelir (Dawson, Prewitt, ve Dawson, 1977: 190). Yukarıda da ifade edildiği üzere, bireyin benlik gelişiminde erken yaşlar sosyalizasyon süreçleri için önemli bir etkiye sahiptir. Günümüzde özellikle genç kuşağın oldukça erken yaşta tanışması nedeniyle internet ve sosyal medya siyasal sosyalizasyon süreçlerinde önemli bir konuma yükselir. 21. yüzyılda internet ve ona bağlı iletişim teknolojilerinin aracılığıyla siyasal bilgi elde eden vatandaş sayısı giderek artmakta ve bu platformların gelişimi gençlerin katılımı için yeni sınırlar oluşturmaktadır (Bennet, Freelon, ve Wells, 2010; Ohme ve De Vreese, 2020).

Özetle, siyasal sistemler içerisinde gençlerin merkezî bir konumu bulunmaktadır. Siyasal sistemlerin işlemesi ve kendini uzun süre koruması için özellikle genç bireyleri siyasal olarak eğitmesi gerektiği ifade edilmektedir. Easton, Hess ile yaptığı çalışmasında hiçbir siyasal sistemin genç bireyleri siyasal olarak eğitmeden işleyemeyeceğini ve kendisini uzun süre koruyamayacağını ifade etmektedir. Onlara göre siyasal sistemlerin ciddi dönüşümler geçirdiğinde ayakta kalabilmesinin yolu, siyasal mirasının bir kısmını toplumun olgunlaşmakta olan üyelerine, yani gençlere aktarmalarıdır (Easton ve Hess, 1962: 231-232). Gerçekleşen sosyalizasyon süreciyle birlikte siyasal rollerini öğrenen ve içselleştiren birey siyasal sistemin bir parçası hâline gelmekte ve işleyişe dâhil olmak için siyasal katılım gerçekleştirmektedir.

1.2.2. Siyasal Katılım Nedir?

Siyasal katılım, modern ulus-devletlerin varlığıyla birlikte bir gereklilik hâlini almıştır. Modern merkezî devletlerin ortaya çıkışından önce birey, bir ailenin veya kabilenin üyesidir, bir topluluğa aittir. Ancak birey olarak kimliği, bir ulus vatandaşlığını içermemektedir. Yüksek bir otoriteye, bir krala ya da imparatora tabi

olduğunda birey, siyasal kararları oluşturabilmek bir yana onları herhangi bir şekilde etkilemesinin dahi mümkün olmadığını bilir. Modern ulus-devlet ise ister demokratik ya da diktatör ister tek ya da çok partili ister özel mülkiyeti garantileyen ya da servet üzerine devlet denetimi uygulayan sisteme sahip olsun, her koşulda bireyin hükûmetle farklı bir ilişki benimsemesini gerekli görür ve teşvik eder. Dolayısıyla modern hükûmet pasif bir vatandaşa değil aktif katılım gösteren bir vatandaşa değer verir. Vatandaşın siyaseti etkileme olanağını büyük ölçüde kısıtlayan diktatörlüklerde ve totaliter sistemlerde dahi devlet ortak iradeyi ifade ettiği yanılsamasını oluşturmaya çalışmak için herkesi siyasal eylemlere katılmaya teşvik eder (Inkeles, 1969: 1122). Çünkü hükûmetler ve devletler varlıklarının meşruiyetini halk tarafından onaylanma sayesinde elde edebilir. Bunun için de halkın siyasal katılım gerçekleştirmesi en önemli gerekliliklerden biridir. Bu nedenle siyasal katılım demokrasilerin veya demokratik karar alma süreçlerinin vazgeçilmez bir özelliğidir. Temsilî demokrasinin yaygınlaşmasıyla birlikte siyasal katılım vatandaşların sistemden taleplerini dile getirme aracı olarak önem kazanmıştır. Demokratik sistemlerde kararlar ancak, görüşlerini bildirme ve karar alma sürecini etkileme fırsatı verildiğinde vatandaşlara dayandırılabilir. Demokratik kararlar demokratik meşruiyet gerektirir ve bu da ancak kararlar vatandaşın katılımına dayandırıldığında elde edilebilir (van Deth, 2015: 1).

Geçmişten günümüze siyasal katılım üzerine oldukça fazla çalışma gerçekleştirilmiş ve dolayısıyla birden çok tanım oluşmuştur. Yapılan ilk çalışmalardan olup birçok çalışmaya temel sağlayan, Verba, Nie ve Kim tarafından 1971 yılında gerçekleştirilen *The Modes of Democratic Participation: A Cross-National Comparison* isimli çalışmada doğrudan hükûmet personelinin seçimini ve/veya aldıkları kararları etkilemeyi amaçlayan tüm faaliyetler siyasal katılım olarak ifade edilmiştir. Onlara göre siyasal katılım vatandaşın çıkarlarının, arzularının ve taleplerinin iletilmesine vesile olur. Ancak bu tanıma güncel siyasi gelişmeleri takip etmek, komşularla siyaset tartışmak gibi hükûmeti etkilemeyi amaçlamayan faaliyetleri ya da hükûmete sembolik destek veren eylemleri dâhil etmediklerini özellikle belirtmişler; bu nedenle dar kapsamlı bir tanımlama yaptıklarını peşinen kabul etmişlerdir (Verba, Nie ve Kim, 1971: 9). Sonrasında, siyasal katılımın oy vermenin ötesinde farklı şekillerde de gerçekleşmeye başlamasıyla, “vatandaşların

hükûmet ve siyaseti etkilemeye ya da desteklemeye çalıştıkları eylemler” (Milbrath ve Goel, 1977: 2); “siyasal sistemin çeşitli düzeylerinde doğrudan veya dolaylı olarak siyasi seçimleri etkilemeyi amaçlayan vatandaşların tüm gönüllü faaliyetleri” (Kaase ve Marsh, 1979: 42); “çoğu durumda, nihai olarak kamu temsilcileri ve yetkililer tarafından alınan kararları etkilemeyi amaçlayan vatandaşların eylemleri” (Parry, Moyser, ve Day, 1992: 16) ve “bir demokraside vatandaşlara endişeleri ve tercihleri hakkında hükûmet yetkililerini bilgilendirme ve yanıt vermeleri için onlara baskı yapma fırsatı” (Verba, Schlozman, ve Brady, 1995: 37) gibi görece geniş tanımlar yapılmıştır.

Kalaycıoğlu siyasal katılımı Verba, Nie ve Kim tarafından yapılan tanıma benzer şekilde “bireylerin üyesi bulundukları siyasal sistemlerdeki otoritelerin aldıkları ve alacakları kararları etkilemek üzere yaptıkları eylemler” olarak tanımlamaktadır. Ancak ona göre bir davranışın siyasal katılım olarak ifade edilebilmesi için birey tarafından tasarlanmış bir eylem olması gerekmektedir (Kalaycıoğlu, 1984: 200-201). Kalaycıoğlu bu düşüncesini Weber’in eylem tanımlaması üzerine temellendirir. Weber, sosyolojiyi “toplumsal eylemin seyrinin ve etkilerinin nedensel bir açıklamasına ulaşmak için yorumlayıcı bir anlayışa girişen” bir bilim olarak niteler. Weber’e göre “eylem”, eylemi gerçekleştiren birey tarafından bu eyleme öznel bir anlam yüklendiği zaman ve yüklendiği ölçüde tüm davranışları içerir. Böylece Weber, “davranış” ve “eylem” arasındaki farkı “anlam” üzerinden belirtir. Ona göre bir davranış ancak kişi tarafından bir anlam yüklendiği zaman eyleme dönüşmektedir. Bir eylemin toplumsallaşması ise “eylemde bulunan birey (ya da bireyler) tarafından kendisine verilen öznel anlam sayesinde, başkalarının davranışlarını hesaba kattığı ve dolayısıyla kendi seyrine yön verdiği ölçüde” gerçekleşmektedir (Weber, 1947: 98). Kalaycıoğlu buradan yola çıkarak her siyasal davranışın bir siyasal katılım oluşturmadığını belirtilmektedir. Kendisine başkaları tarafından iletilen bir siyasal hareketi oluşturan kişinin tam anlamıyla siyasal katılım gerçekleştirmiş olmadığını ifade etmiştir (Kalaycıoğlu, 1984: 200-201).

Hangi davranışların siyasal katılım olarak tanımlanabileceğini ifade edebilmek üzere, siyasal katılım biçimlerini ayrıntılı bir biçimde sınıflandırmayı ilk kez yapan Lester Milbrath olmuştur (Kalaycıoğlu, 1984: 202). Milbrath 1965 yılında yayımlanan

Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics? isimli eserinde siyasal katılım eylemlerini hiyerarşik bir düzende göstererek artan yoğunluk⁷ derecesine göre “izleyici faaliyetleri” (spectator activities), “geçiş faaliyetleri” (transitional activities) ve “gladyatör faaliyetleri” (gladiatorial activities) olarak üç sınıfa ayırmıştır. Bu sınıflandırmaya göre yalnızca oy kullanan, birini oy kullanmaya ikna eden, bir parti rozeti taşıyan ya da bir siyasi konu hakkında konuşan kişi siyasal katılımın minimum aktiflik gerektiren kademesi olan izleyici faaliyetlerini gerçekleştirmiş kabul edilmektedir. Bir siyasal toplantı veya gösteriye katılan, bir partiye veya aday kampanyasına yardım yapan ya da bir siyasal lider veya bürokratla temas hâlinde olan bir kişi ikinci kademe olan geçiş faaliyetlerini gerçekleştiriyor demektir. En yoğun faaliyetleri içeren gladyatör faaliyetleri ise bir siyasi partiye katılmak, bir siyasi makam için aday olmak ve bir seçim kampanyasında aktif faaliyette bulunmak olarak kabul edilmektedir (Milbrath, 1965: 18). Ancak siyasal katılım biçimlerini zorluk derecesine göre sıralamak geçerli bir çözüm olmamıştır. Çünkü toplumdan topluma hatta aynı siyasal sistem içerisindeki topluluktan topluluğa göre dahi bir siyasal eylem biçiminin zorluğu değişmektedir (Kalaycıoğlu, 1984: 204).

Verba, Nie ve Kim, Milbrath’ın hemen ardından 1971 yılında gerçekleştirdikleri çalışmada zorluk derecesine göre yapılan siyasal katılım sınıflandırmalarına atıfta bulunarak, bu tanımlamaların oy verme ve aday olma sınırlamasında kaldığını, bu tarz katılım önemli olsa da bunun ötesine geçerek vatandaşların hükûmeti etkilemeye çalıştığı çok çeşitli araçlarla ilgilendiklerini ve çalışmalarını bunun üzerine temellendirdiklerini ifade etmişlerdir. Daha önce gerçekleştirilen çoğu çalışma iki tip siyasi faaliyete odaklanmaktadır: oy verme ve seçim kampanya faaliyetleri. Verba, Nie ve Kim bu faaliyetlere seçim ile ilgisi olmayan iki tip daha eklemişlerdir: İlki vatandaşın herhangi bir dilekçe ya da ziyaret yoluyla hükûmet yetkilileriyle temasa geçmesi; ikincisi ise gayrı resmî gruplar

⁷ Milbrath bu çalışmada siyasal katılım biçimlerine odaklanırken katılımın yoğunluk (intensity) derecesine odaklanıldığını ifade etmiştir (Bkz.: s. 6). Ancak literatürde bu çalışmaya getirilen eleştiriler sınıflandırmanın, katılımın zorluk derecesine göre yapılması üzerine gerçekleştirilmiştir. Yukarıda ifade edildiği şekilde Kalaycıoğlu da Verba, Nie ve Kim de Milbrath’a atıfta bulunarak katılımın zorluk (difficulty) derecesine göre sınıflandırılmasına eleştiride bulunmuşlardır (Bkz.: s. 10). Bu metinde ifadelerin orijinaline sadık kalınmıştır, ancak zorluk ifadesi yerine yoğunluk ifadesinin kullanılmasının daha doğru olacağı düşünülmektedir.

oluşturarak ya da resmî gruplar aracılığıyla diğer vatandaşlarla iş birliği hâlinde hükûmet yetkililerini etkilemeye çalışmaya dayalı faaliyetler gerçekleştirilmesidir. Araştırmacılar oluşturdukları bu dört çeşit katılım biçiminin eksiksiz olmamakla birlikte genel yelpazeyi kapsadığını ifade etmişlerdir. Siyasal katılımın dört modu olarak ifade ettikleri katılım biçimlerinin ilk ikisini seçim faaliyetleri, diğer ikisini ise seçim dışı faaliyetler olarak iki ana başlığa ayırmışlardır (Verba, Nie ve Kim, 1971: 9-17).

Milbrath, Goel’le birlikte kitabını yeniden ele aldığı ikinci baskısında, siyasal katılım kavramlaştırmasının daha önce genelde seçim siyasetine ait olduğunu ifade ederek katılmanın artık önemli değişimler geçirdiğini ve kitabın ilk baskısındaki siyasal katılım tanımlamalarının tek boyutlu bir bakış açısına dayandığını kabul etmiştir. Verba, Nie ve Kim’in gerçekleştirdiği çalışma ve katılım modları temel alınarak, siyasi eylemlerin yalnızca zorluk ya da yoğunluk dereceleri bakımından değil aynı zamanda vatandaşların hükûmet ve siyasetle ilişki kurmaya çalıştıkları farklı tarzları temsil etmeleri açısından da tasnif edildiği ifade edilmiştir. Ayrıca Milbrath birden fazla araştırmacı ile 1966-1968 yılları arasında gerçekleştirdiği araştırma sonucunda bu katılım modlarına protestocular ve iletişim uzmanları olmak üzere iki mod daha eklemiştir. Tüm bu altı katılım biçiminden protesto faaliyetleri konvansiyonel/geleneksel olmayan (unconventional) siyasal katılım, geri kalanlar ise konvansiyonel/geleneksel (conventional) siyasal katılım biçimleri olarak sınıflandırılmıştır. Konvansiyonel olarak ele alınan katılım biçimleri “normal” ve/veya “meşru” olarak kabul edilen faaliyetler şeklinde ifade edilmiş olmasına karşın bu standartların kültürden kültüre ve zamana göre farklılık gösterdiği de ifade edilmiştir. Örneğin protesto faaliyetleri zamanla artmaya başlamış, kimi ülkelerde neredeyse konvansiyonel hâle gelmiştir (Milbrath ve Goel, 1977: 10-20).

Samuel Barnes ve Max Kaase önderliğinde bir grup araştırmacıyla 1979 yılında siyasal eylemin boyutlarını ölçmek amacıyla gerçekleştirilen *Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies* isimli çalışma da oluşturulan bu iki sınıflı tanımlamayı kabul etmiştir. Ancak sınıflandırmaların içerikleri daha ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, özellikle konvansiyonel olmayan katılım biçimleri daha kapsamlı bir şekilde ortaya konulmuştur. Bireyin oy kullanması, siyasal konularda konuşması,

oy kullandığı partinin siyasal miting ve toplantılarına katılması gibi eylemler konvansiyonel yoldan siyasal katılım olarak kabul edilmiştir. Belirli bir rejim altında siyasal katılımı düzenleyen hukuk ve normlara uymayan davranış olarak tanımlanan konvansiyonel olmayan katılım biçimleri ise bir siyasal rejimi ya da otoriteyi protesto etmek ya da desteklemek adına yapılan toplu dilekçe verme, boykot, gösteri ya da grev yapma, vergi ödemeyi reddetme, bir mülke zarar verme gibi faaliyetler olarak ifade edilmektedir (Barnes ve Kaase, 1979: 41-87).

Katılım aslında tezahürler ya da ifadeler olarak ortaya çıkabilen belirli faaliyetleri kapsayan soyut bir kavramdır. İlk çalışmalardan başlayarak devam eden son 50-60 yıl içerisinde siyasal katılım repertuarı siyasete etkileyen tüm etkinlikleri ifade edecek şekilde sürekli olarak genişlemiştir. Siyasal katılım artık oy verme, dilekçe imzalama, trafiği durdurma, para bağışlama, gösteri yapma, ürünleri boykot etme, toplantılara katılma, blog düzenleme gibi birçok faaliyeti kapsamaktadır. Yeni nesil, siyasal katılımı resmî otoriteler tarafından verilmesi beklenen yetkiler ya da fırsatlarla sınırlamak istememektedir. Özellikle kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, internetin ve sosyal medya kullanımının yükselişiyle birlikte siyasi faaliyetler için iletişim ve seferberlik oldukça kolay hâle gelmiştir (van Deth, 2015: 2). Bugün katılımın genişletilmesi için kullanılan alternatif mekânlar öncelikli olarak çevrimiçi araçlara dayanmaktadır. Çevrimiçi katılım, change.org gibi “dilekçe deposu bir web sitesinde” dilekçe imzalamak şeklindeki bireysel hareketlerden Twitter’da bir yerel temsilciye cevap yazmak gibi karşılıklı etkileşim faaliyetlerine ya da Facebook’ta bir konu hakkında destek çağrısı yayımlamak gibi eylemlere kadar uzanan çok çeşitli faaliyetleri içerebilmektedir. Hatta çevrimiçi-çevrimdışı melezleşmelerle ortaya çıkan yeni bazı katılım biçimlerinden dahi bahsedilmektedir. Özellikle konu siyasi örgütlenme olduğunda, alanlar arası sınırlar giderek bulanıklaşmış, çevrimiçi ve çevrimdışı aktivizm iç içe geçmiştir (Theocharis, de Moor, ve van Deth, 2021: 31).

Geçtiğimiz 30-40 yıl içerisinde özellikle Avrupa’da seçimlere katılımda, parti destekçiliğinde ve üyeliğinde çarpıcı bir düşüş olduğu birçok çalışma ile gösterilmiş, bu düşüşün siyasete olan ilgisizlikten öte kurumsal (konvansiyonel) olmayan katılım biçimlerinin daha yaygın hâle gelmesinden kaynaklandığı ileri sürülmüştür. Yani politikadan basit bir kopuştan ziyade daha bireyselleşmiş bir kolektif katılım biçiminin

yaygınlaşması durumu ile karşı karşıya kaldığı ifade edilmiştir (Faucher, 2014: 1-2). Bu durum özellikle gençlerin katılımı için geçerli görünmektedir. Pek çok araştırma, gençlerin siyasal katılımında, özellikle de oy verme davranışında düşüş olduğunu ve gençlerin yetişkinlere göre siyasi partilerle ve siyasi kuruluşlarla daha az meşgul olduklarını göstermektedir. Ancak yakın tarihlerde yapılan araştırmalarda yine gençlerin kayıtsız olmadığı, konvansiyonel katılım yerine protesto, gösteri, gönüllülük ve çevrimiçi katılım gibi faaliyetlere yöneldikleri belirtilmektedir (Kitanova, 2020: 821).

İlk bakışta katılım repertuarının genişlemesi demokrasi için olumlu bir işaret olarak görünmektedir. Ancak konvansiyonel olmayan katılım biçimlerinin konvansiyonel katılımdaki düşüşü telafi edip etmediği söylemek güçtür. Yeni katılım biçimlerinin siyasal katılıma olanak sağlamaları itibarıyla düşüşü ortadan kaldırdığı doğru olsa da seçimlere katılım ve siyasi parti çalışmaları olmadan temsili demokrasinin işleyemeyeceği de bir diğer gerçektir (van Deth, 2015: 4). Bu nedenle temsil işlevinin devam edebilmesi için siyasi partilerin varlığı ve siyasi partiler aracılığıyla siyasal katılım gerçekleştirilmesi demokratik sistemlerin temeli olmaya devam etmektedir.

1.2.3. Siyasi Partiler ve Siyasal Temsil

Siyasi partiler “siyasal alandaki farklı sosyoekonomik güçlerin amaç ve çıkarlarını temsil eden formel örgütler” (Marshall, 1999: 664) olarak tanımlanmakta ve günümüz karmaşık toplum yapılarında demokrasinin işleyişinin merkezinde bulunmaktadır. Duverger bu durumu “Klasik anayasa hukukunu bilen, fakat partilerin rolünü bilmeyen bir kimse, çağdaş siyasal rejimler hakkında yanlış bir fikir sahibidir; partilerin rolünü bilen, fakat klasik anayasa hukukunu bilmeyen bir kimse ise, çağdaş siyasal rejimler hakkında eksik fakat doğru bir fikir sahibi olur.” cümlesiyle ifade etmiştir. Ona göre demokrasinin en basit ve gerçekçi tanımı “yöneticilerin, dürüst ve serbest seçimler yoluyla, yönetilenler tarafından seçildiği rejim” olarak yapılabilir (Duverger, 1974: 453). Schumpeter ise demokrasiyi “yalnızca halkın kendilerini yönetecek adamları kabul etme veya reddetme fırsatına sahip olması” olarak tanımlamıştır (Schumpeter, 1943: 284-285). Bu iki tanımda da demokrasi halkın kendi

kendini yönetebilmesi için seçim aracılığıyla yöneticilerini seçmesi veya reddetmesi olarak ifade edilmiştir. Bu nedenle seçimler ve siyasi partiler demokratik sistemler için temel gerekliliklerdir. Siyasi partilerin demokrasi için önemini Scarrow, “Siyasi partiler, seçimler ve faaliyet gösterdikleri temsil sistemi, demokratik yönetimin en hayati bileşenlerini oluşturur. Demokrasileri otoriter rejimlerden ayıran budur.” cümleleriyle ifade etmiştir (Scarrow, 1983: vii).

Powell (1982: 3) çağdaş ulusal demokrasilerin aşağıdaki özellikleri taşıması gerektiğini ifade etmiştir:

1. Hükûmetin meşruiyeti, vatandaşların isteklerini temsil etme iddiasına dayanır. Yani hükûmetin kanunlara itaat iddiası, hükûmetin halkın istediklerini yaptığı iddiasına dayanır.
2. Bu meşruiyet pazarlığını düzenleyen organizasyonlar rekabetçi siyasal seçimlerdir. Liderler düzenli aralıklarla seçilir ve seçmenler alternatif adaylar arasından seçimde bulunabilirler. Uygulamada bu tür seçimlerin anlamlı olabilmesi için kazanma şansı olan en az iki siyasi partiye ihtiyaç vardır.
3. Çoğu yetişkin hem seçmen hem de önemli siyasi görevlere aday olarak seçim sürecine katılabilmelidir.
4. Vatandaşların oyları gizlidir ve zorlama söz konusu değildir.
5. Vatandaşlar ve liderler konuşma, basın, toplanma ve örgütlenme özgürlüğüne sahiptir. Hem kurulu partiler hem de yeni olanlar üye ve seçmen kazanabilmek için çalışabilirler.

Yukarıda da belirtildiği üzere bir ülkenin demokratik bir yönetim şekline sahip olduğunun söylenebilmesi için siyasi partiler, temsil, seçim ve katılım temel unsurlar olarak siyasal sistemin içerisinde var olmalıdır.

19. yüzyılın sonlarından itibaren Batı Avrupa’da başlayarak tüm dünyada gerçekleşen değişimler sonrası toplumun örgütlenme ihtiyacı artmaya başlamıştır. Robert Michels o dönemde bu durumu “demokrasi örgütlenme olmaksızın düşünülemez” sözleriyle ifade etmiştir. Artık milyonların dahi ortak eylem ihtiyacı duyduğunu söyleyerek, delegasyon sistemiyle kitlelerin temsil edildiği ve iradesinin

yerine getirildiği bir sisteme ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir (Michels, 2021: 19-23). Bu durum zamanla siyasi partilerin doğuşunu getirmiştir. Siyasi partiler herhangi bir örgütten farklı bir amaç ve statü taşımaktadır. Siyasi partileri menfaat ve baskı gruplarından ayıran, devlet yönetimi makamına kendi temsilcilerini getirerek devlet politikasını kendi görüşlerine uygun olarak belirleyip yürütmek amacı taşımalarıdır. Yani siyasi partiler, halkın desteğini sağlama yoluyla devlet mekanizmasının kontrolünü ele geçirmeye ya da sürdürmeye çalışan, sürekli ve istikrarlı örgüte sahip siyasal topluluklar olarak tanımlanabilir (Özbudun, 1974: 3-4).

Siyasi partilerin ortaya çıkışı 1850 sonrasına denk gelmektedir. Bu tarihten önce Amerika dışında hiçbir ülke bugünkü anlamıyla partileri tanımamaktadır. Halk kulüpleri, fikir akımları, felsefi dernekler ve hatta parlamento grupları bulunmakta fakat gerçek anlamıyla siyasi partiler bulunmamaktadır. Partilerin gelişimi, demokrasinin gelişimiyle birlikte gerçekleşmiştir. Siyasi meclislerin fonksiyonları ve bağımsızlıkları genişledikçe meclis üyeleri gruplaşma gereği duymuş, oy hakkı genişleyip yaygınlaştıkça da adayları tanıtabilecek ve oyları bunlara yönlendirebilecek komiteler yoluyla seçmenlerin örgütlen(diril)mesi zorunluk hâline gelmiştir. Yani partiler, parlamento gruplarının ve seçim komitelerinin doğuşuna bağlı olarak ortaya çıkmıştır (Duverger, 1974: 15-16).

Siyasi partilerin siyasal sistem içerisinde birden çok işlevi bulunmaktadır. Bunların bir kısmı temsil, politik uzman yetiştirme, toplumsal hedefleri ve devlet siyasasını belirleme, çıkarları dile getirme ve gerçekleştirme, seçmenlerin sosyalleşmesini sağlama, yönetim süreçlerinin ve kurumsal ilişkilerin organizasyonunu sağlama olarak ifade edilebilir (Heywood, 2012: 343). Partilerin devlet yönetimi açısından en önemli işlevlerinden biri ise yönetenler ile yönetilenler arasındaki boşluğu doldurmak (Kışlalı, 2000: 293) yani temsil işlevini yerine getirmektir. Temsil etmek, temsil edilenin çıkarına göre hareket etmek ve ona karşı duyarlı veya sorumlu olmak anlamına gelmektedir (Pitkin, 1972: 209). Çağdaş demokrasilerde temsil ilişkisi, parlamentonun içinde görev yapan milletvekilleri ile seçmenler arasında kurulmaktadır ve dolayısıyla bu ilişki birçok toplumsal süreç ve olgu tarafından etkilenmektedir (Kalaycıoğlu, 1984: 377). Temsil, partiler için halkın vekâleti olarak hukuki bir anlam taşımanın yanında sosyolojik olarak da halkın siyasal

kanaatleri ile parlamentonunki arasındaki benzerliği ifade etmektedir. Temsilin doğruluk derecesi, yani doğru bir şekilde gerçekleşip gerçekleşmediği, halk ile onun parlamentodaki ifadesi arasındaki uyumun derecesi ile ölçülebilir. Bu noktada partilerin etkisi önemlidir. Halk ile partiler arasındaki ilişki karşılıklı etki ve tepkilerden meydana gelen bir doku teşkil etmektedir (Duverger, 1974: 477-478). Temsil sürecinin özü çeşitli çıkar ve isteklerin hükûmet aktörlerine iletilmesidir. Bu da seçmen etkisi yoluyla, yani seçmenler tarafından toplanan bireysel görüşlerin temsilcilerine iletilmesi yoluyla gerçekleşebilir (Wahlke, 1971: 273). Yani temsilci, temsil edilenlerin kendileri mecliste bizzat bulunsaydı nasıl davranacaksa o şekilde davranmalıdır. Bunu da seçmenlerine danışıp öğrenerek ve ona göre oyunu kullanarak ya da konuşarak yapabilir (Kalaycıoğlu, 1984: 381). Günümüzde temsilin gerçekleştirilmesi gün geçtikçe kalabalıklaşan nüfus sebebiyle oldukça zorlaşmaktadır. Halkın isteklerinin meclise taşınması oldukça fazla kademedен geçerek gerçekleşmektedir. Bu nedenle milletvekillerinin mecliste ifade ettikleri taleplerin, partilerin en alt kademelerinde bulunan üyeleri tarafından seçmenlerden toplanarak hiyerarşik düzende yukarıya doğru iletilmesi gerekmektedir.

Siyasi partilerle ilişkili şekilde siyasal alana dâhil olmanın da birden fazla derecesi bulunmaktadır. En bilinen şekliyle bir partiye oy vermek, üye olmak ya da tam anlamıyla partili olmak olarak belirtilebilecek eylemler arasında yaşamsal pratiklere dökülmesi seviyesinde derin farklar bulunmaktadır. Duverger bu farklılıkları “katılma çemberi” ifadesiyle açıklamaktadır. Ona göre siyasi partilerde seçmenler, taraftarlar, üyeler ve militanlar olarak ayrılan farklı katılma çemberleri bulunmaktadır. Seçmenler, en geniş kitle olarak partiye oy verenler; taraftarlar, oy vermekle yetinmeyerek partiye desteklerini gizlemeyip savunuculuğunu yapanlar; üyeler, partiye üye olarak destekte bulunanlardır. Militanlar ise partiye üye olup aynı zamanda partinin faaliyetlerini yürütenlerdir. Bu çemberlere dâhil olanların sayısı giderek daralmaktadır. Yani üyelere kıyasla militanların sayısı oldukça azdır. Militanlar, partinin asli faaliyetlerinin dayandığı temel parti gruplarının çekirdeğini teşkil eden aktif üyelerdir. Bunlar yönetici değil yürütücü mevkiinde bulunan kişilerdir. Duverger, üyeleri ise “deftere bir isim, kasaya da biraz para sağlayan” kişiler olarak ifade etmektedir. Parti üzerinden katılımı ise şöyle özetlemektedir: Militanlar

üyeleri, üyeler taraftarları, taraftarlar da seçmenleri yönetmektedir (Duverger, 1974: 138-167).

Duverger'nin oluşturduğu bu kategoriler bugünkü karmaşık toplum yapısı sonucu oluşan birçok katılım motivasyonunu ve şeklini tam olarak ifade edemese de temel referans anlamında oldukça anlaşılır bir resim çizmektedir. Günümüz Türkiye'sinde siyasi partiler farklı kademeler içeren bir yapıya sahiptir. En küçük kademe olarak mahalle teşkilatlarından başlayarak mahalle, belde, ilçe, il gibi devam eden ve kendi içinde de gençlik kolları, kadın kolları ve ana kademedен oluşan üç koldan meydana gelmektedir. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu⁸ içerisinde yan kuruluş olarak ifade edilen gençlik kolları ve kadın kollarının oluşumu zorunluluk içermese de yaygın bir uygulama olarak çoğu siyasi partinin yapılanmalarında bu iki kol bulunmaktadır. Bu üç kolda (gençlik kolları, kadın kolları, ana kademe) bulunan üyelere Duverger'nin militanlar olarak adlandıracağı bir kesim bulunmaktadır. Partiler, temsil işlevini gerçekleştirebilmek için bölgelerdeki ana kademe ve yan kuruluşlarda bulunan bu “militanlar” aracılığıyla halka ulaşır. Halkın isteklerinin temsilciye iletilmesi bugünkü nüfus kapsamında oldukça karmaşık ve zor bir işlemdir. Bu nedenle siyasi partiler mahallelerden başlayan bu yapılanmaları aracılığıyla halka ulaşır onların talep, beklenti ve şikayetlerini öğrenebilmektedir. Peki bu sistem ne kadar işlemektedir? Siyasi partiler gerçekten temsil etmesi gereken kitleye ulaşır onların sorunlarını meclise taşıyabiliyor mu? Taşıyabiliyorsa bu durum bu kademeler vasıtasıyla mı gerçekleştirilmektedir? Bu sorulara cevap verebilmek için söz konusu tüm kademeleri içeren kapsamlı bir araştırma yapmak gerekir. Ancak çalışmanın üçüncü bölümünde, siyasi partilerin bir kolu olan gençlik kollarından hareketle söz konusu soruları -kısmen de olsa- cevaplamaya yönelik bir tartışma yürütülecektir.

⁸ 2820 Siyasi Partiler Kanunu (1983): Madde 7 – (Değişik: 21/5/1987-3370/1 md.) Siyasi partilerin teşkilatı; merkez organları ile il, ilçe ve belde teşkilatlarından; Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ile il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından ibarettir. (Ek Cümle: 12/8/1999-4445/3 md.) Siyasi partilerin tüzüklerinde ayrıca kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kuruluşlarla, yabancı ülkelerde yurtdışı temsilciliği kurulması öngörülebilir.

1.3. Türkiye’de Gençlik ve Siyasal Katılım

Çalışmanın önceki başlıklarında ifade edildiği üzere siyasal sistemlerin devamlılığı için gençlerin siyasal alanla aktif bir ilişki içerisinde olması oldukça önemlidir. Bunun için gençlerin siyasal sosyalizasyon süreci ile rollerini içselleştirerek siyasal sistemin bir parçası hâline gelmesi ve siyasal katılım gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu ifadelerden yola çıkılarak Türkiye’de gençlerin siyasal alanla ilişkisi ve siyasal katılımlarının boyutu öncelikle tarihsel olaylar, daha sonra ampirik çalışmalar üzerinden incelenecektir.

1.3.1. Gençlerin Siyasal Alanla İlişkisinin Geçmişine Bir Bakış

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren gençler merkezî rol oynamışlardır. Türkiye tarihi, ekonomik ve politik gelişmeleri göz önüne alındığında üç dönemde incelenebilmektedir; 1923-1950, 1950-1980 ve 1980 sonrası (Neyzi, 2011: 26). Henüz kurulduğu 1923 yılından itibaren Cumhuriyet’in geleceği gençlere emanet edilmiş, gençler devrimlerin ve rejimin sahibi ve bekçisi olarak betimlenmiştir (Kışlalı, 2001: 76-77). Bu nedenle kuruluşun hemen akabinde gençlerin eğitimi devletin ilk görevlerinden biri hâlini almış, Cumhuriyet’in değerleri gençlere benimsetilerek onların hem ülkeyi koruyan hem de ileriye götüren gençler olmalarını sağlayacak eğitim verilmesi öncelikli amaç olmuştur (Lüküslü, 2015: 27). Aslında devlet gençlerin siyasal sosyalizasyonunu kendi kontrolünde gerçekleştirmek istemiştir. Cumhuriyet’in ilk kuşağının bulunduğu bu dönemde tek-parti yönetimi tarafından gençlerin siyasal katılımı oldukça teşvik edilmiş, seçmen yaşı 25’ten 18’e düşürülmüş ve seçmenlik için aranan vergi ödeme koşulu kaldırılmıştır (Tunçay, 1999: 44). Hatta 1931 yılı parti tüzüğü’nün 6. maddesinde 18 yaşına henüz girmemiş olan gençlerin de partinin üyesi sayılabileceği ifade edilmiştir.⁹ Bu dönemde gençlik hareketleri öncelikle öğrenci hareketleri olarak ortaya çıkmış, 1940’lı yıllara kadar dönemin en etkin gençlik örgütü Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) olmuştur. Bu örgüt önderliğinde 1924 yılında Belçika kökenli İstanbul Tramvay Şirketi tarafından

⁹ CHF Nizamnamesi ve Programı 1931, Mete Tunçay içinde, Türkiye Cumhuriyeti’nde Tek-Parti Yönetimi’nin Kurulması (1923-1931) (s. 451-483), Ankara, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s. 451.

işletilen İstanbul tramvaylarında öğrencilere indirim yapılmamasının protestosu ya da 1933 yılında yataklı vagonları işleten Vagon-Li (Wagons Lits) Şirketi Türkiye temsilcisinin şirket memurlarından birinin telefonda Türkçe konuşmasına kızarak Türkçeyi aşağıladığına dair çıkan haber üzerine yapılan protesto gibi büyük protestolar dâhil birçok hareket hükûmetle uyumlu şekilde ve “milliyetçilik” odağında ilerlemiştir. Ancak yine milliyetçi değerler odağında 1933 yılında gerçekleşen “Razgard Olayı” protestosu gösteri izni verilmemesi üzerine izinsiz gerçekleştirilince MTTB’nin feshi gündeme gelmiştir. İlerleyen yıllarda bu gibi izinli/izinsiz birtakım gösterilerin tekrarlanmasının da sonucu olarak 1931’de çıkarılmış olan Matbuat Kanunu’nun 38. maddesi 27 Haziran 1938’de değiştirilerek “Okullarda, fakülte ve enstitülerde disiplini bozacak nitelikte olaylar”ı o yerin en yüksek amirinden izin almadan yapma yasağı getirilmiştir (Kabacalı, 1992: 77-87). Böylece, her ne kadar hükûmetin politikalarına ters düşen düşünceler içermese de, daha ilk yıllardan gençlik hareketlerinin kontrol altında ilerlemesi için adımlar atılmaya başlanmıştır.

1940’larla birlikte üniversite gençlik hareketleri çeşitlenmeye başlamış, ancak yine hareketlerin çoğunluğu parti politikalarına paralel şekillenmiştir. Bu da gençleri eğitme ve devletin geleceği hâline getirme politikalarının meyvesini verdiğini göstermektedir. Yani gençler tarafından oluşturulan siyasal hareketlerin benimsetilen ruhun dışına çıkamaması bu durumun göstergesidir. Özetle bu dönemin eğitilmiş genç kuşağı vatana gönülden bağlı, ülkenin geleceği için kendilerini “feda etmeye” gönüllü, bir yandan inşa edilen diğer yandan ulus-devletin kurulum ve gelişiminde aktif rolü olan önemli bir kitle oluşturulmaya çalışılmıştır. Burada dikkat çekilmesi gereken önemli bir ayrıntı ise bahsedilen bu rollerin o dönemin eğitim alma şansı elde etmiş az bir nüfustan oluşan gençlerine özgü olmasıdır (Lüküslü, 2015: 40-44). Bu nedenle o dönemde yaşayan tüm gençlerin, aynı seviyede eğitim almamaları sebebiyle, ortak değerlendirilemeyeceği görülmektedir. Bu sınırlı sayıdaki gencin burada ele alınmasının nedeni ise siyasal arenadaki aktif rolleri sebebiyle ülkenin geleceğini etkileme pozisyonlarıdır.

1950’lere gelirken, 1940’ların ikinci yarısı ağırlıklı olmak üzere öğrenciler arasında, yayın organlarında bu ayrımın belirginleşmesinin de etkisiyle, “sağ” ve “sol” ayrımı kendini göstermeye başlamıştır. 1946 ile 1950 arasında çok sayıda

“komünizmle mücadele” toplantısı, “Atatürkçü” ve “milliyetçi” gösteri ve bildiriler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 1947 sonrasında MTTB başta olmak üzere birçok öğrenci derneğinin CHP güdümünde olduğu, kimi derneklerin de yeni kurulan DP ile temasa geçtiği görülmüştür (Kabacalı, 1992: 91-116). Mardin’e göre öğrenim görmüş gençlerin çoğunluğu Cumhuriyet’in ilk yıllarından 1950’lere kadar ister-istemez Kemalizm’in taraftarı olmuştur. Bu nedenle, nüve hâlinde bir “sağ” ve “sol” daima var olsa bile, eğitim görmüş gençler arasında gözle görülür bir ideolojik fark bulunmamaktadır. Türkiye tarihinin ikinci dönemi olarak ele alınan 1950-1980 dönemi Türkiye gençliğine bakıldığında ise öncelikle 1960 yılında Demokrat Parti hükûmetinin askerî darbe ile devrilmesi öne çıkmaktadır. Çünkü darbeyi hazırlayan olaylar içerisinde yer alan gruplar arasında başta gelenler öğrenciler olmuştur (Mardin, 2014: 253-255). 1960 darbesine giden yolu ise -bilinçli bir şekilde olmasa da- “28-29 Nisan Olayları” olarak anılan, İstanbul’da 28-29 ve Ankara’da 29-30 Nisan’da gerçekleşen olayların açtığı ifade edilmektedir. 27 Nisan’da Tıp Talebe Cemiyeti’nin genel kurulunda Güney Kore’de “özgürlük savaşı” veren öğrencilere başarı ve ölenlere başsağlığı dileyen bir telgraf çekilmesi önerisine polisin müdahalesi bu olayların fitilini ateşleyen etken olmuştur. Ertesi gün İstanbul Üniversitesi öğrencileri tarafından üniversitede gösteri yapılmış ve polis ağır müdahalede bulunmuş; bunun üzerine 29 Nisan’da Ankara Üniversitesi’ndeki öğrenciler yaşananlara karşı duyarsız kalmayarak gösteri düzenlemişler ve yine aynı şekilde polisle karşı karşıya kalmışlardır. Bu olaylar üniversitelerin içerisinde gerçekleşmiş, polis öğrencilere ateş açmış, yüzlerce öğrenciyle birlikte öğretim üyeleri de yaralanmış ve bir öğrenci hayatını kaybetmiştir. Bu süreçte askerin gösteriler esnasında öğrencilere müdahalede bulunmadığı, aksine öğrencilerin yanında yer aldığı ve çoğu zaman polisin müdahalesine engel olmaya çalıştığı ifade edilmiştir. Olaylar üzerine İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı her türlü toplantıyı, saat 21.00-05.00 arası sokağa çıkmayı, 28 Nisan olaylarının yazılmasını ve fotoğraflarının basılmasını yasaklayan bir bildiri yayımlamıştır. Sıkıyönetim aynı zamanda İstanbul ve Ankara’daki öğrenci yurtlarını bir ay süreyle kapatarak taşralı öğrencilere memleketlerine dönmelerini belirten bildiriler yayımlamıştır (Kabacalı, 1992: 131-159). Ancak bu durum gençleri durdurmaya yetmemiş, gençler merkezi üniversite olmayan bir eylem düzenlemeye karar vermişlerdir. Bu eylemin doğrudan başkentin kalbi olan Kızılay’da yapılması 555K (beşinci ayın beşinde saat beşte

Kızılay’da) parolasıyla gizlice planlanmıştır. O gün eyleme üniversite öğrencileri, lise öğrencileri ve subaylar katılmıştır (Ulus ve Güngör, 2019: 107-117). Eylemden haberdar olan DP gençlik teşkilatı ve yandaşları Kızılay’a iktidar lehine tezahürat yapmak üzere çağırılmış olsa da etkili bir eylem gerçekleştirilememiş, Celal Bayar, Refik Koraltan ve Adnan Menderes’in alana gelmesi ve Menderes’in kalabalığa doğru ilerlemesi üzerine “Yaşa.. Menderes” diye bağırarak birkaç ses “Yuh!” bağırırlarıyla bastırılmıştır (Ulus ve Güngör, 2019: 119; Kabacalı, 1992: 162). Menderes öğrencilerin arasına girmiş ve “Menderes istifa!” diye bağırarak öğrencilere bağırarak cevap vereye başlamış, bunun üzerine polis Menderes’i bir araca bindirerek olay yerinden uzaklaştırmıştır (Ulus ve Güngör, 2019: 127-129). Bayar bir süre sonra polise ateş emri vermiş ancak gençler alandan dağılmaya başladığı için bu emir uygulanmamıştır (Ulus ve Güngör, 2019: 131-133; Kabacalı, 1992: 164). Bu olaylar üzerine 21 Mayıs itibarıyla Harp Okulu öğrencileri ve subayları üniversitelilere de haber göndererek Kızılay’da toplanmaya başlamıştır. Ardından 26 Mayıs’ı 27 Mayıs’a bağlayan gece Harp Okulu’yla birlikte ihtilâl hareketına başlanmış, bunun sonucunda Milli Birlik Komitesi ordu adına yönetime el koymuştur. DP ileri gelenleri tutuklanarak Yüksek Adalet Divanı’nda yargılanmış, birçoğu mahkûm edilmiştir (Kabacalı, 1992: 165-166).

Darbenin akabinde gençlik toplumda büyük bir saygı kazanmıştır. O dönemdeki yaygın inanışa göre toplumu özgürlüğe kavuşturan 27 Mayıs “devrimi”ne ulaştıran iki büyük güç kaynağı ordu ve gençliktir (Kabacalı, 1992: 167). Ancak yıllardır devletin ve rejimin geleceği gençlere emanet edilirken bu söylem 1960’tan sonra değişmiş ve gençlerin artan nüfusu bir “sorun” olarak ele alınmaya başlanmıştır. Bu dönemde lise mezunlarının yedek subaylık haklarını kaybetmiş olması ve üniversitelerin ilk defa 1962’de merkezî sınavla öğrenci kabul etmeye başlaması örnekleri bu durumun göstergesidir (Özbay, 2015: 279). Ayrıca 1961 Anayasası’nın düşünce ve anlatım özgürlüklerini güvence altına alması, sol düşüncelerin açıklanması olanağını artırmış, bu durum da sağ-sol ayrımı sürtüşmelerinin 1962 yılının hemen başında ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir (Kabacalı, 1992: 170). 1964 yılı sonrasında, 1961 Anayasası’nın tanıdığı özgürlük alanıyla birlikte, öğrencilerin ve örgütlerinin duyarlılık alanları genişlemiş, ekonomik ve toplumsal sorunların hemen

hepsine yönelinmiştir. 1968’e gelirken gençler politize olmaya ve Türkiye genelindeki tüm iç ve dış sorunlarla ilgilenmeye başlamış, kendileri dışındaki kitlelerin eylemlerine de destek vermeye başlamışlardır (Kabacalı, 1992: 173-179).

1968 yılı Mayıs ayında Fransa’da başlayarak tüm dünyaya yayılan öğrenci hareketleri Türkiye’deki öğrenciler arasında da yayılmaya başlamıştır. Ancak Türkiye’deki öğrenci hareketlerinde yeni bir aşamaya geçilmiş olması sadece dünya çapında gerçekleşen bir olaya atfedilemez. Bu durum daha çok Türk siyasi hayatındaki hızlı kutuplaşmaların ve siyasi partilerin üniversite öğrencileri arasından taraftar toplamaya çalışmalarının sonucunda gerçekleşmiştir (Abadan, 1971: 90). 1965-1970 döneminde öğrencilerin gerçekleştirdiği 92 yürüyüşün sadece 27’si üniversite ve eğitim sistemi hakkında olmuş, geri kalan 65 tanesi toplumsal düzen veya siyasi rejimle ilgili sorunlar nedeniyle gerçekleştirilmiştir. O dönem için yeni bir eylem biçimi olan boykot ve işgaller için de aynı şeyi söylemek mümkündür (Kışlalı, 1974: 64). 1968’de üniversitelerde işgal ve boykot faaliyetleri başlamıştır. Öğrenciler “öğrencinin yönetime katılması” gerektiğini savunmuşlar ve mevcut öğretim düzenini reddettiklerini ifade etmişlerdir (Kabacalı, 1992: 195-198). Ancak 1969 sonrasında işgallerin de içeriği ve boyutu değişmeye, hükûmet karşıtı eylemler ya da sağ-sol çatışması şekline dönüşmeye başlamıştır.

Geçmişe dönüp bakıldığında Cumhuriyet’in ilk on yılında hiçbir öğrenci hareketi olmamış, gençlik çoğunlukla rejimin en ateşli savunucusu olmuştur. Daha sonraları ise gençlik hareketleri oluşmaya başlamış ancak rejim içerisinde muhalif bir duruş sergilenmiştir. 1960’lardan sonra ise öğrenci hareketleri toplumsal düzene karşı bir mücadele görünümü almaya başlamıştır (Kışlalı, 1974: 63-64). Cumhuriyet’in “yılmaz bekçisi” gençlerin devlete karşı gelmeleri ilk bakışta ilginç görünse de yakından incelendiğinde yine gençlerin toplumu ve devleti kurtarma görevlerine sadık kaldıkları ve dönemin hükûmetlerini gayrimeşru bulmaları sebebiyle harekete geçtikleri görülmektedir (Lüküslü, 2015: 50).

1968 sonrasında ise 1950’lerden beri taraftar kitlesi bulmaya başlamış olan sağ ve solun önde gelenleri olan öğrenci grupları çatışmaya başlamıştır. Özellikle sol kanat öğrencilerin hükûmet karşıtı gösterileri ve 1969-1970 döneminde şiddetin tırmanması

üzerine 1971 yılı Mart ayında ordu harekete geçmiştir. 12 Mart 1971 askerî darbesi gençlik hareketlerine karşı vurulan en sert darbe olmuştur. Dönemin başbakanı Nihat Erim “suçluların başını balyoz gibi ezeceklerini” söylemiştir. 26 Nisan’da 11 ilde sıkıyönetim ilan edilerek basın, söz, yazı ve örgütlenme özgürlükleri ortadan kaldırılmış ve “Balyoz Harekâtı” gerçekleştirilmiştir. 1972 yılında ise daha önce yakalanmış olan Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan isimli genç örgüt liderleri idam edilmiştir. 1973’te yeniden olağan parlamenter hükûmet uygulamasına dönülmesinin hemen ardından gençlerin kısa süreli depolitizasyonu son bulmuş, öğrenci olayları yeniden alevlenmiş, sağ ve sol öğrenci grupları arasında gittikçe artan bir çatışma oluşmuştur (Kabacalı, 1992: 236; Lüküslü, 2015: 84; Mardin, 2014: 252-256). Ancak gençlerde değişmeyen bir düşünce vardır: Bu iki grubun da yine temel amacı “memleketi kurtarmak” olmuştur (Lüküslü, 2015: 114). Sadece bunun hangi yolla ve hangi şekilde olması gerektiğine dair farklı düşüncelere sahiptirler. Bu dönemde Türkiye gençliğinin siyasal alanda oldukça aktif ve eylemsel bir şekilde, alanın en önemli aktörlerinden biri olarak var olduğu görülmektedir.

Siyasal arenada oldukça hareketli geçen 1970’li yılların ardından gerçekleşen 12 Eylül 1980 askerî darbesi ile “aşırı” politize olduğu düşünülen toplumu depolitize etme çalışmaları başlamıştır. Bunun için sıkıyönetimle beraber tüm siyasi partiler kapatılmış, sendika ve siyasal dernekler feshedilmiş, basın sansürleri gerçekleştirilmiştir (Lüküslü, 2015:117). Özellikle üniversiteleri kontrol edebilmek adına 1981’de yürürlüğe giren Yükseköğretim Kanunu uyarınca Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) oluşturulmuş, kurulda Bakanlar Kurulu, Millî Eğitim Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı’nca seçilmiş kişilerin yer alması gerektiği öngörülmüştür. 1983’te yürürlüğe giren Dernekler Kanunu da öğrencilerin dernek kurma ve dernek üyeliği haklarını sınırlamıştır (Kabacalı, 1992: 246-247). Bu dönemde iktidar tarafından, öğrencilerin ve genel olarak gençlerin tüm hareketlerini kontrol altına almak ve takip edebilmek adına oldukça fazla önlem alındığı ve gençlerin siyasal katılımının engellendiği, gençlerin siyasal alandan koparılarak depolitize edildiği gözlemlenmektedir. Askerî iktidarın getirdiği tüm bu kısıtlamalar ve yasaklamaların yanı sıra ekonomik alanda yeni liberal politikalar benimsenmiştir. Bu politikaların ekonomik alanda getirdiği değişimler aynı zamanda politik ve kültürel alanda da

önemli dönüşümler yaşanmasına sebep olmuştur. Bu dönüşümler toplumun tümünü olduğu gibi genç kuşağı da etkilemiştir. 1980’li yıllarda oluşan tüketim anlayışı ve giderek artan özel televizyon kanallarıyla gençlik profili öncesine göre belirgin bir değişim yaşamıştır (Caymaz, 2008: 301). Bu değişimin aslında Türkiye’deki gençlere özgü olduğunu söylemek bir hayli zordur. Ancak Türkiye’de fazlasıyla ön plana çıkarılarak eleştirilmiştir. Tarihsel olarak bakılacak olursa kuruluşunun üzerinden çok geçmemiş olması, kuruluşundan itibaren milliyetçi söylemlerin ve ülkenin gelişiminin gençlere zincirlenmiş olması ve atlatılan tüm büyük siyasi hareketlerin merkezinde gençlerin olması bu durumun nedeni olarak düşünülebilir. Bu durumu Lüküslü “gençlik miti” olarak ifade etmektedir. Türkiye’de gençlerin devlet merkezli düşünen, her daim devleti kurtarma misyonu edinerek hareket eden birer siyasal aktör olarak eğitilmeleri 19. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti’nden beri gelen, Cumhuriyet’in kuruluşuyla birlikte daha da pekiştirilen ve 1980’lere kadar devam eden bir durum olmuştur. Özellikle 68 olaylarından başlayarak 1970’lerde de devam eden siyasi olaylarda tüm amacın “memleketi kurtarmak” olarak ifade edilmesinde “gençlik miti”nin devamlılığı görülmektedir. Lüküslü’ye göre Türkiye siyasal kültürüne yerleşmiş bu algı, yani “gençlik miti” nedeniyle 1980 sonrası kuşağın öncekilerden ayrılarak politik bir kuşak olmaktan uzak görünüşleri, apolitik ya da depolitize bir kuşak olarak tanımlanmalarına ve oldukça fazla eleştirilmelerine neden olmuştur (Lüküslü, 2015: 14-16).

1990’lara gelindiğinde kitle iletişim araçlarının gelişiminin durmadan devam etmesi ve artan tüketim kültürüyle beraber gençler siyasetten uzak, popüler kültür odaklı tek tip bir profil çiziyor gibi görünmüşlerdir. Ancak durum aslında bu görüntüden ibaret değildir. Kitle iletişim araçlarındaki artış aynı zamanda gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri farklı ortamların yaratılmasına da neden olmuştur. 2000’li yıllara gelindiğinde küresel medya ve internet aracılığıyla küresel postmodern kültürün gençler tarafından benimsenmeye devam ettiği görülmektedir (Bayhan, 2006: 574-576). Gençlerin siyasal alandan uzak görünüşlerinin devamlılığı sebebiyle 1980 sonrası kuşak, 90 ya da 2000 kuşağı olarak ayrılmadan 2010’lara kadar apolitik ya da depolitize bir gençlik olarak tanımlanmaya devam edilmiştir (Lüküslü, 2015: 132). Peki aslında gerçekten gençlerin siyasal alandan çekilme nedenleri ekonomik ya da

kültürel değişimler midir? Ya da gençler gerçekten siyasal katılım göstermeyen, siyasal alandan çekilmiş ve siyasete ilgisiz bir tutum mu sergilemişlerdir? Aşağıda bu sorulara cevap aranacaktır.

1.3.2. Ampirik Veriler: Gençler Katılıyor Mu?

Daha önce de ifade edildiği üzere Türk gençliğinin siyasal alanla ve siyasal katılımı ilişkisi 2000’li yıllara gelirken değişmeye başlamıştır. 1980 sonrası kuşağın önceki kuşaklardan en belirgin farklarından biri siyasal alanla olan mesafeleridir. Ancak görünenin arkasındaki hikâyenin gerçek yüzü ancak gençlere sorularak anlaşılabilir. Bu nedenle geçmişten günümüze bu alanda yapılmış birkaç çalışmaya kısaca bakılarak gençlerin siyasete ilgisizliği, apolitik ya da depolitize olmaları hakkındaki varsayımların gerçeğe ne kadar bağlantılı olduğu nicel verilerle değerlendirilmeye çalışılacaktır.

İlk olarak 1998 yılında 11 ayrı şehirde 2223 gençle gerçekleştirilen ve 1999 yılında yayımlanan *Türk Gençliği 98: Suskun Kitle Büyüteç Altında* adlı kapsamlı çalışmaya bakıldığında gençlerin o dönemde siyasal katılımlarının oldukça düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Çalışmaya katılan gençlerden siyasal, sosyal ya da kültürel dernek veya vakıflara üye olanların oranının %3, siyasi partilere üye olanların oranının ise %3,3 olduğu görülmektedir (IMV-SAM, 1999, Tablo 28: 16). Siyasete katılımın dışında arkadaşları ile aralarında siyaset ile ilgili konuşanların oranı ise sadece %4,3’tür (IMV-SAM, 1999, Tablo 41: 24). Dolayısıyla gençlerin sadece katılıma değil siyasetin kendisine de ilgisiz oldukları söylenebilmektedir. Ayrıca Türkiye’nin sorunlarının çözümüne en çok hangi grup ya da kurumların katkıda bulunabileceği sorusuna gençlerin yalnızca %7,1’i “siyasi partiler” şeklinde cevap vermiştir (IMV-SAM, 1999, Tablo 124: 88). Araştırmada gençlerin kendilerini ülke içerisinde nasıl konumlandıkları ve gençliğe ne gibi roller biçtiklerine dair sorulan sorularda 1980 öncesi gençliğin devletin yegâne savunucusu ve kurtarıcısı kimliğinin 1980 sonrası terkedildiği veya dönüştüğü iddiasına dair aydınlatıcı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların %82,6’sı gençliğin toplumsal sorumluluk sahibi olması gerektiğini düşünmektedir. Bu durum gençliğe yüklenmiş olan sorumluluk bilincinin hâlâ devam ettiğini göstermektedir. Bunun yanında katılımcıların %60,7’si gençliğin

amaçsız, idealsiz ve vurdumduymaz olduğunu düşünmektedir. Bu da gençlerin toplum tarafından kendilerine yöneltilen eleştirileri içselleştirdikleri anlamına gelmektedir. Ancak katılımcıların %57,3'ü, ülke gençliğinin pasifize edildiğinin farkında olduklarını da ifade eden yanıtlar vermişlerdir (IMV-SAM, 1999, Tablo 134: 98).

Bu araştırmadan bir yıl sonra, 1999'da gerçekleştirilen ve doğrudan gençlerin siyasal katılımını konu alan *Türk Gençliği ve Katılım: Katıl ve Geleceğini Yarat* başlıklı araştırma 2001 yılında yayımlanmıştır. Araştırma 12 farklı şehirde 18-27 yaş arası 1242 gençle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öncelikle gençlerin ne kadar ve ne şekilde katılım sergiledikleri ölçülmüştür. Oy kullanmanın gençlerin %61,5'i tarafından gerçekleştirilen en yaygın katılım şekli olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak siyasi parti gençlik kolları üyeliği sorulduğunda yalnızca %10'unun, gençlik kolları dışı parti üyeliğinde de %6'sının katılım sağladığı görülmektedir. Partiler dışında siyasetle ilgili herhangi bir sivil toplum örgütüne üyelik sorulduğunda ise bu oran %4,3'e düşmektedir. Herhangi bir siyasi partinin seçim kampanyasında evlere tanıtım yapanların oranı %6,7, broşür dağıtanların oranı ise %8,1'dir. Bu oranlar 1980 darbesi sonrası getirilen yasakların etkisini sürdürdüğünü göstermektedir. Gençler hâlâ siyasal alanda aktif bir katılım sergilemekten uzak durmaktadır. Çalışmada ayrıca gençlere konvansiyonel katılım dışında katılım şekilleri ile ilgili sorular da yöneltilmiştir. Katılımcılardan herhangi bir sorun nedeniyle resmî kurumlara dilekçe yazanlar yaklaşık %20, herhangi bir siyasal gösteriye katılanlar %12,8 ve herhangi bir boykot eylemine katılanlar ise %7,9 oranındadır. İnternet ortamında gerçekleştirilen bir protesto eylemine katılanlar ise %3,2 oranındadır (Erdoğan, 2001, Tablo 1: 10). Bu oran internet üzerinden katılımın yavaş yavaş gençlerin hayatlarına girmeye başladığını göstermektedir. Bu değerler konvansiyonel ve konvansiyonel olmayan katılım olarak iki ayrı grupta irdelendiğinde gençlerin %15'inin konvansiyonel araçlardan en az birini kullandığı, %31,5'inin de konvansiyonel olmayan katılım etkinliklerinden en az birine katıldığı görülmektedir. Konvansiyonel olmayan katılımın yüksek görünmesinin nedeni dilekçe yazmanın da bu gruba dâhil edilmesidir (Erdoğan, 2001: 13-15).

2002 yılında ise Türkiye'nin 58 farklı üniversitesinde okuyan 37680 öğrenci ile üniversite gençliği üzerine Gazi Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen *Türk*

Üniversite Gençliği Araştırması: Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili başlıklı çalışma yine önceki iki çalışmaya paralellik göstermiş ve üniversite gençlerinin sadece %1,4'ünün dernek ve partilerle ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymuştur. (Gazi Üniversitesi, 2003, Grafik 2.24: 85) Ayrıca gençlerin %51,7'si demokrasinin sağlıklı yürümesi için sivil toplum kuruluşlarının gerekli olduğunu düşünse de aktif katılım gösterenlerin yalnızca %5,6 oranında kaldığı görülmektedir (Gazi Üniversitesi, 2003, Grafik 2.33: 142).

2004 yılında 500'ü kadın 500'ü erkek 1000 kişi ile gerçekleştirilen İstanbul ölçekli bir alan araştırması olan *İstanbul Gençliği: Gençlik Değerleri Araştırması* çalışması da gençlerin siyasetin içinde aktif olarak bulunmak istemediğini göstermektedir. Herhangi bir siyasal faaliyete katılan kişilerin oranı %21,5, bunlar arasında siyasi parti üyelerinin oranı %7,9 oranında kalmıştır. Tüm katılımcılar göz önüne alındığında siyasi partilere katılım oranı %1,7 gibi düşük bir orana karşılık gelmektedir (Yurdsever Ateş, 2006: 86-89).

2008 yılına gelindiğinde ise Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES) tarafından yürütülen *Gençler Tartışıyor: Siyasal Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri* isimli çalışmada 16-29 yaş aralığında 1023 katılımcıyla nicel, 18-25 yaş aralığında 164 katılımcıyla oluşturulan 26 odak grupta da nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre her 5 gençten 2'si oy kullanmayacağını ya da kararsız olduğunu, 3'ü ise oy kullanacağını ifade etmiştir (Kılıç, 2010: 65). Buna göre gençlerin yaklaşık %60'ı oy kullanacağını ifade etmiştir. Nicel verilere bakıldığında ise gençlerin sadece %9,27'si siyasetle yakından ilgili olduğunu ifade etmiştir (Kılıç, 2010, Grafik 22: 58). Siyasi partilere üyelik sorulduğunda yalnızca %2,72'si aktif üye, %1,61'i ise pasif üye olduğunu belirtmiştir. Yani toplamda katılımcıların yalnızca %4,33'ünün siyasi parti üyeliği bulunmaktadır. Katılımcıların %4,5'i ise üye olmasa da siyasi parti faaliyetlerine katıldığını ifade etmektedir (Kılıç, 2010, Grafik 24: 59). Ayrıca ne kadar sıklıkta siyasetle ilgili konuştukları sorulduğunda katılımcıların %10,77'si aile ve akrabalarıyla, %14,59'u da arkadaşlarıyla hemen her gün siyasal konularda konuştuğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %54,92'si aile ve akrabalarıyla, %47,53'ü de arkadaşlarıyla hiçbir zaman siyaset konuşmadıklarını ifade etmişlerdir (Kılıç, 2010, Grafik 25: 60). Bu

gençlerin yaklaşık %43'ünün siyasi partilerde çalışarak hiçbir sorunun çözülemeyeceğini düşündüğü göz önüne alınırsa katılımlarının bu derece düşük olması anlaşılabilir (Kılıç, 2010, Grafik 28: 64).

İlk bakışta yapılan bu çalışmaların gençlerin siyasal ilgisizliğine dair genel kanıyı desteklediği sonucuna varılabilir. Ancak tek başına sayısal verilerin her zaman toplumsalı açıklama kabiliyetini haiz olmadığı da dikkate alınmalıdır. Gençlerin neden katılım göstermediği sorusu önemlidir. Bu bağlamda Lüküslü gerçekleştirdiği araştırmalar sonucu gençlerin aslında siyasete olan mesafelerinin depolitize edilmiş olmalarından kaynaklanmadığını belirtmektedir. Gençler siyasal alanın kirli olduğunu, politikacıların kendi çıkarları için çalıştığını, medyaya güvenmedikleri için ülkede ne olup bittiğini tam olarak anlayamadıklarını, bir şeyleri protesto etseler bile hiçbir şeyin değişmeyeceğine inandıklarını ve bu gibi nedenlerle apolitik olduklarını, yani siyasal alandan bilinçli olarak uzak durmayı tercih ettiklerini ifade etmektedir. Bu ifadeler sonucunda Lüküslü gençlerin apolitizmi de siyasi bir duruş olarak kullandıklarını belirtmektedir (Lüküslü, 2015: 147-162). Ayrıca gençlerin aslında siyasete ilgisiz olmadıklarını, sadece yeni bir siyasal alana ihtiyaç duyduklarını ve bunun da internet olabileceğini ifade etmektedir (Lüküslü, 2010: 215). Aşağıdaki araştırmalar da bu değerlendirmeler paralelinde, gençlerin partilere güvenmediklerini ve partilerin sorunları çözemeyeceğine inançlarını teyit etmektedir.

2013 yılında Sosyal Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi'nin (SEKAM) 15-28 yaş aralığındaki 5541 kişi ile gerçekleştirdiği *Türkiye Gençlik Raporu: Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri* isimli çalışmada gençlerin ülke ve dünya ölçeğindeki siyasal gündeme ilgilerinin %79,8 oranında olduğu görülmektedir (SEKAM, 2013, Tablo 80: 128). Ayrıca bu çalışmadaki katılımcıların yine %81,8 gibi büyük bir oranının demokrasinin en iyi yönetim biçimi olduğuna katıldığı ortaya çıkmaktadır (SEKAM, 2013, Tablo 99: 143). Ancak demokrasinin en temel unsurlarından biri olan seçimlerde katılımcıların %73,8'lik bir kısmı oy kullanmaya gideceğini ifade etmektedir (SEKAM, 2013, Tablo 102: 147). Bu oranın demokrasinin en iyi yönetim biçimi olduğunu düşünenlerin oranından düşük olması, gençlerin demokrasiyle değil ülke demokrasisiyle ilgili eleştirel bir yaklaşıma sahip olduklarını göstermektedir. Oy kullanmayacağını söyleyenlere nedeni

sorulduğunda bu durumu teyit edecek şekilde %44,8'lik bir oranla ilk tercih olarak partilerin sorun çözemeyeceğini düşündükleri ve ardından %16,5'lik bir oranla da partilere güvenmedikleri görülmektedir. Bu soruya verilen cevaplarda ikinci tercih sıralarına bakıldığında ise %30,7'lik bir oranla yine partilere güvenmedikleri, hemen ardından %23,5'lik bir oranla partilerin gençlerle ilgilenmediğini ve %22'lik bir oranla da partilerin kendilerini temsil etmediklerini düşündükleri ortaya çıkmaktadır (SEKAM, 2013, Tablo 103: 147). Burada temsil meselesine değinilmiş olması önemli bir adımdır. Partilerin kendilerini temsil edip etmediğini sorgulamaları, gençlerin katılımı ile ilgili kararları noktasında önemli bir etkidir.

Yine 2013 yılında Şebeke: Gençlerin Katılımı Projesi (ŞEBEKE) kapsamında yürütülen *Türkiye’de Gençler ve Siyasi Katılım: Sosyo-Ekonomik Statü Fark Yaratıyor Mu?* başlıklı çalışmada 18-24 yaş arasında 2508 gençle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı gençlerin %58,1'i gelecek seçimlerde oy kullanacağını, %27'si kararsız olduğunu, %14,9'u ise oy kullanmayacağını belirtmiştir. Herhangi bir siyasi partiye üye olma ya da siyasi partide aktif olarak rol alma oranı %12'dir. Herhangi bir STK üyelik ya da gönüllülük durumu sorulduğunda ise %27,1 oranında olumlu cevap alındığı görülmektedir. Bu son oranın, parti üyeliğine kıyasla iki kattan daha yüksek olması dikkat çekicidir. Faklı bir konvansiyonel katılım çeşidi olan devlet kurumuna şikâyet iletme eylemi ise %9,7 gibi düşük bir orandadır. Konvansiyonel olmayan katılım çeşitlerine bakıldığında, özellikle son üç ay içerisinde herhangi bir toplu yürüyüş ya da protestoya katılıp katılmadıkları sorulduğunda, katılımcıların yalnızca %10,7'sinin bir protestoya katılmış olduğu öğrenilmektedir. Gelişmekte olan bir katılım mecrası olarak internete bakıldığında ise son bir hafta içinde internet üzerinden siyasal içerikli bir mesaj paylaşanların oranının %20,1 olduğu görülmektedir (Yılmaz ve Oy, 2014: 41-49).

Ancak yukarıda bahsedilen iki araştırma da 2013 yılının mayıs ayında Taksim Yayalaştırma Projesi'ne karşı çevreci bir hareket olarak başlayan ve sonrasında hükûmet karşıtı protestolara dönüşen “Gezi Parkı Olayları/Eylemleri”nden önce gerçekleştirilmiştir. Bu eylemler gençlerin yoğun katılımıyla gerçekleşmiş ve bu nedenle gençlerin siyasal ilgisizliği üzerine yıllardır süregelen ifadelerin yönü değişmeye başlamıştır. Eylemlerin en belirgin özelliklerinden biri, tüm iletişim ve

propagandanın oldukça aktif bir şekilde sosyal medya üzerinden sürdürülmüş olmasıdır.

KONDA Araştırma Merkezi tarafından eylemler süresince, yaş ortalaması 28 olan 4411 kişi ile yapılan görüşmelerde katılımcıların %69'unun haberi sosyal medya üzerinden aldığı ve eylemlere katıldığı görülmektedir. Sosyal medya üzerinden haber alanların yaş ortalamasının 26 olduğu göz önüne alındığında bu kişilerin büyük bir kısmının gençler olduğu söylenebilir. Bunların %84,6'sı da orada bulunduğu sürece sosyal medyayı aktif kullanmıştır. Katılanların yalnızca %21,1'i herhangi bir siyasi partiye, oluşuma veya dernek, vakıf gibi bir sivil toplum kuruluşuna üye olduğunu, geri kalan %78,9'u da olmadığını söylemektedir. Üyeliği olanların %38'i, olmayanların ise %52'si oyu konusunda kararsız olduğunu veya oy vermek niyeti taşımadıklarını belirtmiştir. Araştırmaya katılanların %18'i bugün seçim olsa oy kullanmayacağını, %29'u ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %39'u daha önce hiçbir eyleme katılmadığını, hiçbir yere de üye olmadığını belirtmektedir (KONDA: 2013). Bu verilere bakıldığında konvansiyonel olmayan bir şekilde katılım sağlayan ve çoğunluğu genç olan bu kişilerin azımsanmayacak bir kısmı daha önce konvansiyonel bir şekilde katılımında bulunmamış ya da bulunmayı düşünmemiştir. Buna rağmen internet aracılığıyla haber aldığı siyasal bir olaya aktif olarak katılmayı tercih etmiştir. Bu durum da gençlerin siyasal alana olan mesafelerinin belirli bir tercihe dayandığını ve aslında yeni bir siyasal alan aradıklarını doğrular niteliktedir. Bu alanın ise onlar için internet ve sosyal medya olduğu görülmektedir.

Genel bir kıyaslama yapılabilmesi için 1999 yılında gerçekleştirilen *Türk Gençliği ve Katılım* araştırması soru formatı değiştirilmeden 2003 ve 2008 yıllarında tekrarlanmıştır (Erdoğan, 2010: 75). Gençlerin siyasal katılımı hakkında süreklilik arz etmesi açısından ender olan bu çalışmanın ve yine benzer sorularla 2014 yılında gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarını karşılaştırmalı olarak incelemek gençlerin katılım düzeylerini 15 yıllık bir süreçte izlemek için faydalı olacaktır. 1999 %61,5 oranıyla gençlerin oy verme hareketine en çok katılım sağladığı yıl olmuş; bu oran 2003'te %52,6'ya, 2008'de %48'e düşmüş; 2014'te ise %90,1'e yükselmiştir. Gençlik kollarına üyelik aynı yıllar itibarıyla önce %10 oranında gerçekleşmiş, ardından %8,3'e, sonra %9'a gerilemiş ve nihayet %12'ye yükselmiştir. 2014 yılında

gerçekleşmiş olan yükselişlerde sene içerisinde bir yerel seçim ve bir Cumhurbaşkanlığı seçimi olmasının etkili olduğu düşünülebilir. Bu 15 yıllık süre içerisinde artış veya azalış gösterse de parti gençlik kolları üyeliği yaklaşık %10 oranında gerçekleşmiştir. Yıllar içinde diğerlerinden farklı olarak en net değişim gösteren katılım şekli ise internet üzerinden protestoya katılım olmuştur. Hatırlanacağı üzere 1999 yılında çalışmaya katılan gençlerin %3,2'si bu katılımı gösteriyorken, 2003 yılında bu oran %4,3'e 2008 yılında %7,2'ye, 2014 yılında ise bu oran %12,5'e yükselmiştir (Erdoğan, 2017, Tablo 1: 12). 2016 yılında 18-29 yaş arası 1804 kişi ile yapılan araştırmada ise gençlerin %40,9'u sosyal medyayı siyasetle ilgili konularda insanlarla iletişime geçmenin birincil yolu olarak gördüğünü, %31,9'u da sosyal medyayı düşüncelerini belirtmek için sık sık ya da bazen kullandığını ifade etmiştir (Erdoğan, 2017, Şekil 1: 14). Konvansiyonel katılım oranlarına kıyasla hâlâ düşük kalsa da internet üzerinden katılım oranı, yaklaşık dört kat artmıştır. Bu artış, gençlerin konvansiyonel olmayan katılımlara yönelişinin hızlandığını göstermektedir. 2014 yılındaki yükselişin özellikle Gezi Parkı Eylemleri sürecinde internet üzerinden siyasal katılımın Türkiye genelinde oldukça hareketli bir şekilde devam etmesinin etkisiyle olduğu söylenebilir. Ayrıca TÜİK Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'na göre 2014 yılında internet kullanan bireylerin oranı %53,8, internete erişimi olan hane oranı %60,2 olmuştur (TÜİK, 2014). 2021 yılında ise internet kullanan bireylerin oranı %92'ye, internete erişimi olan hane oranı %82,6'ya ulaşmıştır (TÜİK, 2021). Dolayısıyla internete ulaşım ne kadar artarsa gündelik kullanımla birlikte siyasal katılımın da artacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

2020 yılında Toplumsal Etki Araştırmaları Merkezi (TEAM) tarafından gerçekleştirilmiş olan *Gençlerin Siyaset Algıları, Siyasetten Beklentileri* isimli çalışmada 15-29 yaş arası 1457 kişi ile görüşülmüştür. Bu gençlerin çoğunluğu siyaseti televizyon, gazete gibi geleneksel medya kanalları üzerinden değil sosyal medya ve internet üzerinden takip ettiğini ifade etmiştir. Araştırma sonucunda gençlerin %47'sinin siyaseti sosyal medyadan, %29'unun ise internet üzerinden takip ettiği görülmektedir (TEAM, 2021: 17).

Son olarak 2021 yılına gelindiğinde 18-30 yaş arası 1542 genç ile gerçekleştirilen *Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması Raporu*'na katılan gençlerin

%9,8’lik bir kısmı siyasi partilere üye olduklarını ifade etmiştir (GoFor ve NDI, 2021: 22).

	1998	1999	2003	2008	2013	2014	2016	2021
Oy Kullanma		61,5	52,6	48	58,1	90,1		
GK Özelinde Siyasi Parti Üyeliği		10	8,3	9		12		
GK Haricinde Siyasi Parti Üyeliği		6	3,5	4,1		10,6		
Siyasi Parti Üyeliği	3,3							9,8
İnternet Üzerinden Siyasal Katılım		3,2	4,3	7,2	20,1	12,5	31,9	

Tablo 1.1.: Türkiye’de gençlerin siyasal katılım tercihlerinin yıllar içerisindeki değişiminin yüzdelik değerleri.

Yukarıdaki çalışmalar bütünsel olarak değerlendirildiğinde özellikle son yıllarda gençlerin siyasal katılımının tedricen internet ortamına kaydığı görülmektedir. İnternet kullanım yaygınlığının durmayan hızı eklendiğinde gençler için siyasal alanın çoğunlukla sosyal medya ortamına taşınacağı öngörülebilir. Bunun yanında siyasi parti üyeliği ile siyasal katılım gençler arasında hâlâ tercih edilen bir yol olarak devam etmektedir. Yıllar içerisinde ufak düşüş ya da yükselişler gözlemlense de yukarıda belirtilen yaklaşık 22 yıllık süreçte Türkiye’de gençlerin siyasi parti üyeliği ortalama %10’luk bir oranla istikrarlı bir çizgi takip etmektedir. Peki yıllardır azalmayan bir şekilde devam eden parti üyeliğine bugün gençler neden hâlâ yönelmektedir? Gençler neden ve nasıl parti üyesi olmaktadır? Bu soruların cevapları çalışmanın üçüncü bölümünde aranacaktır.

1.4. Siyasal Katılıma Alternatif Bir Yaklaşım: “Büyülü Çember”

Pierre Bourdieu sosyoloğun görevini, aktörlerin bilincinde olmadığı ancak onlar üzerinde etkisi olan toplumsal neden-sonuç ilişkilerini ortaya çıkarmak olarak ifade etmektedir. Toplumsal mekanizmalar görünür hâlde olmadığı için sosyoloğun görevi onları ifşa ederek aktörlerin bilinçlenmesini sağlamaktır. Çünkü eğer bir kez bilinçlenirlerse artık kendilerini kurtarabileceklerdir (Jourdain ve Naulin, 2020: 21-

22). Ona göre eğer sosyoloğun bir rolü varsa bu “ders vermekten ziyade silah vermek” olmalıdır (Bourdieu, 1997: 88).

Toplumun işleyiş mekanizmalarını açıklamak için Bourdieu “büyülü çember” olarak ifade ettiği bir kavramsal çerçeve oluşturmuştur (Bourdieu, 1992: 68). Bourdieu toplumsal dünyayı ilişkisel bir yaklaşımla, “*habitus*” ve “*alan*” arasında inşa edilmiş ilişkiyi birey ve toplum arasında kendiliğinden oluşmuş bir ilişki yerine koyarak inceler (Wacquant, 2016: 64). Bourdieu’ye göre *habitus*, bireylerin çocukluktan itibaren sosyalleştikleri süre içerisinde az çok bilinçsiz olarak içselleştirdikleri idrak, değerlendirme ve eylem şablonlarından meydana gelmektedir. Yani içinde bulundukları *habitus*ları benimseyerek bireyler dünyayı nasıl algılayacaklarını, nasıl değerlendireceklerini ve nasıl hareket edeceklerini öğrenmiş ve benimsemiş olmaktadır. Radikal bir değişim yaşanmadığı sürece birey edindiği eğilimleri muhafaza etmeye yatkındır. *Habitus*, bireylerin belirli durumlarda üzerine düşünmelerine gerek kalmadan onlardan beklenen davranışı üretmelerini sağlar. Geçmişte bilinçsiz bir şekilde içselleştirmiş olduğu davranışlar bireyde artık sağduyu hâlini almıştır. Bu nedenle Bourdieu, bireyin eylemlerinin maliyet-çıkar bağlamında rasyonel bir hesaplama dayandırıldığı rasyonel aktör kavramını terk ederek bireyin davranışlarının bir ölçüde dâhil oldukları toplumsal *habitus*larının ürünü olduğu fikrini savunur. Dolayısıyla toplumsal aktörler yerine failer (*agents*) kavramını tercih etmektedir (Jourdain ve Naulin, 2020: 42-46). Alanlar ise onları işgal eden ve kısmen de onlar tarafından işgal edilen, failerin karakteristik özelliklerinden bağımsız bir şekilde analiz edilebilen konumlara ait yapılandırılmış uzamlar şeklinde ortaya çıkmaktadır (Bourdieu, 1997: 103). Sosyal uzamlar bireyleri ayıran mesafelere göre yapılanmışlardır ve bireyler bu uzamlarda sahip oldukları “*sermaye*”lerin azlığına ve çokluğuna göre konumlanırlar. Bireyler bu uzamlardaki hâkim pozisyonları arzuladığı için sosyal uzamlar bir savaş alanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Jourdain ve Naulin, 2020: 105).

Bourdieu’ye göre sosyal uzam birçok toplumsal alandan meydana gelir (Jourdain ve Naulin, 2020: 122). Toplumsal dünyada siyaset alanı, felsefe alanı, din alanı gibi birçok alan bulunmakta ve her alanın kendine özgü özellikleri ve işleyiş yasaları bulunmaktadır. Bir alanın işleyebilmesi için, o alana dair oyunun kurallarını,

hedeflerini vb. bilen ve kabul eden habituslara sahip olarak oyunu oynamaya hazır faillerin olması gerekmektedir (Bourdieu, 1997: 103-104). Buradaki iki yönlü ilişkiye dikkat edilmelidir: Bourdieu'nün ifadesine göre alan habitusu, habitus da alana ilişkin algıyı yapılandırmaktadır (Bourdieu, 2016: 48). Bourdieu alan ile oyun arasında benzerlik kurulabileceğini ifade etmiştir. Ancak oyundan farklı olarak alan, bilinçli bir yatırımın ürünü değildir ve açıkça ifade edilmeyen ya da kodlanmamış düzenliliklere uymaktadır (Bourdieu ve Wacquant, 2014: 82). Bourdieu her alanda, habitus ile uyumlandığı alan arasındaki ilişkiden doğarak oluşan pratik duygusunun oluşturduğu oyuna katılmaya ve oyunun yatırım yapmaya değer olduğuna duyulan ortak inanç (*illusio*) ve oyunun kurallarına, temel varsayımlarına tartışmasız, sözsüz ön kabuller (*doxa*) bulunduğunu ifade etmektedir. Yani bu kavramlar alanın işleyişinin hem ürünü hem koşulu olarak ortaya çıkmaktadırlar (Bourdieu, 1992: 66-68). Alanın var olabilmesi için oyuncuların ona inanması, oyunun getirilerinin değerine kani olması gerekmektedir (Jourdain ve Naulin, 2020: 123). Bourdieu *illusio* olarak adlandırdığı bu durumu “oyuna yoğunlaşmak, oyun tarafından ele geçirilmek, oyunun yapılarına değdiğini sanmak, ya da daha basit söylemek gerekirse, oyun oynamaya değdiğini düşünmek” olarak ifade etmektedir. Yani *illusio*, toplumsal uzamın nesnel yapıları ile bireyin zihinsel yapısı arasındaki varlıksal suç ortaklığı ilişkisinin sonucu oluşan bir oyunla arasında kurulan büyülü ilişkidir. Ona göre eğer içinde bulunduğunuz alana dair habitusunuz yoksa ve kafanızda oyunda mevcut bulunan yapıları taşıyorsanız alanda bulunan kurallar size yabancı gelebilir. Ancak eğer oyun oynadığınız dünyanın yapılarına uygun olarak yapılanmış bir zihniyetiniz varsa sizin için her şey açıktır ve ‘oyun oynanmaya değer mi?’ gibi bir soru akla gelmez. Yani toplumsal oyunlar, kendilerini unutturan oyunlardır (Bourdieu, 1995: 149). Oyuncular oyuna girerek bu kuralları ve oyunun oynanmaya değer olduğunu kabul ederler ve böylece alan, işler hâle gelir. Her alana ait, alandaki failler arasındaki ilişkiyi ve alanın yapısını belirleyen farklı sermaye türleri bulunmaktadır. Bourdieu sermaye kavramını Karl Marx’tan ödünç almıştır. Marx’ın kuramında sermayeler iktisadi olarak ele alınır ve bireyler sahip oldukları veya olmadıkları iktisadi sermayelere göre burjuva veya proleter olarak nitelendirilirler. Bourdieu ise bireyler için toplumsal kaynaklar oluşturan iktisadi, kültürel, toplumsal, simgesel ve siyasi gibi birçok sermaye türünün varlığından bahsederek sermayeleri iktisadi alanla sınırlamaz. Analizinde dört temel sermaye

türünü ele alır: ekonomik sermaye, kültürel sermaye, sosyal sermaye ve simgesel sermaye. Bourdieu'ye göre her oyuncunun sermaye miktarlarının ve yapısının farklılığı ve zaman içinde evrilip değişebilme, artıp azalabilme imkânı alanın yapısını tanımlayan her şeydir. Bir sermaye ancak alanla bağlantılı olarak var olabilir ve işlev görebilir. Böylece görülür ki habitus, alan ve sermaye kavramları ancak birbirleriyle ilişki hâlinde anlam kazanır ve ancak böyle bir anlatımla tanımlanabilir (Bourdieu ve Wacquant, 2014: 82-86; Jourdain ve Naulin, 2020: 105-106).

Bu çalışmada siyasi partilere üyelik Bourdieu'nün *alan*, *sermaye*, *habitus*, *doxa* ve *illusio* kavramları üzerinden incelenecektir. Alan yaklaşımı ile yapılacak içsel çözümlemenin çalışmada, partilerdeki iç yapı ve işleyişin genç üyelerin parti habitusu edinmesindeki etkisini ve parti içindeki ilişki ağlarının incelenmesini kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Bu anlamda siyasi parti Bourdieucü bir yaklaşımla, devlet alanı ve toplumsal alanın kesiştiği bir ara alan (Doğan, 2017: 14), gençlik teşkilatları ise siyasi parti alanına bağlı bir alt alan (Caymaz, 2015: 32) olarak ele alınacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜMRANIYE, GENÇLİK VE PARTİLİ OLMAK

2.1. Ümraniye'nin Kısa Tarihi: İdari Gelişim ve Siyasi Yapı

Resmî olarak 1906 yılında köy statüsünde kurulan Ümraniye'nin oluşum süreci gayriresmî olarak 1880'li yıllarda 40 ila 70 arası hanenin Ahıska'dan gelerek “kaçak” olarak bölgeye yerleşmesiyle başlamıştır. 1960'lı yıllarda birden fazla isimle anılmasına karşın Ümraniye'nin hikâyesi yaygın olarak “Yalnız Selvi” ismiyle başlamaktadır. Rivayete göre Namazgah civarındaki bir tepenin üstünde tek başına duran bir selviden dolayı bu adı alan Ümraniye, bir zamanlar “saraylılara” ait yarı orman yarı tarım arazisi bir bölge olarak bulunmaktadır. Ancak 93 Harbi'nin ardından Ahıska'dan göç eden muhacirler sebebiyle Muhacirköy/Muhacir Köyü olarak anılmaya başlamıştır. Yine sözlü rivayetlerden aktarıldığına göre o dönemde Kısıklı'da yaşayan “saraylı” Cafer Ağa bir gün köye uğradığında orada bulunan ahşap camiye beğenmemiş, köye kendi adına bir cami ve çeşme yaptırmıştır. Cami tamamlandıktan sonra ise “Artık burası ümran gördü, adı da Ümranköy olsun” diyerek köyün ismini değiştirmiştir (Erder, 2013: 31; Aslaner ve Uğur, 2019: 46). Ümraniye ismi aslında “Umrânniye” olarak “Umran”dan gelmiştir. Kayıtlara göre ise sözlü rivayetlerde bahsi geçen Cafer Ağa'nın asıl adı Cevher Ağa'dır. 1900'lü yıllara gelindiğinde Cevher Ağa bölgedeki yapılaşmanın bir anlamda önünü açan dinî ve sosyal tesisleri yaptırarak yerleşimlerin muhacirlerin lehine gelişmesinde büyük katkıda bulunmuş ve Ümraniye'nin kurucusu olarak tarihe geçmiştir (Yüksel ve Erkan, 2018: 122-131).

Oluşum hikâyesi kaçak yerleşimle başlayan Ümraniye, 1935 yılına geldiğinde Üsküdar ilçesine ve Kısıklı bölgesine bağlı bir köy olarak 570 kişilik bir nüfus barındırmaktadır (BİGD, 1937: 373). 1940'lı yıllara gelindiğinde ise kahvesi, bakkalı, camisi, okulu, meydanı olan, 1946'dan itibaren de İstanbul ve Şile yol bağlantısı kurulmuş bir köy olarak bulunmaktadır. 1950'li yıllara gelindiğinde ise nüfus artışında büyük bir hızlanma gözlenmiştir. Bu artışta ilk olarak Yugoslavya'dan Türkiye'ye göçen nüfusun bir kısmının Ümraniye'ye yerleştirilmesi ve Ümraniye'nin ucuz arsa

teminine müsait, şehre yakın bir köy olması etkili olmuştur. Bu nedenle İstanbul'da inşaat sektöründe yaşanan yükselmeye başlayan iş gücü ihtiyacını karşılayan insanlar Ümraniye'ye yerleşmeyi tercih etmiştir. Böylece 1950'li yıllara gelindiğinde Ümraniye'nin nüfusunu daha çok Karadeniz kökenli olup özellikle Şile'den göçenlerin, Yugoslavya'dan gelen muhacirlerin ve inşaat sektöründe çalışmak için Anadolu'dan gelenlerin oluşturduğu görülmektedir. Bu nüfus artışının neden olduğu hızlı yapılaşmayla birlikte 1960'lara gelindiğinde Ümraniye artık köy kimliğini kaybetmeye ve bir kasaba yapısına doğru evrilmeye başlamıştır (Aslaner ve Uğur, 2019: 52-54).

1940'ta 501 kişilik nüfusuyla köy konumunda Üsküdar'a bağlı olan Ümraniye'nin nüfusu yaşanan gelişmeler dolayısıyla hızla yükselmiş, üç kattan fazla bir artışla 1955'te 1781'e ulaşmıştır (Erder, 2013: 40). 1960'a gelindiğinde ise bu beş yıllık süre içerisinde olağanüstü bir artış hızıyla nüfus 7224'e yükselmiştir. Hem Ümraniye'nin gelişim ve nüfus artış hızı nedeniyle, hem de İstanbul belediyesinin benzer şekilde nüfusun ve yapılaşmanın hızlandığı bölgelerin belediyeye dönüşmesini teşvikiyle Ümraniye'nin belediyeleşme süreci başlamıştır (Aslaner ve Uğur, 2019: 52-54). Ancak 1950'lerden itibaren "yerli-yeni gelen" çatışması yaşayan Ümraniye, belediyenin kuruluş sürecinde de aynı sıkıntıyı yaşamıştır. Belediye kurulması fikrine köyün tarımla uğraşan yerlileri karşı çıkmış, yeni yerleşenler, yani Karadenizliler ve Boşnaklar belediyenin kurulmasını desteklemişlerdir. 1960 sonrası askerî yönetim tarafından atanan muhtar Ziya Yılmaz'ın öncülük ettiği belediye kuruluş sürecinde referanduma gidilmiş, 4242 kişilik seçmenden 832 kişinin katılımı sonucu 4 oy farkıyla "belediye olalım" sonucunun çıkması ile belediye olma kararı resmî olarak alınmıştır. 1963 yılında ilk defa belediye başkanı seçmek için oy kullanılan Ümraniye'de Adalet Partisi, Millet Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi yarışmış, %38,4'lük bir oy oranıyla seçimi muhacirlerin ortak adayı olan Ahmet Mert (Boşnak) kazanmıştır (Erder, 2013: 35-40; Aslaner ve Uğur, 2019: 54-60).

Aktarılanlara göre Ahmet Mert döneminde Ümraniye'ye yerleşenlere, muhacirlere, arsa satışları hızlanmıştır. Ayrıca Ümraniye 1966 yılında organize sanayi bölgesi ilan edilmiş ve NETAŞ ve TELETAS gibi ulusal ve uluslararası fabrikaların yanında irili ufaklı çok sayıda fabrika kurulmuştur. Bütün bu gelişmeler dolayısıyla

inşaat faaliyetlerinin ve bölgeye yerleşenlerin sayısı artmış, bölge çok sayıda işçi ve ailesine ev sahipliği yapmıştır. Dolayısıyla bölge belirgin bir canlanma yaşayarak köy yapısından uzaklaşmıştır (Erder, 2013: 35; Aslaner ve Uğur, 2019: 62-64). Ümraniye bu bağlamda 1970’li yıllarda arsa simsarlığı ve bir anlamda buna bağlı olarak gelişen gecekondu meselesi dolayısıyla problem yaşamıştır. İlegal yollarla satılan arsaların büyük göç dalgalarına neden olmasıyla oluşan Kazım Karabekir ve Mustafa Kemal (1 Mayıs) mahalleleri kaçak yapılaşma olgusunu belediyenin gündemine getirmiştir (Aslaner ve Uğur, 2019: 62).

Ümraniye’nin belediye statüsü 1980 darbesiyle birlikte askerî yönetim tarafından “ilga” edilmiş, ancak 1987 tarihli kanun gereği 1989 yerel seçimleriyle birlikte Ümraniye yeni bir evreye girerek belde veya belediye şubesi olarak değil ilçe statüsüyle tekrar belediye hâline getirilmiştir (Erder, 2013: 40; Aslaner ve Uğur, 2019: 64). Özetle Ümraniye 1940-1990 dönemi arasında “köy”, “köy belediyesi”, “ilga edilmiş belediye” ve “ilçe merkez belediyesi” konumlarından geçmiştir. 1960’ta 7 bin 224 olan nüfus Ümraniye’nin belediye statüsüne yükseldiği 1963 senesinde 14 bin 800’e ulaşmıştır. 1950’lerle birlikte nüfus artışında yaşanan olağanüstü hızlanma devam etmiş, 1970 yılına gelindiğinde nüfus 22 bin 963’e, 1975’te 38 bin 730’a yükselmiştir. Bu hızlı yükselişin ardından nüfusunun 71 bin 954’e ulaştığı 1980 senesinde askerî yönetim tarafından ilga edilmiştir. 1989 yılında tekrar belediye statüsüne kavuşan Ümraniye’nin 1990 yılında şehir merkezi olarak geçen belediye sınırları içerisinde 242 bin 091, bucak nüfusuyla birlikte geçen toplam ise 301 bin 257 kişilik bir nüfusa sahip olduğu ifade edilmiştir (Erder, 2013: 40-41; TÜİK, 1990). Görüldüğü üzere Ümraniye özellikle 1970’li yıllardan sonra önemli ölçüde nüfus kazanmaya başlamış ve böylece İstanbul’un nüfusu en hızlı artan ilçelerinden biri olmuştur (Erder, 2013: 168).

Yaşanan siyasi gelişmelere dönülecek olursa Ahmet Mert, 1968 yılında tekrar Adalet Partisi adayı olarak seçime girerek yaklaşık %47 oy ile, 1973 yılında ise bağımsız aday olarak seçime girerek yaklaşık %61 oy ile tekrar belediye başkanı seçilmiştir. 1977’de gerçekleştirilen seçimde ise Adalet Partisi adayı olan Karadeniz kökenli Arslan Yıldırım, Cumhuriyet Halk Partisi’nin %37,4’lük oyundan çok az farkla, %37,9’luk oy oranı ile belediye başkanı seçilmiştir. 1963-1977 arası yapılan

seçimlerle ilgili ön plana çıkan iki husus bulunmaktadır. İlk olarak seçim sonuçlarını parti aidiyetinden daha çok adayın kimliğinin belirlediği görülmektedir. İkinci olarak da yapılan dört seçimden n Balkan göçmeni Ahmet Mert'in kazanıp dördüncü seçimi Karadenizli Arslan Yıldırım'ın kazanması demografik yapıdaki değişimi, yani 1950'li yılların ikinci yarısından itibaren Ümraniye'ye yerleşmeye başlayan Anadolu/Karadeniz kökenlilerin muhacirler karşısındaki nüfus oranı artışını göstermektedir (Aslaner ve Uğur, 2019: 60).

1989 belediye seçimlerinde ise Ümraniye'nin gelecek 30 yılına etki edecek yerel idari aktörlerin sahneye çıkışı, ortaya çıkan bu aktörler 2019'a kadar etkilerini sürdürmüştür. Bu seçimlerde esas olarak rekabet eden beş aday şunlardır: TRT spikerlerinden Nurullah Kadirioğlu (Anavatan Partisi), Kazım Karabekir Mahallesi'nin gecekondlu sakinlerinden Bingll Haydar Taluk (Demokratik Sol Parti), Ümraniye'nin balkan göçmenlerinden şkdar Belediyesi Zabıta müdürü Zaim Sancak (Doğru Yol Partisi), Balıkesir'e oradan da Ümraniye'ye göç eden Hasan Can (Refah Partisi), Gümüşhaneli şinasi ktem (Sosyaldemokrat Halkçı Parti). Bu seçimde belediye başkanlığını, İstanbul genelinde olduğu gibi, SHP ve onun adayı şinasi ktem %34,1'lik bir oy oranıyla kazanmıştır. Adayını Ümraniye dışından seçen ANAP ise İstanbul'da aldığı %26,1'lik oy oranına karşılık Ümraniye'de, 1984 seçimine oranla önemli derecede oy kaybederek sadece %14,1 oy almıştır. DYP ise İstanbul genelinde aldığı %13,8'lik oya karşılık Ümraniye'de %17,9 oranında oy olarak ikinci parti olmuştur. İstanbul ve Türkiye genelinde %10 civarında oy alan RP %17,4'lk bir oranla Ümraniye'de üçüncü parti olmuştur. Hasan Can ile Ümraniye'de çıkış yakalayan RP 1994 seçimleri için başkan adayı Kayserili Mehmet Bingl'le %39,2'lik oy oranı olarak belediyenin yeni partisi olacaktır. RP'nin kapatılmasıyla yerine kurulan FP Ümraniye'de tekrar Mehmet Bingl' aday göstermiş ve 1999 seçimlerini %30,2'lik oy oranı ile kazanmıştır (Aslaner ve Uğur, 2019: 64-68).

Bu bilgiler, farklı dönemlerde farklı oranlarda etkilere sahip olsa da Ümraniye belediye seçimlerinde kişisel özellikler, birincil/yerel ilişkiler, parti aidiyeti, Balkanlar'dan veya Anadolu'dan göç etmiş olmak gibi farklı etkenlerin belirleyiciliğini göstermektedir (Aslaner ve Uğur, 2019: 68). Ancak Erder'in 1990-1991 yılları arasında -yani şinasi ktem'in (SHP) belediye başkanlığı döneminde-

yürüttüğü çalışma incelendiğinde 1 belediye başkanı ve 31 belediye meclis üyesiyle gerçekleştirdiği görüşmelerde kendisini Ümraniyeli-İstanbullu olarak tanıtan 10 kişi, Ümraniyeli olarak tanıtan ise yalnızca 5 kişi olduğu görülmektedir. Meclis üyelerinin çoğunluğu kendilerini Ümraniyeli olarak ifade etmemiş, hemşehrlik ilişkileri ve kökenleri üzerinden tanımlamıştır (Erder, 2013: 92-117). Dolayısıyla adayların kökenlerinin bu dönemde gerçekleşen belediye başkanlık seçimlerinde diğer etkenlerden daha belirleyici olduğu görülmektedir.

1989 seçimlerinde diğer partilere oranla oldukça yüksek bir oyla belediye başkanı seçilen Şinasi Öktem'in 1994 seçimlerinde neredeyse yarı yarıya oy kaybetmesinde, 28 Nisan 1993'te yaşanan Hekimbaşı Çöplüğü'nde meydana gelen patlama etkili olmuştur. Hafriyat ve çöp döküm alanı olarak kullanılan ve önleyici tedbirlerden mahrum olan Hekimbaşı Çöplüğü patlayarak çok sayıda insanın ölümüne neden olmuştur. Dolayısıyla belediye seçimlerinde yaşanan değişimle birlikte 1994-2004 arası Ümraniye'de altyapı çalışmaları yoğunlaşmıştır. 2004 yılı seçimlerinde ise bu sefer AK PARTİ'den aday olan Hasan Can seçimi kazanmış, 2019 seçimlerine kadar 15 sene boyunca kesintisiz olarak belediye başkanlığı görevini yerine getirmiştir (Aslaner ve Uğur, 2019: 68-72).

1990 yılında 301 bin 257 kişilik bir nüfusa sahip olan Ümraniye'nin yıllar içerisinde nüfusu katlanarak artmaya devam etmiştir. 2000 yılına gelindiğinde Ümraniye 605 bin 855 kişilik nüfusuyla Gaziosmanpaşa ve Kadıköy'den sonra İstanbul'un en kalabalık üçüncü, Anadolu Yakası'nın ise en kalabalık ikinci ilçesi hâline gelmiştir (TÜİK: 2000). 2007'de Ümraniye'de bir nüfus patlaması söz konusudur: 897 bin 260 kişilik nüfusuyla Kadıköy'ü de geride bırakarak İstanbul'un ikinci, Anadolu Yakası'nın ise birinci en kalabalık ilçesi olmuştur. Ancak veriler incelendiğinde 2008 yılında Ümraniye nüfusunun 553 bin 935'e gerilediği görülmüştür (TÜİK: 2021). Bunun nedeni ise 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" kapsamında Ümraniye'nin üçe bölünmesi ile Çekmeköy, Sancaktepe ve Ataşehir belediyelerinin kurulmasıdır. 2008 sonrası dönemde eski yapıların yenilenmeye başladığı ve binaların 10-15 kata kadar yükseldiği bir evreye geçilmiş, yavaş yavaş fabrikalar yerlerini prestijli konut

projelerine, alışveriş ve iş merkezlerine bırakmıştır. Böylece Ümraniye'nin kent dokusu değişerek bugünkü görünümüne dönüşümü başlamıştır (Aslaner ve Uğur, 2019: 72-73).

2008'de yaşanan bölünme sonrası Ümraniye İstanbul nüfus sıralamasında dördüncü sıraya düşmüş, 2010 yılında ise 603 bin 431 kişilik nüfusuyla tekrar üçüncü sıraya yükselmiştir. Bu da Ümraniye'nin o yıllarda hâlâ İstanbul'daki çoğu ilçeye oranla daha fazla göç almaya devam ettiğinin göstergesidir. Bugün ise Ümraniye 726 bin 758¹⁰ kişilik nüfusu ve 37 mahallesiyle¹¹ İstanbul'un beşinci, Anadolu Yakası'nın ise ikinci en kalabalık nüfusuna sahip ilçesidir (TÜİK: 2021).

2.2. Gençlerin Gözünden Ümraniye: “Küçük Türkiye”

Bugün İstanbul'un 15 milyon 840 bin 900 kişilik nüfusunun %4,6'sına denk gelen 726 bin 758 kişilik kısmı Ümraniye'de yaşamaktadır. Ümraniye, Türkiye'deki 81 ilin 50'sinden daha kalabalık bir nüfusa sahiptir. Türkiye'de bulunan %23 oranındaki 15-29 yaş arası genç nüfusun ise %19'unu İstanbul'da, bunun da %4,5'lik kısmını Ümraniye'de ikamet eden gençler oluşturmaktadır. Ümraniye'de bulunan bu 164 bin 82 kişilik genç nüfus ise Ümraniye toplam nüfusunun %22,6'sına denk gelmektedir. Dolayısıyla Ümraniye'deki genç nüfusun hem İstanbul genelinde hem de Ümraniye özelinde önemli bir yeri bulunmaktadır (TÜİK: 2021).

Araştırma mülakatlarının başlangıcında katılımcıların her birinden öncelikle kendilerini tanıtmaları ve ardından Ümraniye'yi kendi ifadeleriyle tanımlamaları istenmiştir. Bir önceki başlıktan hatırlanacağı üzere Erder'in 1990-1991 yılında 32 katılımcı ile gerçekleştirdiği araştırmada yalnızca 5 katılımcı kendisini “Ümraniyeli” olarak tanımlamıştır. Ayrıca o dönemde gerçekleştirilen seçimlerin de seçmenin Ümraniyeli kimliğinden çok hemşehrilik ilişkileri tarafından etkilendiği aktarılmıştır. Dolayısıyla o dönemde “Ümraniyeli” olma algısının bulunduğu ancak yerel aidiyette

¹⁰ Çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu tarafından son yayımlanan veri olan 2021 nüfus verileri kullanılmıştır.

¹¹ Bu bilgiye Ümraniye Belediye'sinin resmi sitesinden 13.12.2022 tarihinde ulaşılmıştır. Bkz.: <https://umraniye.bel.tr/tr/main/pages/mahalle-haritalari/20>

henüz öncelikli etkenlerden biri hâline gelmediği anlaşılmaktadır. Bu çalışmada bulunan 17 katılımcının ise sadece 2’si kendisini “Ümraniyeli” olarak tanıtmıştır. Katılımcıların toplamda 11’inin doğduğundan beri Ümraniye’de ikamet etmesine karşın sadece Emre ve Poyraz kendisini tanıtırken “doğma büyüme Ümraniyeliyim” ifadesini kullanmıştır. Katılımcı gençlerin geri kalanları genellikle kendilerini kökenleri, ailelerinin memleketleri üzerinden tanımlamıştır. Ancak gençlerin kendisini tanıtırken Ümraniyeli ifadesini kullanmamaları kendilerini Ümraniyeli olarak görmedikleri anlamına gelmemektedir. Gençlerin mülakatlarının farklı yerlerinde Ümraniye’den bahsederken kendilerini Ümraniyeli olarak tanıttıkları görülmüştür.

Ne kadar Kastamonu Tosyalıyız desek de *biz aslında İstanbul Ümraniyeliyiz.* (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ayrıca direkt olarak kendilerini Ümraniyeli olarak ifade etmeseler de Ümraniye’yi “memleket” olarak tanımlayanlar da bulunmaktadır.

Başka semtlere gittiğimizde “Sen nerede oturuyorsun?” [sorusuna] “Ümraniye” [cevabı verilince] yakın hissediyorsun ona karşı. *Memleketinden birini gördüğün zaman yakın hissedersin ya*, kanın kaynar. Öyle bir şey oluyor. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Nasıl *memleketim* diyorsam, Ümraniye benim için öyle. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Gençlerin Ümraniye’ye dair yerel aidiyetliklerinin bulunduğu, yaşadıkları yeri memleket olarak benimsedikleri anlaşılmaktadır. Gençlerin Ümraniye’yi benimsemesinde özellikle burada doğup büyümüş olmaları etkilidir.

Doğduk, burada okuduk, burada büyüdük. (...) Arkadaşlarımız, çevremiz, işimiz, gücümüz hepsi burada. Ümraniye benim için aslında *aile* tarzı bir yer (...) Ümraniye *bir ev* diyebilirim. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Yuva. Burada doğdum, büyüdüm, seviyorum. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Ümraniye’yi çok severiz. Doğduğumuzdan beri burada olduğumuz için *diğer semtlere gittiğimizde yabancılık çekeriz*. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Bu yanıtların çoğunluğu ise gençlerin Ümraniye’yi tanımladıkları ifadelerinde ortaya çıkmıştır. Ayşe Ümraniye’yi katılımcıların genelinden farklı olarak yapısı üzerinden değerlendirerek “küçük metropol” olarak tanımlamıştır. Katılımcıların geri

kalanı ise çoğunlukla Ümraniye’yi halkı üzerinden tanımlamıştır. Bu tanımlar ise iki ayrı noktada toplanmaktadır. İlk olarak gençlerin bir kısmının Ümraniye halkını “elit” ve “medeni” olarak tanımladığı görülmüştür.

Ümraniye gerçekten İstanbul’un *nadir ilçelerinden* bir tanesi. (...) Herkes birlik içinde yaşıyor. (...) Eskiden yaşadığımız ilçeler [Güngören ve Fatih] bunu verememişti. Burası daha *insanı medeni bir ilçe*. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Ümraniye’ye geldiğimizde kendimizi güvende hissederiz, mutlu hissederiz (...) *medeni insanların* oluşturduğu bir semt [olduğu için]. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Ümraniye İstanbul’daki *en elit yerlerden* birisi. (...) Farklı ilçelere gidip gördüm. Ümraniye kat kat daha iyi insan olarak. (Deniz, Erkek, 18, Alperen Ocakları, Üye)

İkinci olarak ise gençler Ümraniye halkının hem siyasi olarak hem de köken olarak çeşitliliğine atıfta bulunmuştur. Farklı partilerde bulunan üç gencin ortak bir ifadeyle Ümraniye’yi “Türkiye” olarak tanımlaması ise oldukça dikkat çekicidir.

Ben Ümraniye’yi *küçük bir Türkiye* olarak tanımlıyorum. (...) Siyasi yapısı, etnik köken yapısı, insanların genel olarak dağılımları hep bir küçük Türkiye haritası gibi. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Ümraniye *Türkiye’nin özeti*. (...) Burada Anadolu’nun en ucrasından bir insanla şehirde büyümüş (...) biri bile yan yana gelebiliyor. Türkiye’nin en doğusundan en batısına bir özet aslında burası. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Ümraniye’yi ben *Türkiye* olarak tanımlayabilirim. (...) Siyasi olarak düşünecek olursak, oy oranlarına bakın mesela en düşük partiden en yüksek partiye kadar Türkiye genellemesine vurduğunuz zaman aynı. (...) Türk milliyetçisi, (...) muhafazakâr kesimi, solcu kesimi, bütün insanlar Ümraniye’de. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Diğer katılımcılardan da -Türkiye benzetmesini kullanmasalar da- Ümraniye’yi nüfus çeşitliliğine atıfla tanımlayanlar olmuştur. Bu bağlamda Gökay da Ümraniye’yi “kozmpolit bir yer” olarak tanımlamış, gelişmişlik anlamında da Ümraniye’nin “İstanbul’un göz bebeği” hâline geldiğini ifade etmiştir.

Bu noktada katılımcılardan Filiz’in geri kalan tanımlamalardan oldukça farklı olan ifadesi dikkat çekmektedir.

Ümraniye benim için (...) sadece yaşadığım bölgeydi, ilkokulumun olduğu yerd, lisemin olduğu yerd, arkadaşlarımin, ailemin olduğu *yaşamak zorunda olduğum bir yerd*. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Ancak Filiz Ümraniye hakkındaki bu yorumunu üç-dört sene öncesindeki düşüncelerine dayandırarak yapmıştır. Filiz, bu düşüncelerinin özellikle siyasi partiye katılımından sonra değiştiğini belirtmiştir. Aşağıdaki ifadesinin öncesinde, bir gün kuzeniyle Ümraniye’de yürürken sandık görevlisi olmaya karar vererek partiye katıldığını aktaran Filiz o güne ithafen şöyle bir açıklama yapmıştır:

Neden Ümraniye’de olduğumuzu hatırlamıyorum bile. Bir hastane içindi büyük bir ihtimal, yoksa *asla kuzenimle gidip Ümraniye’de oturalım demeyiz.* (...) Ama ne oldu? (...) Buraya katıldım, *burada edindiğim çevre beni buraya bağladı.* (...) *Ümraniye’ye bağlandım* aslında. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Daha önce Ümraniye’yi “yaşamak zorunda olduğu bir yer” olarak gören Filiz partideki çevresinin kendisini Ümraniye’ye bağladığını ifade etmiştir. 6 yıldır Ümraniye’de ikamet eden Levent de yaşanmışlıkların ve anıların yanında ocakta bulunmanın Ümraniye ile olan ilişkisini güçlendirdiğini belirtmiş, yaşadığı etkiyi “daha çok Ümraniyelileştim” olarak ifade etmiştir.

Fark ettim ki ben aslında mahallemi hiç tanımıyorum. (...) İlçeye girdikten sonra herkesin kapısını çalılıyorsunuz aslında. (...) İlk önce mahallenizi tanıdınız, sonra yavaş yavaş diğer mahalleleri tanımaya başlıyorsunuz. (...) Daha fazla insanı tanıdıkça daha fazla burayı seviyorsunuz, *aidiyetliğiniz artıyor.* (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Gençlerin birkaçı kendilerinin zaten Ümraniye ile ilişkisinin kuvvetli olduğunu ifade etse de geri kalan katılımcılar gençlik teşkilatlarında bulunmanın Ümraniye’yi daha çok tanımalarına, sevmelerine ya da bölgede daha çok vakit geçirmelerine neden olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla yerel siyasal katılımın gençlerin bölge ile ilişkilerini etkilediği anlaşılmaktadır. Gençlik teşkilatlarında edindikleri çevrenin ya da özellikle gençlik teşkilatlarında bulunmaları nedeniyle sıklıkla sahada olmalarının, mahallelere gitmelerinin, dolayısıyla da bölgeyi tanımalarının yerel aidiyeti oluşturu ya da artırıcı etkisi bulunduğu görülmektedir.

2.3. Ümraniye’de Genç Nüfus

Bir önceki başlıkta belirtildiği üzere partili gençler Ümraniye’yi oldukça benimsemiş görünmektedir. Peki gençler Ümraniye’yi gelecekte de yaşamak isteyecek

kadar benimsemiş midir? İstiyorlarsa bunun sebebi nedir? Bu başlık altında bu sorulara cevap aranacaktır.

Gençlere ileride Ümraniye’de yaşamayı planlayıp planlamadıkları sorulduğunda iki kişi hariç hepsi olumlu yanıt vermiştir. Bunlardan biri uzak bir yerde çalışacağını, diğeri de ekonomik olarak daha iyi yaşam koşullarına sahip olursa yaşamayacağını, aksi takdirde yine Ümraniye’de yaşayacağını ifade etmiştir. Çoğunluk ise öncesinde olduğu gibi Ümraniye’ye olan aidiyetlerine atıfta bulunarak cevap vermiş, burada doğup büyümüş olmanın, ailelerinin burada yaşamasının, çevrelerinin burada olmasının yaşam planlarında etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Çok fazla aidiyetliğim var. Sanki buranın dışına çıkarsam kendi yerimden gidecekmiş gibi. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

O bir aidiyet duygusu var ya. Bir yere gitsem bile içimde o ukde olur yani. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Doğma büyüme buralıyım. Kendimi başka bir yere ait hissedeceğimi düşünmüyorum. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Yuva olarak görüyorum burayı. (...) Ailem burada, işimizi burada kazanıyoruz, arkadaş çevremiz burada. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Ayrıca Ümraniye halkının diğer ilçelere göre daha “nezih” olmasını yaşama nedeni olarak belirtenler de olmuştur. Gökay “nezih ortamından dolayı” Ümraniye’de yaşamak istediğini ifade etmiştir. Daha önce de halkının “medeni” olduğunu ifade eden Ömer, Ümraniye’de yaşamak istemesinin nedenini şöyle açıklamıştır:

Ümraniye’de kalmak istememin [birinci] sebebi Ümraniye halkının çok nezih insanlardan oluşması. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Daha önce, gençlik teşkilatlarına katılmadan önce Ümraniye ile herhangi bir bağı olmadığını belirten Filiz de Ümraniye’de yaşamak istediğini şu ifadelerle açıklamıştır:

Gerçekten üç-dört senedir Ümraniye’ye bağlıyım. (...) Şu anda çalıştığım işten dolayı da bir yıldır Ümraniye’nin tüm sokaklarını ezbere biliyorum (...) Ümraniye benim için çok önemli. (...) Bugün deseler ki bir iş var (...) buradan gitmelisin. Ben ailemden önce Ümraniye [civarından ayrılmayı istemem], çünkü çok özleyeceğim. (...) Benim burada (...) hatıralarım, anılarım var. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Gençlerin çoğunluğu Ümraniye’de yaşamak istediğini belirtmiş, bunun nedenini ise Ümraniye’ye olan bağlılıkları ve hissettikleri aidiyet duygusuyla açıklamışlardır. Dolayısıyla gençlerin Ümraniye’den genel olarak memnun oldukları, Ümraniye’yi yaşanılacak bir yer olarak gördükleri düşünülebilir. Ancak partili gençlerin bu ifadeleri Ümraniye’deki genç nüfusun güncel durumunu yansıtmamaktadır.

2008 yılında yaşanan bölünmeden sonra -2018’de 9 bin 708 kişilik düşüşün haricinde- Ümraniye nüfusu artmaya devam etmiştir. Ancak genç nüfus artışı toplam nüfusun bu artışına paralel şekilde gerçekleşmemiştir. 2008-2021 yılları arasında genç nüfus, toplam nüfusun düşüş yaşadığı 2018 yılına ek olarak 2012, 2016, 2017 ve 2020 yıllarında da azalmıştır. Bu yıllar haricinde Ümraniye’deki genç nüfus artışı toplam nüfus artışına eşlik etmiştir. Ancak genç nüfus değerleri artış gösterse dahi, 2008’den itibaren genç nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranı istikrarlı bir şekilde düşüş yaşamıştır (TÜİK: 2021).

Yıl	Genç Nüfus (15-29 Yaş)	Toplam Nüfus	Genç Nüfus Oranı (%)
2008	154183	553935	27,83
2009	156465	573265	27,29
2010	158652	603431	26,29
2011	162266	631603	25,69
2012	160682	645238	24,90
2013	161767	660125	24,50
2014	162484	674131	24,10
2015	163557	688347	23,76
2016	162589	694158	23,42
2017	160851	699901	22,98
2018	156470	690193	22,67
2019	160372	710280	22,57
2020	160304	713803	22,45
2021	164082	726758	22,57

Tablo 2.1.: Ümraniye’deki genç nüfusun toplam nüfusa oranının yıllar içindeki değişimi.

Geçen 13 senelik süreçte genç nüfus oranında yaşanan tek artışın %0,12 ile 2021 yılında gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Bunun dışında ise 2008 yılında %27,83

olan genç nüfus oranı, sürekli bir artış yaşayan Ümraniye nüfusu içerisinde, her yıl biraz daha azalarak %22,57'ye kadar düşmüştür. Bu düşüşe rağmen Ümraniye'de ikamet eden genç nüfus hâlâ toplam nüfusun büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Ümraniye'deki genç nüfus aynı zamanda İstanbul'daki ve Türkiye'deki toplam genç nüfus içerisinde önemli bir büyüklüğe sahip olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda katılımcılara -hem Ümraniye'de ikamet eden gençler olmaları hem de parti faaliyetleri bakımından diğer gençlerle iletişim hâlinde bulunmaları itibarıyla- ilçedeki genç nüfusun azalmasına dair sorular yöneltilmiştir. Bu soruların cevapları ise iki ayrı başlık altında irdelenecektir.

2.3.1. Gençlerin Ümraniye Özelindeki Sorunları

Partili gençlere, Ümraniye'deki gençlerin yaşadıkları ilçe özelinde ne gibi sorunları olduğu, Ümraniye'nin gençlerin beklentilerini karşılayıp karşılamadığı sorulmuştur. Gençlerin bu soruya verdiği cevaplar üç kategoriye ayrılabilir: hiçbir sorunu olmadığını söyleyenler, genellikle ihtiyaçların karşılandığını ancak birkaç eksiğin olduğunu söyleyenler ve gençlerin ihtiyaçlarını karşılamadığını söyleyenler.

Ümraniye'de yapmak isteyip de yapamayacağım bir şey yok benim bir genç olarak. (...) Benim ihtiyacımı karşılıyor açıkçası. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

İlçeyle ilgili pek sorunları olacağını zannetmiyorum Ümraniye gençlerinin. (...) Benim gördüğüm bir [sorun] yok. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Gençlerin yanıtları çoğunlukla ilk iki kategori altına girmektedir. Yani aslında gençlerin çoğunluğu, Ümraniye'nin gençlerin ihtiyaçlarını karşılayabildiğini ifade etmiştir. Özellikle belediye partisinde bulunan gençler ise belediyede yapılan faaliyetlere ve hizmetlere atıfta bulunarak gençlerin sorunları olmadığını ifade etmiştir.

Bunu çok tarafsız bir şekilde söylüyorum, çok ahım şahım bir sorunumuz yok. Bir ihtimal internet altyapısı olabilir. (...) Ümraniye'de köpekler için bile park var. (...) Çocuklar için kaykaylı parklar var. Millet bahçelerimiz yapılmaya devam ediyor. Yüzme havuzları olsun, top sahaları olsun gençlerin en çok yöneleceği şeyler. Kültür merkezleri olsun. (...) Dudullu tarafına kütüphane yapılıyor. Ümraniye'de yok

[diyeabilecekleri] ya da şikâyet edebilecekleri bir durum benim aklıma gelmiyor. Fazlası var yani. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Belirtilen sorunlar ise genellikle ulaşım sıkıntısı, yeşil alan azlığı, eğitim ihtiyacı, sosyal alan ihtiyacı, kültürel anlamda gençleri besleyecek sosyal ve eğitim içerikli faaliyetler etrafında toplanmaktadır.

Yeşil alanlar gerçekten çok çok az. Şu anda Ümraniye’ye baktığınız zaman gençler AVM’lere tıklıyorlar. (...) Ümraniye’de yediye yakın AVM var. (...) Yerine bir yeşil alan olsaydı gençlerimizin daha ferah, daha özgür olabileceklerine inanıyorum. (...) Bir Kadıköy’e göre bir Üsküdar’a göre ulaşım biraz daha (...) zor. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Mahalleimde mesela iki tane otobüs hattı var. (...) Ulaşım sorunu var benim. (...) Başka bir sıkıntısı yok bence Ümraniye’nin. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ümraniye’nin gençlerin ihtiyaçlarını karşılamadığını ifade eden gençler de benzer sorunlara dikkat çekmişlerdir.

Ümraniye’de bir kafe azlığı var, bu gerçekten gençler için büyük bir problem. (...) Gençlere hitap ediyorsanız anne baba gibi düşünmemeniz gerekiyor. (...) Ümraniye yetmiyor gençlere. (...) Yeşillik bir alana gidelim oturalım dediğiniz bir yer var mı? Yok. (...) Otobüs azlığı mesela. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Vakit harcayabilecekleri, (...) sosyalleşebilecekleri adam akıllı bir yer yok. Burada hayatları kafe, park, internet kafe ekseninde dönüyor. Başka şeyler için diğer ilçelere geçiyorlar. (...) En basitinden konser etkinliği fazla olan bir ilçe değiliz. Ama Kadıköy’de konser, sokak tiyatrosu çok fazla var. (...) Burada gençler sadece devlet tiyatrosuna veya belediyenin tiyatrolarına mahkûm. Ama Kadıköy’de, Taksim’de, Beşiktaş’ta bir sürü özel tiyatro var. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Bir sorunu eğitim açısından olabilir. (...) Üniversite sanırım öyle fazla yok Ümraniye’de. Örnek veriyorum Kavacık’ın orada var, Beykoz’da. Çoğu çevreme soruyorum, herkes oraya gidiyor. (Oğuz, Erkek, 21, SAADET, Başkan)

Gençlerin Ümraniye özelinde belirli ihtiyaçları olsa da sorun olarak ulaşım sıkıntısı dışında belirtilen bir şey olmamıştır. Dolayısıyla gençlerin Ümraniye’de sorunlardan ziyade ihtiyaçlarının karşılanmasında eksikler bulunduğu anlaşılmaktadır.

2.3.2. Genç Nüfusun Azalması: “Gence Hitap Etmiyor!”

Peki partili gençlerin çoğunluğuna göre gençlerin Ümraniye özelinde sorunları yoksa ve Ümraniye gençlerin beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılayabiliyorsa

Ümraniye’de genç nüfus neden azalmaktadır? Bu sorunun cevabı da çoğunlukla tek bir noktada toplanmıştır: Gence hitap etmiyor.

Gidiyorlardır. Üsküdar-Kadıköy ayrımı vardır ya, *Kadıköy her zaman gence hitap eder. Ümraniye genci çekmeyebilir.* (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Kadıköy’le Ümraniye’yi bu konuda kıyaslarsak, (...) sorsak mesela Ümraniye çarşıda on gence, onu da Kadıköy diyecektir. Ümraniye tamam çok güzel bir ilçe ama *gençliğin istediği potansiyeli vermiyor.* (...) *Kadıköy daha özgür*, tam bu Z kuşağının istediği bir ilçe potansiyelinde. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

[Ümraniye] *Gençleri çekecek bir yer değil.* (...) Millet bahçesi yapıldı mesela. İçinde golf sahasına kadar var (...) ve bu beni şu anda çekmiyor. (...) Gençlerin akşam saatlerine kadar dışarıda oturması Ümraniye’de mümkün değil. Öyle bir yerleşim yeri yok. Alkol kullanımı bu konuda çok büyük bir etken. *Genç nüfusu bence en çok Kadıköy tarafına doğru yolluyoruzdur.* (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Partili gençlerin çoğunluğu Ümraniye’deki gençlerin gitmeyi tercih ettiğini ifade etmişlerdir. Bunu da Kadıköy kıyası ile belirtmişlerdir. Onlara göre gençler daha sosyal ve daha “özgür” bir yaşam biçimi sürmek istedikleri için maddi bağımsızlıklarını elde ettikleri zaman daha çok “gençlere hitap eden” Kadıköy ve benzeri ilçelere taşınmaktadır.

Gençler Ümraniye’de durmak istemiyor. (...) *Ümraniye aslında onların istedikleri şeyi onlara vermiyor.* Gençler (...) eğlenceye rahat ulaşmak istiyor. Ümraniye hiç buna uygun bir yer değil. (...) Maddi özgürlüklerini elde etmeye başladıktan itibaren takıldıkları yerler, gittikleri yerler değişmeye başlıyor. Bunun bir sonraki adımı da yaşadıkları yeri değiştirmek oluyor. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Günümüzdeki gençliğe baktığınızda *Kadıköy, Beşiktaş, belki bir nebze Üsküdar* gibi daha merkezî yerler, daha *gençlere hitap eden yerler.* Ümraniye (...) gibi daha Anadolu insanı tarzı yerleşim yeri olan yerlere göre gençlere daha cazip geliyor. (...) Belki de gençler bundan dolayı biraz daha kendi özgürlüğünü elde edince o tarz yerlere göç ediyor olabilirler. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ancak 79 bin 624 kişilik genç nüfusuyla Kadıköy 2021 yılında genç nüfus sıralamasında İstanbul’daki 39 ilçe içerisinde 23. sırada kalmıştır. Toplam nüfusuna göre genç nüfus oranı ise %16,4’tür. İstanbul’da en kalabalık genç nüfus -toplam nüfus sıralamasına paralel olarak- sırasıyla Esenyurt, Küçükçekmece, Bağcılar, Pendik ve sonrasında Ümraniye’de bulunmaktadır (TÜİK: 2021). Dolayısıyla gün içerisinde vakit geçirmek için Kadıköy, Beşiktaş gibi ilçeleri tercih etseler dahi gençlerin yaşamak için Kadıköy’ü tercih ettiğini söylemek güçtür. Gençlerden birkaçı, çalışmaya başlayan ya

da evlenen gençlerin ekonomik sıkıntılardan ve özellikle kiraların yüksek oluşundan dolayı memleketlerine ya da Sultanbeyli/Tuzla gibi kiraların daha uygun olduğu ilçelere taşındıklarını ifade etmiştir. Gençlerin nereye yerleştiği bilinemeyecek olsa da genellikle nüfus azalmasının gözlemlendiği yaş dağılımı, bu ifadeyi destekler görünmektedir:

Yıl	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25-29 Yaş	Toplam (15-29)
2008	44943	47653	61587	154183
2009	45914	48109	62442	156465
2010	46966	47830	63856	158652
2011	48727	49371	64168	162266
2012	48855	48264	63563	160682
2013	49683	48573	63511	161767
2014	50145	49496	62843	162484
2015	50873	50117	62567	163557
2016	51275	50461	60853	162589
2017	50806	50840	59205	160851
2018	48938	50025	57507	156470
2019	48987	51803	59582	160372
2020	48955	52179	59170	160304
2021	48923	54017	61142	164082

Tablo 2.2.: Ümraniye’de genç nüfusun yaş aralıklarına göre yıllar içindeki değişimi.

Gençlerin genellikle maddi bağımsızlıklarını elde ettikleri 25-29 yaş aralığı nüfus değişimleri incelendiğinde, 2011 yılından itibaren sürekli bir şekilde azaldığı görülmektedir. 2011’den 2019’a kadar, genç nüfus artış gösterse dahi bu yaş aralığında azalma gerçekleşmeye devam etmiştir. Hatta 2016 yılındaki genç nüfus azalması incelendiğinde; diğer iki yaş aralığındaki nüfusun artış gösterdiği, sadece 25-29 yaş aralığında yaşanan düşüş nedeniyle genç nüfusun bir önceki yıldan daha az olduğu görülmektedir (TÜİK: 2021). Yani 25-29 yaş aralığında yaşanan nüfus azalması partili gençlerin, iş hayatına başlayan ya da aile kuran gençlerin başka yerlere taşınmalarının Ümraniye’deki genç nüfus azalmasında etkili olduğu ifadesi ile uyumluluk göstermektedir.

Gençlerin Ümraniye’den ayrılışlarına genelden farklı olarak bir değerlendirmede daha bulunulmuştur.

Ümraniye’de yaşayanların hepsi aslında buraya kendini ait hissetmiyor. (...) Benim gördüğüm [durum] kendini ait hissetmekle alakalı. Onlar (...) kaldıkları yeri benimsememişler. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Mehmet gençlerin gidişini kendilerini Ümraniye’ye ait hissetmemeleri ile açıklamıştır. Filiz de aslında kendisinin de yaşamak istemeyeceğini şöyle açıklamıştır:

Mesela ben bu nedenleri saydığım için buradayım. Belki o *siyasetten oluşan arkadaşlığım, o bağlılığım olmasaydı, ben Ümraniye’de oturmak ister miydim? (...)* İstemezdim. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Daha önce, partiye katılmadan önce Filiz’in Ümraniye’de mecbur kalmadıkça vakit geçirmediği, Ümraniye’ye olan bağlılığının partide edindiği çevre ve bölgeyi tanınması sayesinde gerçekleştiği ifade edilmişti. Filiz, Ümraniye’deki genç nüfusun azalmasını değerlendirirken de üstteki ifadeleri kullanmıştır. Dolayısıyla Mehmet’in açıklamasında doğruluk payı olduğu görülmektedir. Filiz, kendi yaşam tercihlerine daha uygun olduğu hâlde başka bir ilçede yaşamaktansa parti alanına katıldıktan sonra edindiği aidiyet nedeniyle Ümraniye’de yaşamayı tercih edeceğini ifade etmiştir.

Bu noktada, parti alanına dâhil olmanın getirdiği yerel aidiyetin gençler üzerinde etkili olduğu ileri sürülebilir. Partili gençlerin büyük çoğunluğunun Ümraniye’de yaşamayı planladığı, ancak Ümraniye’deki genç nüfusun, özellikle 25-29 yaş aralığının azaldığı göz önüne alındığında, gençlerin Ümraniye’de kalmak istemelerinin alanın getirdiği yerel aidiyet sebebiyle olduğu anlaşılmaktadır. Gençlerin siyasi parti üyeliği kanalıyla siyasal katılım gerçekleştirmesi yerel aidiyeti de beraberinde getirmektedir. Parti alanına dâhil olan gençler alanı benimseyerek partili olmakta ve bölgede daha fazla vakit geçirmeye başlamaktadır. Dolayısıyla gençlerin parti alanına dâhil olması Ümraniye’deki gençlerin bölgeyi tanınması ve benimsemesi için önemli bir etkidir.

Peki gençlerin parti alanına katılım kararı nasıl oluşmaktadır? Partiye katılan gençler neden devam etmek istemektedir? Bölgedeki genç nüfusun varlığı için önemli bir etken olan gençlerin partili olma süreçleri bir sonraki başlıkta ele alınacaktır.

2.4. Partili Olmak: Nasıl ve Neden?

Siyasi partilerle ilişkili olarak siyasal alana dâhil olmanın da birden fazla çeşidi bulunmaktadır. Bu çeşitler üzerinde ayırım yapılması, yaşamsal pratikleri derin bir şekilde etkilemesi açısından önemlidir. Bir birey bir siyasi partiye oy verebilir, açık bir şekilde destekte bulunabilir, üye olabilir ya da aktif olarak parti için çalışabilir. Bu çalışmada parti için aktif olarak çalışanlar -yani Duverger'nin "militan"ları- incelenmektedir. Kullanılan militan kavramı, kategorize ettiği kitleyi bulunduğu konum ve biçim bakımından doğru ifade ediyor olsa da aynı zamanda sadece yaşadığı sürecin sonucunda bireyin ulaştığı son durumu belirtmesi nedeniyle eksik kalmaktadır. Bireyin partide aktif çalışmaya karar vermesi belirli bir siyasal sosyalizasyon sonucu ya da Bourdieu'nün ifade ettiği şekilde edindiği habitusun sonucu olarak meydana gelmektedir. Dolayısıyla bireyin sürdürdüğü bu yaşam biçimine neden olan etkenleri ve eylemi gerçekleştirmesi için edindiği motivasyonları daha iyi anlayabilmek için gerçekleşen süreç üzerine konuşulması gerekmektedir. Bu nedenle çalışmadaki katılımcılar Duverger'nin militan olarak ifade ettiği kategoriye dâhil olsa da gençler "partili olmak" ifadesi üzerinden ele alınacak ve öncelikle gençlerin partili olma süreçleri incelenecektir.

Gençler neden ve nasıl partili olmaktadır? Partiye katılmaya nasıl karar vermektedir? Neden partide aktif olmaya devam etmektedir? Bu soruların cevapları Bourdieu'nün kavramlarının ışığında aranacaktır. Bourdieu faillerin alanda edindikleri yatkınlıklar öncesinde, alanın yapısını oluşturan özgül sermaye biçimlerinin tanınarak ve buna dair birtakım özellikler edinilmiş olarak alana giriş yapılabileceğini ifade etmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi Bourdieu'ye göre her alanın özgül mantığını oluşturan özellikleri, işleyişi, yasaları ve sermaye biçimleri bulunmaktadır. Bu alanlara dâhil olan bireylerin bunları benimseyerek alanın habitusunu edinmeleri ya da önceden bu alana dair özgül sermaye biçimlerine sahip olarak alana giriş hakkı edinmiş olmaları gerekmektedir (Bourdieu ve Wacquant, 2014: 93-94). Bu nedenle çalışma kapsamında görüşülen Ümraniyeli gençlerin partili olma süreçleri incelenirken öncelikle alana girişlerinin nasıl gerçekleştiği ve bu kararlarında nelerin etkili olduğu ele alınacaktır. Daha sonra ise partiye devamlılık nedenleri ve devam

ettikleri süre içerisinde edindikleri yatkınlıklar ve kazanımlarla parti habitusu edinerek partili olma süreçleri incelenecektir.

2.4.1. Habitus Etkisi

Bourdieu'ye göre habitus, “dışsal yapıların içselleştirildiği *ilk sosyalleşme* deneyimlerinin ürünüdür. Bunun sonucunda, sosyalleşme yoluyla, tabakalaşmış bir toplumdaki belirli bir grup için neyin olanaklı neyin olanaksız olduğunu gösteren geniş parametreler ve sınırlarla ilgili içselleştirilmiş yatkınlıklar gelişir. Yani, habitus bir yanda eylemin yapısal sınırlarını çizer. Öte yandan, ilk sosyalleşmenin yapılandırıcı özelliklerine tekabül eden algıları, hayalleri ve pratikleri doğurur.” (Swartz, 2011: 147). Bu doğrultuda mülakatların incelenmesi sonucu katılımcıların siyasal katılımlarında ilk sosyalleşme süreçlerinin etkili olduğu, çoğunlukla ailede başlayan siyasal sosyalleşme süreçleri sonrası erken yaşlarda siyasi görüşlerinin ve siyasi hayata dair tercihlerinin oluştuğu ve içselleştirildiği görülmektedir.

Din gibi işte. Doğduğunda ailen Müslümandır da sen sorgulamazsın. (Poyraz, Erkek, 20, SAADET, Yönetim Kurulu Üyesi)

Babam ezelinden beri bu ekolde. (...) Bu ekoldeki insanlara oy vermiş, gönül vermiş birisi. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Biz ailecek Ülkücüyüz. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

CHP kökenli bir aileyiz zaten. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Muhsin başkan sevgisi bizim bütün ailede, bütün sülalede vardır. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Katılımcılara partiye nasıl katıldıkları sorulduğunda verilen cevaplar genellikle ailedeki siyasal kültürü vurgulamaktadır. Bu da gençlerin partiye katılım kararı alırken aslında alanın özgül mantığını tanıyarak hareket ettiğini göstermektedir. Siyasal kültür ailelerde kuşlaklar arası bir aktarım hâlinde devam etmekte ve katılımcılar çocukluk dönemlerinde ailede başlayan ilk sosyalleşme süreçlerinde edindikleri habitusları doğrular şekilde siyasal yatkınlıklar göstererek parti tercihinde bulunmaktadır.

Ailede gelenekleşen siyasal kültürü takip etme özellikle ocaklara katılımda daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Ailesinde ocak kültürü olan katılımcılar erken yaşlarda ocaklara gidip gelmeye başladıklarını ifade etmişlerdir.

Baba tarafında o kültür vardı (...) Lise zamanında ocaklarla tanıştım. Sonra gidip gelmeye başladım. Zaten aileden bildiğimiz bir kurumdu. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Tabii ailemiz de bu yapıda olduğu için, böyle şeyleri bildiği için, bizi de okul arkadaşımız (...) davet etti, geldik. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Biz ailecek Ülkücüyüz. (...) Ben Ülkü Ocakları'nda başladım. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Babam Ülkü Ocakları kurucularından Ümraniye'de. Oradan gelen bir şey var. (...) Ben de ayrıyeten gidiyordum Ocağa. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Aktarılan siyasal kültürün sadece parti tercihini değil, aynı zamanda katılım şeklini ve boyutunu da etkileyebildiği görülmektedir. Yani gençler sadece parti tercih ederken değil aynı zamanda partiye aktif katılım gösterirken de aile geleneğini takip edebilmektedir. Daha önce parti tercihinin “din gibi” olduğunu söyleyen Poyraz, katılım sürecini şöyle açıklamaktadır:

Babam bu teşkilatta görev alıyordu. (...) Ben de işte *babamla birlikte git gel git gel*. Tabii o sıralar bir sorgulama yok. Babam bunu destekliyorsa ben de desteklerim [düşüncesi var]. (Poyraz, Erkek, 20, SAADET, Yönetim Kurulu Üyesi)

Bourdieu'ye göre “Bizzat kendisinin bir ürünü olan ‘alan’la gerçek bir *ontolojik suç ortaklığı* ilişkisi içinde olan habitus, bilinçlilik gerektirmeyen bir bilme biçiminin, planlı olmayan bir niteliğin/yönelmişliğin, kişinin açıkça ifade etmeden de geleceğe yönelmesini mümkün kılan dünyadaki düzenliliklere pratik hakimiyetin bir ilkesidir.” (Bourdieu, 2016: 48). Yani Bourdieu'nün ifadesine göre katılımda aileyi takip etme bilinçli yapılan bir eylem olmaktan ziyade edinilen siyasal alan habitusu sonucu oluşan yatkınlıkların ve pratiklerin etkisiyle meydana gelmektedir. Bireyler çocukluktan itibaren sosyalleştikleri süre içerisinde içinde bulundukları habitusları benimseyerek dünyayı nasıl algılayacaklarını, nasıl değerlendireceklerini ve nasıl hareket edeceklerini öğrenmektedir ve bu durum bireylerin belirli durumlarda üzerine düşünmelerine gerek kalmadan onlardan beklenen davranışı üretmelerini sağlamaktadır.

Babam öncelerden gidiyordu. Ben de yanına gidip geliyordum küçüklükten. (Oğuz, Erkek, 21, SAADET, Başkan)

Katılımcıların küçük yaşta aileleriyle birlikte partiye giderek edindikleri siyasal sermaye, önceden vâkıf oldukları alana girmelerini ve partili olmalarını kolaylaştırmaktadır.

Ailemizde olan bir şey bu, annem yıldır partide. Ben 13 yaşında mahalle temsilciliklerine arkadaş grubuyla giderek başladım. (...) Annem partide çok aktif olduğu için herkes tanıyor. Partideki tanınırlığının artmasında ve insanlarla daha kolay iletişime geçmemde çok büyük faydası oldu. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Siyasal kültürde aile geleneğini takip etme genel eğilim olsa da katılımcıların siyasi partide aktif katılım gerçekleştirme kararları çeşitlilik göstermektedir. Kimi katılımcı erken yaşlarda aileleriyle birlikte siyasi partiye ya da ocaklara gitmeye başlayarak devam etmiş olsa da kimisi ailesinde aktif katılım olmadan kendi tercihiyle katılım gösterme kararı almıştır. Babasının çok eskiden beri bu ekole gönül verdiğini ifade eden Barış, ailesi aktif katılım göstermese de onlardan gelen siyasi bilincin erken yaşlarda kuvvetli ve kalıcı bir şekilde yerleştiğini ve dolayısıyla eylemlerinin bu bilincin, yani alan habitusunun pratikleri doğrultusunda gerçekleştiğini şu ifadeleriyle göstermektedir:

Seçim sürecinde elime birazcık broşür aldım, belki ne yazdığından bile haberim yok, dağıtıyorum. 10 yaşında falanım o zaman. (...) 18 yaşına geldiğimde AK PARTİ'ye direkt gidip (...) üye oldum. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Filiz ise “CHP kökenli” bir aile olduklarını ancak ailede aktif parti katılımı gösteren kimse olmadığını, kendisinin de aslında partiye katılım amacıyla değil sadece sandık görevlisi olmak için gidip partide kalmaya devam ettiğini ifade etmektedir.

Bir gün kuzenimle yürüyorduk. Cumhuriyet Halk Partisi'nin tabelasını gördük. Bir cumhurbaşkanlığı seçimi yaklaşıyordu, neden bizler de sandık görevlisi olmuyoruz dedik. (...) Öyle kesişti yollarımız. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Bunun dışında genellikle ailesinde herhangi bir aktif katılım olmayan gençlerin bir kısmının akrabalarında aktif katılım kültürü bulunsa da bir kısmı kendi tercihiyle erken yaşlarda ocaklara ya da mahalle teşkilatlarına gitmeye başlayarak gayriresmî bir şekilde siyasal alana dâhil olmaya başlamıştır. Ancak erken yaşlarda ocaklara ya da

mahalle teşkilatlarına katılım durumunda da çoğunlukla aile, akraba ya da arkadaş davetinin etkili olduğu görülmektedir.

Bizim Parseller’de, mahallede *Milliyetçi Hareket Partisi mahalle teşkilatı* var. Orada yaklaşık 15-20 kadar genç var, mahallenin gençleri. Benim de *iki üç tane arkadaşım* oraya gidiyor. *Beni de bir gün çağırdılar. Aslında parti teşkilatı olarak değil de ufak bir ocak olarak bakın oraya siz.* (...) Oradan bir kardeşim de buraya gidip geliyordu. (...) Ben de geleyim dedim. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Kuruluşundan beri zaten yaşım tutmasa da çalışmalara katılmıştım. Resmî olarak üye değildim ilk başta. (...) Zaten dediğim gibi Ülkü Ocakları çıkışlıyım ben. Görüşüm az buçuk belliydi. (...) Tabii ailemin de etkisi var. Ailem de İYİ Parti üyesi. Onların da desteği etkili oldu İYİ Parti’ye girmemde. (...) *İlk başta ailem geldi partiye.* Ondan sonra *ben de gidip gelmeye başladım.* (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

İlk başta *kuzenin tavsiyesiyle* geldim. Kuzenim burada görevliydi. Ben o ara Ülkü Ocakları’na takılıyordum, “kuzen gel, kuzen gel, kuzen gel” [diye sürekli çağırırdı]. En son, tamam geleyim dedim. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Ülkü Ocakları’ndaydım daha önce. Oraya bayağı bir gidiyordum. (...) Benim *akrabam burada görev yapıyor.* Ben *onun vesilesiyle tanıştım.* (...) Tamamen akraba çevremle alakalı. Benim akrabam il başkan yardımcısı. Bana gel dedi görüş. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Gençlerin siyasal sosyalizasyonunda aile ve akrabaların yanında akran gruplarının etkisi de öne çıkmaktadır. Akranlarının çağrısıyla katılımcıların ile 5’i siyasal katılıma başlamış, 1’i de parti değiştirmiştir.

Siyasal alana ilk kez dâhil olurken genel eğilim olarak görülen siyasi parti tercihinde aileyi takip etme eğiliminin istisnaları da bulunmaktadır. Bourdieu habitusun kader olmadığını belirtmektedir. Habitus, sürekli deneyimlere tabi tutularak değişebilen ve dönüşebilen açık bir yatkınlıklar sistemidir. Bu durumu son derece karmaşık bir süreç olarak nitelendirerek; aktörün “durumu oluşturan habitus ile habitusu oluşturan durum” döngüsü içinde bir şeyleri görerek ya da görmeyerek, bir şeyleri yapmak ya da yapmamak için habitus tarafından harekete geçirildiğini aktarmaktadır (Bourdieu ve Chartier, 2014: 66-67). Yani ailede edinilen habituslar her ne kadar güçlü ve kalıcı olsalar da aynı zamanda dönüşüme ve farklı şekillere bürünme eğilimi de göstermektedirler.

Dindar bir aileden geliyorum ve bugün dindar aile otomatik olarak AK PARTİ ekolünü daha dindar bir parti olarak görüyor (...) Ailem aşırı bağlıydı. (...) Bunu merak ettim, yani onları bu bağlılığa iten şey neydi? (...) Dedem babaannem, babam,

annem, halalarım, teyzelerim, dayılarım hepsi o görüşe yatkınlardı ve gerçekten orası için çalışıyorlar hizmet ediyorlardı. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Ben kendimi liseli yıllarımdan beri bu partiye, bu davaya ait gördüm. (...) 22 yaşında başladım. (...) Ailemden hiçbir bireyin bir etkisi olmadı. Babam zamanında mesela (...) Milliyetçi Hareket Partisi'ne oy veriyordu. Ben o zamanlar (...) 14'lü 15'li yaşlarımdan bahsediyorum, babamı neden AK PARTİ'ye oy vermelisin diye ikna etmeye çalışıyordum. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Ömer ailesinin Adalet ve Kalkınma Partisi'ne bağlılığının nedenini merak edip parti araştırmasına girerek Saadet Partisi'ne dâhil olmuştur. Bu da aslında ailede edinilen habitusun katılım alanında doğrulandığını, ancak farklı bir tercihe dönüşebildiğini göstermektedir. Cemil ise babasında “ölkücölük” olmasına ve evde bu kültürün yansımasıyla büyümesine rağmen kendisini her zaman Adalet ve Kalkınma Partisi'ne ait hissetmesi nedeniyle katılım gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Ölkü Ocakları yönetim kademesinde olan iki genç de ailesinin Adalet ve Kalkınma Partisi'ni desteklediğini belirtmektedir.

Ailem AKP'li. Ailemde bir amcam var MHP'li. O da yani teşkilatlara gidip gelmez. Sadece sandıktan sandığa oy verir. (...) Benim bildiğim kadarıyla annem (AK PARTİ'ye) üye, o da iş bulmak için üye oldu açıkçası. (...) Bizim ailemize siyasetçi bir kişilik yok. (Mehmet, Erkek, 18, Ölkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Çekirdek ailem daha muhafazakâr (...) geniş ailem ağır solcu bir ailedir. (...) Bundan dolayı Ölkü Ocakları'nı faşist diye duydum, başka da bir şey duymadım. Çekirdek ailem de biraz daha Adalet ve Kalkınma Partisi yanlısı bir aile. (...) Liseye başlayana kadar Ölkü Ocakları'nın sadece adını bilirdim, Milliyetçi Hareket Partisi'ni biliyordum, Devlet Bahçeli'nin adını bilirdim o kadar. Başka hiçbir bilgim yoktu. (Levent, Erkek, 18, Ölkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ancak habitus her ne kadar dönüşmeye açık olsa da aslında ailede edinilen siyasal kültür oldukça kalıcılık göstermektedir. Son dönemlerde Türkiye siyasal hayatında yaşanan parti bölünmeleri dolayısıyla gençler ilk başladıkları siyasi partiden farklı bir partiye geçiş yapmış olsalar da ya da siyasal alana katılımında direkt olarak ailesinin görüşünden farklı partide başlasalar da bu değişimler yine ailede edinilen birincil habitusları doğrular şekilde gerçekleşmiştir. Ailesinin etkisiyle siyasal alana Ölkü Ocakları'nda katılmaya başlayan İlker ve Kadir İYİ Parti'ye, Hakan önce AK PARTİ'ye sonra Gelecek Partisi'ne geçiş yapmıştır. Çınar ise Ölkü Ocakları'nda başlayıp akrabası etkisiyle Alperen Ocakları'na geçiş yapmıştır. Ailesi AK PARTİ destekçisi olan Ömer SAADET'te, Levent ve Mehmet ise Ölkü Ocakları'nda, babası

MHP destekçisi olan Hakan AK PARTİ’de katılım göstermeye başlamıştır. Katılımcı gençlerin hiçbir ailelerinden edindikleri inanç ve ideolojilere zıt bir tercihte bulunmamıştır. Yani daha sonra dâhil oldukları alan ile birincil habitusları arasında uyumluluk gözlemlenmektedir. Dolayısıyla erken yaşlarda ailede edinilen siyasal kültürün ve aktif katılım kültürünün gençlerin siyasal katılımında önemli rol oynadığı görülmektedir.

2.4.2. Parti Alanının Ortak Kazanımları: Sermayeler

Siyasi parti katılımlarının belirli kazanç beklentileri doğrultusunda gerçekleştirildiği yaygın bir inanış olarak kabul edilmektedir. Gençlik teşkilatlarında aktif olan gençler katılımlarının genellikle, özellikle çoğunluğunun erken yaşta gerçekleşmesi nedeniyle, belirli bir amaç gütmekten ve herhangi bir beklentiye girmeden gerçekleştiğini belirtmiştir. Ancak zamanla parti alanına vâkıf olunarak edinilen habitus sonucu alana dair belirli yatkınlıklar, benimsenen inançlar, hedefler ve sorumluklar oluşabildiği görülmektedir. Gençler partiye ve gençlik teşkilatlarına katılım ya da devamlılık nedenlerini ülkelerine, inançlarına, davalarına, millî ve manevi değerlerine karşı sorumlulukları ve görevleri olduğu düşüncesiyle hareket ettiklerini ifade ederek açıklamaktadırlar. Katılımcıların geneline göre nispeten daha geç bir yaşta siyasal katılım sağlayan Ayşe, üniversite birinci sınıfta “ülkeme karşı sorumluluğumu ya da işte bu davaya karşı sorumluluğumu nasıl yerine getirebilirim” düşüncesiyle üye olduğunu ve üyeliğin yetersiz kaldığını düşünüp görev almaya karar verdiğini ifade etmektedir. Ancak partiye katılım kararını ailesinden bağımsız aldığını belirtmiş olsa da ailesinin de AK PARTİ’ye üye olduğu ve “gönül verdiği” düşünüldüğünde “dava” bilincini yani partisinin inanç, norm ve değerlerini parti alanına katılmadan önce ailesinde edindiği anlaşılmaktadır. İYİ Parti üyesi Kadir de yine benzer şekilde hem millî hem manevi değerlerinden yola çıkarak partide bulunduğunu “Parti ülküme hizmet ederse ben de partiye hizmet ederim. (...) Benim ülküm de ülkemdir, memleketimdir, vatanımdır yani Türk-İslam davasıdır.” şeklinde ifade etmiş ve onun için önemli olanın “particilikten ziyade memleket, devlet” olduğunu vurgulamıştır. Alperen Ocakları mensubu Çınar da “içinde vatan sevgisi olmayanın burada işi olmaz” ifadesiyle ocakta bulunmanın vatana ve millete hizmet

amacıyla gerçekleştiğini ifade etmiştir. Ülkü Ocakları mensubu Mehmet ise amaçlarının ülkenin gençlerine yönelik olduğunu ve “gençlerimizin Müslüman bir Türk genci gibi yaşaması” için çalıştıklarını ifade etmektedir. Dâhil oldukları parti alanının ideolojisine göre vurguladıkları noktalar değişse de gençlerin genelde parti alanında bulunma nedenleri genellikle aynı kapsamda gerçekleşmektedir.

Yaşadığım düzenden memnun değilim. (...) İlerideki yaşantıyı düzeltmek istiyorsam şimdiden başlamalıyım buna. (...) Belki o sıra başaramam ama (...) belki seksen doksan yaşında yapabildiğim şeyler, söyleyebildiğim cümleler neticesinde benden sonraki nesilden birileri bir şeyler görür de düzelir, değiştirir mantığıyla ilerliyorum. Bana siyasetin ve partinin kattığı gerçekten en önemli şeyler bunlardı. Çünkü *ben buraya bu amaçla gelmedim, ben bunları burada öğrenerek burada bunun aydınlanmasını yaşayarak ilerlettim.* (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Buraya vatan, millet sevgisi ile dolan gençler [olarak] geldiğimiz için burada bize verilenleri alıp onu yaşamımızda uygulamaya çalışmak için geldik. (...) İlk başta (...) merak ettiğimiz için geldik (...) [daha sonra] katılmaya devam ettik. *Sonradan bunları öğrendik, gördük.* (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Zamanla meydana gelen amaçlar olduğu gibi belirli beklentilerin de oluşabileceği düşünülebilir. Bu çalışmada beklenti ve kazanım ifadeleri değerlendirilirken partili gençlerin çıkar ve menfaat güdümüyle hareket ettikleri ön kabulüyle değil, Bourdieu'nün “Her alan, kendini üretirken başka bir alanın bakış açısında, çıkardan arınma (ya da saçmalık, gerçekçilikten uzak olma, çılgınlık, vb.) olarak görülebilecek bir çıkar biçimi üretir.” (Bourdieu, 1995: 158) anlayışıyla ilerlenecektir. Bourdieu bilinçli bir şekilde hesap yapılarak hareket edildiği düşüncesi karşısına habitus ile alan arasındaki “suç ortaklığı” ilişkisini çıkarmaktadır. Ona göre “Eyleyicilerle toplumsal dünya arasında bilinç-altı, dil-altı bir ortaklık ilişkisi vardır: eyleyiciler, pratiklerinde, sürekli, birer sav olarak öne sürülmemiş savları ortaya koyarlar.” (Bourdieu, 1995: 152). Yani faillerin alana girerken belli bir çıkar düşüncesi olmasa bile her alan kendi içinde ürettiği, yatkınlık biçimi olarak ifade edilebilecek özgül “çıkâr” türlerini oluşturmakta ve alan habitusu edinmelerinin sonucu failler bu pratiklerle hareket etmektedir (Bourdieu, 1995: 158).

Birinci bölümden hatırlanacağı üzere Bourdieu dört temel sermaye biçimi olduğunu ifade etmiştir: ekonomik sermaye, kültürel sermaye, sosyal sermaye ve simgesel sermaye. Ekonomik sermaye maddi ve parasal vb. değerleri, kültürel sermaye az bulunan sembolik malları, beceri ve unvanları, sosyal sermaye ise herhangi bir

gruba üyelik gibi kazanılan bir sosyal çevreyi ifade etmektedir. Simgesel sermaye ise aslında insanların sermaye olarak algılamadıkları, örneğin “bahsettikleri” zaman ve paraya hayırseverlik yüklemenin bir sonucu olarak üst sınıfın üyelerine ahlaki nitelikler atfedilmesi gibi, belirli bir sermaye biçiminin etkisini anlatır (Wacquant, 2016: 62). Bu bağlamdan yola çıkılarak gençlerin siyasi parti kazanımları sermaye biçimleri üzerinden incelenecektir.

2.4.2.1. Simgesel Sermaye: Kafede Oturmayan Gençlik

Gençlik teşkilatlarında aktif olarak çalışan gençlerin ifadeleri incelendiğinde sorumluluk bilinciyle hareket ederek partide aktif katılım sağlamaya karar verdikleri ya da devam ettikleri görülmektedir. Gençler ülkelerine, davalarına, inanç ya da ideolojilerine karşı bir sorumlulukları olduğunu ve siyasi partilerin de bunlara hizmet etmek için bulunulması gereken yerler olduğunu belirtmektedirler. Hatta bunu yapabilmek için hayatlarında birçok şeyden feragat ettiklerini ve fedakârlıklarda bulunduklarını ifade etmektedirler.

En önemli şeylerinden bir tanesi *feragat*. (...) Yeri geliyor gece 12’de 1’de işten gelip burada bizim pankartlama çalışmalarımız oluyor.. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Bu çok yorucu bir iş. (...) *Zamanım daraldı*, kendime ayırdığım zaman daraldı. (...) Ailemden aldım, arkadaşarımdan aldım, belki okulumdan aldım yani derslere gitmediğim zamanlar oldu. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Herkes gerçekten vaktinden emeğinden *yani zamanından alıp buraya veriyor*. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Sosyal hayatımız yok denecek kadar aza iniyor (...) *gençliğimizin en güzel yıllarını* tabiri caizse biz bu davaya vakfediyoruz, biz *bu dava için harcıyoruz*. Yani bizim akranlarımız sokaklarda gezerken, tatillere giderken işte kız arkadaşlarıyla gezerken ne bileyim nişanlanıp evlenip sözlenirken, ben 29 yaşındayım bekârım. (...) Bizim gecemiz yok gündüzümüz yok. (...) *Hayatımızın çoğu şeyinden vazgeçmişiz*. (...) Yani bizden aldığı vakit var. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Daha az sosyalleşıyorsun. Yani eski [duraksıyor], eski demiyim de *siyaset dışı arkadaşlarına* daha az vakit ayırabiliyorsun. (...) Kendime ayırdığım ya da sosyal çevreme ayırdığım vakit çok azaldı. Bence çok büyük bir dezavantaj. Onun dışında çok fazla yorucu, *bazen çok fazla yorucu olabiliyor*. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Katılımcı gençlerin hepsi zamanlarının çoğunu partide ve ocakta geçirdiklerini ifade etseler de bu konudaki en belirgin vurgular ve yorgunluk ifadeleri partilerden,

çoğunlukla da daha geniş kitlelere hitap eden ve dolayısıyla daha aktif çalışan partilerden gelmektedir. Özellikle ocaklardaki gençler herhangi bir yorgunluk ya da yıpranmışlık ifadesinde bulunmamaktadır.

Bazen vakit sıkıntım oluyor ailem tarafından, tek olumsuz tarafı bu. Mesela gece saat 12’de eve gitmeme pek fazla sıcak bakmıyorlar. (...) Onu da ben kendim şahsım istediği için gitmiyorum. (...) Buradaki sohbet, konu hoşuma gidiyor arkadaşlarım falan. Burada oturuyoruz, geç çıkıyoruz. Biraz da çay içiyoruz falan. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Çoğunlukla genç yaşta parti alanına dâhil olan faillerin sosyal hayatlarının parti içerisinde oluşmasının anlaşılabilir olmasının yanında aynı zamanda yaşam biçimi algılarının da farklılaştığı görülmektedir. Örneğin Kadir, vaktinin sürekli partide geçmesini olumlu bir durum olarak ifade etmiş, gününün “kafede geçmesinden ziyade memleket adına” uğraşarak geçtiğini belirtmiştir. Bu durumu partiden kazandığı olumlu bir etki olarak şöyle ifade etmektedir:

Önceden benim *günüm kafede geçerdi*. Şimdi hiç öyle değil, tam tersi kafeye gitmekten sıkılıyorum. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Benzer şekilde farklı katılımcılar da “kafeye gidip oturmak yerine” daha faydalı işler yaptıklarını, vakitlerini ‘daha doğru’ ve verimli geçirdiklerini anlatan ifadeler kullanmaktadır.

Benim *arkadaşım bir kafede oturup çay kahve içerken ben buraya gelip* farklı bir gencin fikrini değiştirmek için uğraşıyorum. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Playstation oynamaya gidersin, halı sahaya gidersin, ne bileyim gez toz *kafeye git*. Ülkü Ocakları’na geldikten sonra bu bakış açım mesela biraz değişti. Camiye git bir namaz kıl. Gel Ocağa yeni çocuklar gelmiştir belki liselerden, onlara bir şey anlat, öğret. Hayatımın başka boyutu açıldı Ülkü Ocakları’na geldikten sonra. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Bu düşüncüyü daha ileri boyuta taşıyan gençler, gençlik teşkilatlarına gitmeyen gençlerin “dış ortamlarda” bulunmaları sebebiyle farklı arkadaş ortamlarında bulunarak kötü alışkanlıklar edinebileceklerini ifade etmektedir.

Gençlik kollarında olmasaydım (...) *belki gerçek anlamda kötü bir yolda olurdum*. Arkadaş çevresi çok önemli. (...) *Dış ortamlarda bulunup da farklı şeylere yönelmedik*. Gençliğin burada bu noktası çok önemli. *Bir kafeye gidip oturmak yerine ilçe binamıza gelip çay içebiliyoruz*. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Eğer biz *Ocağa gelmeseydik*, Ülkü Ocakları'nda yetişmeseydik nasıl biri olurduk onu hiç düşünemiyorum. (...) *Sokakta her şey oluyor, görüyoruz, uyuşturucusu alkolü, zinası..* Yine Allah'a şükür Ülkü Ocakları'na geliyoruz diyebilirim. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Partili gençlerin zihinlerinde siyasi parti dışı akran ve arkadaşları için sabit bir profil olduğu görülmektedir. Onlar tarafından gençlik teşkilatlarında aktif katılım göstermeyen gençlerin 'yanlış yolda' olabilecekleri, kafelerdekilerin 'boş' vakit geçirdikleri ya da siyasete ilgisiz oldukları düşünülmektedir.

Siyasetle uğraşmayan arkadaşlarım var, hiç yanına bile yaklaşmayan arkadaşlarım var. (...) O kadar sorunlardan uzaklar ki. Benim telefonumda sosyal medyadan çok haber uygulamaları yüklüken onlar sosyal medyada magazin peşinde konuşuyorlar; ben dakika başı nerede ne olmuş kimin başına ne gelmiş neler olmuş bugün diye araştırırken *onlar bu boş vermişliğin* [duraksıyor], aslında boş vermişlik değil onlara göre bu ilgilenecek bir alan değil sonuç olarak, sevmiyor olabilirler, bununla ilgilenmek istemiyor olabilirler. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Filiz'in -cevabının gidişatını değiştirmiş olsa da- parti dışındaki arkadaşlarının gündemle ilgilenmemeleri sebebiyle yaşam biçimi tercihlerinin "boş vermiş" bir tarafı olduğunu düşündüğü görülmektedir. Ayrıca Filiz "siyasetle uğraşmayan" olarak sınıflandırdığı arkadaşlarının yanında kendini çok farklı hissettiğini, ancak parti ortamında rahat olduğunu şöyle ifade etmektedir:

Onlarla buluşmaya gittiğimde kendimi daha *yıpranmış, yorulmuş, artık hayattan zevk alamayacak noktaya geldiğimi hissediyorum. Buraya geldiğimde bir sıkıntı yok ama onların yanına gittiğimde..* (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Filiz bu farklılığı aktarırken yukarıdaki açıklamasının ardından partilerin "gençlerin üzerinde gerçekten bir yıpranma payı" oluşturduğunu ifade etmektedir. Filiz gibi gençlik kollarında aktif olan diğer gençler de akranlarına oranla farklı farkındalıkları olduğunu ifade ederek partinin gençler üzerinde oluşturduğu yıpranma etkisini aktarmaktadırlar. Emre siyaseti ve partideki işleyişi takip edebilmek adına telefon bağımlılığı yaşadığından şikâyet etmektedir. İlker de partide olması sebebiyle "fazla düşünce içine" girdiğini ve fazla stres yaşadığını dile getirmektedir. Barış da benzer bir açıklamada bulunmaktadır:

Ben biraz *paranoyak oldum* mesela. Altında bir şey var mı, acaba başka bir şey mi var burada? Şimdi bu bunu yapıyor ama bu acaba ne düşünerek bunu yapıyor, bu herhangi

bir şey olabilir. Herhangi bir şeyde çok farklı ve fazla düşünmeye başlıyorsunuz. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Özetle, genel olarak gençler seçtikleri bu yaşam biçiminin yorucu olduğunu ve belirli yıpranmışlıklar getirdiğini ifade etmektedir. Bu durum daha çok gençlik kolları için geçerli olmakla beraber ocak mensubu gençlerin de zamanlarının çoğunu ocaklarda geçirdiği aktarılmaktadır. Ayrıca gençler kendilerini ‘siyaset dışı’ gençlerden ayırmakta, gençlik teşkilatlarında aktif katılım göstermeyenlerin yanlış bir şey yaptığını ifade etmeseler de kendi hayat tercihlerinin ‘daha doğru’ olduğuna inanmaktadırlar. Gençler, gençlik teşkilatlarında aktif şekilde çalışarak, zamanlarından harcıyıp yorularak ideolojilerine, inançlarına, insanlara ve en önemlisi ülkelerine hizmet ettiklerini düşünmektedir.

Gençler partide bulunma nedenlerini aktarırken çıkar ve kazanım beklentisinden uzak ifadelerle, hatta akranlarından bir hayli farklı ve yıpratıcı bir şekilde yaşadıklarından bahsederek aslında partide ‘tüm bunlara rağmen’ devam ettiklerini belirtmektedirler. Ancak Bourdieu bu noktada simgesel sermaye ve simgesel kâr kavramlarının devreye sokulması gerektiğini ileri sürmektedir. Ona göre en kutsal sayılan eylemler ya da fedakârlıklar bile simgesel bir kutsallık çıkarı tarafından esinlendirilmiş olabilir. Ayrıca bazı toplumsal evrenlerin işleyişi, çıkarıcı görünmek yerine çıkarsız görünmenin daha iyi algılanmasından kaynaklanabilir (Bourdieu, 1995: 158-163). Yani partideki gençlerin yıllardır içinde bulundukları siyasal kültür ve siyasal alan habitusu gereği edindikleri bir eğilim olarak çıkarsız ve fedakâr olmanın kutsallığını benimsedikleri, yaşadıkları yorgunlukları ve yıpranmaları bir ödül gibi algıladıkları görülmektedir.

Dışarıdaki arkadaşlarımız bunu “ya işte yine mi koşuşturuyorsun” şeklinde görürken biz bu koşuşturmayı “Allah’a şükür sonunda bir şey elde ettik”, bugün de kafamızı yastığımıza koyduğumuz zaman “şunu yaptık” diyerek yatınca tabii ki de mutlu oluyoruz. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Daha önce [gençliğimizin en güzel yıllarını] “bu dava için harcıyoruz” şeklinde bir ifade kullanan, vakitsizlikten bir hayli yakınan Barış da bu yaşam biçiminden mutlu olduğunu belirtir:

Pek çok insana göre olumsuz olabilir ama ben olumsuz diyeceğimiz şeylere zaten gönüllü olarak geldim. (...) Bu çoğu insan için belki kötü olarak nitelendirilebilecek bir şey ama benim için öyle değil. (...) Burada olmaktan çok mutluyum. Evime gittiğimde başımı yastığa koyduğum zaman vicdanım rahat yani bir şeyler yaptım diyebiliyorum. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Ayrıca gençler ileride yaşayabilecekleri tüm olumsuzlukları bilerek ve yine bunlara rağmen burada olduklarını, bir olumsuzluk yaşayacak olsalar da partilerinden ya da davalarından vazgeçmeyeceklerini ifade etmektedirler. Ayşe memur olmak istediğinde veya özel sektörlerde genel olarak partili olmanın ya da katılım gerçekleştirdiği partinin dezavantaj yaratabileceğini düşünse de “bunu göze alarak” partide bulunduğunu ifade etmektedir. Ömer işle ilgili sıkıntı yaşayabileceğini ama bunun onu etkilemeyeceğini ifade etmiştir. Emre ise iş ile ilgili olumsuzlukları hâlihazırda yaşadığını ama yine de partiyi bırakmadığını ifade etmektedir. Benzer şekilde diğer gençler de aşağıdaki ifadelerde bulunmuşlardır:

Limon satarım partimden vazgeçmem. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Muhalefetin söylemiş olduğu sözler var, bunların kökünü kazıyacağız gibi. Korkuyor musunuz dersiniz de kesinlikle korkmuyorum. (...) Devam, sonuna kadar. Hatta eğer bir şey olur da bize bir zulüm gösterirlerse biz o çektiğimiz *zulmü de şeref madalyası diye boynumuzda taşırız*. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Bize zıt bir iktidar geldiğinde belki biz Ülkü Ocakları çıkışlı olduğumuz için *bize eziyet ederler, zulmederler*, 28 Şubat dönemindeki gibi belki. *O da başımızın tacı olur*. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

İstisna olarak sadece İlker partiden ayrılabilceğini “hayatımı idamem çok zorlaşırsa” şeklinde açıklamış, Poyraz da ileride sorun teşkil edeceğini hissederse parti üyeliğini bırakacağını ve kendisini “riske atmak” istemeyeceğini belirtmiştir.

Tüm bu ifadeler incelendiğinde genel eğilim olarak gençlerin siyasal alana ve ayrıca her partinin kendi alanına özgü kutsal atfettikleri pratiklerle hareket ederek, “saygı, erdem, çıkar gütmeme görünümü altında, incelikli, gizli çıkarlar” (Bourdieu, 1995: 161) elde etmekte ve simgesel sermayelerini güçlendirmektedirler. Ayrıca gençlerin çekilen sıkıntılara değdiğine, yani oyunun oynanmaya değer olduğuna (illusio) inanarak hareket ettiği görülmektedir. Ancak bunu yaparken de yine tamamen kazançsız bir bilinçle değil, aslında bunun saygın bir edim olduğunu, “zulmü de şeref madalyası diye boynumuzda taşırız” ifadesinde özetlendiği şekilde simgesel bir başarı

elde edildiğini düşünerek devam etmektedirler. Bu inancı besleyen etkenlerden birinin de partinin mevcut liderine ya da kurucularına olan sevgi ve saygı olduğu ifadelerde ortaya çıkmaktadır.

Cumhurbaşkanımıza (...) destek olmak istedim naçizane kendimce, yapabildiğimce. (...) Cumhurbaşkanımızın yolunda hareket etmek, onun arkasından gitmek. Onunla birlikte yol yürümek. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Bu yorgunluğa benim girmemin tek sebebi biraz da kendi kahramanlarım gibi olabilmek. Şimdi bakıyoruz Alparslan'dan, nasıl bahsediliyor? Fatih Sultan Mehmet'ten nasıl bahsediliyor? Atatürk'ten nasıl bahsediliyor? Abdülhamid'den nasıl bahsediliyor? Hepsinden saygıyla bahsediliyor (...) Yani onlar gibi olmasa bile hatırlanan bir insan olmak istiyorum. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Gerçekten Cumhurbaşkanımızı bir lider olarak görüyordum. (...) O dönemde genel başkanken, kendisi gece gündüz çalışırken bizim evde yatmamız olmaz diyordum. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Gençler için aktif katılım ve devamlılık kararlarında, alanın yatırım yapmaya değer olduğu kabulünü (illusio) güçlendirici etkenlerden birinin katıldıkları partinin kurucusuna ya da sahip oldukları ideolojinin geçmiş liderlerine duydukları saygı ve sevgi olduğu görülmektedir. Gençler, onlar gibi olmak ya da onlara destek olmak için çekilen sıkıntılara ve yorgunluklara değdiğine inanmaktadır.

Yukarıdaki tüm ifadeler incelendiğinde farklı gençlik teşkilatlarında bulunan gençlerin yorgunluklarını ya da kazanımlarını aktarırken ortak bir dil benimsedikleri görülmektedir. Partilere ve ocaklara siyasal katılımların çoğunlukla erken yaşlarda başladığı göz önüne alındığında bu inançların, hedeflerin ya da amaçların siyasal alanda benimsendiği söylenebilir. Daha geç yaşlarda katılım gerçekleştirmeye başlayan gençlerin de ailelerinde mevcut olan siyasal kültür ve katılım kültürü nedeniyle ya da parti alanında bulundukları süreç içerisinde bu ifadeleri benimsemiş olduğu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla geçmişte gençlere görev olarak benimsetilen ülkelerine, inançlarına, millî ve manevi değerlerine karşı sorumluluk bilinciyle hareket etmeleri gerektiği inancı parti alanı tarafından devam ettirilmektedir. Gençlerin bunları gerçekleştirmek için yaşadıkları ya da yaşayabilecekleri sıkıntıların ve yaptıkları fedakârlıkların ise siyasal alanda ya da parti alanında edindikleri simgesel sermaye ile simgesel bir kutsallık mertebesi olarak benimsendiği anlaşılmaktadır. Yaşadıkları yıpranmaya, harcanan emek ve zamana dahi kendilerini akranlarından ayıran, onların

boş vakit geçirmeyerek doğru yolda olduklarını gösteren, ülkeleri ve değerleri için bir şeyler yaptıklarını ortaya koyan bir üstünlük atfetmektedirler. Tüm bunlar da gençlerin parti alanındaki simgesel sermayeleri benimsediklerini, alanın habitusuna dair yatkınlıklar, pratikler ve inanışlarla hareket ettiklerini göstermektedir.

2.4.2.1.1. Siyasal Sermayenin Simgesel Konumu: “Görev İstenmez, Görev Verilir!”

Katılımcılar partide edindikleri tecrübelerin siyasi birikim anlamında geleceklerine yatırım olduğunu ifade etmektedir. Siyasetin tecrübe ile yapılması gerektiğine inanan partili gençler özellikle gençlik teşkilatlarından başlamış olmanın yıllar içerisinde getireceği tecrübenin önemine vurgu yapmaktadır.

Ülkü Ocaklarına gidip gelen, (...) insanların dışarıdaki insanlardan farklı bir avantajı var. (...) *Hayata bir nevi bir sıfır, iki sıfır önden başlıyorlar* kendi yaşlılarından. (...) Bir kardeşimiz var (...) [başka bir partiden] genel merkezine gençlik kolları başkanı [olması için] teklif gelmiş. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Gerçekten *siyaset çok tecrübe işi*. (...) Yıllarca gördüklerin sana milyonlarca şey katıyor. Çünkü bir sürü insanın içerisinde, her düşünceden insan geliyor yanına, onlarla konuşuyorsun sohbet ediyorsun. O yüzden burada olmak, bu siyaseti yapmak ve her sene sana eklenen tecrübeleri hissetmek çok güzel bir şey. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Çok deneyim kazanıyorsunuz. (...) İnsanları görüyorsunuz, büyüklerle çalışıyorsunuz. Bu gençlik kolları adına çok güzel bir şey. Çünkü siz on sekiz yaşındasınız ve sizden çok çok daha *yaşça büyük insanlarla çalışıyorsunuz*. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Katılımcılar partiye katılanların gençlik teşkilatlarından başlayarak kendilerini eğitmeleri gerektiğine inanmaktadır. Özellikle partideki “büyüklerle” yaptıkları çalışmalarla siyaseti öğrenmeleri gerektiğini, ancak böyle doğru ilerlemenin elde edilebileceğini ifade etmektedirler.

Yani *usta çırak ilişkisi* gibi düşünebiliriz. Biz şu an *çıraklıktan başlayıp işin mutfağından öğrenerek gidiyoruz aslında büyüklerimizin yönlendirmesiyle*. (...) Ve bu da tabii ki de büyük avantaj sağlar. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Gökay da partide mevkinin hak edilmesi gereken bir konum olduğuna inanmaktadır. Ona göre “hiçbir gencin daha ilk başlangıçtan haldır huldur bir koltuk

sevdası olmaz, ilk önce öğrenmek lazım, ilk önce mutfakta pişmek lazım. Mutfakta piştikten sonra bazı şeyler olabilir.” Emre ise bu yatırımın sadece tecrübe olarak değil parti içinde ileride yaratacağı simgesel üstünlük olarak önemine dikkat çekmektedir:

Partiye gençlik kolundan gelmek ve daha sonra ilerlemek bir avantaj. Yani insanlara şunu söyleyebilirsin “*ben partinin tabanından geldim, partide emeğim var*”. (...) *Bunlar parti içinde seni güçlendirebilecek şeyler.* (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Gençler, parti çalışmalarına gençlik teşkilatlarından başlamaları itibarıyla edindikleri ve edinecekleri siyasal ve simgesel sermayelerin farkında olarak, alanda bulunmaya devam etmektedirler. Ancak siyaseti öğrenmenin, tecrübenin ve uzun yıllar partide bulunmanın siyasal alanda gelecek için önemli ve gerekli bir yatırım olduğuna dair yapılan ortak vurguya rağmen, siyasi hedefleri sorulduğunda katılımcılar farklı cevaplar vermektedir. Gençlere siyasette kişisel bir hedefi olup olmadığı sorulduğunda Ayşe, Filiz, Ömer, Cemil, Hakan ve Levent hedefleri olmadığını ifade etmişlerdir. Ancak bunlardan sadece Hakan ve Ayşe siyasette bir gelecek planlamadıklarını açık bir şekilde ifade etmişlerdir. Filiz belirli bir amaç üzerine gelmediğini ve hatta güncel olarak partideki konumunu bile bilmediğini hatırlatarak¹² sadece bir şeylerin değişmesi için çalışması gerektiğine inanarak partide bulunduğunu belirtmiş, ancak hemen ardından “Devam etmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna “Düşünüyorum.” şeklinde cevap vermiştir. Partide devam etmeyi düşündüğü hâlde Filiz’in bu şekilde cevap vermesinin nedeni diğer katılımcıların ifadelerinde daha açık şekilde kendisini göstermektedir. Ömer hedefi olmadığını söyledikten sonra ifadesine şöyle devam etmektedir:

Zaman ne gösterir, yani *teşkilatlar neyi uygun görürse* bilemiyorum artık yani o şu anlık belli değil. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Ömer devam etmek istediğini direkt olarak ifade etmektense bu kararı partinin vermesi gerektiğini belirten “teşkilatlar neyi uygun görürse” ifadesini kullanmıştır.

Tabii ki bu.. [Duraksıyor] Bizde şöyle bir şey vardır *görev istenmez, görev verilir.* Görev tevdi edilirse, takdir görürlerse bu şekilde tabii ki devam etmek istiyorum.

¹² CHP’li katılımcı, mülakatın başında partideki görevi ve konumu sorulduğunda bunu bilmediğini ifade ederek gençlik kolları başkanını arayıp öğrenmiştir.

Hayatımda büyük bir yer ediniyor siyaset benim ve sonuna kadar da bu şekilde gitmesini temenni ediyorum. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Benim böyle *çok fazla siyasi hedeflerim yok bu parti içerisinde görev yaparken*. Evet üniversite mezunuyum. Belki yarın bir gün meclis üyesi, *o da verilirse, görev verilirse*, olabiliriz. (...) Eğer bize ihtiyaç duyulursa yani (...) *biz böyle öğrendik*, ben buraya *yönetime gelirken de bize uygun gördüler*, “yönetimde seni de görmek istiyoruz” dediler öyle geldik. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Bir hedefim yok. (...) Ama olur da milliyetçi ülkücü hareket için üzerimize bir siyasi vazife düşerse yapmamız gereken, geri durmam. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Aynı soruya Barış’ın ve Cemil’in verdiği cevaplar Ömer’in ifadesinin açıklaması şeklinde ele alınabilir. İki de devam etmek istediklerini açık bir şekilde söylemektense ifadelerine daha yumuşak bir şekilde başlamışlardır. İfadelerinde parti alanında görev almakta hırslı ya da istekli görünmemek gerektiğinin öğretildiği anlaşılmaktadır. Ancak “uygun” görülürse devamlılık sağlayabileceklerini ifade etmişlerdir. Açık bir şekilde devam etmek istediğini belirten katılımcılardan Kadir siyasi hedefi olduğunu ve ilerlemeyi düşündüğünü, Gökay milletvekilliği istediğini, Emre ise herkesin “daha yüksek yetki görev ve sorumluluk alanlarında” bulunmak isteyeceğini ifade etmiştir.

Gençlerin bir kısmı önce siyasette bir hedefi olmadığını ifade etmiş, ardından da siyasete devam etmek istediğini belirtmiştir. Parti alanında “hedef” ifadesi olumsuz bir çağrışım yaratmakta, gençler genellikle partide kariyer hedefleri olduğunu açıkça ifade etmektense alanda sadece çalışmak için bulunduklarını belirtmeyi tercih etmişlerdir. Bunun ise alanda benimsenen özgül simgesel sermayelerden biri olduğu anlaşılmaktadır. Bourdieu’nün ifadesinde görülen çıkarsız görünmenin üstünlüğü inancı partide ‘kariyerist görünmeme’ olarak da ortaya çıkmaktadır.

2.4.2.2. Sosyal Sermaye: Katılımın En Büyük Sermayesi

Gençlerin, siyasi partiden faaliyetlerinden umduğu veya elde ettiği kazanımların tamamen simgesel olduğu ileri sürülebilir mi? Katılımcılara, gençlik teşkilatlarının sağladığı kazanımlar olup olmadığı sorulduğunda, gençlerin bu soruya verdikleri cevapta genellikle yaptıkları en büyük vurgu sosyal çevre edindiklerine dair

olmuştur. Gençler alanın yatırım yapmaya değer olduğu inancıyla hareket ettiklerini ifade ediyor olsalar da alanda kazandıkları farklı sermayelerin de farkındadırlar.

Çok insanla tanışıyorsunuz (...) *ben network oluşturmayı çok doğru buluyorum.* (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Gençlik kollarının *bana kattığı şey insan tanımak* oldu. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

En büyük katkısı insan tanımak olabilir. (...) Dediğim gibi yani *insan tanıyorsunuz, çok insan tanıyorsunuz, çok fazla.* (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Ümraniye Ülkü Ocakları gençlere bir sosyal alan, *sosyal çevre* kazandırıyor. Bence bir genç için en önemli şeylerden bir tanesi bu. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ülkü Ocakları sayesinde, Ümraniye kaymakamı, emniyet müdürüyle, belediye başkanıyla, partilerin ilçe başkanlarıyla oturup kalkabiliyorum. (...) Bende kaymakamın numarası var, emniyet müdürünün numarası var, belediye başkanının özel kaleminin numarası var. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Gençler alanda fazlasıyla insan tanıdıklarını, çevre edindiklerini, network oluşturdıklarını yani aslında sosyal sermayelerinin oldukça geliştiğini ifade etmektedirler. Aynı zamanda gençler tarafından, parti alanında edindikleri bu sosyal çevrelerin ve bulundukları sosyal ortamların iletişim becerileri için gelişim fırsatı sağladığı da aktarılmaktadır.

İnsanlara karşı nasıl davranmam gerektiğinden, (...) makamlı-mevkili birinin karşısında nasıl konuşacağıma kadar bu parti bana her şeyi öğretti. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Eskiden çok fazla içine kapanık bir insandım. (...) Tamamen teşkilata girmemden kaynaklı bir özgüven, bir kişisel gelişim (...) bu tarz etkileri oldu bana. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Benim hitabet yeteneğim yoktu. (...) Buraya gide gele yani emin olun önüme yüz bin kişiyi koysalar artık hitap edebileceğimi biliyorum. (...) Bunu kazandırıyor bir nevi. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Dolayısıyla gençlerin parti alanında edindikleri sosyal sermayeler sayesinde hitabet yeteneklerini ve iletişim becerilerini geliştirerek kişisel gelişim anlamında kültürel sermayeler edindikleri, yani sosyal sermayelerinin kültürel sermayelere dönüşebildiği görülmektedir. Kimi gençler yaşadıkları bu gelişimi “insan sarrafi olmak” olarak ifade etmektedir:

Daha fazla insan tanıdığın için insanları daha hızlı tanıyabiliyorsun. Artık *insan sarrafi oluyorsun* diyebilirim. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Çünkü çok fazla insanla tanışıyorsunuz ve insanlarla tanıştıkça aslında *gerçekten bir insan sarrafi oluyorsunuz*. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Fazla insan tanımanın getirisi olarak ifade edilen “insan sarraflığı” durumunun aslında önemli ölçüde parti içi dinamikler nedeniyle oluştuğu birkaç katılımcının açıklamasında görülebilmektedir. Kadir, partide olmanın insan iletişimi noktasında ona faydalı olduğunu ifade etmesinin hemen ardından insanlarla iletişim kurarken insanların ‘aslında’ ne demek istediğini, “kimin nasıl yalan söylediğini” anlayabildiğini, parti alanındaki ilişkileri sayesinde “bir psikologdan daha iyi bir psikolog” olduğunu ifade etmektedir. Emre de “insan sarrafi” olma durumunu aşağıdaki şekilde açıklamaktadır:

Bu tam olarak nasıl tasvir edilir bilmiyorum. (...) Tam doğru kelimeyi bulmam lazım çünkü yanlış anlaşılacak bir şey. (...) Bir yerde seçim varsa eğer insanlar birbiriyle yarışa girebiliyor. (...) *O sana oyun oynayabiliyor, sen ona oyun oynayabiliyorsun. Bunları öğreniyorsun. Öğrendiğin zaman artık hayatın farklı kademelerinde, iş hayatında mesela, sana oynamaları daha zor oluyor. Bu önemli bir katkı. İnsanların asıl yüzünü görebiliyorsun.* (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Siyasal alanda yaşanan mücadelelerin varlığı nedeniyle gerçekleşen parti içi dinamikler gençlerin insani iletişim konusunda parti alanına özgü birtakım yatkınlıklar ve insanlara yaklaşım konusunda belirli pratikler edinmelerine neden olmuştur. Bu durumu, edindikleri olumlu bir özellik olarak ifade etmiş olsalar da aslında gençlerin yaşadıkları yıpranmışlıklardan biri olduğu söylenebilir. Barış’ın bir önceki başlıkta paylaşılan “Ben biraz paranoyak oldum mesela. Hani altında bir şey var mı, acaba başka bir şey mi var burada? Şimdi bu bunu yapıyor ama bu acaba ne düşünerek bunu yapıyor, bu herhangi bir şey olabilir. Herhangi bir şeyde çok farklı ve fazla düşünmeye başlıyorsunuz.” açıklamasının da aslında bu durumun getirisi olduğu anlaşılmaktadır. Gençlerin kültürel sermaye olarak benimsedikleri bu özelliklerin aslında alanın getirmiş olduğu özgül deformasyonlar olduğu söylenebilir.

Gençler parti alanında edindikleri en büyük kazanımların sosyal sermayeler olduğunu ifade etmiş, bu sermayelerin aynı zamanda kültürel sermayeleri için getirisi olduğunu belirtmişlerdir. Peki bu sosyal sermayeler ne işe yaramaktadır? Aslında

sosyal sermayelerin bir dönüşüm alanı da belki de en büyüğü ekonomik sermayedir. Peki gençler sosyal sermayelerin ekonomik sermayeye dönüşümünden bahsetmekte midir? Ya da böyle bir dönüşüm olabileceğinin farkında mıdır? Parti alanına dair geliştirilen en büyük ön yargılardan olan ekonomik kazanca dair gençlerin ifadeleri aşağıda ele alınacaktır.

2.4.2.3. Ekonomik Sermaye: “Off The Record” Bir Mesele

Katılımcıların, partideki en büyük kazanımları olarak sosyal sermayeyi işaret ettikleri bir önceki başlıkta belirtilmişti. Gençler neden sosyal sermayelerini kendileri için çok iyi bir kazanım olarak belirtmektedir? Partili gençler bu sorunun cevabını aslında sosyal sermayelerin ne işe ‘yaramadığını’ söyleyerek vermişlerdir.

Hatırlanacağı üzere Ayşe “network oluşturmayı” çok doğru bulduğunu, bir yerlere geldiğinde insanın çok fazla çevresi olduğunu, bunun da çok güzel bir şey olduğunu belirtmişti. Bu ifadesinin hemen ardından ise şunları söylemiştir:

Ama bu şu değil, bu gündeme geliyor ya torpil olayı, referans olayı. Ben siyasetin böyle bir kazanımının olduğunu düşünmüyorum. (...) Amacım siyasetin içerisinde yer almak değil. (...) Ben burayı (...) farklı bir sorumluluk alanı olarak gördüğüm için bir çıkar beklemeden bunu yapıyorum. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Kendisine buna dair bir soru yöneltilmemiş olmasına karşın Ayşe’nin sosyal kazanımdan bahsetmeye başladıktan sonra bunun maddi kaynaklı bir kazanıma dönüşmediğini açıklamaya başladığı; siyasal alanda var olması beklenen çıkar ve menfaat anlayışının olmadığını ve özellikle kendisinin partiden herhangi bir çıkar beklentisinde bulunmadığını açıklama ihtiyacı duyduğu görülmektedir. Aynı şekilde Barış ve Kadir de çıkar algısına karşı savunma mekanizması geliştirmiştir:

Burada bizim bir menfaatimiz yok, beklediğimiz bir karşılık yok. (...) Siyasetle ilgilenmenin gençlik kollarında en büyük katkısı insan tanımak olabilir. Bu şu anlamda değil yani işte ben şu kişiyi tanıyorum, bu bana torpil yapar, falan filan gibi değil. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Ben memleketi düşünerek geldim. Benim buraya ilk geldiğimde söylediğim “Ben buraya iş için kesinlikle gelmedim. Ben belediyede işe girmeyeceğim.” [olmuştur] (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Aslında katılımcı gençlerin yaptıkları bu savunmaların siyasal alana dair oluşmuş ön yargıları doğruladığı söylenebilir. Gençler siyasal alanda böyle bir geçekliğin olduğunun farkında olarak bunun doğru bir şey olmadığını ya da kendilerinin böyle bir düşüncesi olmadığını, herhangi bir menfaat beklentisi olmadan gençlik teşkilatlarında çalıştıklarını vurgulamaya çalışmaktadırlar. Kazanımları sorulduğunda sadece arkadaş edindiğini ve herhangi bir kazanım beklemediğini söyleyen Cemil araştırmacının “kazanım diye sorunca insanların aklına şey geliyor” cümlesini “maddiyat mı?” diye tamamlamış ve şöyle devam etmiştir:

Maddiyat geliyor olabilir. Yani hepimiz sosyal medya kullanıyoruz, hepimiz televizyon seyrediyoruz. Ben şahsen karşıt görüşün mesajlarını daha fazla okuyorum (...) Nelerden eleştirdiklerini görebiliyoruz. (...) Kazanımlar konusu eleştirilerinin içerisinde. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Görüldüğü gibi genellikle siyasal arenada partilerine yöneltilen eleştiriler sebebiyle gençler sorulara tereddütlü yaklaşmakta, özellikle herhangi bir kazanıma dair yorumda bulunmak istememektedirler. Benzer şekilde Oğuz’un ve Hakan’ın katılım amaçları sorulduğunda, Mehmet’in ise oluşturabileceği avantajlar sorulduğunda akıllarına çıkar ve menfaat ilişkisi gelerek şu şekilde cevap vermiştir:

[Burada] *Menfaat açısından hiçbir şey yok*. Bazen bana kendi çevremde de soruyorlar (...) “para alıyor musun?” veyahut da “kaç para alıyorsun?” (...) *Burada menfaat sıfır*. (...) Saadet Partisi bu konuda en sağlam parti diye düşünüyorum. *Menfaat hiç yok*. (Oğuz, Erkek, 21, SAADET, Başkan)

Hiçbir amacım yoktu. (...) *Bir şey beklemiyorum* benim hoşuma gidiyor koşturmak. *Bir beklentim yok maddi olarak manevi olarak yok*. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Biz Ülkü Ocakları’na borçluyuz. (...) Bize bir yaşam biçimi kattı, bir isim kattı. Biz bununla yetinebiliriz. Yani buraya menfaat için gelmiyorum ki. Yani menfaat için gelsem TÜGVA’ya giderdim. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ancak mülakatlarının farklı yerlerinde bu ifadeleriyle çelişen açıklamalarda bulundukları da görülmektedir.

Şimdi başka bir ticaret daha yapmaya başlıyorum. Kendi kendime yapmaya çalışıyorum. *Şey imkânımız yok mu? Var*. Giderim, rica etsem öyle yapsam, böyle yapsam, *off the record* bu arada. (Bariş, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Barış daha önce siyasette insan tanımının torpil vb. şekilde bir katkısı olmadığını belirttiği hâlde mülakatının farklı bir yerinde farkında olmadan, aslında ifade etmekten kaçındığı, olmadığına ikna etmeye çalıştığı ekonomik katkının gerçekliğinden bahsetmeye başlamıştır. Konuşmasının gidişatını bir anda fark edip kayıt dışı kalmasını istediği için “off the record bu arada” demiş olsa da öyle olmayacağını anladığı zaman konu hakkında konuşmaya devam etmek istememiştir. Daha önce sürekli bir şekilde “memleketi düşünerek” gençlik teşkilatında olduğunu, partiden hiçbir beklentisi olmadığını ısrarla vurgulayan Kadir de şöyle bir ifadede bulunuyor:

Çevre tanımak aslında iyi bir şey. (...) Tanıdığım bu çevreyle [duraksıyor], nasıl diyeyim yani [duraksıyor], *güzel bir ambiyans diyeyim geçeyim*. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Kadir, konuşmasının ‘yanlış’ bir yere gittiğini fark ederek birden kesmiş ve edindiği çevrenin “güzel bir ambiyans” olduğunu söyleyerek geçiştirmiş, daha sonra da partide olmanın avantajı sorulduğunda savunma refleksiyle “Öyle bir şey pek düşünmedim ben. (...) Diyorum ya siyasi partiler benim umurumda değildir.” ifadesiyle karşılık vermiştir.

Bu ifadeleriyle katılımcı gençler parti alanındaki sosyal sermayelerin ekonomik sermayelere dönüşümünü -istemedenden de olsa- teyit etmiş olmaktadır. Emre ise “açıkçası parti dışında ne kadar fayda gördüm tartışılır” demiş olsa da yine sosyal sermayenin ekonomik sermayeye dönüşebileceğini “nereye gitsen bir tanıdığın oluyor ve daha fazla insana sana yardım edebiliyor” cümlesi ile ortaya koymaktadır. Poyraz ise başka bir partiye dair karşılaştığı ekonomik sermaye getirisini aktarmaktadır:

Ben ehliyet kursuna yazılırken oradaki bayan benim mezun olduğum bölümü görüp “ben de aynı bölümden mezunum, sana şey öneririm: AK PARTİ gençlik kollarına yazıl, iş bulman rahat olsun” [demişti]. (Poyraz, Erkek, 20, SAADET, Yönetim Kurulu Üyesi)

İlker ise ekonomik bir katkısı olabileceğini ancak bunun çok önemsiz olduğunu, bunu kendisinin de yapabileceğini ifade etmektedir:

Ben hukukçuyum. Benim partiden menfaatim en fazla ne olur, bana üç-beş dava verirler. (...) Yani *yorulduğuma değecek bir menfaatim olamaz* benim. Diyorum ya

en fazla üç beş tane dava. Biraz daha ilerlerim milletvekillerinin avukatlığını yaparım. E bu partiye girmeden de yapabileceğim bir şey benim aslında. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Ancak İlker partiden bir menfaati olmayacağını vurgulamış olsa da mülakatının farklı bir yerinde partide olmanın avantaj ve dezavantajlarından bahsederken aslında partiden gelecek olan ekonomik sermayeye ne kadar güvendiğini de yine istemeden de olsa ifade etmiştir:

Hem dezavantaj hem avantaj. Avukat olacağım. Partili olduğum için büyük ihtimalle çok defa dosya alamayacağım. (...) Birçok defa işimden olacağım. Avantaj [ise] kaybettiğim kadar da insan kazanacağım. *İş olarak demiyorum.* (...) [SB: Vazgeçmenize sebep olacak bir şey doğurur mu?] Yani şöyle söyleyeyim hayatımı idamem çok zorlaşırsa evet. Ama diyorum ya *kaybettiğim kadar insan tanıyacağım için böyle bir şey olacağını çok düşük bir ihtimal olarak görüyorum.* (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

İlker'in bu ifadesi kendi içerisinde çelişki barındırmaktadır. Önce partili olduğu için iş kaybedeceğini ancak bunun karşılığında birçok insan kazanacağını söylemiş, ifadesinin hemen ardına da bunu işle ilgili olarak söylemediğini eklemiştir. Ancak daha sonra kaybettiği kadar insan kazanacağı için hayat idamesinin zorlaşmasının çok düşük bir ihtimal olduğunu söyleyerek aslında insan kazanımının da iş hayatıyla ilgili olduğunu ifade etmiştir. Savunma refleksiyle “iş olarak demiyorum” ifadesini konuşmasının arasına sıkıştırmış olsa da partide edindiği sosyal sermayenin ekonomik sermayeye dönüşümüne ne kadar kesin gözle baktığı ve partide olduğu sürece ekonomik anlamda sıkıntı yaşamayacağına ne kadar inandığı, ifadesinde açık bir şekilde görülebilmektedir. Benzer şekilde Ülkü Ocakları mensubu Mehmet de iş hayatında sıkıntı yaşasa da davasından vazgeçmeyeceğini söylemiş, ardından “buradakiler bana gene bir iş bulabilir” açıklamasını yapmıştır. Yani aslında alanda edindiği sosyal sermayenin ekonomik anlamda ona hayat güvencesi oluşturabileceğine inanmaktadır.

Gençler her ne kadar bu gerçekten kaçınmaya çalışsalar da sosyal sermayenin ekonomik sermayeye dönüşümü siyasi parti alanında inkâr edilemeyecek bir gerçekliktir. Gökay ve Deniz alanın sosyal çevre edinme anlamında neden önemli olduğunu anlatırken bu dönüşümü açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

[Örneğin] Bir arkadaşımız iş kuracak (...) inşaat alanında. Üç tane inşaat mühendisimiz var. Ana kademede üç-dört tane müteahhit abilerimiz var. Bu abilerimiz o arkadaşlarımıza öyle güzel eğitimler verdiler ki (...) o tarifler doğrultusunda ilerleyerek iş kurdu. (...) Sosyal çevre anlamında çok çok önemli. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Diyelim ben polis olmak istedim. Gerekli adımları yaptım ilerledim. Ümraniye emniyet müdürüne gittim ama bir iki tane sorun çıktı. Gelirim buraya mesela Cemal başkana anlatırım derdimi. (...) Halledebilirse halleder. Bir nevi önüm de açılır. Öyle avantajlar olabilir. (Deniz, Erkek, 18, Alperen Ocakları, Üye)

Partili gençlerin siyasi parti alanında var olan ekonomik sermaye birikiminden bahsetmemek gerektiğine ve böyle bir şeyin varlığının inkâr edilmesi gereken bir şey olduğuna dair fikir birliği, bunun parti alanında öğrenilen ve alana özgü davranış kalıplarından biri olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu durum gençlerin mülakatları süresince ifadelerini kontrol altında tutmaya çalıştıkları ve belirli şeyleri söylemekten kaçındıkları gerçeğini de ortaya koymaktadır.

Genel olarak kazançlar ve sermayeler üzerinden değerlendirilecek olursa; parti alanında ve özellikle gençlik teşkilatlarında bulunmanın gençler için simgesel, sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik olarak kazanım sağladığı, her ne kadar katılımcılar genellikle aksini ifade etse de partide bulunmanın saf bir fedakârlık üzerine gerçekleşmediği, gençlerin parti katılımlarında ve devamlılıklarında sermayelerin varlığının önemli bir etken olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca edinilen tüm bu sermayelerin farklı gençlik teşkilatlarında bulunan gençler için ortak yatkınlıklar oluşturması nedeniyle tüm siyasi partiler için ortak bir “parti alanı”ndan bahsedilebileceği ve gençlerin zaman içinde parti habitusunu edinerek “partili olmak” olarak ifade edilen yapıya sahip oldukları görülmektedir.

2.4.3. Gençlerin Devamlılık Nedeni: Alan İçi İlişkiler

Siyasi partilere katılarak parti alanına dâhil olan gençlerin partili olma süreçlerine, yukarıdaki başlıklarda açıklanan etkenlere ilave olarak, parti içerisindeki sosyal ilişkilerin ve kurumsal yapının da önemli etkisi bulunmaktadır. Daha önce siyasal alanı tanımanın ve alana vâkıf olmanın çoğunlukla ailede başlayan siyasal sosyalleşme süreçleri ile gerçekleştiği belirtilmişti. Parti habitusu edinerek alanın tüm özgül sermaye biçimlerine sahip olma süreci ise partiye aktif olarak gidip gelmenin

başlamasıyla gerçekleşmektedir. Çünkü parti alanının da alışılması gereken kendine özgü bir sistemi, yapısı ve dili bulunmaktadır.

Kurum içi dil tabii ki de var. Bizim partide en çok zorlandığımız şey *başkanım* şeklinde hitap (...) Saygı ibareleri daha çok alışılması gereken şeyler. (...) Yaş farkı ne olursa olsun, o kişinin görevi varsa özellikle topluluk içerisinde ona bilmem ne başkan veya başkanım diye hitap etmeyi gerektiren bir dil var. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Tabii ki de dış ortamda birbirimize *başkanım* deriz, bu bizim için aslında bir saygıdır. (...) Ama bu [yalnızca] alttaki üstündekine değil üstündeki de altındakine başkanım diye hitap eder. Yani bu *herkes için ortak bir dil*. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Belli bir yönetimimiz var. (...) Biz onlara bir kelimeyle, *başkanım, reis*, ocak başkanı gibi kelimler kullanıyoruz. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Başkanım kelimesi sürekli kullanılıyor. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ocaklarda gençlik kollarından farklı olarak “reis” hitabı bulunsa da genel olarak yönetim kademesi içerisinde “başkanım” hitabını kullanarak gençlerin parti alanına dair gereksinimleri edindikleri görülmektedir.

Parti alanında var olan bu hiyerarşik yapı, kurumsal dil ve yazıya dökülmemiş ancak uyulması beklenen birtakım enformel kurallar gençlerin hem bedensel hem algısal olarak benimsemesi gereken özgül yapılardandır. Parti habitusunun açık bir şekilde görüldüğü bu ifadelerden anlaşıldığı üzere gençler parti alanında bulundukları süre içerisinde bu yapıları benimsemeli ve yaşamsal pratik hâline getirmeli; alan içerisinde ya da alan ile ilgili herhangi bir ortamda bulunduklarında hitap ve tavır olarak nasıl davranması gerektiğini üzerine düşünmeyecek kadar refleks hâline getirmiş olmalıdırlar.

Burada (...) süregelen bir şey var, bir kural var, belli aşamalar var. (...) Ona göre hareket etmek gerekiyor. Bunları da bilmek lazım. Bunları da zamanla mahalledeyken öğrene öğrene geldik. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Partiye katılan gençlerin bu yapıya alışmaları alana erken yaşta katılım ya da ailede edinilen siyasal sermaye nedeniyle kolaylaşabilmektedir.

Belki bana farklı gelmedi ben çünkü çok uzun zamandır bunun içinde olduğum için hatırlayamıyorum. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Ben CHP kökenli bir ailede büyüdüm ve ister istemez benim görüşüm bu yönde. (...) Ondan sonra burada işte aynı görüşü savunduğum insanların olması belki beni rahatlattı ya da bir cümle söylediğimde bu cümlenin devamını getirebilecek insanlardı. (...) Çok kolay alıştım. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Her ne kadar bu kurumsal dil, hiyerarşik yapı vb. özellikler parti alanını diğer tüm alanlardan farklı kılan özgül yapılar olsa da parti içerisindeki ilişkiler her zaman bu resmîyette devam etmemektedir. Özellikle gençler kendi gençlik ve ilçe teşkilatları içerisinde daha rahat olduklarını, birbirlerine daha samimi bir yaklaşımda bulunabildiklerini ifade etmektedir.

Kendi içimizde öyle bir şey yok. Çok rahatız. Yani çok rahat. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Kurumsal dil aramızda çok kullanılmaz sadece işte siyasi bir parti olduğumuz için prosedür amaçlı konmuş birtakım sıfatlar var. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Bu samimiyet ortamına dair ortak bir vurgu olsa da kimi partiler formel yapıyı görece korumaya çalışmaktadır.

Resmî yerlerde, ilçe başkanlığımızda veya dışarıdaki programda birbirimize başkanım diye hitap etmeye gayret gösteririz. Tabii ki *başkanım diye hitap ettiğiniz kişi sizin en yakın arkadaşınız da olabilir*. Ama o saygıya *kurumsal kimliği zedelememek adına özen gösteriyoruz*. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

O biraz kişilerin samimiyetiyle alakalı. Mesela ilçe yöneticisine çok yakınsan biraz daha yakın davranılıyor. (...) Ama çok yakın değilse bizde genelde tabir başkanımıdır. (...) Ama onun dışında *çok yakınsan çok böyle hiyerarşiye takılmadan daha kolay muhabbet edilebiliyor* diyebilirim. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Emre kendi içlerinde “başkanım” hitabının kişiler arası samimiyetle ilgili olduğunu ifade ederken Barış en yakın arkadaşların bile parti içerisinde kurumsal dile dikkat ettiğini ifade etmektedir. Ancak yönetimde bulunmalarına karşın bazı partilerde başkanlar dışındaki üyeler resmî ortamlarda fazla bulunmayarak normal bir arkadaş ortamı ilişkisi yaşamaktadırlar.

Buraya geldiğimde ilk gençlerle tanıştığım için burada asla [resmî bir ortam] olmadı. Zaten herkes birbirinin akranı, herkesin yaşadığı şeyler belli, yarısı üniversite öğrencisi, yarısı çalışıyor, yarısı hiçbir şey yapmıyor. (...) Konuşuyoruz, eğleniyoruz. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Ancak hitapta resmî olmaya mutlaka dikkat ediliyor dahi olsa partili gençlerin teşkilat içerisindeki kişilerle ilişkilerinin ve diyaloglarının çok daha samimi bir boyutta olduğu görülmektedir.

İç ortamda birbirimize arkadaş gibi, *abi-kardeş gibi*, bu şekilde davranırız. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Kurumsal bir ortamdaysak eğer sıfatlara önem gösteririz ama onun haricinde *abi-kardeş gibi* bir ortamımız var. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Buraya gidip gelen herkes *abi-kardeş*. (...) Başkanım deyip dememesi bizim için aslında çok önemli bir şey değil. Bana *abi dedikleri zaman ben daha mutlu oluyorum*. (...) *Reis de öyle düşünüyor*. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Özellikle bu resmî ortamın teşkilat kademeleri yükseldikçe daha yaygın olduğu, daha alt kademelerde ilişkilerin daha gayriresmî şekilde gerçekleştiği mahalle teşkilatlarından ilçe teşkilatına henüz geçen Poyraz'ın "Hep abi kavramı, abi-kardeş." ifadesinde görülmektedir. Bahsedilen bu "abi-kardeş" ortamında özellikle ilçe başkanlarının gayriresmî yaklaşımı ve samimiyeti gençler için bir hayli önemlidir.

Bilhassa ilçe başkanına karşı saygıda kusur etmemeye gayret ederiz ama o da bizim *abimiz gibidir*, bize hiçbir zaman bir başkan profilinde yaklaşmaz. (...) Ne zaman *sıkıntımız olsa iş yerine gideriz, rahatlıkla görüşebiliriz* kendisiyle. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

İlçe başkanımıza günlük hayatta yaşadığım bir sıkıntıyı anlatabiliyorum. (...) Burada gençlikten biri veya ilçeden biri kalkıp ilçe başkanına, *bana bile değil, ilçe başkanına* aşk hayatından bile bahsedebilir. (...) Çünkü buradaki ilişki *abi-kardeş, abla-kardeş* gibi ilerliyor. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Ancak parti içi ilişkiler ne kadar samimi bir boyuta taşınıyor görünse de gençlerin aynı çatı altında sürekli olarak bulundukları ilçe başkanlarına sıkıntılarını anlatabilmeyi önemli bir ayrıntı olarak belirtmeleri aslında hiyerarşik konumları ne kadar içselleştirdiklerini göstermektedir. İYİ Parti gençlik kolları başkanı İlker'in "bana *bile* değil, ilçe başkanına" ifadesindeki özellikle "bile" vurgusu da hiyerarşik konumların önemini, unvan ve kademe ayrım çizgilerinin netliğini gösterebilmektedir.

Peki gençler için ortam ve ilişkiler ne kadar önemli? Daha önce partide bulunmak için birçok fedakârlık yaptığını belirtmiş olan gençler için ortamdaki ilişkilerin seviyesi bir şey değiştirir mi?

İlk başta kuzenin tavsiyesiyle geldim. (...) Ertesi gün dedim ki “Kuzen gitmiyor muyuz?” *O denli bir sıcak bir ortam vardı.* (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Gençlerin katılım gerçekleştirmeye başlamadan önceki siyasal alan ilişkilerinin boyutu ne olursa olsun partiye ve özellikle gençlik teşkilatlarına katıldıklarında onların katılım devamlılığını sağlayan şey karşılaştıkları ortamdır.

Buranın ortam beni burada tuttu. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

2015 Haziran seçimlerinde (...) mahalle teşkilatının önünden bir otobüs kalktığını söylediler. Orada arkadaşlarla tanıştık. (...) *Arkadaşlarla tanışmam aslında bu yola giriş sebemim oldu.* (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

İlk başlarda “buralar bana göre değil” [diyordum]. Sonra gidiyorsun geliyorsun, *belli arkadaşlıklar ediniyorsun. Ondan sonra o arkadaşını görmek için gidiyorsun.* (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Merak ettiğimiz için geldik. Sonra burada çok samimi bir ortam oldu. *O samimi ortamı çok sevdik. Bu sebepten katılmaya devam ettik.* (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Bir sıcaklık hissetmeseydim kesinlikle bir dakika bile durmazdım. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Gençler katıldıkları ortamın devamlılıkta ne derece önemli olduğuna dair ortak bir dile sahiptir. Hatta Ülkü Ocakları’ndan Alperen Ocakları’na geçen Çınar orada tanıştığı insanları daha samimi bulduğu için ve daha fazla aile gibi hissettiği için Alperen Ocakları’na devam etme kararı aldığını ifade etmiştir.

Çalışmanın öncesinde bahsedilen ve gençler için devamlılık sebebi olarak ifade edilen yatkınlıklar, pratikler ve kazanımlar zamanla alanda edinilmiştir. Gençler için asıl devam etme kararı partiye ve gençlik teşkilatlarına ilk kez gitmeye başladıklarında karşılaştıkları aile ve arkadaş ortamı nedeniyle alınmıştır. Gençlerin çoğunlukla, alan içerisinde karşılaştıkları ortamın arkadaşlık ilişkilerinden uzak olması hâlinde katılım göstermeye devam etmeyeceği anlaşılmaktadır. Yani aslında ne olursa olsun partiye katılım saf bir siyasal amaç çerçevesinde ve ‘her şeye rağmen’ gelişen bir eylem olmamaktadır. Partiye katılımın genellikle gençlik teşkilatlarında erken yaşlarda gerçekleşmesi nedeniyle gençlerin -katılırken belirli bir amaç gütmeye ve kazanım beklentisi içerisinde olmaktan ziyade- daha çok kendi inanç ve ideolojilerini, özellikle ailede edindikleri siyasal kültürleri paylaşabildikleri bir gruba dâhil olma dürtüsüyle

ve karşılaştıkları aile/arkadaşlık ortamı nedeniyle alana katılmaya devam ettiği gör÷lmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SIYASİ PARTİLER VE GENÇLİK TEŞKİLATLARI

Siyasal katılımın özellikle günümüzde gençler tarafından benimsenen, birçok farklı çeşidi bulunmakla birlikte siyasi partiler aracılığıyla siyasal katılım, demokratik sistemlerin işlerliğinin devam etmesi için ayrıca önem taşımaktadır. Temsilî demokrasilerdeki temsil işlevinin devam edebilmesi için siyasi partilerin halka ulaşip onların istek ve şikayetlerini öğrenebilmesi gerekmektedir. Bunları da siyasi partiler mahalle, ilçe, il gibi yapılanmaları aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

Bu başlık altında siyasi partilerin gençlik teşkilatlarının parti içerisindeki rolü ve Ümraniye gençlik teşkilatlarında bulunan gençlerin temsil süreçlerindeki yeri ve etkisi ele alınacak ve birinci bölümde yer verilen sorulara cevaplar aranacaktır.

3.1. Siyasi Partilerde Gençlik Teşkilatlarının Rolü

Çalışmada şimdiye kadar siyasi partilere aktif katılım sağlayan gençlerin “partili olma” süreçleri ele alınmıştır. Bu başlık altında ise gençlik teşkilatlarının partideki yeri ve ne gibi faaliyetler yürüttüğü ele alınacak, partili gençlerin gözünden gençlik yaklaşımına yer verilecektir.

3.1.1. Gençlik Teşkilatlarının Partideki Yeri: “En Çok Hor Görülen Ama En Çok Değer Verilen”

Partideki konumunu anlamak için öncelikle gençlik teşkilatlarının ne derece özerk yapılar olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda katılımcılara bulundukları gençlik teşkilatı “kendi kararlarını alabiliyor mu?” sorusu yöneltmiştir.

Tabii ki. Burası neticede yerel Ümraniye. İkincisi biz gençlik kollarıyız. (...) Yani il başkanlığı burada olan bir şeye bizim kadar hâkim olamaz. O yüzden bizim burada kendimiz aldığımız, kendimiz işlettiğimiz, yürüttüğümüz kararlarımız da tabii ki var. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Ne ilçe bizim kararlarımıza karışır ne de biz ilçedeki kararlara karışabiliriz. Sadece ilçeyle uyum içinde çalışma zorunluluğumuz var. Onun dışında aldığımız kararlar

müstakil ve sadece bizi ilgilendiren kararlar. Sadece ilçeyle ilgili bir noktadaysa o ilçeye bilgilendirme yapıyoruz. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Gençlik kollarında yapılacak etkinliklerde kendi kararlarını alabilmelerini ve üstlerinin onlara destek olmasını Ayşe partisinin gençliğe çok önem vermesine bağlamaktadır.

Bir şey yaparken tabii ki üstümüze bunu danışıyoruz. (...) *Gençliğe çok önem verdikleri için genellikle sadece görüş alma şeklinde oluyor. Bize her konuda destek oluyorlar.* (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Partili gençlerin, gençlik teşkilatlarının parti içerisinde önemli bir konumda olduğu ve partilerinin gençliğe çok önem verdiği noktasında ortak bir düşünceye sahip olduğu görülmektedir. Ancak gençler bu düşüncelerini oldukça farklı gerekçelere dayandırmaktadır.

Gençlik kolları bizim partimizde *çok önemli ve büyük bir yere sahip* gerçekten bu açık ve net. Çünkü Saadet Partisi'nin tabanının çoğu gençlerden oluşuyor yani böyle bir avantajımız var bizim Allah'a şükürler olsun. (...) Saadet Partisi *gençlik kolları parti içerisinde çok büyük söz hakkına sahip.* (...) Siyaset akademimiz var gençlik kollarında. *Gençlere siyaset dersleri veriyoruz.* (...) Genel başkan yardımcılarımız, dallarında uzman profesörler, bunların hepsi her hafta online olarak bağlanıyor. (...) *Yani gençlik çok ön planda.* (...) *Saadet Partisi'nin içerisinde gençleri çıkarsanız çok az bir nüfus kalacaktır geriye.* (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Ömer partisinde gençlik kollarının yerinin çok önemli olduğunu ve parti içerisinde çok büyük söz hakkı olduğunu söylemiş, ancak bunun sebebini siyaset akademisi eğitimi vermelerine ve bu eğitime genel başkan yardımcılarının ve profesörlerin katılıyor olmasına dayandırmıştır. Parti içerisinde ya da parti siyaseti ile ilgili herhangi bir söz hakkından bahsetmemiştir. Barış ise en genç belediye meclis üyelerinin ve milletvekillerinin kendi partilerinde olduğuna işaret ederek şu şekilde açıklama yapmıştır:

Gençliğe en çok değer veren parti, siyasi anlamda yol açan parti. (...) *Görünen köy kılavuz istemez* diyorlar ya, her şey istatistiksel olarak zaten ortada. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Cemil de parti siyasetleri içerisinde gençlere çok değer verildiğini söyleyerek “Biliyorsunuz 20 yaş milletvekillerini de yine bizim partimiz getirdi meclise. En genç

milletvekili de yine bizim partimizden.” açıklamasıyla verilen değeri vurgulamış ve ardından şu şekilde devam etmiştir:

Çok fazla değer veriliyor. Etkinlikler olsun, faaliyetler olsun, kişisel gelişim olsun. (...) Sadece siyaset eğitimi değil işin ahlak boyutu, ne bileyim farklı, tarih eğitimleri olsun bu tarz şeylerden faydalanıyoruz. Bunların hepsi bize parti vasıtasıyla (...) sağlanıyor. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Cemil gençlik kollarına parti içinde verilen değeri partili gençlerin eğitimine yapılan yatırımlarla ve gençlere sağlanan sosyal faaliyetlerle değerlendirmektedir.

Ümraniye Ülkü Ocakları mensubu gençler ise bu sorulara cevap vermeye oldukça isteksiz yaklaşmıştır. Bilindiği üzere Ülkü Ocakları’nın Milliyetçi Hareket Partisi ile resmiyette hiçbir bağlantısı bulunmamaktadır. Ocaklı gençler de mülakatlar süresince bu nokta üzerinde durmuş ve bu durumu sık sık dile getirmiştir.

Ülkü Ocakları’nın parti içindeki yeri, [düşünüyor] yani yok öyle söyleyeyim. Genç yani... [Duruyor]. *Uff soruyu geçebilir miyiz?* [Gülerek] (...) Parti içinde aslında bizim çok fazla bir yerimiz yok. (...) Çünkü Milliyetçi Hareket Partisi’nde gençlik kolları yok bildiğiniz üzere. (...) İnsanlar *bizi partinin gençlik kolları olarak görüyor. Bu çok yanlış.* Biz yıllardır bunu anlatmaya çalışıyoruz. Biz hiçbir partinin gençlik kolları değiliz. Bizim Milliyetçi Hareket Partisi’yle bir gönül bağımız var. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ülkü Ocakları mensubu gençler parti ve siyaset ilişkili sorulara cevap vermek istememiş, araştırmacının soruları geçmemek noktasındaki çabası sonrası genellikle çekinerek açıklamalarda bulunmuşlardır. Mehmet de yukarıdaki açıklamalarının ardından Ülkü Ocakları’nın parti ile ilişkisine dair şu şekilde bir açıklamada bulunmuştur:

Bizim *genel başkanımız parti genel başkanımız tarafından atanıyor.* Biz zaten MHP ile birbirimizi aslında bir görüyoruz. Sadece bir gönül bağımız var. Bizim genel başkanımız da bunu açık açık ifade ediyor. Devlet Bahçeli de açık açık söylüyor. (...) Biraz *sıkıntılı sorular soruyorsunuz.* (...) Ben biraz kaçamak cevap veriyorum kusura bakmayın. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ülkü Ocakları’ndaki gençler parti ile bağlantılarını sadece “gönül bağı” olarak nitelendirseler de Milliyetçi Hareket Partisi liderini liderleri kabul etmekte ve genel başkanları parti genel başkanı tarafından atanmaktadır. Levent bu ilişkiyi “Ülkü Ocakları’nın siyasi görüşü, dünya görüşü ile Milliyetçi Hareket Partisi’nin siyasi ve

dünya görüşü zaten aynı” şeklinde açıklamış, Milliyetçi Hareket Partisi’nin bu görüşlerin “siyasi ayağı” olduğunu ve parti liderinin de bu görüşlerin “siyasi lideri” olduğunu ifade etmiştir. Ancak iki gencin bu açıklamalarına karşın yönetim kademesinde bulunmayan Nihat bu soruya şu şekilde cevap vermiştir:

Bugün partinin her bacağında Ülkü Ocakları var. Mesela sokakta bir şey olsa (parti) Ülkü Ocakları sayesinde yapmaya çalışır. (...) Ümraniye halkı özellikle Ülkü Ocakları’nı çok sevip benimsiyor. (...) Partinin de bunu bildiğini düşünüyorum ve bu şekilde mesela sokakta bir şey olacaksa bizim tarafımızdan yapılmasını kendileri daha çok tercih eder. Bir de genç olduğumuz için atılğan olduğumuz için. (...) [Partinin] Sokaktaki yüzü gibi bir şey oluyoruz. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Özellikle, yönetim kademelerinde bulunan gençlerin rahat konuşamadıkları anlaşılmakta, Mehmet kendisi de mülakatın farklı bir noktasında bu konuyla ilişkin şöyle bir açıklamada bulunmaktadır:

Ben Nihat’ın yerinde olsam söylerdim. Ama burada olduğum için söyleyemiyorum. Yani farklı bir konumda, makamda olduğumuz için. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Daha önce de ifade edildiği üzere katılımcıların siyasal alanda bulunmalarının yanında çoğunluğun yönetim kademesinde bulunmaları nedeniyle de özellikle belirli konularda ifadelerinde kontrollü davranmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Diğer partiler içerisinde de yönetim kademesi ile yönetimde olmayanların, hatta yönetim kademesinde daha üstte ve daha altta olanların ifadeleri arasında bile bu noktada farklılıklar bulunduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla bu durum sadece Ülkü Ocakları’ndaki gençlere özgü bir durum değildir.

Gençlik teşkilatlarının parti içindeki yerinde dair Nihat’ın gençlerin “atılğan” oldukları için partinin “sokaktaki yüzü” olduğuna dair açıklamasına benzer ifadeler farklı katılımcılar tarafından da kullanılmıştır.

Gençlik her partide gençlik partinin yüzü olmak zorunda. Partinin kalabalığı olmak zorunda. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Partinin bence temel taşıdır yani. Çok önemli bir birimdir. (...) Her partinin bir gençlik şeyi olması lazım, böyle aktif bir gücü olması gerekiyor. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Şöyle söyleyeyim parti içerisinde Osmanlı’da Yeniçeriler vardı ya, *gençlik kolları da dışarıya karşı Yeniçeri gibi (...) güç gösterisidir*. Açıkça her partide böyledir. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Emre ise partilerinde gençlik kollarının yeri ve önemi sorulduğunda genele göre daha farklı bir yaklaşımda bulunmuştur:

Normalde biz ilçe yöneticisi olmamamıza rağmen, kadın ve *gençlik kolları başkanı ilçe toplantılarına katılır*. (...) Yorum yaptığımız için *genelde yorumlarımız dikkate alınıyor*. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Emre de gençlik kollarının partileri içerisinde önemli bir yere sahip olduğunu düşünmekte, bunu da gençlik kolları başkanının ilçede yönetici konumunda olmamasına rağmen toplantılara katılıp görüş bildirebilmesi ile açıklamaktadır. Ancak başka bir konu üzerine konuşurken gençlik kollarına karşı yaklaşıma dair aksi yönde bir açıklamada bulunmuştur:

Yaşlı insanın gençlerden ne beklediğine bakarsak genelde onlar *biraz daha ayak işleri tarzı işler bekliyorlar*. Bu *her partide böyledir diye düşünüyorum*. Bayrak assın, pankart assın, seçimde biraz sahada koşsun gibi düşünceler yaşlı insanlarda var. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Emre burada diğer katılımcıların olumlu bir özellik olarak belirtmiş olduğu gençlik teşkilatlarının partinin sahadaki aktif gücü olması durumuna eleştiride bulunmaktadır. İlker ise açıklamasına diğer partili gençlerden farklı olarak gençlik kollarının ne kadar önemli olduğunu belirten ifadelerle başlamamış, Emre’nin yukarıdaki ifadesini destekleyen bir açıklamada bulunmuştur:

Gençlik kollarının parti içindeki yeri çoğu partide *biraz alt kademe*. Çoğu kişi tarafından da tabiri caizse *işçi olarak görülen bir sınıf*. Bir şey oldu mu gençlik koşmalı, bir şey oldu mu gençlik gelmeli. Bakış açısı bu. Bu *bakış açısında herhangi bir problem yok*. (...) Yani *gençliğin yeri bu, gençlik çalışmalı*. Ben bu konuda katılıyorum. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

İlker bedensel olarak aktif çalışma beklentisi nedeniyle partide gençlik kollarına yaklaşımın “alt kademe” gibi ve “işçi sınıfı niteliğinde” olduğunu söylese de gençlerin bu şekilde çalışması gerektiğine inandığını da belirtmektedir. Açıklamasına şöyle devam etmektedir:

Ama gençliğe, ayrı bir parantez açayım, çok da değer veriliyor. *Gençlik olmadan bu işlerin olamayacağını farkındalar* ve ona göre değer veriyorlar. Bu Ülkü Ocakları'nda da böyleydi, burada da böyle. (...) CHP'nin işleyişini de biliyoruz onlar da böyle. AK PARTİ'yle ilgili de böyle duyuyorum. *Gençlik en çok çalışan, belki bazen en çok hor görülen, ama aynı zamanda en çok değer verilen.* (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

İlker'in gençlerin partide “en çok çalışan, belki bazen en çok hor görülen, ama aynı zamanda en çok değer verilen” şeklindeki çarpıcı ve aynı zamanda çelişki barındıran ifadesi aslında gençlik teşkilatlarının parti ile ilişkisini yansıtmaktadır. Partili gençler gençlik teşkilatlarının parti içerisinde önemli bir yeri olduğu düşüncesini benimseseler de büyüklerin gençlik teşkilatlarına yaklaşımının daha çok sahada çalışacak aktif güç olarak partinin iş yükünü kaldıran kolu şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. İlker ayrıca bu ifadesinin başında gençlere verilen değer yine parti içerisinde yapılacak birtakım işlerin gençler olmadan yapılamayacağı ve dolayısıyla gençlere ihtiyaç duyulması nedeniyle olduğunu belirtmektedir. Verilen değeri ise şöyle tarif etmektedir:

Bugüne kadar gençlikten biri biz açız dediğinde de gidin ne hâliniz varsa görün dendiğini görmedim. Her zaman *yemeğimiz ismarlandı, hâlimiz hatırımız soruldu.* Karşılıklı bir denge var biraz orada. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Bu açıklama, parti üst kademelerinin parti içerisinde gençlere ‘küçük’ olmaları nedeniyle abilik-ablalık yaptıklarını, onlara destek olduklarını, ancak siyasal alanda sadece verilen işi yapan bir kitle gözüyle baktıklarını göstermektedir. Yani gençler her ne kadar gençlik teşkilatlarının parti içerisinde çok önemli yere sahip olduğunu ve gençlerin partileri için çok önemli olduğunu ifade etseler de parti büyüklerinin gençlerin siyasal alandaki fikirlerine herhangi bir şekilde değer verip dikkate aldıklarına dair tek ifade Emre'nin ilçe toplantılarında “genelde yorumlarımız dikkate alınıyor” ifadesi olmuştur. Ancak bu ifade de aslında parti içerisinde gençlerin konumuna dair farklı bir boyutu ortaya koymaktadır. Bu konu ise aşağıda tekrar ele alınacaktır.

3.1.2. Gençlik Teşkilatları Neler Yapıyor?

Tüm bu ifadelerden sonra merak edilen şudur: Peki bu kadar önemli olduğu ifade edilen gençlik teşkilatları neler yapmaktadır? Alırken özgür olduklarını ifade ettikleri kararlar nelerdir? Bu soruların cevaplarını almadan önce gençlik teşkilatlarının işleyiş mekanizmasını anlamak gerekir.

Toplantıda gündem belirlenir. (...) Daha sonra gündem gündem konuşulur toplantılarda. Mesela çarşamba günü şurada şu sebeple stant açılacak gibi bir karar alınabilir. (...) Bizim de kendi karar verdiğimiz toplantılarımız var. Bize *ilden, ilin aldığı kararlar da gelebiliyor, geliyor*. Mesela il çalışmalarını da yapıyoruz. Ancak biz *daha ağırlıklı kendi aldığımız kararların çalışmalarını yapıyoruz*. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Toplantılar on beş günde bir oluyor. (...) Bu hafta ne yapmamız lazım? Ülke gündemini takip ediyoruz. Ülke gündemine göre hareket ediyoruz yeri geldiği zaman. (...) *Bize ilden bilgiler gelir gündem gelir o gündemi alırız. O gündemin altına ekleyeceğimiz gündemler varsa gündemleri ekleriz. (...) İlçe başkanımız o haftanın plan programını belirlemiştir zaten, onun akabinde biz de gençler olarak ilçe başkanımıza neler kazandırabiliriz, neler katabiliriz bunları düşünüp bunları tartışıyoruz*. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Gençlik kollarının ilçe yönetiminden bağımsız bir şekilde kendi özgül kararlarını aldıkları toplantılar gerçekleştirdiği ifade edilmektedir. Farklı partiler olsa bile genellikle aynı şekilde işledikleri görülen gençlik kollarının kendi gündemlerini oluşturarak aldıkları kararların yanında aynı zamanda il ya da ilçe gibi bağlı oldukları üst kademelerden gelen kararlar doğrultusunda hareket ettikleri de belirtilmektedir. Yine de bunun dışında gençlik kolları kendi kararlarında bağımsız olduklarını ve üst kademelere sadece bilgi verdiklerini belirtmektedir.

Bizim gençlik kolları başkanımız ayrıdır ilçe başkanından. Biz gençlik adına, örnek veriyorum şuraya bir ziyaret yapacağız dediğimiz zaman o ziyareti yaparız. *Haber verilir ama şahsi ve bir izin alma öyle bir şey söz konusu değil*. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Ancak kendi partisinde başkan yardımcısı konumunda bulunan diğer katılımcılar sadece görüş alma ve bilgi verme gibi bir yükümlülükleri olduğunu ifade etse de yönetim kurulunda bulunan Cemil'in "bağlı olduğumuz il başkanlığımızın veyahut da genel merkezin bilgisi dışında hiçbir şey yapılmıyor, izin alındıktan sonra birçok şey yapılabilir" ifadesi bilgi vermekten daha fazlası olduğunu göstermektedir.

Yine de gençlerin çoğunlukla gençlik kolları içerisinde planladıkları etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır.

Tabii bu şu demek olmasın her program genel merkezden geliyor. [Mesela] Doktorları ziyaret ettiğimiz program tamamen bizim kendi yönetimimizin içinde geliştirmiş olduğumuz bir proje. (...) Tabii onun da onayını alıyoruz yukarıdan, onay verilirse gidiyoruz ziyaret ediyoruz. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Bu noktada İYİ Parti farklı bir yapılanması olduğunu belirtmiştir. İYİ Parti'nin gençlik kolları ilçe ya da il ana kademe teşkilatından bağımsız direkt olarak gençlik politikaları başkanlığına bağlı çalışmakta, il ve ilçeden gençlik kollarına herhangi bir karar aktarılmamaktadır. Ancak yine de ilçe teşkilatıyla uyum içinde çalışma yükümlülükleri bulunmaktadır.

Biz gençlik kolları yönetim kurulu olarak bir karar alırız. (...) Gençlik kolları başkanı, gerekli diğer başkan yardımcıları olmak üzere yönetim kurulu da gençlik politikalarından sorumlu başkan yardımcımıza bağlı. Fikrimizi ondan alıyoruz. (...) Fikir alıyoruz kelimesi tamamen yanlış, *ona da bildiriyoruz*. (...) Bize sadece kimi etkinliklerde *il diyor ki mesela* “Bizim böyle bir etkinliğimiz var, *bize katılın*.” Sadece etkinliğe çağırma üzerine, o da *rica üzerine*. *Emir olayı bizde dediğim gibi yok*. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Ülkü Ocakları'nda ise iç işleyiş noktasında partiyle herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Yapılan faaliyetlerin ise yine gençlik kolları gibi hem kendi kararları ile hem de ilden gelen içerikler doğrultusunda ilerlediği ifade edilmiştir.

Partili gençler üst kademleriyle uyumlu çalışma ve bilgilendirme zorunlulukları dışında bir bağlantıları olmadan kendi kararlarını aldıkları konusunu önemle vurgulamaktadır. Peki kendilerine tanındığını ifade ettikleri bu özerk alanda partili gençler neler yapmaktadır? İlker faaliyetlerin siyasi ve sosyal olmak üzere iki kolda ilerlediğini belirtmektedir. Diğer katılımcılardan alınan cevaplar da İlker'in belirttiği gibi genellikle iki ayrı kolda faaliyet gerçekleştirildiğini göstermektedir. Yapılan ya da yapılması planlanan sosyal faaliyetler olarak öncelikle eğlence odaklı etkinlikler olmak üzere sosyal sorumluluk projelerinden, yardım faaliyetlerinden ve önemli gün etkinliklerinden bahsedilmektedir.

İlk baştaki şeyler aktivite oluyor, gençler tabii hızlı hareketli. (...) Kendi çevremizde arkadaşlarımızda bir *hasta* olduğu zaman bir başına kötü bir olay geldiği zaman

ziyarete bulunuyoruz. (...) *Halı saha maçlarıdır, gezidir* o tarzda faaliyetler oluyor. (Oğuz, Erkek, 21, SAADET, Başkan)

Mesela arkadaşlarla beraber çıkıyoruz kafeye gidiyoruz, çay *sohbet muhabbetlerimiz* oluyor. *Esnaf ziyaretlerimiz* oluyor. Sportif faaliyetlerimiz oluyor elimizden geldiğince. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Korona bize birçok şeyde engel oldu, büyük etkinlikler yapacaktık. (...) *Anlamlı günleri unutmamak* adına, Türk örf adet geleneğini unutmamak adına çok güzel planlarımız vardı. (...) *Birimizin hastası oluyor hep birlikte ziyarete* gidiyoruz, birimizin bir ihtiyacı oluyor hep birlikte karşılıyoruz. *Doğum gününü* kimsenin unutmamak. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Burada yönetimimizde olan matematik öğretmeni bir kardeşimiz var. Üniversiteye hazırlanan veya liseye giden kardeşlerimize *ders veriyoruz etüt gibi*. (...) Ekonomik durumu çok iyi olmayan vatandaşlarımız mesela diyor ki bugün *çocuğumun doğum günü*. Pastamızı, hediyemizi, süslerimizi alıyoruz, gidiyoruz kendi akrabamızın (...) doğum gününü kutlar gibi *o insanlara temas etmeye çalışıyoruz*. Ramazan'da mesela *koli dağıtımları* oluyor (...) *Kızılay'a destek* oluyoruz. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Gençlik kollarında gerçekleştirilen faaliyetlerin tüm partilerde aynı şekilde, benzer içeriklerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Gençler özellikle gençlik kollarının yardım kuruluşu gibi çalışması gerektiğini belirterek yapılan yardım faaliyetlerinin üzerinde durmaktadır.

Eskiden derdim ki “bunlar benim görüşümü desteklemiyorsa bunlardan bana ne” ama şimdi öyle değil. (...) Onlara da *yardım etmek zorundayım*. Çünkü ben *parti meselesine siyasetten çok bir sosyal sorumluluk olarak bakıyorum*. Aslında *partiler bana göre bir sivil toplum kuruluşu olmak zorunda başta*. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

AK PARTİ için şöyle bir şey söylenir mesela, Türkiye'nin en büyük STK'sı. Gerçekten de öyle. (...) Ülkemiz için insanlar için faydalı şeyler yapmaya çalışıyoruz. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Ben burada *gerçekten bir şeyler yapmak istiyorsam*, yardıma ihtiyacı olan bir insan bana ulaşıp (...) ihtiyacı olduğunu söylerse (...) *yardımini yapıp çekileceksin*. Beni mutlu eden kısım bu. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Partili gençler yapılan yardımları vurgulayarak gençlik teşkilatlarının çoğunlukla sosyal sorumluluk misyonu ile faaliyetler gerçekleştirdiğini ve partilerin bu misyonu edinmesinin önemli olduğunu ifade etmektedir. Ancak çoğunlukla gençlik kollarının sosyal aktivite odaklı çalışmalar gerçekleştirdiği belirtilmektedir. Ocakların da eğitim ve kültür vakfı vasfıyla hareket ederek çoğunlukla eğitim ve sosyal aktiviteye odaklandığı görülmektedir.

Ümraniye’de her lisede bizim kardeşlerimiz var. (...) Her bir okul bir takım çıkarıyor, onlarla halı saha maçları düzenliyoruz. Bağlama kurslarımız oluyor, seminerlerimiz oluyor, (...) ilmi hâl sohbetlerimiz oluyor, (...) tarih sohbetlerimiz oluyor, (...) Kur’an-ı Kerim [okumayı] bilmeyen kardeşimize öğretiyoruz. (...) Gezilerimiz oluyor: Ankara, Bursa, Edirne. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Ziyaretler oluyor. (...) Veya dışarıda lokum dağıtımı. (...) Kendi aramızda Kur’an tilavetleri yapıyoruz ölen şehitlerimiz için, Muhsin başkan için. (...) Haftalık seminerler (...) ilden geliyor. Ona göre herkese bir konu belirleniyor. O konu çerçevesinde hepimiz bir şey anlatıyoruz. (...) Oturuyoruz, sohbet ediyoruz, kitap okuyoruz, yemek yiyoruz. (...) Sosyal aktivite işte. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ayrıca gençlik teşkilatları üyeleri kendi aralarındaki iletişimi ve ortamı oldukça önemsediklerini, kendilerinde olduğu gibi, gençlerin gelip dâhil olması ve devam etmesi için ortamın önemli olduğunu ifade etmektedirler.

Öncelikle bizim *en çok yapmak istediğimiz şey güzel bir arkadaş ortamı kurmak*. Ki bunu kurduğumuzu düşünüyorum. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Söyleşi programı. Haftada bir yaklaşık iki saat süren, akşamları olan, işten çıktı mı gelip burada sohbet edebilecekleri bir ortam aslında. Bir nevi seksenler öncesi *kıraathane kültürünü burada yaşatmaya çalışıyoruz. Gelsinler burada memleket meselelerini tartışsınlar*. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Partili gençler kurdukları arkadaş ortamının hem kendileri için hem de dışarıdan gelen ve partide militan kadrosunda bulunmayan gençler için önemli olduğunu belirtmektedir. Özellikle, alanda bulunduğu daha önce de belirtilen bu ortak algı doğrultusunda, gençlerin dışarıda “kötü” ortamlarda bulunmaktansa partide bulunması için de çaba sarfettikleri görülmektedir.

Gençlerin bu tarz yerlere gelmezlerse gidecekleri yerler belli. (...) Bunu bütün siyasi partiler olarak değerlendirebilirsiniz. (...) Gidip de *park köşelerinde, sokak köşelerinde, uyuşturucu içeceklerine gelsinler burada bizim çayımızı içsinler*, sohbet edelim, muhabbet edelim, abilik yapalım, konuşalım yani, bu. (...) *Gençleri o bataklığa düşmeden tutup çekebilmek çok önemli bir iş*. O yüzden bizim burada görevimiz gerçekten çok ulvi. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Çevremiz zaman zaman farklı şeylere yol açabiliyor (...) *kötü şeyler olsun*. İşte bizimle beraber olsunlar, *sohbet muhabbet ortamı oluşturalım daha çok siyasal bir ortamdan ziyade*. (Poyraz, Erkek, 20, SAADET, Yönetim Kurulu Üyesi)

Burada partiye üye yapma gibi bir amacımız yok hiçbir zaman. (...) *Bir kişiyi kaybedersek o kişinin gideceği yeri az çok tahmin ediyoruz*. (...) Biz onu tutalım, devam etsin burada. Üye olmasın, gelmesin gitmesin, derslere katılsın. Amacımız bu. Yani oy için değil. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Daha önceki ifadelerden de hatırlanacağı üzere partili gençler herhangi bir gençlik teşkilatında aktif olmayan gençlerin genellikle ya kafede boş oturduklarını ya da kötü alışkanlıklar edinebilecekleri yerlere gidebileceklerini düşünmektedir. Bu nedenle hem parti büyüklerinin partili gençlere hem de partili gençlerin kendilerine ‘gençliği kurtarma’ misyonu yükledikleri ve bu nedenle gençlik teşkilatlarının ortamının gençlere hitap etmesinin önemi üzerinde durdukları görülmektedir. Ayrıca üzerinde durulan bir konunun da parti içi siyaset eğitimi olduğu görülmektedir. Gençlik teşkilatlarının okul işlevi olduğunu belirten gençler bu bağlamda yapılan eğitimlerden bahsetmektedir.

Akran eğitimlerimiz var. (...) Bu akran eğitimlerimizin en sonunda birer proje yaparız. Mesela Ümraniye’de de yapıldı ve Ümraniye’de gençlerin oluşturduğu ekiplerin en çok dikkat çektiği şeyler engelli vatandaşlar üzerine bir projeydi. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Partimizde eğitim çok önemlidir. (...) Fıkıh dersleri yaptık gençlikler kapsamında, şuur derslerimiz var. (...) Eğitim birimimiz var genel merkezde. Onlar bize haftalık bir konu gönderiyor, o konuyu aramızda işliyoruz veya her hafta bir kişiye bir konu veriyoruz diyoruz ki “Bak sen bu konuyu çalış gel bize burada bunun sunumunu yap.” Kitap tahlilleri yapıyoruz. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

İlmihâl sohbetimiz oluyor. (...) Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı bize yıllık bir eğitim planı veriyor. (...) Bildiğiniz bir okul gibi düşünün burayı. (...) Aşağı yukarı 60 kişi oluyor, kemik bir kadro. Onlara Türk milliyetçiliğini, ülkücülüğü, bazı şeyleri öğretmeye çalışıyoruz. Önemli şahsiyetleri öğretiyoruz. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Şimdiye kadar bahsedilen tüm sosyal sorumluluk bilincinin altında tabii olarak siyasi bir güdü de bulunmaktadır. Gençlik teşkilatlarında yapılan tüm bu faaliyetlerin birbiri ile bağlantısını İlker şu ifadelerle özetlemektedir:

Siyasi etkinliklerimiz ise daha çok eğitim alanı üzerine. (...) Siyasi çalışmalarda bulunduk en basitinden ama bunu yaparken bile aslında biz bir bilinç oturtma arayışındaydık. Bu bilinç nedir? Üyelerimizin kurumsal yapıya alışması. (...) İnsanlarla nasıl iletişime geçilir. Tabii ki insanlara iletişime geçerken bir siyasi kazanım sağlıyoruz, yeni üyeler yapıyoruz ama hepsinin temelinde insani ilişkiler var. Mesela kan bağıışı etkinliğinde bulunduk. (...) Parti olarak bulunursak, kitle olarak gözükersen daha fazla insanı çekebileceğimizi düşündük. Her hafta güncel bir konudan söyleşi yapıyoruz. (...) Buraya gelen insanların bir kazanım elde etmeye, kendi fikir dünyalarını geliştirmeye hakları var. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

İlker’in ifade ettiği gibi yapılan faaliyetler sayesinde gençlik teşkilatlarında gençler bir yandan kendi içlerinde kendilerini eğitirken bir yandan da partiye üye

kazandırmaktadırlar. Daha önce bahsedilen iki koldan diğeri olan siyasi faaliyetlerin ise partilerin tabiatında bulunan üye kazanma ya da seçim dönemi çalışmaları olduğu görülmektedir.

Kurduğumuz arkadaş ortamıyla genel merkezin bizden istediği *politikaları etrafımıza yaymak, yeni üye kazandırmak* ve bizim ürettiğimizi çalışmaları sahalarda planlamak ve sahalar çıkamak üzere bir çalışmamız var. (...) Onun dışında *esnaf gezilerimiz oluyor* mesela. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Üyelik çalışmaları. Partinin belirlemiş olduğu bazı çalışmalar oluyor “*broşür dağıtım*”, “*pankart asın*” tarzı. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Seçimlerde faaliyet gösterdim, sandıklarda durdum. (...) Pankart asmalardır bayrak asmalardır bu tarz şeylerde bulundum. (...) *Üye çalışmaları, ev ziyaretleri, esnaf ziyaretleri* var. Yani propaganda. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Yaygın olarak kabul gören bir gerçek olarak partili gençler seçim çalışmalarında kas gücü olarak kullanılmaktadır. Bir önceki başlıktan da hatırlanacağı üzere üst kademeler tarafından gençler partinin “aktif gücü” olarak görülmekte, bir iş yapılması gerektiğinde, özellikle saha çalışmalarında, gençlerin bu işleri yüklenen kesim olması gerektiği düşünülmektedir.

Siyasi olarak bir çalışma olduğu zaman oranın *sahasında ön planda gençler çalışıyor*. Rahmetli Necmettin Erbakan hocamızın da dediği gibi “*gençler bu ülkenin motorudur*”. (Oğuz, Erkek, 21, SAADET, Başkan)

Devamlı *gençlikten aktif olması bekleniyor*. (...) İlla siyasi olmak zorunda değil. Sosyal de bir çalışma oluyor ama gençlik her zaman sosyal olmak zorunda. *Özellikle seçim zamanı bizden daha fazla özveri bekleniyor, çünkü adı üzerinde gençlik*. Enerjisi daha fazla, vakti daha fazla olan kişileriz. Bir pankart asılacaksa, bir broşür çalışması yapılacaksa, bir yerler gezilecekse *buna en uygun gençliktir her zaman*. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Emre ise partili büyüklerin gençlerden “ayak işleri tarzı” olarak ifade ettiği “bayrak assın, pankart assın, seçimde biraz sahada koşsun” beklentisini şu şekilde eleştirmektedir:

Sadece pankart asan gençlerin partiye, insanlığa ya da ülkemize bir katkı sağlayacağını düşünmüyorum. En önemli şey benim için fikir. *Gelip bir fikir sunabilmesi ya da mevcuttakini geliştiriyor olabilmesi gerekiyor*. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Genellikle açık bir şekilde kabul edilmek istenmeyen bir durum olsa da parti alanının bir doxası olarak benimsendiği görülen yaklaşıma göre gençler seçim dönemlerinde partinin çalışmalarını sahada yürüten ekiptir. Sadece seçim

alışmalarında değil aynı zamanda sahada gerçekleştirilen herhangi bir faaliyetin içerisinde gençlik teşkilatları üyelerinin aktif bir şekilde görev aldığı katılımcıların ifadelerinde görölmektedir.

En azından dönüp baktığınızda şunu diyebilmelisiniz bence “biz gençlerle bir akşam pankart asıyorduk, başımıza bu geldi.” Bence bunu diyebilmeli her üye. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Filiz’in gençlik kollarından gelmenin önemini anlatırken kullandığı bu ifade ile gençlik teşkilatında bulunan gençlerin pankart asma, broşür dağıtma vb. Çalışmalarda bulunduğu anlaşılmaktadır. İfadesinde, partili olmanın önemli bir parçası ve simgesel bir sermayesi olarak her üyenin mutlaka bunları gerçekleştirmiş olması gerektiğine inandığı ve bunun da ancak gençlik kollarından geçerek gerçekleştirilebileceğini düşündüğü görölmektedir.

Ülkü Ocakları’nda ise gençlerin, siyasetle herhangi bir bağları olmadığını kuvvetlice vurgulamak için oldukça çaba gösterdiği hatırlanacaktır.

Bizim partiyle bir gönöl bağımız var. Hiçbir şekilde *resmiyette bir bağlılığımız yok*. (...) Milliyetçi Hareket Partisi’nin bizi temsil eden bir parti olduğunu söyleyebiliriz. (...) *Burada siyasi şeyler konuşmayız*. Bize de *yasaktır zaten konuşmak*. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ülkü Ocakları bir eğitim ve kùltür vakfıdır. Milliyetçi Hareket Partisi bir siyasi partidir. Bizim Milliyetçi Hareket Partisi ile bir *gönöl bağımız bulunmakta, fakat resmi hiçbir bağımız bulunmamakta*. (...) Sahaya çıkmanızı isteyebilirler mi? İsteyemez. (...) Beş yıldır ocaktayım hiç katılmadım, katılanı da görmedim. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ancak, her ne kadar katılımcıların ikisi bunu ifade etmekten kaçınsa da ocaklı gençlerin de seçim dönemlerinde saha çalışmasına dâhil olduğu, partiye destek olmak için üzerine düşen görevi yerine getirdiği görölmektedir.

Tabii tabii tabii oluyor. Mesela *seçim zamanı stantları oluyor partinin, biz de gidiyoruz, destek veriyoruz, orada yardım ediyoruz insanlara*. (...) Sonuçta Ülkü Ocakları da bu partinin desteklediği bir yer. Bu şekilde yardım ediyoruz. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Nihat’ın tabii bir şekilde yardım ve destek olarak ifade ettiği eylemleri Mehmet ziyaret olarak ifade etmiştir.

Ülkü Ocakları'nın stantlarında çalıştık ama Milliyetçi Hareket Partisi'nin stantlarında çalışmadık. Ziyarete gitmişizdir. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Nihat da verdikleri bu desteğin parti tarafından mı istendiğini yoksa kendi kararlarıyla mı hareket ettiklerini bilmemekte, sadece ocak başkanının kendisine ilettiği isteğe uyduğunu belirtmektedir.

Başkanımız ne derse o, yani biz bilmeyiz bize söyleniyor mu. Başkan bizden destek beklediklerini, yani destek vermemiz gerektiğini söylüyor biz de destek veriyoruz Allah rızası için. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Alperen Ocakları'nda ise yine daha önce de belirtildiği gibi böyle bir ayrım bulunmamaktadır. Ocaklı gençlerin seçim döneminde direkt olarak partinin aktif gücü olarak hareket ettiği ifade edilmiştir.

Seçim döneminde çalışmamız oluyor partiye destek amacıyla. Onlarla birlikte hareket ediyoruz. (...) Partiyle aktifiz. Sürekli bir bağlantı içerisindeyiz. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Partili gençler, ocaklarda olsun gençlik kollarında olsun, mutlaka partinin saha çalışmalarında yer almaktadır. Parti üst kademeleri tarafından partili gençlerin genç olmalarının getirdiği enerjilerini ve vakitlerini partinin saha çalışmaları için harcamaları beklenmektedir. Ancak saha çalışmaları dışında gençlik teşkilatlarında sosyal aktivitelerin gerçekleştirilmesinin öncelikli ve çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar partiye gelen gençlerin siyasi içerikten çok sosyal ortam ve aktivite beklentisi içerisinde olduğunu, bu nedenle gençlik teşkilatlarında siyasi içerikten çok sosyal faaliyetlere odaklanıldığını ifade etmektedir. Bu konu partili gençlerin gözünden bir alt başlıkta aktarılacaktır.

3.1.2.1. “Genci Siyasetten Çekemezsin”: Z Kuşağı vs. Z Kuşağı

Katılımcılara gençlerin gençlik teşkilatlarından genellikle ne beklediği ve ne istediği sorulduğunda parti dışındaki gençlerin patilerden, özellikle gençlik teşkilatlarından beklentisinin genellikle sosyal ve kültürel faaliyetler olduğu anlaşılmaktadır.

Erkekler genel olarak sporsal aktiviteler ya da yüzme havuzunu (...) futbol sahasını kullanmayı ya da mahallelerine bunu getirmeyi [istiyorlar] (...) Geziler, bu çok isteniyor bizden. (...) Yazılım konusunda eğitimlerin verilmesi, dil konusunda eğitimlerin artırılması. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Genellikle futbol, ondan sonra piknik, onun akabinde gezme, tarihî yerleri görme. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Partili gençlerin yansıttığı kadarıyla gençlik teşkilatları ile iletişime geçen ya da üye olan gençler çoğunlukla onlardan sosyal ve kültürel etkinlikler beklemektedir. İlker ve Emre sosyal etkinliklerin yanında gençlerin siyaset içerikli faaliyetler de istediğini belirtse de Hakan bu isteği “siyaset konuşulacak ama az konuşulacak” şeklinde değerlendirmektedir.

Güzel vakit geçirmek. Buraya geldiklerine değsin istiyorlar. Biz buraya geldiğimizde hem sosyal olarak hem bilgi olarak hem de siyasi olarak tatmin olalım istiyorlar. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Genelde daha fazla sahada olmamız isteniyor. Daha fazla politika üretmemiz, daha fazla sosyal etkinlikler yapmamız. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Siyaset için girecek ama az konuşulacak. Şimdi beni götürüp ne kadar ana kademenin toplantısında tutabilirsiniz? Kaç hafta? İki-üç saat süren bir toplantı, yeri geliyor dört saat. Şimdi 23-24 yaşındaki bir delikanlıyı ne kadar tutabilirsiniz içeride? (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Gençlik kollarında başkan yardımcısı konumunda olan Hakan kendisinin dahi ana kademe toplantısında bulunmak istemeyeceğini söyleyerek yoğun siyasi içeriğin gençlerin ilgisini çekmeyeceğini belirtmiştir. Ömer de gençlere ulaşmak için sosyal aktivite gerçekleştirdiklerini, gençleri bunun cezbedtiğini ifade etmiştir:

Gençlere yönelik örnek veriyorum kitap dağıtımları yapılır, kitap tahlil programları düzenlenir, online toplantılar yapılır işte. (...) Gençlerin sevebileceği şeyler mesela oyun turnuvaları düzenleniyor. [Gençleri] Daha çok cezbedeceğini düşündüğümüz için bu cepheden gidiyoruz. (...) Birçok gence bu sayede ulaşabildik. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Partili gençler bu nedenle farklı gençlere ulaşmanın yolunun daha çok sosyal ve kültürel faaliyetler olduğunu belirtmiş, Ayşe, Filiz ve Gökay gençlerin siyasete karşı duruşlarına dair düşüncelerini şöyle ifade etmişlerdir:

Genç olan bir insanı siyasetten çekemezsin. Çünkü siyaset dediğimiz şey herkesin ilgi alanına girmiyor. Herkes televizyonu açtığı zaman haberlere bakmaz (...) Biz eğer gençlik kollarıysak çok fazla da siyasetin içinde olmak zorunda değiliz. Biz gençlere,

gençlere hitap edecek etkinliklerle gidebiliriz. Yani *siyaset her zaman illa siyaseti konuşularak yürütülecek bir şey olmayabilir*. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Çünkü gençlere gerçekten, tamam ulaşabiliyoruz diyelim ama belli bir kısmına, çok az bir kısmına. Çünkü *konusmak istemiyorlar, fikir beyan etmek istemiyorlar*. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Bir *gence* dokunmak istiyorsanız *sadece siyaset anlamında dokunamazsınız*. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Partili gençlere göre gençlere siyaset yoluyla ulaşılammaktadır. Bu nedenle gençlik kolları da hedef kitleleri gençlik olduğu için çok fazla siyasetin içinde bulunmamaktadır. Partili gençlerin bazılarının zaten kendisinin de katılırken siyaset için değil sosyal çevre için siyasal alana dâhil olduğunu belirtmesi de bu duruma örnek teşkil etmektedir.

Mahalle teşkilatımız var bizim. Oraya katılımımız daha çok *siyasi şeyler konuşmaktan ziyade genç kesim olarak çevremiz olsun* [düşüncesiyle gerçekleşiyor]. (Poyraz, Erkek, 20, SAADET, Yönetim Kurulu Üyesi)

Açık söyleyeyim, biliyorsunuz pandemi ne kadar yorucu oldu. (...) Sosyal çevreden uzak kalmıştım. Telefon gelince kendimi geliştirebileceğim bir sosyal çevre olur, neden olmasın dedim. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

[Gençler Ülkü Ocakları ve Alperen Ocakları'na] *çevrem olsun* zihniyetiyle giriyorlar zaten. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Partili gençlerin aktardıkları kadarıyla gençler ya siyasal alanla hiç iletişim kurmamayı ya da kurdukları ilişkiyi sosyal boyutta gerçekleştirmeyi tercih etmektedir. Siyasal alana katılan gençlerin, bir yandan kendilerini siyasi olarak eğitiyor olsalar da çoğunlukla sosyal ortam ve aktivite beklentisiyle alana dâhil oldukları ifade edilmektedir.

Ben siyaseti sevmiyorum (...) maç yapacaksak, farklı bir etkinliğiniz olacaksa geleyim [diyor]. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Şu andaki nesil biraz daha özgürlükçü, daha rahat bir hayat sürüyorlar ya da daha rahat bir hayat sürmek istiyorlar. Bize de yeri geliyor söylüyorlar. Bol bol etkinlik istiyorlar mesela. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Bu ‘yeni nesil’ gençlerden bahsederken partili gençler genellikle “Z kuşağı” ifadesini kullanmaktadır. Son dönemlerde siyasi partilerin, medyanın, sosyal medyanın vb. gündeminde bulunan Z kuşağı ifadesi partili gençlerin ifadelerinde de

sıklıkla ortaya çıkmıştır. Ancak bu noktada ilginç olan, partili gençlerin Z kuşağından kendilerinden ayrı bir kategori olarak bahsetmeleridir. Hâlihazırda Z kuşağı olanlar bile kendilerini bu kategoriye dâhil etmemiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde aktarıldığı üzere kuşak kavramlarının yaş sınırları net olmamakla birlikte yaygın kabuller bulunmaktadır. Hatırlanacağı üzere özellikle Z kuşağının başlangıç yılında iki farklı kabul bulunmaktadır: 1995 ve 2000. Başlangıç olarak 1995 yılı baz alındığında 27 yaşına kadar, 2000 yılı baz alındığında ise 22 yaşına kadar olan katılımcıların Z kuşağı olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu durumda 17 katılımcının en az 9'u ya da ikisi hariç tamamı Z kuşağı olarak kabul edilebilir. Ancak partili gençlerin Z kuşağı değerlendirmesi bu skaladan bir hayli uzak kalmaktadır. 26 yaşında olan Filiz'in "bu Z kuşağı diye adlandırdığımız kuşak" ifadesi, partili gençlerin çoğunluğunun Z kuşağı yaklaşımını özetlemektedir. Z kuşağına dâhil ya da oldukça yakın yaşlarda bulunan katılımcıların diğer gençleri kendileri ile aralarına belirli bir mesafe koyarak değerlendirdikleri gözlemlenmektedir. İfadelerinden anlaşıldığı kadarıyla partili gençlerin Z kuşağı profili olarak kabul ettiği grup genellikle ortalama 18-20 yaş altı gençleri içermektedir. Filiz Z kuşağı olarak bahsettiği kitlenin pandemi döneminde evde eğitim gören ve pandemi nedeniyle gençliklerini yaşayamayan kişiler olduğunu ifade etmektedir. Hatta "biz bile gençliğimizi doğru düzgün yaşayamadık" ifadesi ile kendisini bu kitleden ayırmaktadır. Henüz 19 yaşında yani Z kuşağından olan Ömer, Z kuşağını şu şekilde tarif etmektedir:

Şimdi bu Z kuşağı malum biraz daha modernleşme, çağdaşlaşma veya nasıl diyeyim, kendi çapında daha özgür bir yaşam istiyorlar. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Partili gençlere göre Z kuşağı bir yaş kategorisinden ziyade bir profili ifade etmekte, bu nedenle yaşları genç olsa da partili gençler kendilerini bu kategoriden uzak tutmaktadır.

Bu zamanın gençlerine bakıyoruz, dışarıda çok farklı bir yapı oluşmaya başladı Z kuşağı olarak. Türk gencini Z kuşağına kısıtlamaya başladılar. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Gençlere yönelik bizim amacımız, bu Z kuşağı X kuşağı bu tarz şeyler çıktı son dönemde, gençlerimizin Müslüman bir Türk genci gibi yaşaması. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Burada dikkat çekilmesi gereken nokta partili gençlerin Z kuşağı kavramına yanlış yaklaşımları değil, bir şekilde kendilerini genel gençlik kategorisinin dışında farklı bir konumda değerlendirmeleridir. Daha önce parti alanına dâhil olan gençlerin parti habitusu edinmeleri nedeniyle kendilerini diğer gençlerden farklı bir konumda gördükleri, akranlarına göre daha ‘doğru’ bir yaşam tarzı edindiklerini düşündükleri ifade edilmişti. Z kuşağı algısı da aslında bunun göstergelerinden biridir. Partili gençler genellikle Z kuşağı olarak sınıflandırdıkları kitlenin siyasal alana ilgisiz olduğunu düşünmektedir.

Adam otomatik olarak diyor ki Saadet Partisi dindar parti. (...) *Z kuşağının* artık, açık konuşuyorum, *bir parti araştırması yok*. O partinin ideolojisi nedir, görüşleri nelerdir, o parti neyi savunuyor bunu araştırıyor, direkt kafasında bitiriyor. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Partili gençler kendilerini dâhil etmedikleri Z kuşağının siyasete değil daha çok siyasal alana olan ilgisizliklerini vurgulamaktadır. Kadir, Filiz’in “fikir beyan etmek istemiyorlar” ifadesine paralel bir açıklamada bulunmaktadır:

Z kuşağından bahsediyoruz. Ümraniye’de genç nüfus müthiş bir nüfus. (...) Bunlar seçime etki edecekken *siyasete katılmıyorlar*. *Bu çocuklar* diyorlar ki uğraşmayalım biz *oyumuzu verelim geçelim*. İdeolojileri var, siyasi fikirleri var, görüşleri var. Kendilerini birilerine ispat etmek veya kendilerini birileriyle siyasi tartışmaya sokmak istemiyorlar. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Yine de partili gençlerin ‘genç kuşakla’ aralarına Z kuşağı isimlendirmesi ile koydukları mesafe Barış’ın ifadelerinde de görülebilmektedir. Kendisi Z kuşağına dâhil olmasa da hâlâ gençlik kollarında bulunan 29 yaşındaki Barış, kendisinin genç kategorisine sayılıp sayılmadığına tereddüt etmekte ve Z kuşağını siyasi fikirleri olsa da siyaseti gündemlerinde tutmadıklarına dair eleştirmektedir.

Evet, gençlerin derdi bu değil. (...) Yani özellikle Z kuşağı. (...) Ben gencim *herhalde* [gülüyor], benim umurumda. (...) Cumhurbaşkanımızın bir konuşmasını televizyondan merakla bekleyip açıp seyredebiliyorum. Ama *on yedi yaşındaki on altı yaşındaki, hadi yirmi yaşındaki çocuk* açıp izliyor mudur? (...) *Gündemleri bu değil* ama sordüğümüzde konuşuyorlar tabii ki. Adamın derdi o değil. *PUBG’de*¹³ bugün

¹³ Mobil oyun.

kaç tane adam öldürdüm, daha ciddi sınavlar nasıl.. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Z kuşağı olarak nitelendirdiği 16 ile 20 yaş arası gençlikten “çocuk” şeklinde bahsederek yine diğer katılımcılarla ortak bir şekilde bu gençlerin siyasi fikirleri olduğunu ancak gündemlerinde siyaseti tutmak istemediklerini belirtmiştir. Tüm katılımcılardan farklı olarak sadece Deniz “bu Z kuşağı falan, ben de onlara dâhilim de” ifadesi ile kendisini Z kuşağına dâhil etmiştir.

Genç katılımcıların kendilerini ‘diğer’ gençlerden ayıracak kadar farklı bir kategoride değerlendirmelerinin parti alanı habitusunun en güçlü etkilerinden olduğu söylenebilir. Gençler parti alanını benimsedikçe kendilerini geri kalan gençlerden farklı bir yere yerleştirmiş, bu ayrımı yaparken de çoğunlukla onları Z kuşağı kategorisinde ele almışlardır. Özellikle fark edilmektedir ki kendilerine gençlerle ilgili soru yöneltildiğinde katılımcılar genellikle kendilerinden çok daha genç yaş grubunu ele almaktadır. Bu bağlamda da gençlerin, özellikle de Z kuşağı olarak adlandırdıkları kitlenin, siyasal alanla mesafeli durmak istediğini belirterek bu duruma kimi zaman eleştirel yaklaşmış kimi zaman hak vermişlerdir. Ancak kendileri Z kuşağı olsalar ya da kendilerinin de genç olduğunu söyleseler dahi partili gençler, gençler üzerine konuşurken genellikle kendilerini genç gruba dâhil etmemiş, ‘biz gençler’ yaklaşımı kullanılmamıştır.

3.2. Gençlerin Siyasal Alandaki Yokluğu

Siyasi partilerde temsil sistemi ne kadar işlemektedir? Siyasi partiler gerçekten temsil etmesi gereken kitleye ulaşıp onların sorunlarını meclise taşıyabiliyor mu? Taşıyabiliyorsa bu durum bu kademeler vasıtasıyla mı gerçekleştirilmektedir? Çalışmanın birinci bölümünde yer verilen bu sorular bu başlık altında gençlik teşkilatları ve gençlerin temsili üzerinden tartışılacaktır.

Çalışmanın bu noktasına kadar gençlerin partili olma süreçleri ve gençlik teşkilatlarının parti içerisindeki rolü ele alınmıştır. Bu başlık altında gençlik teşkilatlarının temsil mekanizmasındaki yeri ele alınacaktır. Özellikle gençlerin Türkiye siyasal hayatındaki güncel önemi göz önüne alındığında bu sorular ile siyasal

sistemdeki temsil işlevinin varlığı sorgulanırken aynı zamanda Türkiye’de gençlerin sorunlarının nasıl ve ne kadar ele alınabildiği tartışılacaktır. Ayrıca bu tartışmalardan yola çıkılarak gençlerin siyasal alandaki somut varlıkları üzerine inceleme yapılacaktır. Bu bağlamda partili gençlerin ifadeleri ele alınarak gençlerin parti içerisindeki konumunun siyasal alanla kesişip kesişmediği irdelenecektir.

3.2.1. Gençlik Teşkilatları Ayrımı: Gençlerin Konfor Alanı

Birinci bölümde aktarılan bilgilerden hatırlanacağı üzere siyasi partiler yaygın olarak ana kademe, kadın kolları ve gençlik kolları olmak üzere üç kola ayrılmaktadır. Bu kollardan ikisi, kadın kolları ve gençlik kolları, partilerin yan kuruluşlarıdır. Bazı siyasi partilerde¹⁴ bu yan kuruluşlar bulunmamaktadır. Bazılarında ise partiye resmî bir bağı bulunmayan ancak partinin gençlik kolunu oluşturan ocaklar bulunmaktadır. Yani gençlerin partiye ana kademe üyesi olarak dâhil olup olmayacağı partilerin gençlik politikalarına göre değişim gösterebilmektedir. Peki parti alanının aktif birer üyesi olan gençler bu konu hakkında ne düşünmektedir? Partili gençlere göre siyasi partilerde gençlik kolları ya da ocak ayrımı olmalı mıdır?

Katılımcıların büyük çoğunluğu gençlik teşkilatlarının partide çok önemli bir yeri olduğu düşüncelerine paralel olarak, gençlik teşkilatları ayrımının da mutlaka olması gerektiğini düşünmekte ve bu düşüncelerinin nedenini de oldukça ortak bir tabana oturtmaktadır.

Gençlik kolları ayrımı *tabii ki de olmalı*. Geleceğin siyasetine oynuyorsanız, geleceğin siyasetçilerini yetiştiriyorsanız bu ayrım olmalı. *Diğer türlü her zaman birilerinin arkasında kalır, geride kalır fikrini beyan edemez*. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Evet. (...) Gençler kendilerini daha iyi ifade edebilmeli. (...) Şimdi *kırk yaşındaki bir abisinin yanında konuşması bir gencin farklıdır*, kendini ifade edebilmesi farklıdır ama *kendi yaş gruplarında kendini ifade edebilmesi çok çok farklıdır*. Çekimserliği olmaz. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

¹⁴ Örneğin; Demokrasi ve Atılım Partisi’nde (DEVA) ve Demokrat Parti’de (DP), tüzüklerinde gençlik kolları hakkında bilgilendirme bulunduğu hâlde gençlik kolları bulunmamaktadır. DEVA Partisi İstanbul gençlik çalışmaları başkanı ve DP İstanbul il başkanı ile yapılan görüşmelerde, gençlik kollarının kurulmayacağı ifade edilmiştir. Yapılan bu görüşmeler çalışma kapsamında olmadığı için çalışma grubu tablosuna eklenmemiştir.

Katılımcılar, gençlik teşkilatları ayrımının gerekliliğini açıklarken özellikle gençlerin kendilerini rahatça ifade edebileceği bir ortam olmasının önemi üzerinde durmaktadır.

Toplantıya geldiklerinde masada oturanların hepsinin üst düzey orta yaş grubundan olduğunu ve bir tane genç olduğunu düşünün, orada *genç kendini ifade edemez ve genç sıkılır*. Bundan dolayı da *bir daha partiye gelmeyebilir*. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, başkan)

Bence olmalı. (...) Gençlerle orta kesim yaşlılar bir olmuyor. (...) O insanlara saatlerce belki anlatabilirsiniz ama *gençler bu durumda biraz daha sıkılıyor*. Onun için onlara daha farklı yaklaşım sağlıyoruz. (Oğuz, Erkek, 21, SAADET, Başkan)

Kesinlikle olmalı. (...) *Ana kademenin toplantısına iki tane genç sokalım, üçüncü hafta girmez. Çünkü hep siyaset konuşuluyor. Hep sorunlar konuşuluyor. Ama gençlik kollarında bunlara biraz daha az yer veriliyor. Genelde sohbet havasında geçer*. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Aynı şekilde gençlerin fikirlerini ifade edebilmesi için ayrım olması gerektiğini vurgulayan Poyraz ayrıca gençlerin yeni fikirlere daha açık olmasını da ayrım için bir neden olarak ileri sürmektedir.

Mesela *fikir bakımından gençler işte yaşça büyüklere nazaran daha açıklar*, yani bir fikir sunduğunda onu benimseyebilirler. Doğru veya yanlış tartabilirler kendilerince. (...) [Yüksek yaş grubu] Çekimser bakar ama genç kesim daha açıktır. (Poyraz, Erkek, 20, SAADET, Yönetim Kurulu Üyesi)

Aynı zamanda gençlerin geleceğin siyaseti için yetişmesi gerektiği, bu nedenle gençlik kollarının partiler için elzem olduğu da belirtilmektedir. Oğuz gençlerin gençlik kollarında “tabandan yetişip yetişip üste doğru” ilerlemesi gerektiğini, gençlerin partinin geleceğini bu şekilde oluşturduğunu belirtmektedir.

Ülkenin geleceği her zaman gençlerin elinde. *Bugün herhangi bir genç yarın Cumhurbaşkanı olabilir*. (...) Gençlik kolları olmazsa bence Türkiye’de hiçbir parti olmaz. Bütün partiler gençlik kollarına yatırım yapıyor şu anda. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Partili gençlerin gençlik teşkilatlarının bir eğitim alanı, bir okul olduğunu ve herkesin gençlik teşkilatlarında alanın gerekliliklerini öğrenip simgesel sermayelerini edinerek bir üst kademeye geçmesi ve bu şekilde partide devam etmesi gerektiğini düşündüğü görülmektedir.

Tabii ki olmalı. (...) Şöyle bir laf vardır, *teşkilatçı adam derler*. Yani teşkilatın içinden geliyor derler. (...) AKP *gençlik kolları bir okuldur* gerçekten. Her şeyi öğrenirsiniz, insanlarla nasıl diyalog kurmamız gerektiğini, insanlara nasıl dokunacağımızı öğrenirsiniz. *Belli başlı terimleri öğrenirsiniz ve hatta bir problemle karşılaştığınız zaman nasıl davranacağını öğrenirsiniz*. Yani teşkilatçılık başka bir şeydir, siyasetçilik başka bir şeydir. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

[Siyasette devam etmek isteyen gençlik kollarından] Kesinlikle geçmeli bence. (...) *Bir genç olarak direkt büyüklerin arasında ilerlemeye çalışırsanız tökezlersiniz*. (...) Eğer ki gençlik kollarından gelen biriyseniz zaten siz *burada pişiyorsunuz, siz burada çoğu şeyi öğreniyorsunuz*. (...) *Kadın kollarıdır, ana kademedir* bu tarafa geçen herkesin gençlik kollarından geçmesi gerektiğine inanıyorum. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Gençlere şöyle deniyor, diyor ki “sen inandığın yolda yürü”. (...) 30 yaşından itibaren ana kademenin zaten geçişi var, gençlik kollarından ayrılmak zorundasın. (...) Seni buraya aldığımız zaman siyasetimizi de konuşuruz, tartışmamızı da yaparız, görüşümüzü de bildiririz. Ama *sen bu zamana kadar piş diyor gençlik kollarında*. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Ocak mensubu gençler de benzer bir yaklaşımla partiden tamamen ayrı olmanın gençlerin kurumsal alana katılmadan alana dâhil oluşunu kolaylaştıran, böylece daha çok gence ulaşabilmeyi sağlayan bir sistem oluşturduğunu ifade etmişleridir.

Ülkü Ocakları’na gelen her bireyin ailesi illa bu parti üzerinde olacak diye bir şey yok. Ya da gelen çocuk illa bu partiye [oy] verecek diye bir şey yok. Bu yüzden Ülkü Ocakları ayrı bir şey olarak bakıldığı zaman yani *daha çok birey gelebilir, daha çok birey gelirse daha iyi şeyler öğrenebilir*. (...) Gelen çocuklara *daha çok şey aşılanabilir*. Çünkü öbür türlü olursa [parti olduğu için] *ailesi izin veremeyebiliyor* ya da kendisi o düşüncede olmadığı için *gelmek istemeyebiliyor*. Bu sebepten böyle olmasının daha iyi olduğunu düşünüyorum. (Nihat, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Üye)

Bence ayrı tutulmalı. Dışarıdan *bir genç çağırdığım zaman parti deyince işte istemez* (...) ama “partiyle alakası yok böyle gel sohbet edelim, çay içelim, hoca geliyor dinî sohbet edelim” dediğimde o adamın mesela dikkatini çekiyor. (...) Bir de galiba şöyle bir şey duymuştum, üye olduğun zaman siciline işliyor diye. Şimdi bizde asker, polis [olmak] gibi bir düşünce olduğu için sıkıntı çıkarmasın diye *üye de olmuyoruz*. (Deniz, Erkek, 18, Alperen Ocakları, Üye)

Bu ayrımın olması noktasında ocaklı gençlerin hepsi olumlu yorumda bulunmuş olsa da Mehmet daha sonra gençlik kolları olmamaları noktasında farklı bir yorumda daha bulunmuştur. Parti yönetiminde bulunan kişilerin ocakları ziyarete gelmediğinden bahsederek ifadesine şöyle devam etmiştir:

Biz bu konuda çok eksikiz. Çok da yanlış. Biz yani parti, [kesiyor] neyse bunu ben ses kaydı kapalıyken söyleyeyim. (...) *Zaten dışarıdaki insanlar böyle görüyor bizi*.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin gençlik kolları olarak görüyor. Biz de yıllardır bununla mücadele veriyoruz. *Artık kabul et, böyle kabul etmişler.* (...) Gel git bir kere yani, n'olmuş. (...) Bence [gençlik kolu] olmasın ama böyle gözüktüğü için olması lazım. (...) Böyle yapalım bir de bakalım zaten başarılıyız daha başarılı olacağız belki. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Partili gençler gençlik teşkilatlarının sunduğu akran ortamının gençlerin parti alanındaki eğitim ve gelişim süreci için önemli olduğunu ifade etmektedir. Gençler kurdukları arkadaşlık ortamı nedeniyle gençlik teşkilatlarında kendilerini daha rahat ifade edebildiklerini belirtmektedir. Ayrıca hata yapma haklarını partili büyüklerin önünde değil akranları önünde kullanmak istedikleri görülmektedir.

Gençlik kolları olmalı. Çünkü partiye bir okul olarak bakıyorum. (...) Burada 30 yaş sınırı var. Sadece akran ve aynı çevreden, aynı düşünebilen, aynı yaşta, aynı oyunlarla ya da aynı teknolojiyle büyümüş insanlar olduğu için onlar *birbirini daha iyi anlayabiliyorlar*. E doğal olarak orda biraz daha iyi bir arkadaşlık ortamı oluyor. *Belli şeyleri birlikte öğrenmeleri daha kolay.* (...) Yani *burası bir hata yapma yeri*. Burada faaliyet gösterip, hata yapıp öğreniyorsun. Bir sonrakini daha iyi yapıyorsun. (...) Burada sadece siyaset değil siyaset dışında genel anlamda bir okul. (...) *Birbirimizden öğreniyoruz*. Benim *gençlik kollarına* bakış açım da bu. Bir *üst kademeye giderken partiyi, siyaseti, çevreyi, insanları öğrenme aracı*. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Gençlerin ortak bir şekilde ifade ettiği gibi gençlik teşkilatları sadece siyaseti öğrenme değil aynı zamanda parti içerisinde nerede, ne zaman, nasıl davranmaları gerektiğini öğrenme, alanın özgül sermayelerini edinme alanıdır. Bu anlamda gençlerin akran ortamlarında bulunarak kolay iletişim kurabilmeleri ve daha rahat hissetmeleri sayesinde öğrenme süreçlerinin kolaylaştığı görülmektedir. İlker ise gençlik teşkilatlarının ayrı bir yapılanma olarak bulunmasının gençlerin parti içerisindeki özerkliği için önemli olduğunu vurgulamıştır.

Burada gençlere *ayrı bir yapılanma verilmezse* gençler bir şey öğrenemez. Sorumluluk alamazlar. *Sadece başkanın arkasında iş yapan olurlar*. Bu noktada bizi sadece *iş yapandan ayıran şey* bu. Bize bir sorumluluk verilmesi, *inisiyatif verilmesi*. (...) *Bazı şeylere hayır diyebilmek, kendi fikirlerimizi ortaya koyabilmek*. Siyaseten de siyaseti de geçtim hayata atılmak için de çok önemli beceriler bunlar. Ve her parti bunu gençliğe kazandırmak zorunda. Yoksa öbür türlü ne kadar vaat verse o vaatleri boş. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

İlker'e göre gençleri partinin sadece fiziki iş gücü olmaktan ayıran kendi yönetimleri ve kendi sorumlulukları olmasıdır. İlker, ayrı bir alan sunulmadığı takdirde

genç kitlenin kendi fikirlerini ifade edemeyeceğini ve partide sadece alınan kararları uygulayan bir yapı olarak bulunacağını ifade etmiştir.

Partili gençlerin, ortak ve sürekli bir şekilde üzerinde durdukları, gençlerin akran ortamında olmasının gerekliliğine dair düşünceleri aslında alanda edindikleri birtakım tecrübeler sebebiyle oluşmaktadır. Gençlerin kendilerini ana kademedede çekimser, arkada kalmış ve rahatsız hissedeceklerini düşünmelerinin temelsiz olmadığı, partideki gençlere aslında hâlihazırda böyle hissettirildiği Filiz'in ifadelerinde görülmektedir:

Üst kademeye bazen gidiyorsunuz, konuşuyorsunuz sohbet ediyorsunuz, o kalabalığın arasında bir cümle geçiyor, bir olaydan bahsediliyor. (...) Gençlerle [bir araya geldiğinizde] ne olmuştu diye soruyorsunuz ve *sonuç olarak hepimiz akran olduğumuz için* zamanında bu olmuş şu olmuş diye konuşuyoruz. Ama direkt ana kademededen devam ederseniz aklınıza bir soru geliyor (...) [soruyorsunuz ve bir süre sonra] *büyük dediğimiz insanların gözünde “bu niye hiçbir şey bilmiyor, ne ara geldin sen gençsin, burada yetişmedin mi?”ye dönüyor.* (...) [O yüzden] Gençlik kolları bence çok önemli ana kademedede siyaset yapmak için. *Siyasetin ilerleyen yerlerine geçmek için tabandan yetişmeniz gerekiyor.* (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Partili gençlerin kendilerini gençlik teşkilatlarında rahat hissetmelerinin altında yatan nedenin partideki büyüklerin gençlere yaklaşımları olduğu bu ifadede görülmektedir. Partili gençler ana kademe ile ilişkilerinde özgüvenlerini zedeleyebilecek tecrübeler yaşamamak için kendilerini ayrı bir alanda tutmayı tercih etmektedir. Daha önce de sıkça ifade edildiği üzere gençlik teşkilatları gençlere göre bir okul, bir siyasi eğitim alanıdır ve partide bulunan gençler kendilerini kendi içinde eğitmektedir. Parti büyüklerinin hâlihazırda var olan gençlik yaklaşımını pekiştirmemek adına öğrenmek istedikleri bilgileri kendi içlerinde, akranlarıyla birlikte edindikleri görülmektedir.

Partili gençler akran ortamında bulunmanın ve siyasal alandaki iletişimi akranları ile gerçekleştirmenin onlar için önemli olduğunu, bu nedenle de gençlik teşkilatı ayrımının olması gerektiğini belirtmektedirler. İstisna olarak ise katılımcılardan Ömer, gençlik kolları ve kadın kolları ayrımının hata olduğunu düşünmektedir.

Bence gençlik kolları veya kadın kolları diye partilerde *ayrım yapılması çok büyük bir hata* oldu. (...) *Yani parti kurulacaksa bu partinin tabanı gençlerden oluşmalı.* (...) [Büyükler ve gençler] iki ayrı toplantı yapıyor. Aslında buna gerek yok. Büyükler ve gençler aynı masaya oturacak, *gençler sorunları dile getirecek, büyükler dinleyecek, bu işte eski olan adamlar buna bir cevap bulacak.* (...) Bayanı da erkeği de genci de *tamamıyla eşit şartlarda bir parti olması daha makul* bence. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Ömer ayrımın hata olduğunu belirtse de konuya diğer katılımcılardan farklı bir açıdan yaklaşmış, gençlerin sorunlarının ve yaşadıkları sıkıntıların partideki “büyükler” tarafından çözülmesi gerektiğini ve bunun da ancak gençlik kolları ayrımı olmadan gerçekleşebileceğini ifade etmiştir. Ancak Ömer’in bu ifadelerine karşın partili gençler, gençlik teşkilatları ayrımının olması ve gençlerin öncelikle gençlik teşkilatlarında eğitilmesi gerektiğine inanmakta ve akranlarının bulunduğu, aynı dili paylaştığı, fikirlerini belirtebilmek için mücadele etmek zorunda kalmadığı konfor alanından ayrılmak istememektedirler. Bir yandan da -kontrollü ifadeler kurdukları hatırlanacak olursa- partinin oluşumuna aykırı düşecek bir şey söylemekten kaçınmaktadırlar.

3.2.1.1. Yan Kuruluş ve Ocak Olmak

Gençlik teşkilatı ayrımının önemli olduğuna dair yapılan tüm vurgulara rağmen gençlik kollarının yan kuruluş olması konusunda katılımcıların çoğundan net yorum alınamamış, mülakatlarda bu soru genellikle araştırmacı tarafından üstelenmediği takdirde katılımcılar tarafından geçiştirilmeye çalışılmıştır. Yorumda bulunan birkaç kişi de kendilerini yan kuruluş olarak görmediklerini ifade etmiştir.

Yan kuruluş gibi değil, ilçe başkanlığına bağlı bir birim gibi. (...) Bizim ilçe başkanımız ana kademenin yürütme toplantısına katılır. *Sanki ana kademenin bir birimiymiş gibi.* (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Yan kuruluş olarak görmüyorum ben. Ben kendi adıma söyleyeyim benim ilçe başkanım (...) gerçekten gençleri bir ana kademe düzeyinde görüyor ve genel başkanımız da bu şekilde görüyor. *Hiçbir farklılık yok.* (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Yan kuruluş içeriğine dair yorum yapmamalarından ve ifadelerindeki çekimserlik ve tereddütten aslında partili gençlerin çoğunluğunun parti tüzüğünü, en azından gençlik kolları ile ilgili olan kısmı okuduğunu iddia etmesine karşın gençlik

kollarının partide yan kuruluş olarak bulunduğunu ya da yan kuruluş olarak bulunmasının ne anlama geldiğini bilmediğini düşündürmektedir. Bu noktada Cemil'in görüşme gidişatı aydınlatıcı olmuştur. Cemil, çoğu katılımcı gibi, yan kuruluş değerlendirmesine başladığında sürekli cümlesini yarıda bırakmış, daha sonra herhangi bir farklılık olmadığına dair ifadeler kullanmıştır: “Aslında yani yan kuruluş [duraksıyor], aslında iç içeyiz.”, “aslında ben onu bir yan kuruluş olarak [duraksıyor] yani ne bileyim ...”, “ne bileyim öyle bir yan kuruluş [duraksıyor], yani yan kuruluş olarak düşünmüyorum”. Ancak bu ifadelerle başlayarak yaptığı açıklamaların sonrasında bir farklılık yoksa neden yan kuruluş olarak geçtiklerine dair soru yöneltildiğinde şu şekilde cevap vermiştir:

Yan kuruluş muymuşuz yani? Bilmiyordum. (...) Benim burada görev yapmamda herhangi bir engeli bir şeyi yok bana. Yani yan kuruluş [duraksıyor], yan kuruluş deyince ben böyle *ayrı hissetmiyorum kendimi*. Burada görev yaparken “a ben gençlik kollarıyım o ana kademe” [gibi] bir eksiklik görmüyorum ben kendimde. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Gençlik kollarında başkan pozisyonunda bulunan Oğuz da aynı şekilde tüzükte yan kuruluş olarak geçtikleri söylendiğinde “Öyle mi diyor? Yok bilmiyorum.” şeklinde açıklama yapmıştır. Ancak gençlik kollarının yan kuruluş olarak bulunması partide gençlere ayrılan yeri gösteren önemli bir konudur. Gençler kendilerini yan kuruluş gibi görmese de yasal olarak, Siyasi Partiler Kanunu’nda belirtildiği üzere, gençlik kolları partilerde ancak yan kuruluş olarak bulunabilmektedir. Bu nedenle de ana kademe üyelerinin sahip olduğu bazı haklardan mahrum olmaktadır.

Normalde ilçe yöneticisi olmamasına rağmen, kadın ve gençlik kolları başkanı ilçe toplantılarına katılır. *Oy kullanamaz ancak yorumda bulunabilir, fikir beyan edebilir*. Ancak biz oy kullanma aşamasında olmuyoruz çünkü *biz resmî olarak ilçe yöneticisi değiliz*. Ancak *buna rağmen katılabiliyoruz*. (Emre, Erkek, 24, CHP, başkan)

Gençlik kollarının yan kuruluş olması nedeniyle sahip olduğu haklar konusunda ifadede bulunan tek kişi olan Emre'nin gençlik kollarının konumunun önemine dair pozitif bir ayrıntı olarak belirttiği “buna rağmen” katıldıkları gerçeği aslında gençlik kollarında bulunan gençlerin parti içerisinde herhangi bir söz hakkına sahip olmadıklarının açıklamasıdır. Ocakların mevcut olduğu partilerde ise gençler siyasal alana hiçbir şekilde dâhil olmamakta, partiden kopuk bir oluşum içinde

bulunmaktadırlar. İlker ise yan kuruluştan farklı bir yapılanma olduklarını ve bunun da onlara ayrı bir özgürlük alanı sağladığını ifade etmektedir.

Bizim parti tüzükte *yan kuruluştan ziyade farklı bir yapılanma olarak bakıyor olaya. Kendimize özgü kurallarımız, kendimize özgü işleyişimiz var. (...) Ülkü Ocakları'nda da öyleydi, farklı bir yapılanma olardı. (...) Benim ilçeye sorumluluğum sadece birlik beraberlik içinde olma. Onun dışında benim silsilem sadece genel merkezdir. (...) O da özgürlük alanı sağlıyor bize.* (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

İlker kendi gençlik teşkilatlanmalarının Ülkü Ocakları'nda olduğu gibi tamamen farklı bir yapılanma olduğunu ifade etmektedir. Ancak parti tüzüğü ve gençlik kolları yönetmeliği incelendiğinde gençlik kollarının partide yan kuruluş niteliğinde bulunduğu görülmektedir.¹⁵ Yalnızca yaygın olan parti yapılanmalarından farklı olarak İYİ Parti gençlik kolları direkt olarak bulunduğu yerdeki teşkilatlanmaya değil Gençlik Politikaları Başkanlığı'na bağlıdır.¹⁶ Katılımcıların çoğunun yönetim kademesinde bulunmasına karşın gençlik kollarının haklarına dair net bilgiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

Benim çok da rahatsız olduğum bir durum değil, *yani ne olabilir ki?* (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Bu bağlamda partilerin tüzükleri ve yönetim kadroları incelenmiş, gençlerin partideki temsil ağı anlaşılmaya çalışılmıştır. Öncelikle gençlik kollarının bulundukları kademelerdeki hakları incelenmiştir. Her partinin tüzüğünde gençlik kollarına, görevlerine, haklarına ya da yaş sınırlamasına dair açıklama bulunmamaktadır. Ayrıca partilerin gençlik kollarının bağlı olduğu kademeler de farklılık göstermektedir. CHP tüzüğünde gençlik kollarının genel, il ve ilçe olmak üzere hiçbir kademedeki başkanlarının Parti Meclisi, Merkez Yönetim Kurulu, il ve ilçe yönetim kurulu toplantılarında oy kullanma hakkı bulunmadığı belirtilmektedir. Bu durum tüzükte, bu toplantılara gençlik kolları başkanları “katılır, görüşlerini

¹⁵ İYİ Parti Parti Tüzüğü, 2020, s. 11. Bkz.:

<https://iyiparti.wetransfer.com/downloads/75799add1b2e3d90412dcfdae195335920221104101838/951e1c>

İYİ Parti Gençlik Kolları Yönetmeliği, Madde 1, s. 2. Bkz.:

<https://iyigenclik.org.tr/I%CC%87YI%CC%87-Parti-Genc%CC%A7lik-Kollari-Yo%CC%88netmelig%CC%86i.pdf>

¹⁶ İYİ Parti Gençlik Kolları Yönetmeliği, Madde 1 ve Madde 2, s. 2.

açıklayabilir, önerilerde bulunabilir; ancak oy kullanamazlar” şeklinde ifade edilmektedir.¹⁷ İYİ Parti Gençlik Kolları Yönetmeliği’nde de benzer şekilde il ve ilçe yönetim kurulu toplantılarına gençlik kolu başkanlarının “oy kullanmaksızın katılma hakkına sahip” oldukları belirtilmektedir.¹⁸ CHP’den farklı olarak İYİ Parti gençlik kolları Gençlik Politikaları Başkanlığı’na bağlı olduğu ve bu nedenle genel merkez gençlik kolu bulunmadığı için sadece il ve ilçe yönetim kurulları hakkında bilgi bulunmaktadır. AK PARTİ tüzüğünde gençlik kolu başkanlarının görevine dair ifade muğlaktır. Tüzükte gençlik kolu başkanları için “görevli oldukları yerdeki teşkilat kademesi yönetimi ve yürütme kurullarının doğal üyesidirler. **(Değişik cümle: 03.10.2009 günlü BKK.)** Bu sıfatla toplantılara katılır, müzakerelere iştirak ederler, kararlar yönetim veya yürütme kurulu üyeleri tarafından alınır”¹⁹ açıklaması bulunmaktadır. İlk cümlede gençlik kolu başkanları yönetim ve yürütme kurullarının doğal üyesi olarak belirtilirken ikinci cümlede sonunda kararların yönetim veya yürütme kurulu üyeleri tarafından alınacağına ayrıca belirtilmesi soru işareti oluşturmaktadır. Bu bağlamda, yan kuruluş oldukları için aynı haklara mensup olan, AK PARTİ İstanbul kadın kolları teşkilat başkanına ulaşılmış;²⁰ kadın ve gençlik kollarının resmî olarak oy haklarının olmadığı, ana kademeler inisiyatif kullanarak karar mekanizmasına dâhil etse de ne kadın ne de gençlik kolu başkanlarının isimlerinin resmî listelerde bulunmadığı ifade edilmiştir. Gelecek Partisi tüzüğünde de aynı şekilde gençlik kolu başkanları “görevli oldukları yerlerdeki teşkilat ana kademesi yönetimi ve başkanlık kurullarının doğal üyeleri olup ana kademenin toplantılarına katılırlar ve görüş bildirirler, kararlar yönetim kurulu üyeleri tarafından alınır”²¹ ifadesinin kullanılması nedeniyle yine yönetim kurullarında oy hakları

¹⁷ CHP Tüzük, 2018, Madde 18, s. 25. İlgili diğer maddeler: Madde 20, s. 26; Madde 22, s. 28. Bkz.: https://content.chp.org.tr/file/chp_tuzuk_10_03_2018.pdf

¹⁸ İYİ Parti Gençlik Kolları Yönetmeliği, Madde 8 ve Madde 13, s. 5-10.

¹⁹ AK PARTİ Tüzük, 2019, Madde 86, s. 91-92. Bkz.: <https://www.akparti.org.tr/media/279929/cep-boy.pdf>

²⁰ 26.10.2022-28.10.2022 tarihleri arasında telefon üzerinden AK PARTİ İstanbul il yönetim kurulu üyesine, onun aracılığıyla da AK PARTİ İstanbul il kadın kolları teşkilat başkanına ulaşılmış, parti tüzüğünde yan kuruluşlar olarak kadın kolları ve gençlik kolları aynı konumda bulunduğu için konu hakkında kendisinden bilgi alınmıştır.

²¹ Gelecek Partisi Tüzük, Madde 51. Bkz.: <https://gelecekpartisi.org.tr/uploads/dosyalar/tuzuk-1608964756-tr.pdf>

bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu maddeler tüm partilerde hem gençlik hem kadın kolları için geçerlidir. Bu durumun nedeni partilerde bu iki kademenin de yan kuruluş niteliğinde yer almasıdır.

Gençlik kolları bulunan Saadet Partisi ve BBP tüzüğünde ise gençlik kollarına üye olma yaş sınırlamasına ya da gençlik kollarının yönetim kurullarında oy kullanma hakları olup olmadığına dair herhangi bir ifade bulunmamaktadır. BBP tüzüğünde gençlik kolları olarak parantez içerisinde Alperen Gençlik Kolları ayrıntısı verilmektedir. Alperen Ocakları Eğitim Kültür ve Dayanışma Vakfı resmî sitesinde de partinin güncel faaliyetlerine “Büyük Birlik Partimiz” ifadesi kullanılarak yer verilmektedir. Ancak resmî kayıtlarda gençlik kolları olduklarına dair ya da parti içerisindeki bağlarına dair başka herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Ancak mülakat görüşmelerinin ayarlanması için Alperen Ocakları il özel kalemiyle yapılan görüşmede Alperen Ocakları’nın aynı zamanda gençlik kolları olarak geçtiği teyit edilmiştir. Mülakatta ocak başkanının²² “yerimi ona bırakacağım” dediği başkan yardımcısının, Alperen Ocakları’nın aynı zamanda partinin gençlik kolları olarak geçtiğinden habersiz olduğu görülmüştür. BBP’de gençlere ve Alperen Ocakları’na dair ilişkilerin daha enformel yollarla ilerlediği ve gençlerin parti siyasetine dâhil edilmediği anlaşılmaktadır. MHP’nin tüzüğünde ise gençlik kolunun kurulabileceği bilgisi dışında herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Bunun yanında Ülkü Ocakları ile ilgili de herhangi bir ifade de bulunmamaktadır. Ülkü Ocakları, Alperen Ocakları’na göre daha özerk bir yapı olarak devam etmektedir. Görüşmelerde de “Ülkü ocakları MHP’nin gençlik kolları değildir, asla da MHP’nin gençlik kollarından biri olmamıştır”²³ ifadesinde olduğu gibi Ülkü Ocakları’nın parti ile resmî bir bağı olmadığı, sadece liderlerinin aynı olduğu ısrarla vurgulanmıştır. Ülkü Ocakları resmî sitesinde parti çalışmaları paylaşılmamakta ancak “Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli” ifadesiyle birlikte parti miting konuşmalarına yer verilmektedir. Belirttikleri gibi gençlerin MHP

²² Ümraniye Alperen Ocakları Eğitim Kültür ve Dayanışma Vakfı başkanı ile yapılan görüşme, yaş aralığına uymadığı için, genel bir bilgilendirme görüşmesi olarak ele alınmış ve çalışma grubu tablosuna dâhil edilmemiştir.

²³ Bu bilgiye İstanbul Ülkü Ocakları resmî sitesinden 10.11.2022 tarihinde ulaşılmıştır. Bkz.: <https://istanbululkuocaklari.com/pages/i/hakimizda>

ile resmî değil gönül bağları olduğu anlaşılmakta, dolayısıyla partide gençlere ayrıca yer verilmediği görülmektedir.

Partilerde gençlik kolları, içinde bulunduğu ilçe teşkilatlanmasında söz hakkına sahip değildir. Gençlerin bir önceki başlıkta özerklik olarak belirttiği durumun aslında gençlerin siyasal alana gerçekten dâhil olmadıklarının bir göstergesi olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum Türkiye’de gençlerin siyasi tarihiyle ilişkilendirilebilir. Birinci bölümde aktarıldığı üzere geçmiş yıllarda Türkiye’de gençler siyasal alanda oldukça aktif aktörler olarak var olmuştur. Önce sivil alanda bulunan ve daha sonra siyasal alana dâhil olan gençlik örgütleri devletin hükûmet ve rejim değişimine sebebiyet verecek olaylara neden olmuştur. Bu nedenle 1940’lı yıllardan itibaren devletin siyasal alanda gençleri kontrol altında tutmaya çalıştığı gözlenmiştir. 1960’lı yılların sonlarına doğru gençler sivil alandan sıyrılıp politize olmaya başlamış, ancak 12 Mart 1971 tarihinde gelen askerî rejim sonucu depolitize edilmiştir. Gençler kısa sürede tekrar politize olmaya başlamış ancak 12 Eylül 1980 tarihinde tekrar gelen askerî rejim ile “aşırı” politize olan gençlik depolitize edilerek siyasal alandan koparılmaya çalışılmıştır. Bugün artık gençler bu dönemlerin izini taşıyor görünse de devletin gençlerin siyasal katılımını sınırlı bir boyutta tutmaya çalıştığı görülmektedir. Gençlik kollarının siyasi partilerde yan kuruluş olarak bulunması ve resmiyette siyasal alana tam olarak dâhil edilmemesi, geçmişin izinin bugün görülebildiği anlamına gelmektedir. Ancak gençlerin çoğunluğunun bu durumu sorgulamadığı, partide gençlik teşkilatı ayrımı olmasını alana dair bir doxa olarak benimsediği anlaşılmaktadır. Siyasi partilerde gençler, kendi içlerinde kendilerini eğitebilecekleri, üst kademelerden gelen içeriklerin yanında kendi kararları ile sosyal faaliyet düzenleyebilecekleri bir alt alanda bulunmaktadır. Gençler siyasi partiler için bugün duyulması gereken değil yarın için yetiştirilmesi gereken bir kitle olarak bulunmaktadır.

3.2.1.2. Batıl Bir İnanç: Gençlerin Önü Açık

Gençlerin gençlik teşkilatlarında eğitilerek ana kademeye geçmesi gerektiğini düşünen partili gençler gençlik teşkilatı üyelerinin partide kolayca ilerleyebildiğini

düşünmektedir. Partili gençler siyasi partilerde gençlerin kolayca yükselebildiğini, gençlerin parti içerisinde önünün açık olduğunu ifade etmektedir.

Barış partide gençlik kolları olması gerektiğini, bunun partide ilerlemek için engel olmadığını şu şekilde ifade etmiştir:

Tabii ki olmalı. Bizim ana kadememizde Ümraniye ilçe başkan yardımcısı bir kardeşimiz var ve *yirmi bir yaşında* falan. [Yani genç olan herkes] *herkes gençlik kollarında olacak diye bir şey söz konusu değil. Ama gençlik kolları olması lazım.* (...) Şu anda Ümraniye Belediye Meclisindeki *en genç meclis üyeleri AK PARTİ'den* ve bu insanlar da gençlik kollarından geldiler. (...) Onun dışında mesela milletvekilleri içinde yine *en genç milletvekilleri AK PARTİ'de*. Bu insanlar gökten zembille inmedi. Bu teşkilatlardan yetişmiş insan. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Barış yukarıda bahsettiği nedenler dolayısıyla partisinin gençliğe çok değer vererek “siyasi anlamda yol açan” bir parti olduğunu ifade etmiştir. Emre ise partide ilerlemek için gençlik kollarından gelmenin, getirdiği simgesel konuma ek olarak, sahip oldukları haklar nedeniyle avantaj yarattığını ifade etmektedir:

Şöyle avantajı var, *partide kotalar var*. Otuz yaşına kadar gençlik kotasından belli yerlere girebiliyorsun ve partide %20 genç kotası var %33 cinsiyet kotası var. *Genç ve kadınsan partinin her kurumuna girmen standart bir bireyden çok daha kolay. Belki işte bir oyla girebiliyorsun.* Doğal olarak parti içinde faydalarını görüyorsun. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Emre, CHP’de gençlik kotası bulunması nedeniyle partide gençlik kollarından gelerek ilerlemenin ana kademedeki herhangi bir bireye göre daha kolay olduğunu ifade etmektedir. Barış ise gençlik kollarından geliyor olmanın parti içerisinde ilerleme noktasında daha büyük bir avantaj yaratacağını şu şekilde belirtmiştir:

Ümraniye Belediyesi’nde meclis üyesi olmak için *gençlik kollarından olmak bir avantajdır.* (...) Çünkü sen bu *partinin içinden geliyorsun* (...) ve *orada sana daha iyi bir görev* [duraksıyor], *veyahut da daha iyi demeyelim.* Ne, *seçilme hakkı sunuyorlar.* (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Barış’ın ‘yanlış’ bir ifade kullanmamak için kendini durdurmadan önce ifadesinin varacağı noktanın aslında gençlik kollarından gelmenin kişiye daha iyi bir görev verilmesi için avantaj sağlayabileceği olduğu anlaşılabilmektedir.

Buradan belli yerlere gitmiş, il yönetiminde görev alan büyüklerimiz var, genel merkezde görev alan büyüklerimiz var. Yani *bir yerde siyasetin okulu burası.* Burada

görev yapıp ileride milletvekilliği, bakanlık yapabilecek arkadaşlarımız da çıkabilir. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Ülkü Ocakları, Milliyetçi Hareket Partisi'nin sürdürdüğü bu davanın insanları çekirdekten yetiştiren müessesesidir yani. *Alaylı-mektepli gibi düşünün. Ülkü Ocakları'ndan çıkan ülkücü, mektepli ülkücüdür.* (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Partili gençler daha önce de vurgulamış oldukları okul işlevinin de partide ilerlemek için önemli olduğunu belirtmektedir. İlker de bir gencin gençlik kollarından ilerleyerek neler yapabileceğini, “büyük bir başarı hikayesi” olarak addettiği Cumhurbaşkanı örneği ile ifade etmektedir:

Bugün günümüzdeki cumhurbaşkanımız (...) gençlik kollarından çıkma birisi. Yani büyük bir başarı hikayesi aslında. Her ne kadar muhalif de olsak bunu yadırgayamayız. Gençlik kollarının bir üyesi bugün cumhurbaşkanı. Niye burada biz de doğru adımları atarak o noktaya gelmeyelim? (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Peki gerçekten gençlerin partilerde önü açık mı? Ya da gençlik kollarında bulunmanın gençlere partide ilerlemek adına artı bir avantaj sağladığı doğru mu? Bu ifadelerin dayandırıldığı gerekçelerin gerçeklik boyutuna dair anlamlı bir fikir yürütebilmek adına son üç milletvekili seçimlerinin yaş dağılımı incelenmiştir. Hatırlanacağı üzere milletvekili seçilme yaşı yıllar içerisinde kademeli olarak önce 30'dan 25'e, daha sonra ise 18'e düşürülmüştür. Seçmen yaşı henüz 25 iken 7 Haziran 2015 yılında gerçekleştirilen 25. dönem milletvekili genel seçiminde dört parti milletvekili çıkarabilmiş, bunlar içerisinde 25-29 yaş arası milletvekili sayısı AK PARTİ'den 5, CHP'den 1, HDP'den 6 ve MHP'den 0 olmak üzere toplam 12 olmuştur.²⁴ 1 Kasım 2015 yılında gerçekleştirilen 26. dönem milletvekili genel seçiminde ise yine dört parti milletvekili çıkarabilmiş ve bunlar içerisinde 25-29 yaş arası milletvekili sayısı AK PARTİ'den 1, CHP'den 1, HDP'den 3 ve MHP'den 0 olmak üzere toplam 5 olmuştur.²⁵ En son 24 Haziran 2018 yılında yapılan 27. dönem milletvekili genel seçimi ise seçmen yaşının 18'e düşürülmesinden sonra

²⁴ Bu bilgiye Yüksek Seçim Kurulu resmi sitesinden 14.11.2022 tarihinde ulaşılmıştır. Bkz.: https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Milletvekili/7Haziran2015/2015-MV_yas_cinsiyet_egitim_dagilimi.pdf

²⁵ Bu bilgiye Yüksek Seçim Kurulu resmi sitesinden 14.11.2022 tarihinde ulaşılmıştır. Bkz.: <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Milletvekili/1Kasim2015/2015MVES-PartiYasDagilimi-Grafik.pdf>

gerçekleştirilen ilk seçimdir. Son iki seçimde toplam milletvekili sayısı 550 iken bu seçimde 600'e çıkmıştır. Beş parti milletvekili çıkarabilmiş ve bunlar içerisinde 18-29 yaş arası milletvekili sayısı AK PARTİ'den 5, CHP'den 2, HDP'den 1, MHP ve İYİ Parti'den 0 olmak üzere yalnızca 8 olmuştur.²⁶ Yani meclisteki genç milletvekili dağılımı önce %2,18'den %0,91'e düşmüş, daha sonra 2018'de yaş aralığı artmasına rağmen ancak %1,3'e yükselebilmiştir.

	AK PARTİ	CHP	HDP	MHP	İYİ Parti	TOPLAM
25. Dönem 25-29 Yaş	5	1	6	0	-	12
26. Dönem 25-29 Yaş	1	1	3	0	-	5
27. Dönem 18-29 Yaş	5	2	1	0	0	8

Tablo 3.1.: Son üç dönemde Türkiye'de seçilen genç milletvekili sayılarının partilere göre dağılımı

Ayrıca Emre'nin belirtmiş olduğu gençlik kotası bu çalışmada görüşülen partilerden yalnızca CHP için geçerlidir. İYİ Parti'de %25 cinsiyet kotası²⁷ bulunmasına rağmen gençlik kotası bulunmamakta, CHP'de ise %20 gençlik, %33 cinsiyet kotası uygulanmaktadır. Buna göre “merkez yoklaması yoluyla saptanacak milletvekili, il genel meclisi ve belediye meclisi adaylıklarında, parti meclisi seçiminde, il ve ilçe yönetim kurullarının seçiminde, il kongre delegeleri ve kurultay delegeleri seçimlerinde” bu kotalar uygulanacak ve “cinsiyet ve gençlik kotası özelliklerine birlikte sahip olan aday her iki kotadan da” sayılacaktır.²⁸ Bu maddeye göre gençlerin, özellikle hem kadın hem genç olan birinin CHP'de üst kademelere yükselmesinin önü oldukça açıktır. Ancak gerçeklik tam olarak böyle değildir. “*Belki işte bir oyla girebiliyorsun.*” ifadesinin aksine Ümraniye gençlik kolları başkanı Emre'nin aslında gözden kaçırdığı can alıcı bir nokta bulunmaktadır: delege oyu

²⁶ Bu bilgiye Yüksek Seçim Kurulu resmi sitesinden 14.11.2022 tarihinde ulaşılmıştır. Bkz.: <https://www.ysk.gov.tr/tr/2018-cumhurbaskani-ve-milletvekili-secim-i%CC%87statistikleri/78032>

²⁷ İYİ Parti Gençlik Kolları Yönetmeliği, Madde 7, s. 5. Bkz.: <https://iyigenclik.org.tr/I%CC%87YI%CC%87-Parti-Genc%CC%A7lik-Kollari-Yo%CC%88netmelig%CC%86i.pdf>

²⁸ CHP Tüzük, 2018, Madde 56, s. 57-58. Bkz.: https://content.chp.org.tr/file/chp_tuzuk_10_03_2018.pdf

sınırlaması. Parti tüzüğüne göre kongrede ya da kurultayda gerçekleştirilecek seçimler için “üye tamsayısının beşte birinden az oy alanlar, kota kapsamındakiler dâhil, asıl ve yedek üyeliğe seçilmiş sayılmazlar” şartı bulunmaktadır.²⁹ Yani gençler kotaya dâhil edilebilmek için delege tamsayısının beşte biri kadar oy almak zorundadır. Bu durum gençlerin parti içerisinde ilerlemelerinin önüne bir engel daha getirmektedir. Bunun kanıtı ise en son gerçekleştirilen CHP 37. Olağan Kurultayı’nda görülmüştür. 275 delege barajı bulunan Parti Meclisi seçiminde gençlik kotası uygulamasına rağmen yalnızca 7 genç barajı geçerek meclis üyesi olabilmıştır. Bu 7 gencin de 4’ü hem kadın hem gençlik kotasını kullanmıştır.³⁰

MHP’nin gençlik kolları ve Ülkü Ocakları’nın partiyle resmî bir bağlantısı bulunmamaktadır. Bunun yanında MHP’nin mecliste 30 yaş altında milletvekili bulunduramaması partide gençlere başka şekilde de yer verilmediğinin göstergesidir. Mehmet’in konu ile ilgili yapmış olduğu açıklama da Ülkü Ocakları’nda yetişmenin parti içerisinde ekstra bir avantaj sağlamadığını ortaya koymaktadır.

Ümraniye İlçe başkanı Ülkü Ocakları’ndan yetişmiş değil veya Sivas milletvekili, Sakarya milletvekili Ülkü Ocakları’ndan yetişmiş değil. Bizim Ülkü Ocakları’ndan yetişmiş bir tane milletvekilimiz var, Olcay Kılavuz. Zamanında genel başkanlık yaptı Ülkü Ocakları’nda. Bir tane sadece milletvekili, başka hiçbir milletvekilimiz yok. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

MHP’nin sahip olduğu ideoloji doğrultusunda yetiştirilen gençlerin simgesel olarak bir üstünlüğe sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Yani Ülkü Ocakları mensubu gençlere, ne genç yaşlarında de daha sonra da partide yer verilmemektedir.

Tüm bu bilgiler doğrultusunda değerlendirildiğinde katılımcıların ifade ettiği gibi gençlik teşkilatlarından gelen gençlerin daha kolay yükselebildiği ya da partilerinde hâlihazırda gençlere yer verildiği düşüncesi gerçek dışıdır. Partili gençler ancak genç olmaktan çıktıklarında, gençlik teşkilatlarından gelmenin avantajını kullanabilmektedir. Ancak son seçimde seçilen genç milletvekillerinin bile hepsinin

²⁹ CHP Tüzük, 2018, Madde 51, s. 51. İlgili diğer madde: Madde 42, s. 44.
Bkz.: https://content.chp.org.tr/file/chp_tuzuk_10_03_2018.pdf

³⁰ Bu bilgiye hürriyet.com.tr haber sitesinden 15.11.2022 tarihinde ulaşılmıştır. Bkz.:
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yeni-yonetimde-surpriz-isimler-yer-aldi-chpnin-sifresini-kiran-iki-kadin-41574276>

gençlik teşkilatlarından gelmiyor oluşu bu durumun doğruluğunu da sorgulatmaktadır. Seçilen gençlerin partinin önünü açması nedeniyle değil kendi şahsi, bireysel çabasıyla ilerlediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla gençlerin resmiyette önü açık görünüyorsa bile gençlik teşkilatları ayrımı ve parti içinde gelenekselleşerek yerleşmiş gençlik algısı, yani gençlerin belli bir yaşa kadar yetiştirilmesi gereken ve ancak parti seçim çalışmalarında siyasal alana dâhil edilebilecek bireyler olduğu inancı partili gençlerin bile parti alanının doxası olarak benimsediği bir gerçeklik olarak gençlerin siyasal alanda önünü kapatıyor görünmektedir.

3.2.2. Temsil Mekanizması

Partili gençlerin gençlik teşkilatı ayrımını savunurken kullandığı gerekçelerden biri de parti dışındaki gençlerle iletişim kurabilmek için gençlik teşkilatlarının varlığının önemli olmasıdır. Daha önce de açıklandığı üzere partilerin en önemli işlevlerinden biri de temsil işlevidir. Temsil sosyolojik olarak halkın siyasal kanaatleri ile meclisinki arasındaki benzerliği ifade etmektedir ve bu noktada partilerin etkisi çok önemlidir. Temsil sürecinin özü de halkın çeşitli isteklerinin, ihtiyaçlarının, görüşlerinin hükûmet aktörlerine iletilmesidir. Bunu da temsilci ancak seçmenlerine danışıp öğrenebilecektir. Bu nedenle meclisteki milletvekillerinin halkın taleplerini iletebilmesi için bu taleplerin partilerin en alt kademelerinden başlanarak seçmenlerden toparlanıp üst kademelere iletilmesi, bunun da ana kademelerde ve yan kuruluşlarda bulunan militanlar tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda gençlik teşkilatları üzerinden partilerde temsil işlevinin gerçekleşip gerçekleşmediği, Türkiye’de gençlerin temsil edilip edilmediği incelenecektir.

Çalışmanın birinci bölümünde yer verilen çalışmalardan hatırlanacağı üzere 2010 yılında yapılan araştırmadaki gençlerin %43’ü siyasi partilerde çalışarak hiçbir sorunun çözölemeyeceğini, 2013 yılında yapılan araştırmadaki gençlerin %44,8’i partilerin sorun çözölemeyeceğini, %23,5’i partilerin gençlerle ilgilenmediğini, %22’si de partilerin kendilerini temsil etmediğini düşünmektedir (Kılıç, 2010, Grafik 28: 64; SEKAM, 2013, Tablo 103: 147). Yine gençlere yönelik yapılan yakın zamanlı başka bir araştırma gençlerin, siyasilerin kendilerine hitap edemediği kanaatinde olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcı gençler siyasilerin gençleri dinlemediğini, anlamadığını

ve çözüm getirmek için çaba harcamadığını düşündüklerini ifade etmiştir. Ayrıca gençlerin siyasete katılımının artabilmesi için yaş dağılımı uygulaması talep ettikleri ve 60 yaş üstü vatandaşların siyaset sahnesinden çekilmesi gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir (GoFor ve NDI, 2021: 42).

Bu çalışmada da partili gençlere bu bağlamda birtakım sorular yöneltilmiş, siyasi partilerin gençlere yönelik temsil işlevinin en temel aracı olan partili gençlerin konu hakkındaki görüşleri ele alınmıştır.

3.2.2.1. “Genci Genç Temsil Etmeli”

Partili gençlerin, gençlik teşkilatları ayrımı olmasının gerekliliğine dair açıklamalarında bir genci ancak genç olan birinin anlayabileceğini, gençleri gençlerin temsil etmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir.

Genci genç temsil etmeli. Benim karşımda benden yaşça büyük bir insan varsa beni bazen anlamayabilir. (...) Gencin isteğiyle hiçbir zaman büyüğün isteği aynı olmaz. (...) Bu noktada gencin genci anlaması gerekiyor. Bence genç genci anladığı için daha doğru aktarıyor. Mesela diyelim ki gencin bir isteğini aldık, ben bunu benimsiyorum. Çünkü ben de belki aynı şeyi istiyorum ve ben bunun üstünde ısrar ediyorum. Bu noktada gencin sıkıntısını genç iletirse tam karşılığını bulduğunu düşünüyorum ben. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Tabii biz de genç olduğumuz için onların dilinden daha iyi anlıyoruz. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Gencin dilinden genç anlar diye düşünüyorum. Diğer kademelerdeki büyüklerimiz belki benim anladığım gibi bir yirmili yaştaki, on sekizli yaştaki arkadaşımızın dilinden anlamayabilir. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

İlker bu durumun nedeninin partideki büyüklerle aralarındaki “jenerasyon farkı” ve “jargon farkı” olduğunu ifade etmektedir. Her ne kadar parti tabanlarının genç olduğunu ifade etse de yine de bu farklılıklar dolayısıyla parti büyüklerinin gençleri anlayamayacağını belirtmektedir. Kadir ve Levent de bu durumu şöyle ifade etmektedir:

Ana kademe [gençleri] istediği kadar takip etsin, sonuçta arada bir nesil farkı var. (...) İster istemez anlayamazsın. Anlamaya çalışsa bile eksiklikler olur. Bu konuyu da işte gençlik kolları kapatıyor. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Olmalı. (...) Çünkü gençlerin başka bir yaşam tarzı var. Başka bir kafası var. (...) Bundan dolayı partinin genel şeyinden ayrı olmaları da bir tık bence doğru. (...) Milliyetçi Hareket Partisi-Ülkü Ocakları örneği gibi bence bu daha doğru direkt partinin bir gençlik kolları olması yerine. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Aynı şekilde Emre de gençleri ancak gençlerin temsil edebileceğini bu nedenle parti için üst kademelerinde gençlerin olması gerektiğini ifade ederek açıklamasına şöyle devam etmektedir:

Mesela 18 yaşında birisi neden 60 yaşında birisi tarafından temsil edilebileceğini düşünsün. (...) 70 yaşındaki birisine gidip de şeyi nasıl anlatacağın mesela YouTube’da youtuber olmayı nasıl anlatacağın? Ancak ne oluyor biliyor musun, bunu anlattığın zaman o terimleri kullanmaya çalışan ama o terimleri kullanamayan antipatik olan bir siyasetçiye dönüşüyor. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Ayşe ise bir önceki ifadesinin ardından tekrar “gençlik kolları ayrımı olmalı mı yoksa ana kademedede hiç ayırım olmadan gençler yine gençleri mi temsil etmeli” sorusuna önce “*ana kademe hepten genç olsun*” şeklinde cevap verse de daha sonra açıklamasına şöyle devam ediyor:

Olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bir genç de yaşlıyı anlayamaz. (...) *Ben onu anlayamam o da beni anlayamaz.* (...) O yüzden gençlik kolları da olsun, ana kademe de olsun. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Başkan yardımcısı pozisyonunda bulunan Ayşe’nin aslında ana kademedede gençlerin daha çok olması gerektiğini düşündüğü ilk ifadesinde açıkça görülmektedir. Ancak partisine olan bağlılığı ve partisinin doğruluğuna olan inancı ya da ters bir şey söylemekten kaçınmak istemesi nedeniyle parti yapılanmasının bu şekliyle doğru bir yapılanma olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, gençleri gençlerin temsil etmesi gerektiği düşüncesi katılımcılar için ortak bir düşüncedir. Peki partili gençlere göre nedir bu temsil?

Ben Gümüşhaneliyim, Gümüşhanelilerin siyasette temsil edilmesi. Ben gencim, gençlerin siyasette temsil edilmesi. Yani birebir değil tabii ki ama toplumu belli başlı bölümlere ayırarak onların temsil edilmesi diyebiliriz. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Beni siyasal olarak temsil edeni anlıyorum. Mesela bir partinin milletvekilini görebiliyordur, bir genel başkanı görebiliyordur. Siyasi bir temsildir o senin. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Siyasal temsil belli bir kitlenin ihtiyaçlarını, gereksinimlerini yukarıya cumhurbaşkanlığına vesaireye iletmek. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Partili gençlerin genellikle siyasal temsil hakkındaki açıklamaları yukarıdaki birkaç ifade ile özetlenebilir. Ancak “partiniz gençleri temsil ediyor mu” sorusuna yanıtları genellikle tek bir noktada toplanmaktadır. Partili gençlerin çoğunluğu gençlerin partilerinde temsil edildiğini ifade etmiştir. Nedenini ise üst kademelerde genç ya da gençleri anlayan yöneticilerin bulunması ile açıklamıştır.

Tabii ki düşünüyorum. Biliyorsunuz, bir pandemi içerisinde bir seçim olayı vardı. (...) Bunun doğrultusunda parti büyükleri olarak bence gayet gençleri dinlediler. (...) Twitch yayını vardı mesela Mansur başkanın. Bu aslında direkt Mansur Yavaş’ın aklına gelen bir fikir olmuyor. Bu aslında gençlerin Mansur Yavaş’a teklif ettiği bir fikir doğrultusunda oluyor ve gençlerle yapılan bu etkinliklerin hepsinin arka planında gençlik kolları var ve bu da aslında üst yönetimin gençlik kollarını ne kadar önemseydiğini gösteriyor. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

“Mehmet Aslan” (...) Partinin kurucusu, partinin yüzlerinden biri ve genç birisi. Bakıyoruz yine yaş ortalaması siyasi merciye göre çok düşük partimizin yaş ortalaması. Tamam 20-25 yaşlarında değiller ama 60-65 yaşlarında da değiller. Ortalama 40’lı yaşlarda yöneticilerimiz. Gençlikten yeni çıkmış, gençliği anlayabilecek kişiler. Bu noktada gençliği temsil edebildiklerini düşünüyorum. (...) Taylan Yıldız. İBB meclis üyesi. Namıdiger internetçi abi. Onun da ben yeterli bir cevap olacağını düşünüyorum. Gençlerle konuşabilen, gençlerle iletişime geçebilen biri, gençleri dinleyen. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Şu anda partimizde gençlik çok önemli. Ahmet Davutoğlu gençlere özellikle önem veriyor. (...) Devamlı gençlerle buluşuyor zaten. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Tabii ki düşünüyorum. Liderimiz mesela geçenlerde Türk Gençlik Kurultayı vardı. (...) Devlet Bahçeli oraya geldi, uzun bir konuşma yaptı. Ülkücü gençlere her fırsatta selamını ileten, sevgilerini ileten bir genel başkanı var. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Bu noktada kendi partilerinde üst yönetimlerinde bulunup gençlerle iletişime geçen kişilere ya da parti liderlerinin gençlik buluşmalarına atıfta bulunmuşlardır. İlker, ortalama 40’lı yaşlarda bulunan parti yönetimini genç olduğunu söyleyerek “Gençlikten yeni çıkmış, gençliği anlayabilecek kişiler.” olarak betimlemiştir. Ancak gençleri yine gençlerin temsil etmesi gerektiğini açıklarken de 2 yaşın bile çok fark ettiğini ifade etmiştir. Gençler, genellikle özellikle üst kademelerin genç olmasına ya da gençlik kolları temsilcilerinin en üst kademe ile olan bağlantısına dikkat çekmiştir.

Gençlerin temsil edildiğini düşünüyorum evet. (...) Mesela ilçe başkanları ya da bizim milletvekillerimizin çoğu genç, 30 yaşında. (...) Türkiye ortalamasına vurduğın zaman 30 yaş çok genç bir yaş. (...) Aslında en çok genç olan milletvekili Milliyetçi Hareket Partisi'nde. Yani aslında *gençlerin dilinden en iyi anlayanlar da Milliyetçi Hareket Partili milletvekilleri*. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Bizde öyle bir *şans* var ki *gençlik politikalar sorumlusu, genel başkan yardımcımız*. (...) Biz *sosyal medyadan ne paylaşırsak onu etiketlediğimiz zaman o da kendi sosyal medyasında paylaşıyor*. İlgileniyor, sorularımızı cevaplıyor. O müsait değilse yardımcılarını ilgileniyor. (...) Bizim burada ilettiğimiz şeyler genel başkanımıza da ulaşıyor. Bizim *genç olarak söz hakkımız var*. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Evet düşünüyorum. Bizim gençlik kolları başkanımız aynı zamanda ana kademedeki yeri olan bir kişi yani ana kademede içerisinden gençlik kolları başkanımız toplantılarına katılıyor, orada gençlik kollarının sıkıntılarını, gençlerin sıkıntılarını orda da dile getiriyor. Aynı zamanda bunun haricinde gençlik kollarının Genel Merkez'de il başkanlığı var. Bunlar da bizim sıkıntılarımızı alıyorlar ve genel merkeze iletiyorlar. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

İstisna olarak sadece üç katılımcı partilerinde gençlik temsilinin olmadığını ifade etmiş, bunun nedeninin partide gençlere yer verilmemesi ile açıklamışlardır.

Yok düşünmüyorum. (...) *Partide pek gençlere yer verilmiyor*. Orada biraz daha yaşlı kesim olduğu için. (...) Gençler hep ocak tabelası altında. (...) *Gençlerin öncelikle bir önünü açması gerekiyor partinin, yer vermesi gerekiyor*. Sürekli yaşlı kesim olduğu için partilerde daha çok gençleri içinde barındırarak biraz daha aktif hale getirebilir. (Çınar, Erkek, 20, Alperen Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ya *kotalar konuyor*. Mesela %20 kota var. Her kurulda mutlaka %20 genç olması lazım. *Yeterli mi? Değil*. (...) Kotaların olması gerekiyor, kota olmazsa insanlar alınmıyor, belki de hiç genç alınmayacak. Ancak burada biraz bakışı değiştirmekte fayda var. (...) “Biz yaşlıyız, biz bir gidelim, sizin önünüzde uzun bir ömür var siz gelirsiniz” tarzında beklenti ve düşünce olduğu sürece ben [kota sisteminin] çok başarılı olacağını düşünmüyorum. Bu bakıştan dolayı da açıkçası *gençlere yeterli değer verildiği ve önem verildiğini düşünmüyorum*. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Partimizin tabanını gençleştirmemiz lazım. (...) Bütün partilerin sadece gençlik kolları başkanları gençtir. Geri kalan hepsi partinin eski adamlarıdır. (...) Biz gençleri istiyorsak, parti yönetimini gençlerden oluşturmamız lazım, ilçe yönetimlerimizi, il yönetimlerimize daha genç daha dinamik şahsiyetler almamız lazım. Bu sayede zaten otomatik olarak gençler de o partiye gelecektir. (...) [Temsil] Olmuyor. Kısmen olarak olabilir. Yani yok dediğim zaman da direkt hiç yapmıyorlar gibi anlaşılma meydana gelmesin. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Ayrıca Emre bugün siyasal alanda kimsenin gençleri temsil edemediğini söyleyerek siyasetçilerin gençlerin dilinden konuşuyor görünmesinin onların dilinden anladığı anlamına gelmediğini ifade etmiştir.

Edilmiyor. Zaten edilmediklerini kendileri de düşünüp söylüyorlar. Raporlar var. Hiçbir gencin “beni evet bu temsil ediyor” dediği birisi yok. Bir kişi buldular yakasına yapıştılar. Taylan Yıldız mıydı, belediye meclis üyesi İBB’de İYİ Parti’de. Mesela o biraz onların dilinden konuşuyor diye bütün gençler ona sarılmaya başladı ki belediye meclis üyesi. Herhangi bir yetkisi olan birisi bile değil. Bir tane milletvekili böyle tutsalar ne yaparlar acaba? (...) Dilini konuşmak dilinden anladığı anlamına gelmiyor. (...) İşte Binali Yıldırım mouse tutamıyor. Şimdi mouse tutamayan bir adam gençleri nasıl temsil edecek? (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Partili gençlerin temsile dair fikirleri üst kademelerde gençlerin ya da gençlere yakın yaşlarda onları anlayan birilerinin olması gerekliliği üzerinde toplanmaktadır. Önceki başlıklardan hatırlanacağı üzere parti içerisinde gençlerin önü, kotalar dâhilinde de açık görünmemektedir. Yasal yollarla gençlerin önü açılmaya çalışılsa da milletvekili sayılarından hatırlanacağı üzere Türkiye güncel siyasal alanında gençlere oldukça az yer verilmektedir. Bu durumda son incelenmesi gereken iddia gençlik kolları temsilcilerinin partilerin üst kademelerinde yer aldığı ifadesidir. Partili gençlere göre gençlik teşkilatına çok önem verildiği için ya da gençlik teşkilatlarının üst kademelerde yöneticileri bulunması sebebiyle gençler dikkate alınmaktadır. Bu durumda gençlik teşkilatlarının partilerin üst yönetimlerde temsil edilip edilmediğine bakılmalıdır.

Çalışma kapsamında görüşülen partilerin dördünde gençlik kollarının bağlı olduğu teşkilatlanma başkanı partinin üst yönetim kurullarında görev almaktadır: AK PARTİ, SAADET, İYİ Parti ve Gelecek Partisi. AK PARTİ’de Büyük Kongre ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu’ndan sonra gelen Merkez Yürütme Kurulu’nda gençlik kolları başkanı yer almaktadır.³¹ SAADET’te de yine Büyük Kongre ve Genel İdare Kurulu’ndan sonra gelen Başkanlık Divanı’nda gençlik kolları başkanı yer almaktadır.³² İYİ Parti’de ise parti gençlik kolları başkanı bulunmamakta, Kurultay’dan sonra partinin en üst yönetim organı olan Genel İdare Kurulu’nda gençlik kollarının bağlı olduğu Gençlik Politikaları Başkanı olarak geçen Gençlik Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı bulunmaktadır. Aynı şekilde

³¹ AK PARTİ Tüzük, 2019, Madde 80, s. 82.; Yönetim kadrosu için bkz.: <https://www.akparti.org.tr/>

³² Saadet Partisi Tüzüğü, Madde 22, s. 10. Bkz.: <https://saadet.org.tr/tr/parti-tuzugu> ; Yönetim kadrosu için bkz.: <https://saadet.org.tr/>

Gelecek Partisi'nde de parti gençlik kolları başkanı bulunmamaktadır.³³ Gençlik kolları, Gençlik Politikaları Başkanı olarak geçen Gençlik Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı'na bağlıdır ve hem Büyük Kongre'den sonra partinin en üst karar ve yönetim organı olan Parti Yönetim Kurulu'nda hem de bir alt kademe olan Parti Başkanlık Kurulu'nda bulunmaktadır.³⁴ CHP'de Merkez Yönetim Kurulu'nda Gençlik Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve BBP'de Başkanlık Divanı'nda Gençlik ve Spordan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı bulunmakta ancak gençlik kolları ve Alperen Ocakları bu başkanlıklara bağlı bulunmamaktadır.³⁵ Hatırlanacağı üzere CHP tüzüğünde gençlik kolları başkanlarının Parti Meclisi ve Merkez Yönetim Kurulu'nda bulunabileceği ancak oy kullanma hakkı olmadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla gençlerin partilerinde yer almadığına dair eleştiride bulunan CHP üyesi Emre ve Alperen Ocakları mensubu Çınar haklı görünmektedir. Ayrıca AK PARTİ tüzüğünde de belirtilmiş olan oy kullanamama durumunun MYK'da yer alan gençlik kolları başkanı için de geçerli olacağı tahmin edilmektedir. MHP'nin ise tüzüğünde genç kelimesi yalnızca üç kez geçmekte ve hâlihazırda parti yönetiminde gençliğe dair herhangi bir başkanlığı bulunmamaktadır.³⁶

	AK PARTİ	BBP	CHP	Gelecek Partisi	İYİ Parti	MHP	SAADET
2. Kademe (MKYK/GİK/PM /MYK/PYK)	-	-	-	GP Başkanı	GP Başkanı	-	-
3. Kademe (BD/MYK/PBK)	GK Başkanı	-	-	GP Başkanı	-	-	GK Başkanı

Tablo 3.2.: Siyasi partilerin gençlik kollarının bağlı olduğu başkanlığın parti yönetiminde bulunduğu konum

Yukarıda incelenmiş olan bilgiler doğrultusunda gençlik kollarının üst kademelerde resmî olarak yer almadığı, bu durumun iki istisnasının İYİ Parti ve

³³ İYİ Parti Parti Tüzüğü, 2020, Madde 48, s. 31.; İYİ Parti Gençlik Kolları Yönetmeliği, Madde 24, s. 22.; Yönetim kadrosu için bkz.: <https://iyiparti.org.tr/>

³⁴ Gelecek Partisi Tüzük, Madde 31 ve Madde 37. Yönetim kadrosu için bkz.: <https://gelecekpartisi.org.tr/>

³⁵ Yönetim kadrosu için bkz.: <https://www.bbp.org.tr/> ve <https://chp.org.tr/>

³⁶ Yönetim kadrosu için bkz.: <https://www.mhp.org.tr/>

Gelecek Partisi olduğu görülmektedir. Ancak İYİ Parti Gençlik Politikaları Başkanı 1971 doğumlu, Gelecek Partisi Gençlik Politikaları Başkanı ise 1989 doğumludur. Yani ikisi de gençlik kategorisinde bulunmamaktadır. Partili gençlerin “genci genç temsil etmeli” konusundaki fikir birliğine göre ele alınacak olursa her ne kadar üst kademelerde gençlik kollarının temsili bulunsa da genci genç temsil etmemektedir. Bu iki parti dışında AK PARTİ ve SAADET üst kademelerde gençlik kollarına yer vermektedir. Ancak onların da yönetimde resmî olarak bulunup bulunmadığı kesin olarak ifade edilmemektedir. Yine de gençlik kollarının üst kademelerde -karar mekanizmasına katılamasalar bile- temsil ediliyor olması önemlidir. İYİ Parti ve Gelecek Partisi’nde ise gençlik kollarının direkt olarak Gençlik Politikaları Başkanı’na bağlı olması ve bu başkanların da Genel Başkan Yardımcısı olması parti merkezi ile gençler arasındaki iletişim yolunu açmaktadır. Dolayısıyla yalnızca bu dört partide gençlik kollarının parti merkezinde temsili görece gerçekleşmektedir. Ancak yalnızca ikisinin temsili gençler tarafından gerçekleşmektedir.

Peki temsilde kısmen açık olan bu yolu partili gençler nasıl değerlendirmektedir? Partili gençler partilerinin ve gençlik teşkilatlarının gençlere ulaşabildiğini düşünüyor mu? Düşünüyorsa bu nasıl bir yolla gerçekleşmektedir? Partiler gençlerin sorunlarını takip edebiliyor mu? Edebiliyorsa bunda gençlik teşkilatlarının rolü nedir? Bir sonraki başlıkta bu sorulara cevap aranacaktır.

3.2.2.2. Temsilde Gençlerin Konumu

Son olarak gençlik teşkilatlarının temsil işlevindeki konumunu ve dolayısıyla gençlerin parti alanında ve siyasal alandaki somut varlığını incelemek adına partili gençlere partilerinin gençlik teşkilatları aracılığıyla gençlere ulaşp ulaşmadığına, partilerin gençlerin sorunlarına ulaşmak için sistemli bir çalışma izleyip izlemediğine, toplanan bilgilerin üst kademelere aktarılabilmesi için belirli bir aktarım sisteminin bulunup bulunmadığına dair sorular yöneltilmiştir.

Bir önceki başlıkta gençlerin çoğunluğunun partilerinin gençleri temsil edebildiğini düşündüğü aktarıldı. Bu doğrultuda temsilin nasıl gerçekleştirildiğini anlamak için öncelikle partili gençlere partilerinin gençlik teşkilatları aracılığıyla

gençlere ulaşım ulaşılamadığı sorulmuştur. Gençlerin çoğunluğu ulaşıldığını ifade ederek kanaatlerini örneklendirmişlerdir.

Mesela direkt evlere gittiğimiz oluyor, kafe ziyareti yaptığımız oluyor, engellileri ziyaret ettiğimiz oluyor. (...) Şimdi bir yere gittiğimiz zaman bize mesela deniliyor ki işte şunu istiyoruz, biz de diyoruz ki bu var şurada, şununla ulaşabilirsiniz. (...) Yani bu şekilde aslında yapılan hizmetleri aktardığımız zaman, ki bunu çoğu genç bilmeyebiliyor, çünkü dediğim gibi belediyenin sayfasını herkes takip etmeyebilir. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Herkes o hafta içerisinde bir toplantıdan diğer toplantıya kadar eksiklikleri, artıları, bize kazandıracak avantajlar veya bize kaybettirecek dezavantajlar neyse hepsi araştırılır, herkes elinde notlarıyla gelir, ortaya döker. Der ki “ben bu hafta böyle bir sıkıntı buldum, şöyle şöyle bir sıkıntı var”. Örnek veriyorum “bakın İnkılap Mahallesi’nde, bizim şu kadar gencimiz vardı bu hafta bu sayı bu kadara düştü, ne yapabiliriz?” Hemen denir ki tamam o hafta İnkılap Mahallesi’ne odaklanıyoruz, İnkılap Mahallesi’nin sorunlarını çözeceğiz. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Türkiye genelinde yapılan “Mahalle Bizim Gençlik Bizim” diye bir programımız var. Bu programımızda biz gençleri ilçe başkanımızla bir araya getiriyoruz. Milletvekillerimizle bir araya getiriyoruz. Belediye başkanımızla, belediye başkan yardımcılarımızla, meclis üyelerimizle bir araya getiriyoruz, il başkanlığımızdan gelen temsilcilerimiz oluyor, onlarla bir araya getiriyoruz. Direkt gençlerin kendileri sorunlarını ilet sin diye, bunlarla alakalı çözümü direkt kendileri aras ın diye ortam, zemin hazırlıyoruz. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Partili gençlerin aktarımlarına göre gençlik kollarının gençlere ulaştığında gerçekleştirdiği görüşmelerin çoğunlukla belediye çalışmaları, gençlerin bireysel ihtiyaçları ya da parti politikasını gençlere aktarma odaklı olduğu anlaşılmaktadır.

Gençleri dinleyip neler değiştirebiliriz, bu yanlış düşüncesini nasıl değiştirebiliriz diye hepimizin düşünceleri var. Genelde de zaten yapmış olduğumuz programlar bu yönde. Bu “Mahalle Bizim Gençlik Bizim” programında (...) tamamen yanlış bilgi kaynaklı veya h ut da sosyal medya kaynaklı (...) sorular gelebiliyor. Onları cevaplamış oluyoruz. Arkadaşlarımız (...) yanlış düşündüğünün farkına varıyor. Fikirleri değişmiş oluyor. Zaten bunun için buradayız, değiştirmek için. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Gençlik odaklı yapılan çalışmalarla ilgili soruya partili gençler genelde yapılan faaliyet ve ziyaretlerden bahsederek cevap vermiştir. Spesifik olarak gençlerin sorunlarına ve partilerinin gençlerin sorunlarını takip edebilmesine yönelik yapılan çalışmalarla ilgili ise şu şekilde örnekler aktarılmıştır:

En basit örneği, hanımefendilerden [bilgi] aldık şu falanca parkın önünden biz yürüyemiyoruz [diye]. Onun akabinde biz bu sorunu kaymakamlığa ilettik ve takibini

de ettik. Şu anda orada yaklaşık olarak iki tane bekçi görev yapıyor akşamları. (Gökay, Erkek, 27, Gelecek Partisi, Başkan)

Ümraniye Belediyesi olarak, bu da tabii ki bizim taleplerimizle, *bir stüdyo açtık, YouTube stüdyosu. (...)* Bizim şu anda planladığımız (...) bir çalışmamız var, *e-spor turnuvası. (...)* Başka ne sayabilirim, *spor salonları* ne bileyim ben *havuzlar, yüzme havuzları* bunlar. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Belediye başkanımızı, ilçe başkanımızı, gençlik kolları başkanımızı ve biz kendi ekibimizi alıyoruz, diyelim ki Namık Kemal mahallesi diyoruz ki evet arkadaşlar biz bugün şu saatte burada bir sohbet yapacağız. Mesela *parkta buluşuyoruz bazen gençlerle, bazen bir kafede buluşuyoruz* ya da başkanımızla birlikte hep birlikte kafe ziyaretleri yapıyoruz sırf bu mahalleye özel ve aslında her masada *elimizde defter kalem bu mahallede ne sıkıntı var?* Bazısı diyor ki bizim mahallede *kültür merkezi yok*, bazısı diyor ki bizim mahallede *yüzme havuzu yok*. (Ayşe, Kadın, 23, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Mahalle teşkilatlarında yapılan çalışmalarla gençlere ulaşıldığını, bunların raporlanarak kendileri tarafından üst kademelere iletilildiğini ısrarla vurgulayan Cemil'in de bu duruma dair verdiği örnek şu şekildedir:

Bence bunun *en büyük örneği e-spor turnuvaları* olabilir, *konserler* olabilir. (...) Bunların hepsi onun bir sonucu diyebilirim. (...) Yakın zamanda *konser olması* (...) *gençlerin istediği şeylerden bir tanesiydi*. (Cemil, Erkek, 28, AK PARTİ, Yönetim Kurulu Üyesi)

Cemil ayrıca yapılan kitap fuarı, hayvanlara özel park vb. birçok örneğin gençlik kollarının gençlere ulaşmasının ve gençlerin problemlerini yukarı aktarmasının sonucu olduğunu ifade etmiştir. Özellikle belediye partisi olması nedeniyle AK PARTİ'li gençlerin sorunlara belediye tarafından temin edilebilecek ihtiyaçlar çerçevesinde yaklaştığı görülmektedir. Ayrıca 'gençlerin sorunları' denildiğinde partili gençler tarafından genellikle gençlerin bireysel ihtiyaçları ve dönemlik yaşadıkları kişisel maddi ya da manevi sıkıntılar algılandığı görülmektedir.

Takip ediliyor. Tabii en ince ayrıntısına kadar bilemeyiz ama dediğim gibi *hasta ziyaretleri şudur budur*, onları yapıyoruz. Tabii bu toplantıları yapa yapa onlarla yakınlık da kuruyoruz. Toplantı dışında da örnek veriyorum özel hayatımızdan yakın bulduğumuz arkadaşlar gibi *bize geliyor derdini anlatabiliyor*. (Oğuz, Erkek, 21, SAADET, Başkan)

Biz gençlik kolları olarak *gelen herkesi dinliyoruz. Yetmiyor, çıkıyoruz esnaf ziyaretlerinde dinliyoruz. (...)* Gittiğimiz yerdeki bilhassa gençleri çekiyoruz kenara. Bir yerde bir bakıyoruz *bir kafeye mi gittik şimdi garsonların ekseriyeti genç*, diyoruz ki "*senin derdin ne?*" yani "*sana ne yapılması lazım?*". (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Zaten olay da bu. (...) Hasta ziyaretine gidiyorduk, (...) doğum günü kutluyorduk. (...) Samimiyet ortamı bulunsun diye bu tarz şeyler oluyordu. (...) Ümraniye'deki gençlerin o şekilde de dertlerine koşabiliyorsun çünkü insanlar dertlerini yakınlarına anlatır. Bir samimiyetimiz olacak ki derdini anlatabilsinler. Kimse durduk yere benim şöyle bir ihtiyacım var benim demez. Özellikle *bu partideki gençler biraz fazla gururludur*. Gururlu olduklarından dolayı da açmaya çalışırsın onu “ya senin bir derdin mi var” dersin “yok” der. (...) Bu da bizim partideki gençlik kollarının sevdiğim bir diğer özelliğidir. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Gençlik teşkilatlarının gençlik çalışmalarını gerçekleştirirken çoğunlukla kendi gözlemleri ile hareket ettiği görülmektedir. Partili gençler kendi toplumsal gözlemlerine dayanarak ve güvenerek hareket etmektedir. Filiz gençlerin sorunlarını tespit etmek üzerine ne gibi çalışmalar yapıldığı sorusuna önce akran eğitimleri yapıldığı cevabını veriyor. Daha sonra soru biraz daha açılarak tekrar sorulduğunda ise şöyle yanıtlıyor:

Tabii ki *sonuç olarak bizler gençler olunca bizim önceliğimiz aslında bizim önceliğimiz*. (...) *Sokaktaki gencin rahatsız olduğu şeyden önce dönüp diyorum ki ben de bir gencim ve benim de rahatsız olduğum şeyler var*. (...) Ben onları değiştireyim ilk önce, bunun için mücadele edeyim. Neden? Çünkü diğeri de genç. Sonuç olarak *ben belki bir kişiyim ama benim de ulaştığım elli altmış tane genç var. Onların da ulaştığı gençler onlara fikirlerini söylese, ben onlarla iletişime geçtiğimde zaten tüm gençlerin ortak düşünceleri oluyor*. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Filiz'in kendisi üzerinden verdiği örnekle bir kişinin çevresindeki gençlerle iletişimi sayesinde tüm gençlerin düşüncelerine ulaşabileceğini düşündüğü görülmektedir. Ayrıca farklı bir ulaşım mekanizmasından da bahsetmemesi sebebiyle sistemin partisinde genellikle bu şekilde işlediği anlaşılmaktadır. İlker ve Barış da herhangi bir fikir, bir proje üretileceği zaman başvurdıkları kaynağın kendi gençlik kolları yönetimindeki gençler olduğunu ifade etmektedir.

Toplantılarımız oluyor herkesin fikirlerini beyan ettiği ama *gençlikte işler biraz daha şöyle yürüyor, kişi hayatında gördüğü bir eksikliği veya bir olay üzerinden bir düşünce ortaya çıkartıyor ve bunu getirip serbestçe paylaşıyor*. Genelde işleyiş bu şekilde gidiyor. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Kırk beş kişilik *yönetimimiz aslında bir minyatür bir kamuoyu yoklaması* yapma imkânı sunuyor zaten. Ama mesela Mahalle Bizim Gençlik Bizim programı yaptık. (...) Ama diyor ki adam rap sanatçı getirin. Getireceğiz. (...) Bu şekilde tabii ki duyduğumuz, duyup da yaptığımız şeyler de var *mesela e-spor. Yani bunun için kamuoyu yoklaması yapmaya gerek yok*. Zaten yıkılıyor ortalık. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Gençlik kolları burada devreye giriyor. Çünkü *gençlik kolları genç insanlar devamlı dışarıda olduğu için örnek veriyorum bir arkadaşıyla sohbet ederken veya bir ortamda sohbet ederken sıkıntılar meydana çıkıyor*. Bunun da aktarıcısı gençlik kolları oluyor. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Aslında bu çevrede olan *gençlerin hepsi Ümraniye’de büyümüş insanlar*. (...) Hepsi burada yaşadığı için insan ister istemez o *mahallesinden, bindiği otobüsten, gittiği kafeden, o alışveriş merkezinden bile insanların tutumu ve davranışları hakkında bilgi sahibi olabiliyor*. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Dolayısıyla gençlik kollarının süreç içerisinde gençlere dair kendi düşünceleri, kendi sorunları ve kendi gözlemleri üzerinden değerlendirmelerde bulundukları görülebilmektedir. Ancak bu durumun getirebileceği eksiklikler katılımcılardan Barış’ın mülakatında kendini göstermektedir. Barış öncelikle gençlerin temsil edildiğine dair düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

Kesinlikle düşünüyorum. Aslında görevlerimizin en büyüğü de bu. Çünkü biz gençlikle, *gençlerle hep iç içe olduğumuz için, kendimiz de genç olduğumuz için sorunlarımızı direkt birinci ağızdan iletiyoruz yetkili kişilere*. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Barış gençlerle iç içe olmasına ve kendisinin de genç olmasına atıfta bulunarak gençleri temsil edebildiklerini ifade etmiştir. Ancak gençlerin sorunlarına dair yapılan çalışmalara verdiği örnekler genellikle belediye hizmetlerini içerdiği ya da gençlerin iş isteyebileceğinden bahsedildiği için araştırmacı tarafından gençlerin genel sorunlarına dair gündemleri olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcı bunun üzerine soruya dair örnek istemiş, araştırmacı tarafından pandemi dönemindeki online eğitim sistemine dair yaşanan sıkıntılar örneği verilmiştir. Barış bunun üzerine şu şekilde bir açıklamada bulunmuştur:

Bu konular da konuşuluyor tabii ki. Hibrit sistem falan. Benim pek bilmediğim şeyler bunlar. (...) Bununla alakalı sorunlarını biz ilettik arkadaşların. Hatta biz ilettik derken birebir görüştüğümüzde milletvekilimize falan iletiler. Ama *işin içinde olmadığım için açıkçası çok takip ettim dersem ne kadar düzeldi veyahut da ne oldu, doğru söylemiş olmam* (...) *Başka ne olabilir gençlerin ne sorunu olabilir? Bilmiyorum, ben genç değilim herhalde artık*. [Gülüyor] O yüzden bilmiyorum. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Gençlik kollarını “minyatür bir kamuoyu” olarak değerlendiren Barış’ın gençlik sorunlarına ne kadar uzak kaldığı ifadesinde görülmektedir. Daha önce de “ben gencim herhalde” ifadesini kullanan Barış gençlerin sorunlarına hâkim olmayışını

yaşına bağlamıştır. Ancak bu durum sadece Barış'ın değil gençlik kollarının da bu sorunlara uzak olduğunu göstermektedir. Gençlik kollarında haftalık olarak gerçekleştirilen toplantılarda gençlerin sorunlarının gündeme alınmadığı anlaşılmaktadır. Gençlik teşkilatlarının sorunlarını dinleme amacıyla farklı gençlere ulaşım şekillerinin de bu eksiği ortaya koyduğu görülmektedir.

Her cuma birisi bir insan getirse.. (...) Bunu ne kadar sağlayabiliyorsak, kim ne kadar sesini duyurabilirse, kim ne kadar “hadi gel toplantıya gidelim”e cevap [alabilirse] ki kendi teşkilatımız içerisinde olup da daha gelmeyenler var. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Arkadaşı çağırıyorsun diyorsun “kanki gel”. (...) Her gelen bir arkadaşını getirdiği için ortam samimileşiyor, kalabalıklaşıyor, artıyor. Yaptığımız etkinliklerle de çok çağırdığımız oldu. (Kadir, Erkek, 23, İYİ Parti, Başkan Yardımcısı)

Program yapmışsınız (...) bugün müsaitimdir, Burak başkan, yönetimden iki arkadaş müsaittir. (...) İstiklal Mahallesi’nde *bir parka gidiyoruz, gençlerle oturuyoruz*. Böyle böyle ulaşıyorsunuz. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Bu sorunlara toplantı yaptığımızda, yeni arkadaşlar geldiğinde (...) gençlik için neler yapılır, nasıl bir yol çizilir zaten toplantılarda soruyoruz biz bunları. (Oğuz, Erkek, 21, SAADET, Başkan)

Gençleri dinlemek için gençlere nasıl ulaşıldığından bahsedildiğinde genellikle ortaya çıkan ifadeler üyelerin toplantıya arkadaşını getirmesi, maç ve piknik gibi etkinlikler sonrası ve kafede ya da parkta gençlerle sohbet etme şeklindedir. Yani ancak toplantılara yeni birileri çağırılabilirse ya da sosyal alanlarda iletişime geçilebilirse gençleri dinleme fırsatı oluşmaktadır. Dolayısıyla Ümraniye’deki siyasi partilerin gençlik teşkilatlarında düzenli bir şekilde gençlere ulaşım sorunlarını takip etmek gibi bir sistem olmadığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların birkaçı da gençlere bu anlamda bir ulaşım olmadığını ve partilerinin genel olarak gençlere ulaşamadığını ifade etmiştir.

Ben hiçbir partinin açıkçası şu an Z kuşağına ulaşabildiğini düşünmüyorum, biz dâhil. (...) Ben Z kuşağına dünden daha fazla eriştiğimizi ama yeterli olmadığını düşünüyorum. Genel başkanın şu an değiştirdiği dil, gençlere yönelik çalışmaları biraz daha faydalı ancak zamanla olacak şeyler biraz da. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Gençlik kolları olarak gençlere şöyle fazla ulaşamıyoruz, buradaki gençlerin sosyo-ekonomik durumları orta-alt seviye olduğu için liseden itibaren bir yaşam mücadelesi içine atılıyor, çalışmaya başlıyor. (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Partiler seçim dönemlerinden seçim dönemlerine meydana çıkıyorlar. Bizim en büyük hatamız da bu. (...) Yani bizler burada çıkıp 10-15 dakika, bir saat, iki saat stant

çalışmasıyla gençleri kazanamayız. Gençler de siyaseti merak edip girmezler içeriye. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Düşünmüyorum. (...) Ulaşan yerler vardır. Dediğim gibi her yerin üye sayısı, nüfusu, gençlik kolları falan farklı sayıdadır (...) ama burada yok. (Deniz, Erkek, 18, Alperen Ocakları, Üye)

Gençlerle görüşürüz gibi sistem hiçbir yerde olamaz. Görüşemezler. Bugün gençlerle görüşme şöyle olur; çıkarız aşağıdaki parka gideriz, orada gençlerle görüşürüz. Yoksa birebir gençleri alıp her parti binasından içeri sokamazsınız. (...) Şu anda memurluk çok büyük bir şey. (...) Şu an her parti sallantıda olduğu için gençler bu konuda muzdarip, korkuyor. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Hakan sadece kendi partisinin değil hiçbir partinin bugün gençlere ulaşamadığını, Ümraniye'deki diğer partilerin de bunu yapmadığından partilerdeki arkadaşları aracılığıyla haberdar olduğunu belirtmiştir.

Gençlere siyasi olarak şu anda hiçbir parti kolay kolay gidemez. (...) Benim şu anda gördüğüm bir tane parti var: İYİ Parti yapıyor. Başkaları gelip bana AK PARTİ yapıyor demesin, içindekilerin hepsi arkadaşım tanıyorum. CHP yapıyorum demesin, içindekilerin çoğu arkadaşım görüyorum. Yani akşam beraber kafede oturuyorum. Ne oluyor, siz örnek veriyorum yönetimindesiniz, işte iki kişi al gel, ben de iki kişi getireyim, bir fotoğraf çekilelim oldu bitti. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Ülkü Ocakları mensubu gençler ise özellikle okullarda bulunabilmeleri nedeniyle gençlere rahatça ulaşılabilmesini belirtmiştir. Ocağın siyasi parti bağlantısı bulunmaması bu bağlamda gençliğe ulaşımı kolaylaştırıcı bir etki oluşturmaktadır.

Şöyle söyleyeyim Ümraniye'de 52 tane lise var. (...) Aşağı yukarı 40 kadar okulda varız biz (...) Biz sonuç olarak bir partinin gençlik kolları değiliz. Bir partinin gençlik kolları olsak okullarda bir işimiz olmaz. (Mehmet, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Ancak gençlere ulaşımı kolaylaştırırsa da parti ile bağlantının bulunmaması ulaşılan gençlerin sorunlarının parti tarafından takibinin yapılamaması anlamına da gelmektedir. Ocaklı gençlerin aktardığı kadarıyla Ülkü Ocakları'nda gençlerin sorunlarını raporlama ya da partiye iletme gibi bir sistem bulunmamaktadır.

Partilerde gençlerin gençleri temsil ettiği kabul edildiğinde Ümraniye'de hiçbir partinin gençlere ulaşamadığı sonucu çıkarılmaktadır. Ulaşılan gençlere ise kişisel ihtiyaçlarını karşılama ya da partiye sempati kazandıracak etkinlik gerçekleştirme odaklı yaklaşıldığı görülmektedir. Gençlik teşkilatlarının gençliğin genel sorunları

hakkında bilgi edinme gibi bir amacı bulunmadığı buna dair bir aktarma mekanizmalarının bulunmamasıyla ilişkilendirilebilir. Ayrıca bu durum genç nüfusun Ümraniye’de vakit geçirmemesiyle de ilişkilendirilebilir. İkinci bölümden hatırlanacağı üzere partili gençler Ümraniye’nin gençlere hitap etmediğini, bu nedenle gençlerin vakitlerini Kadıköy, Beşiktaş gibi ilçelerde geçirmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Gençlerin Ümraniye ile ilişkisinin zayıflığı Ümraniye’deki gençlerin gençlerle ilişkisine de yansımaktadır. Partili gençlerin Ümraniye’deki gençlerle temasının zayıf olması, parti sisteminde sorun aktarma misyonunun eksikliğinin gündeme gelmesini imkânsız hâle getirmektedir. Dolayısıyla partili gençler Ümraniye’deki gençlere ve gençlerin sorunlarına yabancı kalmaktadır.

Filiz’in, belirledikleri sorunların üst kademelere aktarılıp aktarılmadığı hakkında herhangi bir fikir sahibi olmadığı görülmektedir.

Mevcut bir aktarım var mı hiçbir fikrim yok şu anda. Ama nedir gençlik problemlerini konuşuyoruz, şunları düzeltelim diyoruz ama net bir şekilde bir yere iletildi mi gerçekten bir bilğim yok. (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Ancak gençlik sorunlarını sadece konuştukları, bunlara ulaşmak için bir faaliyet olmadığı düşünüldüğünde aktarılacak bir şey olmadığı sonucuna da ulaşılabilir. Aynı partinin gençlik kolları başkanı olan Emre de bunu doğrulayan açıklamalarda bulunmuştur:

Yani çok fazla raporlanacak çalışmamız var mı tartışılır. Bu tarz böyle düzenli raporlayabileceğimiz bir çalışmamız yok böyle bir çalıştay tarzında ama raporlanması gereken şeyleri raporlayıp yolluyoruz. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Gençlik kolları içerisinde yapılan toplantıların tutanakları ve raporları bağlı olunan bir üst kademeye iletilse de partili gençler, belirli bir çalışmaya özel herhangi bir raporlama ya da rapora dair düzenli bir aktarım mekanizması olduğundan bahsetmemişlerdir. Partili gençler genellikle sorun aktarma mekanizmasında kendilerine yer vermemekte, bunları başka kurumların yapabileceğini düşünmektedirler. Bu konu ise ayrı bir başlık altında ele alınacaktır.

3.2.2.2.1. Yokluğun Kanıtı Olarak: Gençlik Meclisi

Katılımcıların gençlerin sorunlarını takip etmesi gerekenlerin kendilerinin ya da partilerinin olmadığına dair ifadeleri bulunmaktadır. Örneğin Hakan partinin işlevi olarak tanımladığı temsilin milletvekillerinin görevi olduğunu, bir milletvekilinin çıkıp sokaklarda dolaşarak halkın isteklerini raporlaması gerektiğini belirtmiştir. Ömer ise “gençlik kolları ne yaparsa yapsın yetersiz kalacaktır” diyerek gençlerin problemlerine sosyal medyadan ulaşılabilceğini, sosyal medyanın “Allah razı olsun” bu açığı kapatabileceğini belirtmiştir. Ayrıca yine milletvekillerinin bunu yapması gerektiğini, “genç bir milletvekili zaten gençlerin sıkıntılarını” bileceğini ifade etmiştir. Gençlerin siyasal temsilin sadece milletvekillerinin mecliste bulunması kısmına odaklandığı, milletvekiline aktarılabilecek bilgilerin nasıl ulaştığı noktası üzerine düşünmediği görülmektedir. Emre ise gençlerin sorunlarına ulaşılabilmesinin gençlik kolları dışında bir yapılanmayla gerçekleştirilebileceğini dile getirmektedir.

Kent konseyleri burada çok aktif kullanılabilir. (...) Mahallelerde, ilçelerde genç meclisler kurulabilir. (...) Ya da her mahallede ilçede böyle küçük yapılanmalar kurulur, onların sözcüleri olur, onlar çıkıp anlatabilir. Bu şekilde temsil daha fazla yayılabilir. (...) Belediye üzerinden mesela ilçe belediyeleri bunu yapabilir. İlçe belediyeleri belirli bir gruplar ya da yer kurar. O yerde mesela gençler toplanır o gençlerle bu şekilde bir toplantılar yapılabilir. Ama bu herhangi bir şekilde hiçbir belediye ya da hiçbir siyasi parti tarafından yapılamıyor. Çünkü bu yapılması çok zor bence, sadece gençlik kolu için mümkün değil. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Emre temsilde gençlik kollarını ya da herhangi bir parti kademesini sisteme sokmaktan bahsetmemiştir. Bu nedenle bu noktada gençlik kollarının ne yapması gerektiği sorulmuş ve parti gençlik kollarının sadece konseylerde aktif olup sesini duyurmaya çalışan gençlere destek olması gerektiği cevabı alınmıştır. Böyle bir organizasyon olmadığı için de sistemin işlemediğini ifade etmiştir.

Ya şu an böyle bir organizasyon yok ki olsun. Yani bu organizasyonu kurma bence merkezi hükümetin yapacağı bir iş. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Emre kent konseylerinden ve genç meclislerinden bahsetmiş, ilçe belediyelerinin hiçbirinin böyle bir sistemi bulunmadığını ifade etmiştir. Ancak bu noktada ilginç bir durum bulunmaktadır: Ümraniye Belediyesi gençlik meclisinin varlığı. Katılımcılardan Ayşe'nin başkanlığını yaptığı Ümraniye kent konseyleri

başlığı altında bulunan gençlik meclisi aktif bir şekilde çalışmakta, Ayşe'nin aktardığına göre 50 kişiden oluşmaktadır. Ayşe, Ümraniye gençlik meclisinde bireysel olarak bulunanların yanında farklı STK'ların, hemşehri derneklerinin ve genç grupların da bulunduğunu aktarmıştır. Ayrıca farklı partilere üye kişilerin olduğunu, ancak partilerini temsilen değil bireysel olarak mecliste bulunduklarını ifade etmiştir.³⁷ Ancak ilginç bir şekilde partili gençlerin çoğunun bundan haberi bulunmamaktadır. Emre genel olarak kent konseyleri hakkında bilgisi olduğunu ancak Ümraniye'deki gençlik meclisini duymadığını ifade etmiştir.

Çok fazla aktif olsaydı, Ümraniye geneli için söylüyorum, bunun çalışmalarını gördük. Ben açıkçası, gençlik kolu başkanım [ama] *hiçbir şekilde faaliyetini görmedim, duymadım.* (...) Mesela çok fazla meclise gittim, hiç öyle bir topluluk görmedim. Yani belki de vardır ama sadece isim isim sen buradasın denmiştir. (...) Meclis üyelerimiz dahi bunu bilse söylerdi. Demek bu tarz bir organizasyon çok aktif değil. Ya da hiç aktif değil. (Emre, Erkek, 24, CHP, Başkan)

Emre ile gençlik meclisi benzeri bir çalıştay yapmayı planlayan İlker de meclisin varlığından habersizdir.

Belediyenin meclisi mi var? Hangi belediyenin? Ümraniye Belediyesi'nin mi var? Bizim niye bundan haberimiz yok? Bunu niye bize söylemiyorlar? Niye biz İYİ Parti'den temsil edilmiyoruz orada? (İlker, Erkek, 21, İYİ Parti, Başkan)

Hâlihazırda AK PARTİ'de bulunan ya da geçmişte bulunmuş olan katılımcıların dışında sadece Ömer gençlik meclisinden bahsetmiştir.

Gençlik meclisi var ama yani *tamamen taraflı.* (...) Şunun çocuğu bunun çocuğu bulunuyor. *Sokaktan bir genç yok orada.* (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Ben AK PARTİ döneminde gençlik meclisine gidiyordum, stabil göstermelik şeyler onlar. (...) Şu an takip etmiyorum, hiç bilmiyorum. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Ayşe ile aynı yönetimde bulunan Barış ise meclisin varlığını bildiğini ancak partilerin temsil edilebildiğini bilmediğini aktarmaktadır.

³⁷ Bu görüşme, katılımcının mülakatından bağımsız olarak 14.10.2021 tarihinde telefon üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Ben açıkçası bu böyle bir şey olduğunu da sizden öğreniyorum. Partinin temsil edileceğini sizden öğreniyorum ve bununla ilgili de aksiyon alma durumumuz olabilir. (Barış, Erkek, 29, AK PARTİ, Başkan Yardımcısı)

Geri kalan katılımcılar ise konu hakkında bilgi sahibi değildir. Genellikle katılımcılardan “yok bilmiyorum”, “duymadım açıkçası.”, “bilmiyorum, öyle bir şey mi var?” şeklinde cevaplar alınmıştır. Ancak bazı katılımcılar bu duruma karşı şaşkın ve sinirli bir yaklaşım sergilemiştir.

Ne kadar ironik. Var mı, yapıyorlar mıymış Ümraniye’de? Bizim partiden kimse gidiyor mu oraya? Benim niye haberim yok? Bizler yani arkadaşlarla bazen buluşup pazartesi meclis toplantılarına gidiyoruz. Madem gençlik meclisi var, neden böyle bir şeyden haberimiz yok? (Filiz, Kadın, 26, CHP, Başkan Yardımcısı)

Ülkü Ocakları bugün Ümraniye’de baktığınızda en büyük, en güçlü, gençlere en çok hitap eden [yer]. (...) Ben bir Ülkü Ocakları mensubu olarak, ilçe başkan yardımcısı olarak belediyenin meclisini ilk defa şu anda sizden duydum. (...) Ben bu siyasetin içindeyim burada, bürokrasinin içindeyim. Bana ulaşamıyorsa sokaktaki gence nereden ulaşıyorlarmış acaba. Demek ki yetersizler yani. (...) Ben eminim ki içeride oturan arkadaşlarıma da sorayım belediye gençlik meclisi birçoğu “o ne” diyecektir. (Levent, Erkek, 18, Ülkü Ocakları, Başkan Yardımcısı)

Partili gençler şaşırp sinirlense de aslında meclisin yetersizliğinden ziyade bu durum gençlerin siyasal alandaki yokluğunun göstergesidir. Siyasetin içinde bulunan ve alana vâkıf olması gereken gençlerin böyle bir sistemin varlığından habersiz olması partili gençlerin ve parti gençlik teşkilatlarının siyasetten ve siyasal alandan ne derece uzak kaldığını göstermektedir.

Tüm bu ifadeler toparlanacak olursa; siyasi partilerde gençlere ulaşmanın yolunun gençlik teşkilatlarından geçmediği ortaya çıkmaktadır. Üst kademelerde temsilcileri bulunsa dahi partili gençlerin yukarıya iletmek adına sorun tespitinde bulunmadığı, dolayısıyla parti içerisinde gençlerin sesinin duyulmadığı görülmektedir. Bu da gençlerin siyasal alandaki yokluğunun göstergesidir. Partili gençler, gençlere ulaştıklarını ve gençlerin sorunlarını takip ettiklerini düşünseler de bunun nedeni aslında parti alanında benimsedikleri görev tanımlarıdır. Gençler alanda edindikleri siyasal sermayeler sonucunda görevlerinin yalnızca gençleri partiye çekmek, partinin fiziki iş gücü olarak çalışmak, partinin kalabalığı ve görünen yüzü olarak hareket etmek olduğunu benimsemişlerdir. Bu nedenle gençleri partiye getirebildiklerinde, partiye genç üye kazandıklarında ya da gençlerin istekleri doğrultusunda faaliyetler

gerçekleştirdiklerinde gençlere ulaşım noktasındaki tüm sorumluluklarını yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Benim siyasetle işim yok, ben gencim. (...) Gençlik kolları üyesinden siyaset beklenmez. Siyaseti zaten her zaman için ana kademe yapıyor. Gençlik kolları üyesi [olarak] buraya gelip burayı doldurman gerek. Burada oturup, sohbet edip, muhabbet edip burada gençliğin olduğunu hissettirmesi yeterli bence. (Hakan, Erkek, 23, Gelecek Partisi, Başkan Yardımcısı)

Şimdi açık konuşalım, birçok partinin gençlik kolu gençlere hizmet için değil, oy kazanmak için kullanılıyorlar. Çünkü partinin temel amacı bu. (Ömer, Erkek, 19, SAADET, Başkan Yardımcısı)

Bu ifadeler mevcut gerçekliği özetlemektedir. Partide gençlerden siyaset değil parti çalışmalarına hizmet beklenmektedir. Partinin fiziki iş gücü ve kalabalığı olarak partide bulunmaları ve geleceğin siyasetçileri olabilmeleri için eğitilmeleri hedeflenmektedir. Gençlerin siyasetin ‘yarımı’ olması beklenmektedir. Bugün ise partili gençlerin gençlik hakkındaki fikirlerine yer verilmemekte, gençler partide etken değil edilgen bir yapı olarak bulunmaktadır.

SONUÇ

Siyasal katılım günümüzde birçok farklı boyutta ve biçimde gerçekleşebilmektedir. Özellikle son yıllarda artan sosyal medya ve internet kullanımı siyasal katılımın tedricen bu alana kaymasına neden olmuştur. Bu durum özellikle gençlerde daha yoğun olarak gözlemlenmektedir. Ancak siyasi parti üyeliğiyle siyasal katılım, temsili demokrasinin temel unsuru olarak hâlâ en temel siyasal katılım şeklidir. Gençlerin demokratik sistemlerin devamlılığını sağlayan siyasal sosyalizasyonun kilit unsurlarından olması ve bugün Türkiye siyasetinde sahip olduğu önemli konum dolayısıyla bu çalışmada siyasi partilerin en aktif kanadı olan gençlik teşkilatları ele alınmıştır.

Çalışma İstanbul'un -Türkiye'nin 50 ilinden daha kalabalık nüfusa sahip olan- Ümraniye ilçesinde gerçekleştirilmiştir. 2021 yılı verilerine göre Ümraniye'de %22,6 oranında genç nüfus bulunmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle genç nüfusun Ümraniye'deki varlığına ve gençlerin bölgeyle ilişkilerine odaklanılmıştır. Bu bağlamda öncelikle partili gençlerin, nüfus yapısındaki çeşitlilik nedeniyle Ümraniye'yi ortak bir ifadeyle "Türkiye'nin özeti" olarak tanımlaması öne çıkmaktadır. Partiyeye katılım gençlerin Ümraniye'de daha fazla vakit geçirmelerini, özellikle gençlik teşkilatlarında bulunmaları nedeniyle sahada aktif olan gençlerin bölgeyi daha iyi tanımasını ve dolayısıyla da bölgeyi benimsemelerini sağlamaktadır. Gençler Ümraniye'ye olan bağlılıkları ve hissettikleri aidiyet sebebiyle gelecekte de Ümraniye'de yaşamak istediklerini belirtmiştir. Ümraniye'deki genç nüfusun ilerleyen yaşlarında başka bölgelere göç etme eğilimine karşın partili gençlerin büyük çoğunluğunun Ümraniye'de yaşamayı planlamasının, parti alanının getirdiği yerel aidiyet sebebiyle olduğu anlaşılmıştır. Partili gençlerin ifadelerinde parti gençlik teşkilatlarında bulunmanın alanla ilişkilerini değiştirdiği ve yerel aidiyeti oluşturucu ya da güçlendirici etkide bulunduğu görülmüştür.

Siyasi parti kanalıyla siyasal katılım, özellikle katılım sağlayanların sadece anlık eylemlerinden değil hayatlarının tamamını kapsayan bir bütünden oluşması sebebiyle derinlemesine ele alınması gereken konulardan biridir. Bu nedenle bu çalışmada gençlik teşkilatları Bourdieu'nün *alan*, *sermaye*, *habitus*, *doxa* ve *illusio*

kavramsal çerçevesine oturtularak kapsamlı bir bakış oluşturulmuştur. Bu bağlamda partili olma süreçleri ele alındığında, öncelikle gençlerin siyasal tercihlerinin genellikle ailede edinilen siyasal kültür doğrultusunda olduğu görülmüştür. Katılım şekilleri çeşitlilik gösterse de siyasal tercihler çoğunlukla gençlerin aile yaşantısındaki ilk sosyalleşme süreçlerinde edindikleri habituslar sonucu oluşmaktadır.

Parti alanına katılımın çoğunlukla erken yaşta gerçekleşmesi nedeniyle gençlik teşkilatlarında bulunan gençler belirli bir amaç gütmekten ya da beklenti içinde olmadan partiye katılım gerçekleştirmiştir. Ancak edinilen habitus sonucu alana dair belirli yatkınlıklar, benimsenen inançlar, hedefler ve sorumluklar olduğu görülmüştür. Gençler genellikle partiye ve gençlik teşkilatlarına katılım ya da devamlılık nedenlerini ülkelerine, davalarına, inançlarına, millî ve manevi değerlerine karşı olan sorumlulukları ile açıklamıştır. Geçmişte gençlere görev olarak benimsetilen ülkelere, inançlarına, millî ve manevi değerlerine karşı sorumluluk bilinciyle hareket etmeleri gerektiği inancı parti alanında sürdürülmektedir. Zamanla şekillenen amaçlarla birlikte belirli beklentilerin ya da kazanım farkındalıklarının da olduğu görülmüştür. Gençlerin fedakârlık, yorgunluk ve yıpranmışlık olarak ifade ettiği birçok durumun aslında Bourdieu'nün simgesel sermaye olarak ifade ettiği kazanımlara dönüştüğü, gençlerin yıllardır içinde bulundukları siyasal kültür ve siyasal alan habitusu gereği edindikleri bir eğilim olarak çıkarsız ve fedakâr olmanın kutsallığını benimsedikleri, yaşadıkları yorgunlukları ve yıpranmaları bir ödül olarak algıladıkları görülmüştür. Partili gençler, yaşadıklarını belirttikleri yıpranmaya ve zamansızlığa dahi kendilerini akranlarından ayıran, ülkeleri ve değerleri için bir şeyler yaptıklarını ortaya koyan bir üstünlük atfetmişlerdir. Partili gençler çoğunlukla, ileride yaşayabilecekleri sıkıntıların da bilincinde olarak, çekilen sıkıntılara değdiğine, yani oyunun oynanmaya değer olduğuna (illusio) inanarak hareket etmektedir. Aynı zamanda partinin kurucusuna ya da sahip oldukları ideolojinin geçmiş liderlerine duyulan saygı ve sevgi de bu inancı güçlendirici etkenlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Bourdieu'nün ifade ettiği çıkarsız görünmenin üstünlüğü inancı, partide kariyerizm bağlamında belirli bir hedefe odaklanmaktan imtina etmek yani 'kariyerist görünmemek' olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun, alanda benimsenen özgül

simgesel sermayelerden biri olduğu anlaşılmaktadır. Gençlerin ifadesine göre siyasette gelecek, istenebilen değil verilebilen bir konumdur.

Partili gençler tarafından parti alanının sağladığı başlıca kazanıma yönelik ortak değerlendirme, sosyal çevre edinmeyle ilgilidir. Gençler alanın yatırım yapmaya değer olduğu inancıyla hareket etmektedirler; alanda kazandıkları farklı sermayelerin de farkındadırlar. Edindikleri bu sosyal sermayeler aracılığıyla hitabet yeteneklerini ve iletişim becerilerini geliştirdiklerini ifade ederek aslında sosyal sermayenin kültürel sermayeye dönüşümüne işaret etmişlerdir. Partili gençlerin, sosyal sermayelerin ekonomik sermayelere dönüşümünün de farkında olup aynı zamanda bundan bahsetmemek gerektiğine ve böyle bir şeyin varlığının inkâr edilmesi gereken bir durum olduğuna dair sahip olduğu fikir birliği, bunun parti alanında öğrenilen ve alana özgü davranış kalıplarından biri olduğunu göstermektedir. Bu durum ayrıca partili gençlerin mülakatlar boyunca ifadelerini kontrol altında tutmaya çalıştıklarını ve belirli şeyleri söylemekten kaçındıklarını da ortaya koymuştur.

Tüm bu bulgular doğrultusunda parti alanında ve özellikle gençlik teşkilatlarında bulunmanın gençler için simgesel, sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik olarak kazanım sağladığı görülmüştür. Her ne kadar katılımcılar genellikle aksini ifade etse de partide bulunmanın saf bir fedakârlık üzerine gerçekleşmediği, gençlerin parti katılımlarında ve devamlılıklarında sermayelerin varlığının önemli bir etken olduğu anlaşılmaktadır. Edinilen sermayelerin farklı gençlik teşkilatlarında bulunan gençler için ortak yatkınlıklar oluşturmaları nedeniyle tüm siyasi partiler için ortak bir “siyasi parti alanı”ndan bahsedilebileceği ve gençlerin zaman içinde parti habitusunu edinerek “partili olmak” olarak ifade edilen yapıya sahip oldukları gözlenmiştir.

Gençlerin partiye devamlılığının en temel nedeni ise partiye ve gençlik teşkilatlarına ilk kez gitmeye başladıklarında karşılaştıkları “aile” ve arkadaş ortamıdır. Gençlerin çoğunlukla, alan içerisinde karşılaştıkları ortamın arkadaşlık ilişkilerinden uzak olması hâlinde katılım göstermeye devam etmeyeceği anlaşılmıştır. Yani aslında partiye katılım saf bir siyasal amaç çerçevesinde ve “her şeye rağmen” gelişen bir eylem değildir. Partiye katılımın genellikle gençlik teşkilatlarında erken yaşlarda gerçekleşmesi nedeniyle gençlerin daha çok kendi inanç ve ideolojilerini,

özellikle ailede edindikleri siyasal kültürleri paylaşabildikleri bir gruba dâhil olma dürtüsüyle gerçekleştiği ve karşılaştıkları aile/arkadaşlık ortamı nedeniyle alana katılmaya devam ettikleri görülmüştür.

Partili gençler gençlik teşkilatlarının parti içindeki konumun oldukça önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bunu da partinin gençlik için yaptığı aktivitelerle, partilerinin sahip olduğu genç milletvekili sayılarıyla, kendilerinin partinin “sokaktaki yüzü” ve “aktif gücü” olmasıyla açıklamışlardır. Burada dikkat çeken husus, partideki “büyüklerin” gençlik teşkilatlarına daha çok sahada çalışacak ve partinin iş yükünü hafifletecek bir aktif güç olarak yaklaşmalarıdır. Bu bağlamda gençlik teşkilatlarında bulunan partili gençlerin saha çalışmalarında yer alarak pankart ve bayrak asma, broşür dağıtma gibi iş gücü gerektiren faaliyetleri gerçekleştirdiği ifade edilmiştir. Saha çalışmaları dışında gençlik teşkilatlarında sosyal aktivitelerin gerçekleştirilmesinin öncelikli ve çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar partiye gelen gençlerin siyasi içerikten çok sosyal ortam ve aktivite beklentisi içerisinde olduğunu, bu nedenle gençlik teşkilatlarında siyasi içerikten çok sosyal faaliyetlere odaklanıldığını ifade etmiştir.

Gençlerin siyasete karşı isteksizliğini ise partili gençler genellikle Z kuşağı üzerinden yorumlamıştır. Bu anlamda partili gençlerin kendilerini “diğer” gençlerden ayıracak denli farklı bir kategoride değerlendirmelerinin parti alanı habitusunun en güçlü etkilerinden biri olduğu söylenebilir. Gençler parti alanını benimsedikçe kendilerini geri kalan gençlerden farklı bir yere yerleştirmiş, bu ayrımı yaparken de çoğunlukla onları/diğerlerini Z kuşağı kategorisinde ele almışlardır. Kendileri de genç hatta yaş itibarıyla Z kuşağına mensup olsalar da partili gençler kendilerini bu kategoriden oldukça farklı bir konuma yerleştirmiş, gençler üzerine konuşurken genellikle kendilerini bu gruba dâhil etmemiş; “biz gençler” ifadesini ise neredeyse hiç kullanmamışlardır.

Son olarak çalışmada siyasal sistemdeki temsil işlevinin varlığı sorgulanırken aynı zamanda Türkiye’de gençlerin sorunlarının nasıl ve ne kadar ele alındığı ve bu tartışmalardan yola çıkılarak gençlerin siyasal alandaki mevcudiyetleri tartışılmıştır. Partilerdeki gençlik teşkilatları ayrımı yani gençlerin partiye ana kademe üyesi olarak

dâhil olup olmayacağı, partilerin gençlik politikalarına göre değişim göstermektedir. Ancak partili gençler, gençlik teşkilatları ayrımının mutlaka olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunu da gençlerin fikirlerini rahat ifade edebilecekleri akran ortamına ihtiyaç duymalarına dayandırarak açıklamışlardır. Bu duruma partideki büyüklerin gençlere yaklaşımlarının da neden olduğu görülmüştür. Gençler, gençlik teşkilatları ayrımının olması ve gençlerin öncelikle gençlik teşkilatlarında eğitilmesi gerektiğine inanmaktadırlar. Partili gençler bir yandan akranlarının bulunduğu, aynı dili paylaştığı, fikirlerini belirtebilmek için mücadele etmek zorunda kalmadığı konfor alanından ayrılmak istememekte diğer yandan da kontrollü davranarak partinin oluşumuna aykırı düşecek ifadelerden kaçınmaktadırlar.

Bu bağlamda, bulundukları gençlik teşkilatlarının ‘yan kuruluş’ veya ‘ocak’ statüsüne sahip olmaları hakkında gençlerin düşünceleri ele alınmıştır. Ancak çoğu partili gencin, parti tüzüğünü okuduğunu iddia etmesine karşın, gençlik kollarının bir yan kuruluş olduğunu ve yan kuruluş statüsünün ne anlam ifade ettiğini bilmediği gözlemlenmiştir. Partilerde gençlik kolları, içinde bulunduğu ilçe teşkilatlanmasında söz hakkına sahip değildir. Gençlerin özerklik olarak belirttiği gençlik teşkilatı ayrımı aslında gençlerin siyasal alana gerçekten dâhil olmadıklarının bir göstergesidir. Bu durum Türkiye siyasi tarihinde gençlerin oldukça aktif aktörler olarak var olmaları ve önce sivil alanda bulunan daha sonra siyasal alana dâhil olan gençlik örgütlerinin devletin hükûmet ve rejim değişimine sebebiyet verecek olaylara neden olması ile ilişkilendirilebilir. Gençler ve gençlik örgütleri 1960’ın ikinci yarısıyla birlikte politize olma başlamış, ardından gerçekleşen her askerî müdahale ile depolitize edilmeye ve yasalarla kontrol altında tutulmaya çalışılmıştır. Bugün hâlâ devletin gençlerin siyasal katılımını sınırlı bir boyutta tutmaya çalıştığı görülmektedir. Gençlik kollarının siyasi partilerde yan kuruluş olarak bulunması ve resmîyette siyasal alana tam olarak dâhil edilmemesi, geçmişte yaşanan olayların bugün hâlâ etkili olduğunu göstermektedir.

Ancak gençlerin çoğunluğu bu durumu sorgulamamış, partide gençlik teşkilatı ayrımı olmasını alana dair bir doxa olarak benimsemiştir. Siyasi partilerde gençler, kendi içlerinde kendilerini eğitebilecekleri, üst kademelerden gelen içeriklerin yanında kendi kararları ile sosyal faaliyet düzenleyebilecekleri, rahatça düşüncelerini ifade edebilecekleri bir alt alanda bulunmaktadır. Gençler siyasi partiler için bugün sesleri

duyulması gereken değil yarın için yetiştirilmesi gereken bir kitle olarak var olmaktadır.

Partili gençler gençlik teşkilatı ayrımını savunurken gençlerin, gençlik teşkilatlarından yetiştirmeleri sebebiyle “partide önlerinin açık” olduğunu ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda partilerden çıkan genç milletvekili sayıları ve partilerdeki gençlik kotaları incelenmiştir. Bu incelemelerde, gençlik teşkilatlarından gelen gençlerin daha kolay yükselebildiği ya da partilerinde hâlihazırda gençlere yer verildiği düşüncesinin gerçek dışı olduğu tespit edilmiştir. Partili gençler ancak artık genç olmadıklarında parti içerisinde ilerleme şansı edinmektedir. Gençlik teşkilatları ayrımı ve parti içinde gelenekselleşerek yerleşmiş gençlik algısı, yani gençlerin belli bir yaşa kadar yetiştirilmesi gereken ve ancak parti seçim çalışmalarında siyasal alana dâhil edilebilecek bireyler olduğu inancı, partili gençlerin bile parti alanının doxası olarak benimsediği bir gerçeklik olarak gençlerin siyasal alanda önünü kapatıyor görünmektedir. Ancak partili gençlere göre “genci genç temsil etmelidir”. “Jenerasyon farkı” olduğunu belirten katılımcılara göre bir gencin ifadelerini ve ihtiyaçlarını ancak yine bir genç tam olarak anlayabilir. Bu nedenle de hem gençlik teşkilatlarının var olması hem de gençlerin üst kademelerde yine bir genç tarafından temsil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu doğrultuda görüşme yapılan partilerin üst kademelerinde gençlerin ve gençlik kollarının varlığı incelenmiştir. Yalnızca dört partide gençlik kollarının parti merkezinde temsilinin görece gerçekleştiği görülmüştür. AK PARTİ ve SAADET gençlik kollarına üst kademelerde yer vermektedir. Ancak onların da yan kuruluş üyelerinin il ve ilçe yönetim kademelerinde oy haklarının bulunmaması nedeniyle yönetimde resmî olarak bulunup bulunmadığı yani karar mekanizmasına katılıp katılamadığı kesin olarak ifade edilmemektedir. Üst kademelerinde gençlik kollarının bağlı olduğu gençlik politikaları başkanlarının bulunduğu İYİ Parti ve Gelecek Partisi’nde ise başkanların parti gençlik yaş aralığında bulunmamaları nedeniyle gençlerin gençler tarafından temsil edildiğini söylemek mümkün değildir.

Ancak kısmen de olsa açık olan temsil yolunun gençlik teşkilatları tarafından kullanılmadığı, Ümraniye’deki siyasi partilerde gençlere ulaşma yolunun gençlik teşkilatlarından geçmediği ortaya çıkmıştır. Bu durumun bir nedeni genç nüfusun Ümraniye’de vakit geçirmemesi olarak ifade edilebilir. Partili gençler Ümraniye’nin

gençlere hitap etmediğini, bu nedenle gençlerin vakitlerini Kadıköy, Beşiktaş gibi ilçelerde geçirmeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Gençlerin Ümraniye ile ilişkisinin zayıflığı partili gençlerin Ümraniye'deki gençlerle temasının zayıf olmasına neden olmakta, parti sisteminde sorun aktarma misyonunun eksikliğinin gündeme gelmesini imkânsız hâle getirmektedir. Dolayısıyla partili gençler Ümraniye'deki gençlere ve gençlerin sorunlarına yabancı kalmaktadır.

Ayrıca partili gençler alanda edindikleri siyasal sermayeler sonucunda görevlerinin yalnızca gençleri partiye çekmek, partinin fiziki iş gücü olarak çalışmak, partinin kalabalığı ve görünen yüzü olarak hareket etmek olduğunu benimsemişlerdir. Bu nedenle gençleri partiye getirebildiklerinde, partiye genç üye kazandıklarında ya da gençlerin istekleri doğrultusunda faaliyet gerçekleştirdiklerinde gençlere ulaşım noktasındaki tüm sorumluluklarını yerine getirdiklerini düşünmektedirler. Yönetim kademelerinde temsilleri bulunsa dahi partili gençlerin yukarıya iletmek adına sorun tespitinde bulunmadığı, dolayısıyla parti içerisinde gençlerin sesinin duyulmadığı görülmektedir. Bu da hem gençlik teşkilatlarının temsil işlevindeki etkisizliğinin hem de gençlerin siyasal alandaki yokluğunun göstergesidir. Gençlerin partide *siyaset* değil parti çalışmalarına -özellikle fiziki anlamda- *hizmet* beklenmekte, âdetâ *'kalabalık etmek'* üzere partide bulunmaları önemsenmekte; bu şekilde geleceğin siyasetçileri olarak eğitilebilecekleri düşünülmektedir. Yani gençlerin siyasetin *'yarımı'* olması beklenmektedir. Bugün ise siyasi partilerde partili gençlerin fikirlerine yer verilmemekte, gençler partide etken değil edilgen bir kesim olarak bulunmaktadır.

Parti yönetim kademelerinde gençlerin yer alması ya da ulusal siyasette genç milletvekillerinin bulunması gençlerin siyasal temsili için oldukça önemli ancak yetersizdir. Gençlere parti yönetim kademesinde görev vermekle ya da onları milletvekili yapmakla yetinmek, gençlerin genel tüm sorunlarına hâkim olunabileceği anlamına gelmez. Bu genç temsilcilerin gençlerin güncel sorunlarından haberdar olabilmesi için gençlerle düzenli, sistematik ve kurumsallaşmış bir diyalog kurmaları elzemdir. Bu gereklilik tabii olarak öncelikle siyasi partiler aracılığıyla yerine getirilmelidir. Ancak Ümraniye'deki gibi kalabalık bir genç nüfusa sahip bir ilçede dahi böyle bir sistemin olmaması büyük bir kopukluk sorununu ortaya koymaktadır.

Ayrıca Ümraniye’deki gençlik meclisinden habersiz olmaları da partili gençlerin siyasal alandaki yokluğunun önemli göstergelerinden biridir. Sonuç olarak bu araştırmada; Ümraniye’deki gençlik teşkilatları aracılığıyla siyasal katılım sağlayan gençlerin ilgili siyasi partilerde aşama kaydedemedikleri, kendilerine karar mekanizmalarında yer verilmediği, temsil işlevinde yer almadıkları ve siyasi partilerdeki temsil düzeylerinin oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Abadan,
Nermin: “The Politics of Students and Young Workers in Turkey,” **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, 26(1), 1971, s. 89-111.
- Almond,
Gabriel: “Comparative Political Systems,” **The Journal of Politics**, 18(3), 1956, pp. 391-409.
- Almond,
Gabriel; Powell,
Jr., G.: **Comparative Politics: A Developmental Approach**, Boston: Little, Brown and Company, 1966.
- Almond,
Gabriel; Verba,
Sidney: **The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations**, California: Sage Publications, 1989.
- ARI: **Türk Gençliği ve Katılım: Katıl ve Geleceğini Yarat**, İstanbul: ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği, 2001.
- Aslaner, Serhat;
Uğur, Yunus: “Ümraniye'nin İdari Gelişimi: Bir Mahallî Tarihçe,” Y. Uğur, S. Aslaner, A. Arlı, H. Düzenli ve E. Yücesoy içinde, **Cumhuriyet Döneminde Ümraniye II: Şehirleşme, Toplum, Ekonomi ve Yönetim**, İstanbul: Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, 2019, s. 45-85.
- Barnes, Samuel
Henry; Kaase,
Max: **Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies**, Beverly Hills, CA: Sage Publications, 1979.
- Bayhan, Vehbi: “Türkiye'de Gençlik: Sorunlar, Değerler ve Değişimler,” M. Zencirkıran içinde, **Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı**, Ankara: Nova, 2006, s. 561-583.
- Bennet, Lance;
Freelon, Deen;
Wells, Chris: “Changing Citizen Identity and the Rise of a Participatory Media Culture,” L. Sherrod, J. Torney-Purta ve C. Flanagan içinde, **Handbook of Research on Civic Engagement in Youth**, New Jersey: John Wiley & Sons, 2010, pp. 393-423.

- Berkup, Sezin
Baysal: “Working With Generations X and Y in Generation Z Period: Management of Different Generations in Business Life,” **Mediterranean Journal of Social Sciences**, 5(19), 2014, pp. 218-229.
- BİGD: **Genel Nüfus Sayımı: Köyler Nüfusu**, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, 75 b., Cilt 59, İstanbul: Hüsnütabiat Basımevi, 1937.
- Bourdieu, Pierre: **The Logic of Practice**, California: Stanford University Press, 1992.
- Bourdieu, Pierre: **Pratik Nedenler: Eylem Kuramı Üzerine**, Çev.: H. Tufan, İstanbul: Kesit Yayıncılık, 1995.
- Bourdieu, Pierre: **Toplumbilim Sorunları**, Çev.: I. Ergüden, İstanbul: Kesit Yayıncılık, 1997.
- Bourdieu, Pierre: “Vive La Crise! Sosyal Bilimlerde Heterodoksi İçin,” G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı ve Ü. Tatlıcan içinde, **Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi**, Çev.: Ü. Tatlıcan, İstanbul: İletişim Yayınları, 2016, s. 33-49.
- Bourdieu, Pierre;
Chartier, Roger: **Sosyolog ve Tarihçi**, Çev. Z. Karaca, İstanbul: Açılım Kitap, 2014.
- Bourdieu, Pierre;
Wacquant, Loïc: **Düşünümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar**, Çev. N. Ökten, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014.
- Boyras, Cemil: **Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES), 2010.
- Boyras, Cemil: “Siyasi Partilerin Gençlik Teşkilatlarında Siyaset ve Demokratik Katılım,” C. Boyraz içinde, **Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, 2010, s. 129-162.

- Bozan, Ayşegül: “Politikleşme ve Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler: Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları Örneği,” **Alternatif Politika**, 5(2), 2013, s. 163-173.
- Caymaz, Birol: “Siyasi Partilerin Gençlik Kolları,” N. Yentürk, Y. Kurtaran, ve G. Nemutlu içinde, **Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008, s. 299-330.
- Caymaz, Birol: Mücadele Alanı Olarak Parti Gençlik Kolları: AKP Gençlik Kolları ve Ülkü Ocakları’nda “Gençlik”, **Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi**, 2015, s. 31-62.
- Chaffee, Steven; Ward, L. Scott; Tipton, Leonard: “Mass Communication and Political Socialization,” J. Dennis içinde, **Socialization to Politics: A Reader**, New York: John Wiley & Sons, 1973, pp. 391-409.
- Cogin, Julie: “Are Generational Differences in Work Values Fact or Fiction? Multi-country Evidence and Implications,” **The International Journal of Human Resource Management**, 23(11), 2012, pp. 2268-2294.
- Creswell, John W.: **Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni**, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2013.
- Çetin Aydın, Gülşen; Başol, Oğuz: “X ve Y Kuşağı: Çalışmanın Anlamında Bir Değişme Var Mı?” **Electronic Journal of Vocational Colleges**, 4(4), 2014, s. 1-15.
- Dahl, Robert: **Modern Political Analysis**, New Jersey: Prentice-Hall, 1965.
- Dawson, Richard; Prewitt, Kenneth; Dawson, Karen: **Political Socialization**, Boston: Little, Brown and Company, 1977.

- Dennis, Jack: **Socialization to Politics: A Reader**, New York: John Wiley & Sons, 1973.
- Doğan, Sevinç: **Mahalledeki AKP: Parti İşleyişi, Taban Mobilizasyonu ve Siyasal Yabancılaşma**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017.
- Durkheim, Emile: **Sosyolojik Yöntemin Kuralları**, Çev.: C. Saraçoğlu, İstanbul: Bordo Siyah Klasik Yayınlar, 2004.
- Duverger, Maurice: **Siyasi Partiler**, Çev.: E. Özbudun, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1974.
- Easton, David; Hess, Robert: "The Child's Political World," **Midwest Journal of Political Science**, 6(3), 1962, s. 229-246.
- Erder, Sema: **İstanbul'a Bir Kent Kondu: Ümraniye** (5 b.). İstanbul: İletişim Yayınları, 2013.
- Erdoğan, Emre: "Türk Gençliği ve Siyasal Katılımın Boyutları: Bir Katılım Endeksi Denemesi," ARI içinde, **Türk Gençliği ve Katılım: Katıl ve Geleceğini Yarat**, İstanbul: ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği, 2001, s. 9-26.
- Erdoğan, Emre: "Olasılıksızlığın Kuramını Aramak: Türk Gençliği ve Siyasal Partilere Katılım," C. Boyraz içinde, **Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES), 2010, s. 69-96.
- Erdoğan, Emre: "İnternet ve Siyasal Katılım: Türkiye Gençliği Üzerinden Bir Değerlendirme," **Gençlik Araştırmaları Dergisi**, 5(13), 2017, s. 5-31.

- Faucher, Florence: “New Forms of Political Participation. Changing Demands or Changing Opportunities to Participate in Political Parties?” **Comparative European Politics**, 2014, pp. 1-25.
- Gazi Üniversitesi: **Türk Üniversite Gençliği Araştırması: Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili**, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını, 2003.
- GoFor; NDI.: **Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması Raporu**, Ankara: Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor), National Democratic Institute (NDI), 2021.
- Gürbüz, Sait: “Kuşak Farklılıkları: Mit mi, Gerçek mi?” **İş ve İnsan Dergisi**, 2(1), 2015, s. 39-57.
- Heywood, Andrew: **Siyaset**, Ankara: Adres Yayınları, 2012.
- Hyman, Herbert H.: **Political Socialization: A Study in the Psychology of Political Behavior**, Illinois: The Free Press, 1959.
- IMV-SAM. **Türk Gençliği 98: Suskun Kitle Büyüteç Altında**, Ankara: İstanbul Mülkiyeliler Vakfı Sosyal Araştırmalar Merkezi, Konrad Adenauer Vakfı, 1999.
- Inkeles, Alex: “Participant Citizenship in Six Developing Countries,” **The American Political Science Review**, 1969, s. 1120-1141.
- Jourdain, Anne; Naulin, Sidonie: **Pierre Bourdieu'nün Kuramı ve Sosyolojik Kullanımları**, Çev.: Ö. Elitez, İstanbul: İletişim Yayınları, 2020.
- Kaase, Max; Marsh, Alan: “Political Action: A Theoretical Perspective,” S. Barnes & M. Kaase içinde, **Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies**, Beverly Hills, CA: Sage, 1979, s. 27-56.

- Kabacalı, Alpay: **Türkiye’de Gençlik Hareketleri**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1992.
- Kalaycıoğlu, Ersin: **Çağdaş Siyasal Bilim: Teori, Olgu ve Süreçler**, İstanbul: Beta Basım/Yayın Dağıtım, 1984.
- Kazgan, Gülten: **İstanbul Gençliği: Gençlik Değerleri Araştırması**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.
- Kılıç, Kemal: “Kentsel Gençlik Araştırması Anketi Bağlamında: Gençlerin Siyasal Eğilimlerini Etkileyen Faktörler,” C. Boyraz içinde, **Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES), 2010, s. 29-68.
- Kışlalı, Ahmet Taner: **Öğrenci Ayaklanmaları**, Ankara: Bilgi Yayınları, 1974.
- Kışlalı, Ahmet Taner: **Siyaset Bilimi**, Ankara: İmge Kitabevi, 2000.
- Kışlalı, Ahmet Taner: **Kemalizm Laiklik ve Demokrasi**, Ankara: İmge Kitabevi, 2001.
- Kitanova, Magdelina: “Youth Political Participation in the EU: Evidence from a Cross-National Analysis,” **Journal of Youth Studies**, 23(7), 2020, pp. 819-836.
- KONDA: **Gezi Parkı Araştırması: Kimler, Neden Oradalar ve Ne İstiyorlar?** İstanbul: KONDA Araştırma ve Danışmanlık, 2013.
- KONDA: **Türkiye’de Gençlerin Katılımı**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2014.
- Kömürcü, Derya: “Partili Olmak: Cumhuriyet Halk Partisi’nde Genç Üyelerin Siyasal Toplumsallaşma Süreçleri,” **Alternatif Politika**, 6(2), 2014, s. 277-299.

- Langton, Kenneth P.: **Political Socialization**, New York: Oxford University Press, 1969.
- Langton, Kenneth P., & Jennings, M. Kent: "Formal Environment: The School," K. P. Langton içinde, **Political Socialization**, New York: Oxford University Press, 1969, s. 84-119.
- Lichterman, Paul; Cefaï, Daniel: "The Idea of Political Culture," R. Goodin, & C. Tilly içinde, **The Oxford Handbook of Contextual Political Analysis**, Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 392-414.
- Lüküslü, Demet: "Gençlerin Siyaset Algıları ve Deneyimleri: Yeni Bir Siyaset Modeli Üzerine Düşünmek," C. Boyraz içinde, **Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES), 2010, s. 189-215.
- Lüküslü, Demet: **Türkiye’de “Gençlik Miti”: 1980 Sonrası Türkiye Gençliği**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2015.
- Lüküslü, Demet; Uzun, Begüm; Taşkın, Yüksel: **Gençler Konuşuyor: Gençlerin Gözünden Dindar-Seküler Eksenli Kutuplaşma**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES), 2018.
- Mardin, Şerif: **Türk Modernleşmesi**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014.
- Marshall, Gordon: **Sosyoloji Sözlüğü**, Çev.: O. Akınhay, & D. Kömürcü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 1999.
- Michels, Robert: **Siyasi Partiler: Modern Demokrasideki Oligarşik Eğilimlerin Sosyolojik İncelenmesi**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2021.
- Milbrath, Lester: **Political Participation: How and Why People Get Involved in Politics?** Chicago: Rand McNally & Company, 1965.

- Milbrath, Lester W.; Goel, Madan Lal: **Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics?** Chicago: Rand McNally College Publishing Company, 1977.
- Neyzi, Leyla: "Object or Subject? The Paradox of "Youth" in Turkey," **International Journal of Middle East Studies**, 33(3), 2001, pp. 411-432.
- Neyzi, Leyla: "Türkiye'de Kamusal Söylemde Gençlik Kurgusunun Değişimi." A. Telli Aydemir içinde, **Katılımin "e-hali": Gençlerin Sanal Alemi**, İstanbul: Alternatif Bilişim, 2011, s. 25-47.
- Ødegård, Guro: "Political Socialization and Influence at the Mercy of Politicians: A Study of a Local Participation Project Amongst Young People in Norway," **Young**, 15(3), 2007, pp. 273-297.
- Ohme, Jakob; De Vreese, Claes: "Traditional and "New Media" Forms and Political Socialization," J. Van den Bulck içinde, **The International Encyclopedia of Media Psychology**, John Wiley & Sons, 2020, pp. 1-9.
- Özbay, Ferhunde: **Dünden Bugüne Aile, Kent ve Nüfus**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2015.
- Özbudun, Ergun: **Siyasal Partiler**, Ankara: Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, 1974.
- Parry, Geraint; Moyser, George; Day, Neil: **Political Participation and Democracy in Britain**, Cambridge: Cambridge University Press, 1992.
- Pitkin, Hanna: **The Concept of Representation**, Los Angeles: University of California Press, 1972.
- Powell, Jr., G. Bingham: **Contemporary Democracies: Participation, Stability, and Violence**, Cambridge: Harvard University Press, 1982.

- Reeves, Thomas; Oh, Eunjung: “Generational Differences,” J. Spector, M. Merrill, J. van Merrienboer, & M. Driscoll içinde, **Handbook of Research on Educational Communications and Technology**, New York: Routledge, 2008, pp. 295-303.
- Rocheblave-Spenlé, Anne-Marie: **Ergenlik Psikolojisi: Ergen ve Dünyası**, Çev.: B. Onur, Ankara: Maya Matbaacılık Yayıncılık, 1980.
- Roskin, Michael: **Political Science: An Introduction**, Boston: Pearson Education, 2012.
- Rowe, Eric: **Modern Politics: an Introduction to Behaviour and Institutions**, London: Routledge & Kegan Paul, 1969.
- Scarrow, Howard: **Parties, Elections, and Representation in the State of New York**, New York: New York University Press, 1983.
- Schumpeter, Joseph Alois: **Capitalism, Socialism and Democracy**, London: George Allen & Unwin, 1943.
- SEKAM: **Türkiye Gençlik Raporu: Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri**, İstanbul: Sosyal Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi, SEKAM Yayınları, 2013.
- Sennet, Richard: **Saygı: Eşit Olmayan Bir Dünyada**, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2005.
- Swartz, David: **Kültür ve İktidar: Pierre Bourdieu’nün Sosyolojisi**, Çev.: E. Gen, İstanbul: İletişim Yayınları, 2011.
- Taşkın, Yüksel: “Siyasi Partilerin Gençlik Kolları: Politikleşme Öyküleri ve İdeolojik Yönelimler Üzerinden Bir Değerlendirme,” C. Boyraz içinde, **Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES) 2010, s. 97-128.

- TEAM: **Gençlerin Siyaset Algıları, Siyasetten Beklentileri**, İstanbul: Toplumsal Etki Araştırmaları Merkezi, 2021.
- TDK: **Türk Dil Kurumu Sözlükleri**, <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı. 2022, Mart 30
- Theocharis, Yannis; de Moor, Joost; van Deth, Jan: “Digitally Networked Participation and Lifestyle Politics as New Modes of Political Participation,” **Policy & Internet**, 13(1), 2021, pp. 30-53.
- Tunçay, Mete: **Türkiye Cumhuriyeti’nde Tek-Parti Yönetimi’nin Kurulması (1923-1931)**, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999.
- TÜİK: **1990 Genel Nüfus Sayımı Veri Tabanı: İllere Göre İlçe, Bucak, Belde ve Köy Nüfusları**. Türkiye İstatistik Kurumu: <https://biruni.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul> adresinden alındı, 1990.
- TÜİK: **2000 Genel Nüfus Sayımı Veri Tabanı: İllere Göre İlçe, Bucak, Belde ve Köy Nüfusları**. Türkiye İstatistik Kurumu: <https://biruni.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul> adresinden alındı, 2000.
- TÜİK: **Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması**, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu, 2014.
- TÜİK: **Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması**, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021.
- TÜİK: **Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları**. Türkiye İstatistik Kurumu: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> adresinden alındı, 2021.

- TÜİK: **Dünya Nüfus Günü, 2022.** Türkiye İstatistik Kurumu: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2022-45552> adresinden alındı, 2022
- Tylor, Edward
Burnett: **Primitive Culture: Researches into the Development of Mthology, Philosophy, Religion, Art and Custom** (Cilt 1), London: John Murray, 1871.
- Ulus, Bülent;
Güngör, Hakan: **Parola 555K: Bir Başkaldırının Sıradışı Öyküsü**, İstanbul: Kor Kitap, 2019.
- UNPD: **UNDP Youth Strategy 2014-2017: Empowered Youth, Sustainable Future**, New York: United Nations Development Programme, 2014.
- van Deth, Jan
W.: “Political Participation.” G. Mazzoleni içinde, **The International Encyclopedia of Political Communication**, John Wiley & Sons, 2015, pp. 1-12.
- Verba, Sidney: Comparative Political Culture. L. Pye, & S. Verba içinde, **Political Culture and Political Development**, New Jersey: Princeton University Press, 1969, pp. 512-560.
- Verba, Sidney;
Nie, Norman;
Kim, Jao-On: **The Modes of Democratic Participation: A Cross-National Comparison**, Beverly Hillls, California: Sage Publications, 1971.
- Verba, Sidney;
Schlozman, Kay
Lehman; Brady,
Henry E.: **Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics**, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1995.
- Wacquant, Loïc: Pierre Bourdieu: Hayatı, Eserleri ve Entelektüel Gelişimi. G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı ve Ü. Tatlıcan içinde, **Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi, Çev.: Ü. Tatlıcan**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2016, s. 53-76.

- Wahlke, John: “Policy Demands and System Support: The Role of the Represented,” **British Journal of Political Science**, 1(3), 1971, pp. 271-290.
- Weber, Max: **The Theory of Social and Economic Organization**, Ed.: T. Parsons, Çev.: A. Henderson, & T. Parsons, New York: Oxford University Press, 1947.
- Yılmaz, Volkan: “Siyasi Örgütlenmelerde Genç Olmak: Kurtarmaya Giderken Yakalandıklarımız,” C. Boyraz içinde, **Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES), 2010, s. 217-232.
- Yılmaz, Volkan; Oy, Burcu: **Türkiye’de Gençler ve Siyasi Katılım: Sosyo-Ekonomik Statü Fark Yaratıyor Mu?**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2014.
- Yurdsever Ateş, Nevin: “İstanbul Gençliğinin Siyasal Değerleri,” G. Kazgan içinde, **İstanbul Gençliği: Gençlik Değerleri Araştırması**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016, s. 83-151.
- Yüksel, Ayhan; Erkan, Davut: **Kuruluştan Cumhuriyet’e Ümraniye Tarihi I: Yalnız Servi’den Ümrana**. İstanbul: Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, 2018.

EKLER

EK 1: Çalışma Grubu Tablosu

ÇALIŞMA GRUBU TABLOSU							
	Kod İsim	Yaş	Cinsiyet	Eğitim	Parti	Partideki Pozisyonu	Ümraniye'd e İkamet Süresi (Yıl)
1	Ayşe	23	Kadın	Lisans Mezunu	AK PARTİ	Başkan Yardımcısı	23
2	Barış	29	Erkek	Yüksek Lisans Mezunu	AK PARTİ	Başkan Yardımcısı	29
3	Cemil	28	Erkek	Lisans Mezunu	AK PARTİ	Yönetim Kurulu Üyesi	28
4	Çınar	20	Erkek	Ön Lisans Öğrencisi	BBP (Alperen Ocakları)	Başkan Yardımcısı	15
5	Deniz	18	Erkek	Lise Mezunu	BBP (Alperen Ocakları)	Üye	10
6	Emre	24	Erkek	Lisans Mezunu	CHP	Başkan	24
7	Filiz	26	Kadın	Ön Lisans Mezunu	CHP	Başkan Yardımcısı	26
8	Gökay	27	Erkek	Ön Lisans Mezunu	Gelecek Partisi	Başkan	27
9	Hakan	23	Erkek	Ön Lisans Mezunu	Gelecek Partisi	Başkan Yardımcısı	23
10	İlker	21	Erkek	Lisans Öğrencisi	İYİ Parti	Başkan	21
11	Kadir	23	Erkek	Lisans Öğrencisi	İYİ Parti	Başkan Yardımcısı	23
12	Levent	18	Erkek	Lisans Öğrencisi	MHP (Ülkü Ocakları)	Başkan Yardımcısı	6
13	Mehmet	18	Erkek	Lise Öğrencisi	MHP (Ülkü Ocakları)	Başkan Yardımcısı	18
14	Nihat	18	Erkek	Lise Öğrencisi	MHP (Ülkü Ocakları)	Üye	18
15	Oğuz	21	Erkek	Lise Öğrencisi	SAADET	Başkan	18
16	Ömer	19	Erkek	Lise Mezunu	SAADET	Başkan Yardımcısı	10
17	Poyraz	20	Erkek	Ön Lisans Mezunu	SAADET	Yönetim Kurulu Üyesi	20

EK 2: Mülakat Formu

1) Demografik Bilgiler

- a. Kendinizden bahseder misiniz? (Yaş, doğum yeri/memleket, eğitim, meslek, çalışma durumu, medeni durum, kiminle yaşadığı)
- b. (Öğrenciyse) Hangi okula gidiyorsunuz, bölümünüz nedir?
- c. Ekonomik durumunuz hakkında bilgi verebilir misiniz?
 - i. İhtiyaçlarınızı kendiniz mi karşılıyorsunuz?
 - ii. Ailenizin ekonomik durumu nasıl?

2) Ümraniye Algısı

- a. Ne kadar zamandır Ümraniye’de yaşıyorsunuz?
 - i. (Eğer ailesi önceden gelmiş ise) Ne zaman gelmişler?
- b. Ümraniye denildiğinde aklınıza neler gelmektedir? Ümraniye’yi nasıl tanımlarsınız? Ümraniye kelimesi size neleri çağrıştırmaktadır?
- c. Gelecekte Ümraniye’de yaşamayı planlıyor musunuz? Neden?
- d. Ümraniye’deki genç nüfusta toplam nüfusa oranla azalış gözlenmektedir. Sizce bu durum neden olmaktadır? Siz bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

3) Gençlik Teşkilatları

- a. Gençlik teşkilatlarına katılma sürecinizden bahseder misiniz?
 - i. Neler etkili oldu?
 - ii. Ne/kim aracılığıyla oldu?
 - iii. Önceden bir ilginiz/bilginiz/iletişiminiz var mıydı? (Aileden?)
 - iv. (Aileden iletişim varsa) Bu durum kolaylık sağladı mı?
 - v. Katılım amaçlarınız nelerdir?
- b. Gençlik teşkilatlarında yapılan faaliyetlerden bahseder misiniz?
- c. Bir gençlik teşkilatı üyesinden neler beklenir?
- d. Gençlik teşkilatları hayatınızda neleri değiştirdi? Yaşadığınız tecrübelerden bahsedebilir misiniz?

- i. Alışma sürecinde neler öğrendiniz? Normalden farklı olarak edindiğiniz alışkanlıklar oldu mu? (Kurum içi dil, hitabet)
- e. Gençlik teşkilatlarında olmanın kazanımları var mıdır?
 - i. Varsa, ayrıntılı ifade edebilir misiniz? (Parti içinde, siyasi anlamda, gündelik hayatta)
- f. Gençlik teşkilatları içindeki işleyişten ve gençlik teşkilatlarının parti içindeki yerinden biraz bahsedebilir misiniz? (Toplantılar, görevler, kararlar vb.)
 - i. Gençlik teşkilatları özelinde alınan ve uygulanan kararlar oluyor mu?
 - ii. Bu kararların siyasi anlamda bir değişim yarattığını düşünüyor musunuz?
 - iii. Düşünüyorsanız, nasıl bir değişim yaratmaktadır?
- g. Gençlik teşkilatlarındaki çalışmaları, amaçlarınız bağlamında değerlendirebilir misiniz?
 - i. Beklentilerinizi karşıladı mı? Amaçlarınızla uyum sağladı mı?
- h. Partinizde gençlerin temsil edildiğini, gençlerin genel sorunlarının partiniz tarafından takip edildiğini ve gündeme alındığını düşünüyor musunuz?
 - i. (Düşünüyorsa) Bu durum nasıl bir sistemle gerçekleştiriliyor?
 - ii. Düzenli olarak gençlerle görüşülüyor mu?
 - iii. Bilgilerin yukarıya aktarılması için düzenli bir sistem/mekanizma var mı?
 - iv. Sizce bunun oluşmasında gençlik teşkilatlarının katkısı nedir ya da katkısı olmalı mıdır?
- i. Sizce partilerde gençlik teşkilatları ayrımı olmalı mı?
 - i. Gençlerin partide yan kuruluş olarak faaliyet göstermesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

4) Ümraniye ve Gençlik Teşkilatları

- a. Sizce Ümraniye’de yaşayan gençlerin ilçe özelinde sorunları nelerdir?

- i. Ümraniye, gençlerin beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılayabiliyor mu?
- b. İlçe gençlik teşkilatlarına katılırken Ümraniye özelinde bir amacınız var mıydı?
 - i. Gençlerin sorunlarını partiye aktarmak, çözüm üretmek vb.
- c. Gençlik teşkilatlarına katıldıktan sonra Ümraniye ile ilişkinizdeki değişimi nasıl tarif edersiniz?
 - i. Gençlik teşkilatlarına katıldığınızda size Ümraniye halkı hakkında, özellikle gençler hakkında bilgilendirmeler yapıldı mı?
- d. İlçe gençlik teşkilatlarında özellikle Ümraniye'deki gençlerin sorunlarına yönelik çalışmalar yapılıyor mu?
 - i. Yapılıyorsa, ne gibi çalışmalar? Bu çalışmalar partiden destek alıyor mu?
- e. Gençlik teşkilatları aracılığıyla partinin gençlere ulaşabildiğini düşünüyor musunuz?
 - i. Düşünüyorsanız, sizce bunun Ümraniye'de ne gibi etkileri oldu?
- f. Gençlerin sizlerden, ilçe gençlik teşkilatlarından bekledikleri nelerdir?
 - i. Siz gençlerin bu beklentilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

5) Parti/Siyaset

- a. Parti tüzüğünü okudunuz mu?
 - i. (Okuduysa) Parti içerisindeki haklarınızı, gençlik teşkilatlarının haklarını/konumunu biliyor musunuz?
- b. Siyasi Partiler Kanunu'nu okudunuz mu?
 - i. (Okuduysa) Partilere gençlik teşkilatları kurulma hakkının kaçınıcı maddeyle sağlandığını biliyor musunuz?
- c. Size göre siyaset nedir? Sizin için siyaset yapmak ne anlama gelmektedir?
- d. Parti sizin için ne ifade etmektedir? Size göre partinin işlevi/görevi nedir?

- e. Parti ve siyaset aracılığıyla neler yapılabileceğinden bahseder misiniz?
- f. Sizce siyasal katılım nedir? Sizin için ne anlama gelmektedir?
- g. Sizce siyasal temsil nedir?
 - i. Temsili demokraside siyasi partinin yeri ve işlevi nedir?
- h. Siz kişisel olarak hangi amaçla siyaset yapıyorsunuz?
 - i. Siyasete ilginizin özel/spesifik bir nedeni var mı?
 - ii. Kişisel bir hedefiniz var mı?
- i. Partiye katıldıktan sonra hayatınızdaki değişimleri olumlu-olumsuz olarak değerlendirebilir misiniz?
- j. Partide olmayı geleceğiniz için nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - i. Avantaj-dezavantaj olarak nasıl değerlendirirsiniz?
- k. Parti içinde üst kademelerle olan iletişimi nasıl değerlendiriyorsunuz?
- l. Parti içindeki demokrasinin işleyişini nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - i. Seçimler nasıl yapılıyor? Adaylar nasıl, neye göre belirleniyor?
 - ii. Seçimler sizce olması gerektiği gibi gerçekleşiyor mu?

6) Sizce ilçe gençlik teşkilatlarının işlevi ne olmalıdır? Ne gibi çalışmalar yapmalıdır?

7) Belediyelerin Gençlik Meclisleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

- i. Ümraniye Gençlik Meclisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

8) Bu soruların dışında eklemek istediğiniz bir şey var mı?